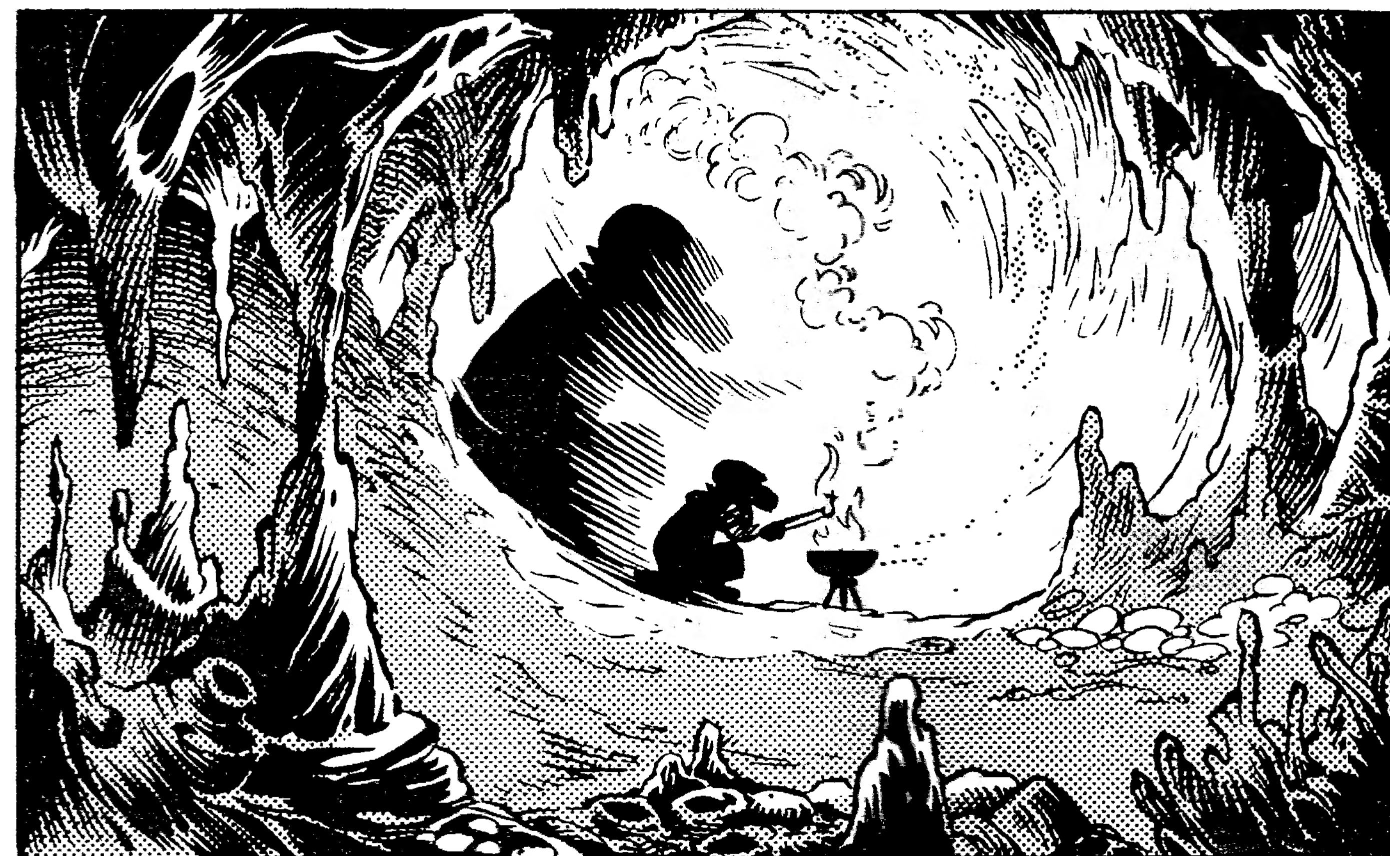
Tom Poes

door Marten Toonder

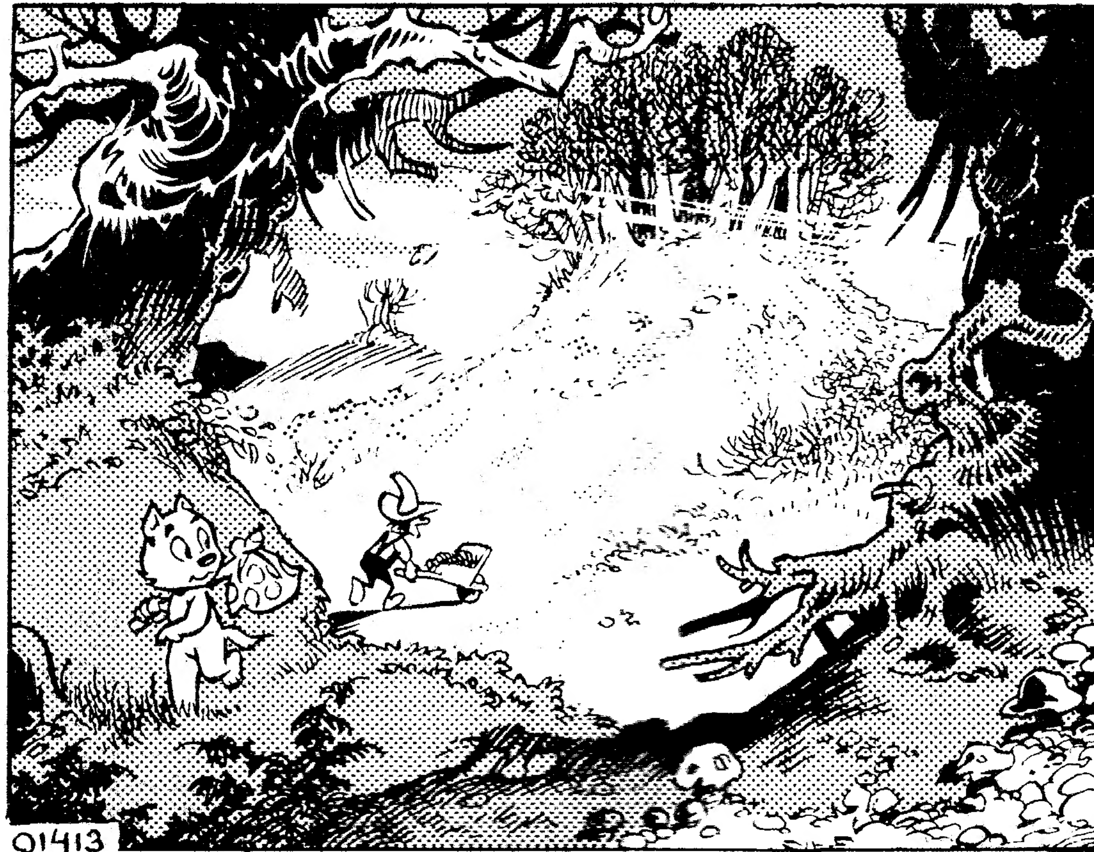

01412 — Het gebeurde met de kniphoed gaf Hocus Pas veel te denken. Zoals oplettende lezertjes zich zullen herinneren had hij al last van een ongemak toen hij met zijn ongunstig koffertje de straten van Rommeldam onveilig maakte. Het was zijn gewetentje dat hem van tijd tot tijd plaagde, en zoiets is natuurlijk erg storend voor een magister die zijn Zwarte Kunsten vrij wil ontplooien.
Na deze geschiedenis, die al lang geleden gebeurd is, had hij dan ook veel gestudeerd en flink zijn best gedaan. Maar helaas: al zijn pogingen om slechter te worden waren vergeefs. Hij was ouder geworden, en zijn baard was verwilderd, maar zijn zwak bleef hem plagen.
Op een koude dag in het najaar, nog niet lang geleden, zat hij in zijn grot bij een vuurtje, om een einde aan zijn kwaal te maken.
"Dat gewetentje knaagt als een worm aan mijn hart, al is het ook maar klein", sprak hij tot zichzelf. "Dat kan niet langer; een arme, oude man moet zijn hart ontzien. Ik zal een beschermende Zazel-talisman maken tegen alle invloeden van buiten, zodat het kan verharden".
Met deze gedachte wierp hij een handvol kruiden in de vlammen, en terwijl die hoog oplaaiden ging hij mompelend aan het werk.
In het volgende verhaal, dat op vrijdag 9 december begint, zullen we zien tot welke wereldschokkende gebeurtenissen dit leidde.

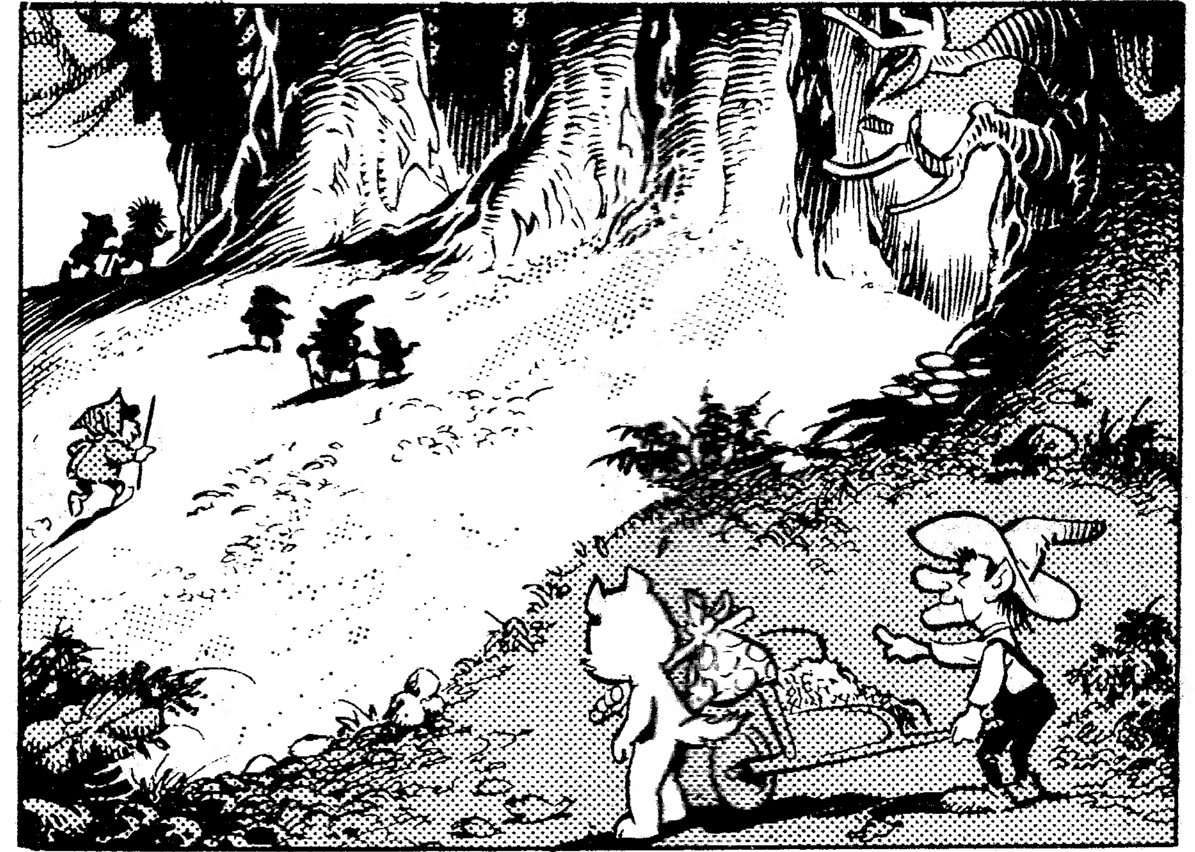
831205

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01413 — Het was al laat in de herfst, maar omdat het mooi weer was, had Tom Poes wat voorraden in een oude lap gedaan en was er op uit getrokken. Buiten rook het naar rottende bladeren en paddestoelen, en hoe verder hij van huis kwam, hoe eenzamer het landschap werd. Hij keek dan ook verbaasd om, toen hij achter zich het piepen van een wiel hoorde.

"Daar loopt Pee Pastinakel met zijn kruiwagen", dacht hij. "Dat treft. Als je iemand van het kleine volkje tegenkomt, is er altijd wel een avontuur te beleven".
Hij keerde zich om en draafde achter het voortkruiende kereltje aan.
"Wat ben je aan het doen, Pee?", vroeg hij. "Het wordt winter, en de bomen zijn al aardig kaal. Ik dacht, dat jullie om deze tijd altijd naar het zuiden gingen".
"Ipsen", verbeterde Pastinakel omkijkend. "De natuur gaat ipsen en ik ook. Dat is natuur-lijk. Maar eerst moet ik de mir bergen. Die heb ik gezameld toen de zon hoog stond, en die is nodig voor de natuur. Als de zon weer terug komt".
"O, ja. Mir", zei Tom Poes. Hij had daar, lang geleden, wel eens over gehoord, en hij wilde niet dom schijnen.
"Waar berg je die mir?", vroeg hij. De dwerg bleef staan en wees op een heuvel, die bekroond werd door oude eiken.
"Daar natuurlijk", verklaarde hij. "Dat is een boomkring. En daar is wieling".

83 12 09

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

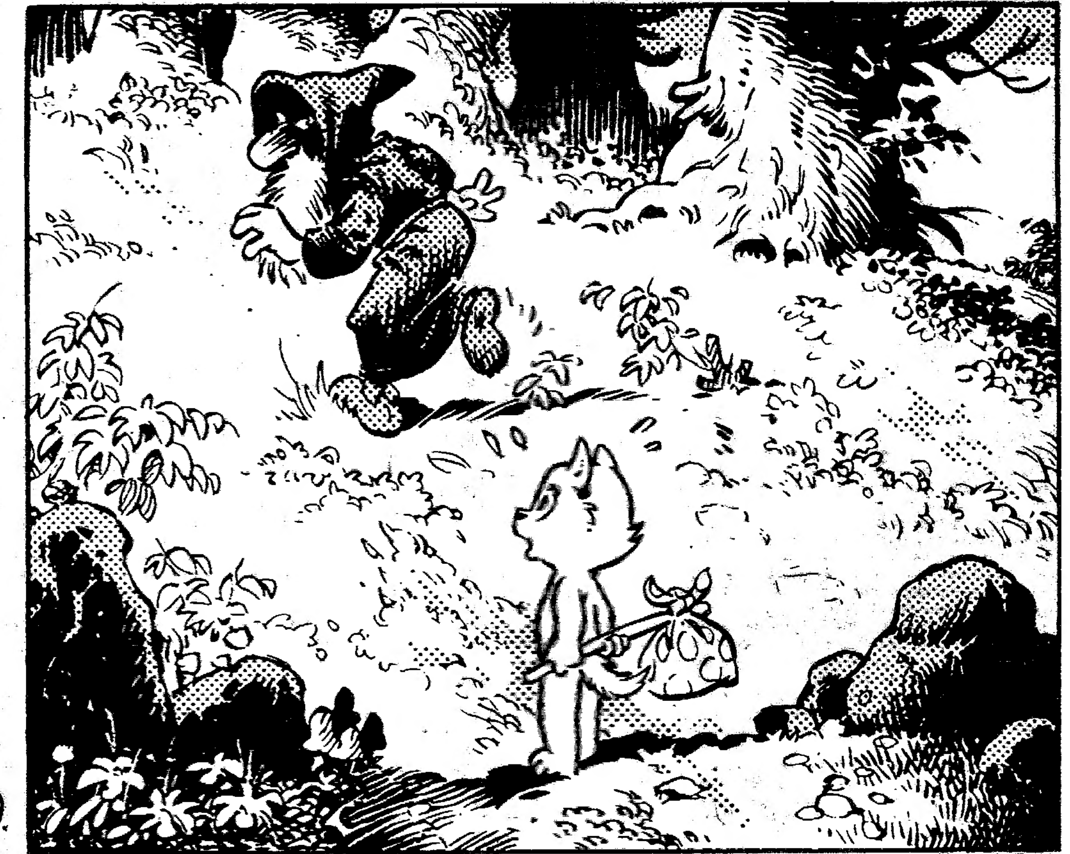
01414 — Pee Pastinakel kruide zijn wagentje tegen de heuvel op, en Tom Poes volgde hem nieuwsgierig.
"Vreemd", zei hij. "Al die bomen in een kring. Is daar wieling? Dat zou ik wel eens willen zien".
"Kan niet", zei Pee. "Jij moet niet in een boomkring komen. Jij bent kantig".
Met deze woorden verdween hij tussen de stammen en Tom Poes keek hem verbaasd na, maar toen werd hij een behaarde figuur gewaar, die peinzend tegen een boom leunde.
"Ik zit hier graag", sprak deze. "Het denkt hier prettig. Maar wij kunnen ons beter niet in een kring als deze begeven. Ik niet, omdat ik een wijsgeer ben met vele persoonlijkeheden in mijn denkraam. Die zouden uit elkaar gaan, daar binnen, en dan word ik gespleten. Een gespleten wijsgeer bestaat niet; er zouden alleen halfwijzen en een geer overblijven".
Hij dacht even na, en voegde er aan toe: "Of een half-geer, wat nog erger is. En jij bent ook geen elementaal, lijkt me".
"Maar Pastinakel ging hier wèl naar binnen", zei Tom Poes. "Heeft die dan geen last van dat splitsen? Trouwens: wat is een elementaal?"
"Pastinakel is een elementaal', verklaarde de wijze. "Hij heeft niet zo veel kanten als wij. Wij hebben goede en slechte kanten; luie en ijverige, domme en knappe. Meer domme dan knappe, zou ik zeggen na een levenslange studie. Maar kereltjes als Pastinakel hebben maar één kant; het zijn enkelvoudige persoonlijkheden. Eénvoudig. Gaan heen in vrede, en laat mij denken. Ik probeer te ontdekken of wij meer goede dan slechte kanten hebben".

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01415 — Tom Poes daalde de heuvel af met een hoofd vol gedachten. Halverwege kwam hij een wandelaar in een zwarte pij tegen, en hoewel het gezicht in de schaduw van de kap niet te zien was, kwam die hem vaag bekend voor.

''Een kluizenaar'', dacht Tom Poes. En omdat hij meende, dat die wel wijs zou zijn, vroeg hij hem wat een elementaal was. De voorbijganger hield zijn pas een beetje in en stiet een dor lachje uit.

''Op school niet goed je best gedaan, meneertje'', sprak hij. ''Gnomen en salamanders, bedoel je. Eénkanters. Anders dan jij; jij bent van alles: een domme uitslover en een slimme guit, slecht en goed. Jij wilt met Zazel uit één schotel eten''.

''Hm'', zei Tom Poes betrekkend. ''Goed en slecht is iedereen. Maar u bent natuurlijk meer goed dan slecht omdat u een kluizenaar bent, zou ik zeggen. En toch kunt u beter niet naar die boomkring gaan, als u meer kanten hebt''.

De ander was al doorgelopen, maar bij die laatste woorden keek hij scheef over zijn schouder.

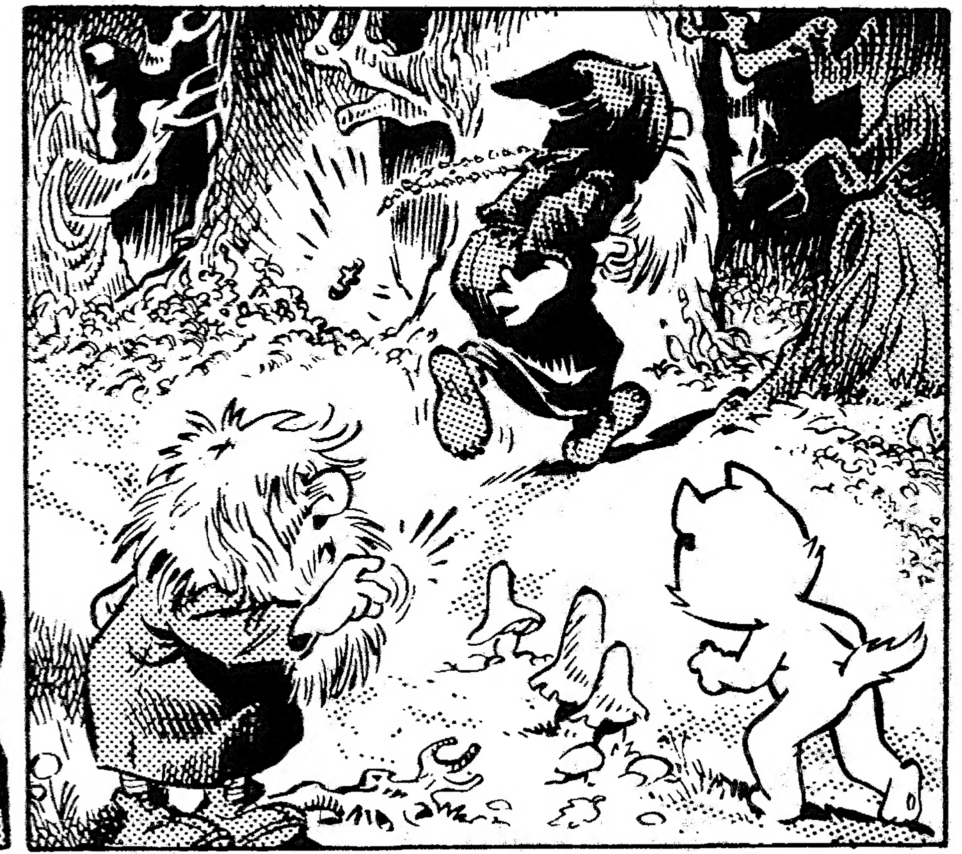
''Ik ben alleen maar slecht, hèhèhè!'', riep hij met een kakelend lachje.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01416 — Tom Poes keek de vreemde monnik verbaasd na; maar omdat hij wilde weten wat er verder gebeuren zou, volgde hij hem op een afstandje. De wijsgeer zat nog steeds onder de oude eik, en toen hij de zwarte figuur zag naderen stak hij waarschuwend een hand op.
''Wij kunnen ons beter niet in een kring als deze begeven'', sprak hij. ''Onze persoonlijkheden zouden splijten, daarbinnen; dat heb ik geleerd na een levenslange studie''.
''Ik splijt niet!'', riep de kluizenaar krassend. ''Ik heb een goede bescherming''.
Met die woorden tastte hij in zijn pij, en trok een ketting te voorschijn waaraan een eigenaardig gevormd sieraad hing.
''Het teken van Zazel'', verklaarde hij. ''Gevormd uit mangaanmetalen zo oud als de wereld; boven een Halja-vuur. Wat zeg je daarvan, meneertje?''
''Niks'', zei de behaarde wijze. ''Dat ding helpt alleen maar tegen de wereld buiten je. Maar de wereld binnenin je is, zoals hij is. En jij komt hier niet heel uit''.

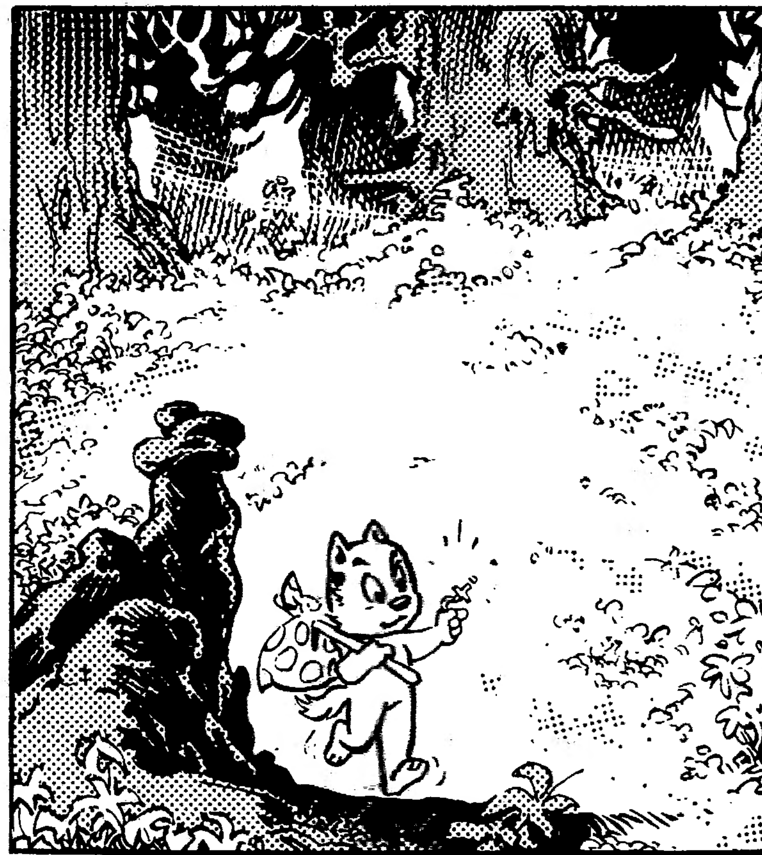
De ander wendde zich om en begaf zich naar de bomen.
''Ik ben maar één ding'', sprak hij onder het gaan. ''En dat is slecht! Slecht, zoals de aarde is. Ik kan daarom alles''.

De wijsgeer stond op, en terwijl hij de verdwijnende figuur door zijn haren nakeek, knipte hij krachtig met zijn vingers. Op datzelfde moment zag Tom Poes dat het vreemde sieraad losraakte van de ketting die de monnik om de hals droeg en op de grond viel.
''Dat lijkt wel toverij'', zei Tom Poes.
''Geen toverij'', verbeterde de oude. ''Gewoon maar toeval''

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

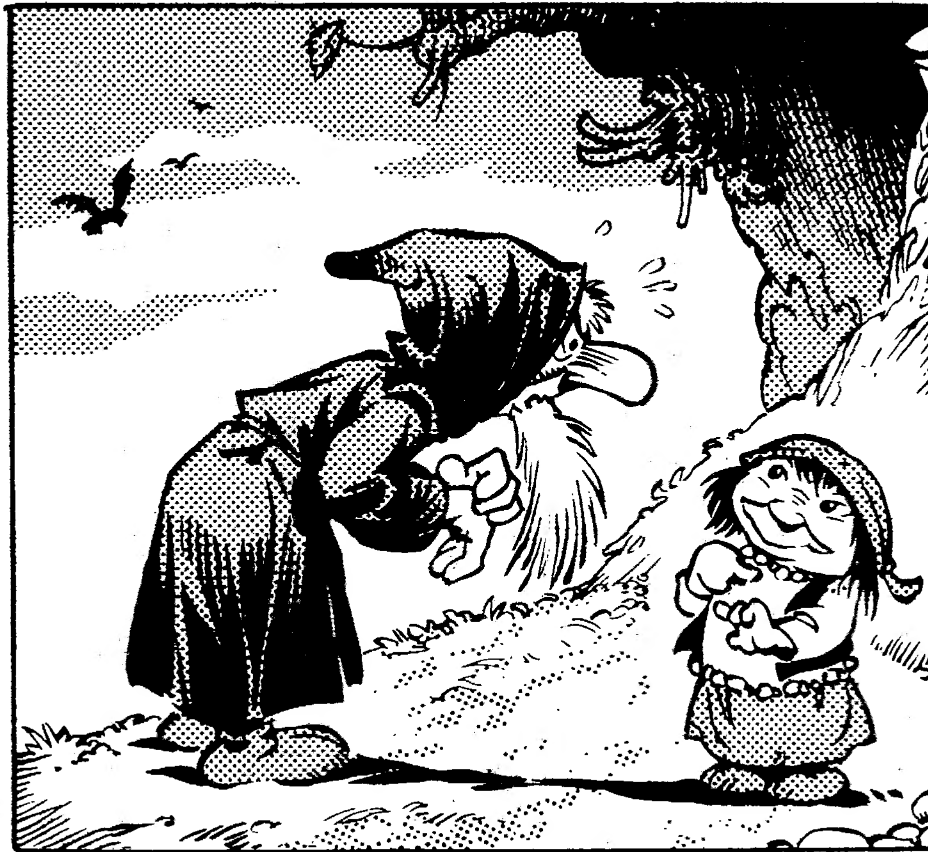

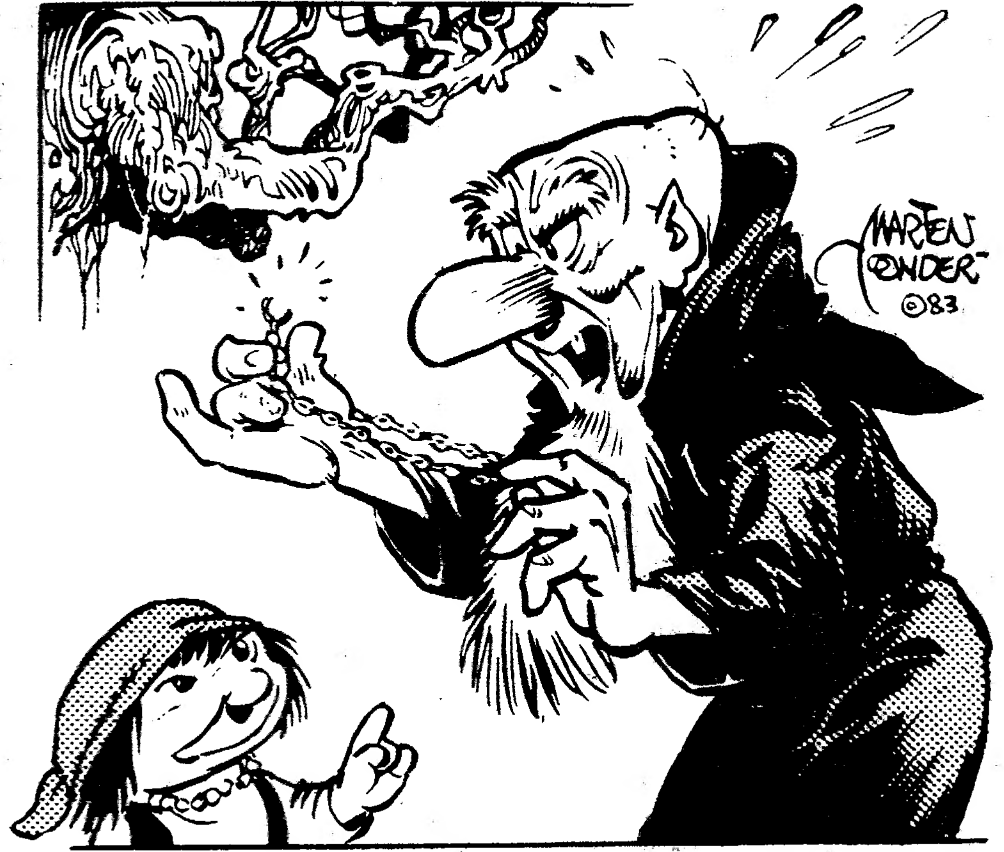
01417 — Tom Poes liep naar de plaats waar het Zazel-teken gevallen was en raapte het op.
"Dat moet wel een heel heilige man zijn", zei hij. "Je moet wel erg goed wezen om jezelf slecht te vinden. En hij heeft iets verloren".
"Dat ding deugt niet", zei de wijsgeer, terwijl hij terug liep naar zijn vertrouwde zitplaats. "Als je dat bij je hebt, kan niemand bij je komen. Om je heen wordt de lucht ondoordringbaar. Maar het gaat erom wat je in je hebt, want daar kan je jezelf niet tegen beschermen. Ga heen in vrede, en laat me denken. Hebben wij meer slechte dan goede kanten, vraag ik me af?"
Tom Poes daalde opnieuw de heuvel af, terwijl hij nadenkend naar het vreemde metaal keek.
"Deugt dit ding niet?", mompelde hij. "Hm, het moet wel heel kostbaar zijn, wat die wijsgeer ook zegt. Ik zal het teruggeven aan de kluizenaar als hij aan de andere kant van de boomkring naar buiten komt. Wanneer hij dan niet gespleten is, tenminste. Dit is een rare plek waar van alles gebeuren kan".
Maar hij had zich geen zorgen hoeven te maken. De monnik was tussen de bomen door gelopen, en kwam heelhuids aan de andere kant weer te voorschijn, een lange schaduw achter zich werpend. En omdat zijn gelaat nu helder belicht werd, waren de ongunstige trekken van Hocus Pas duidelijk herkenbaar.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

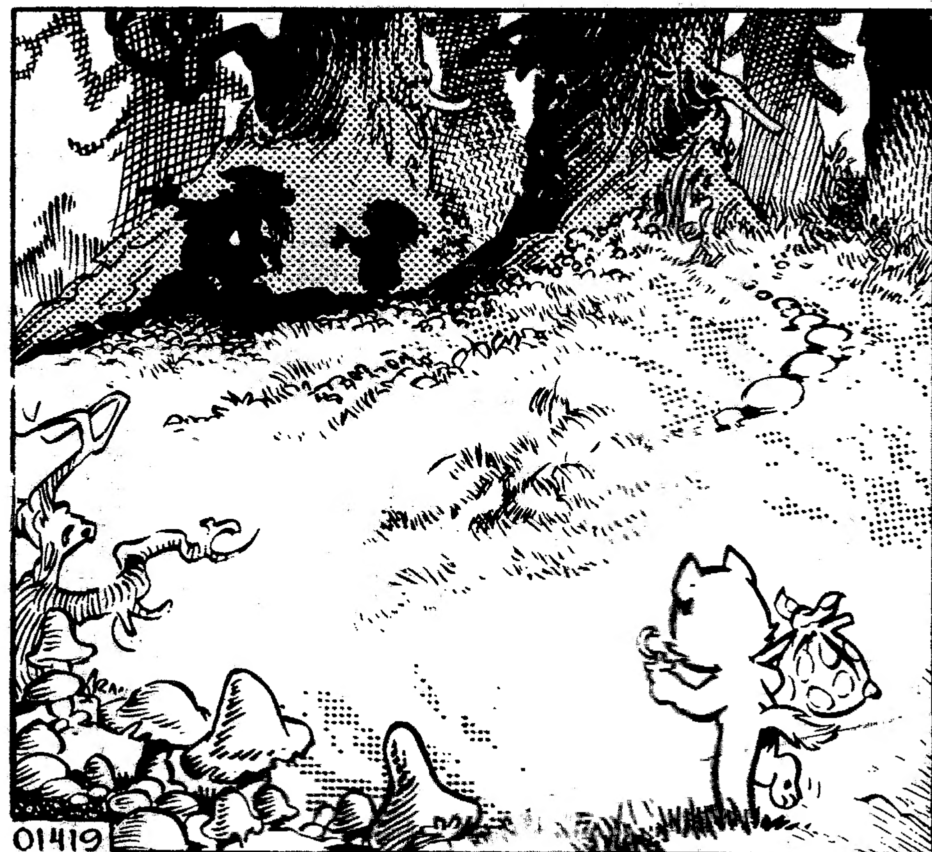

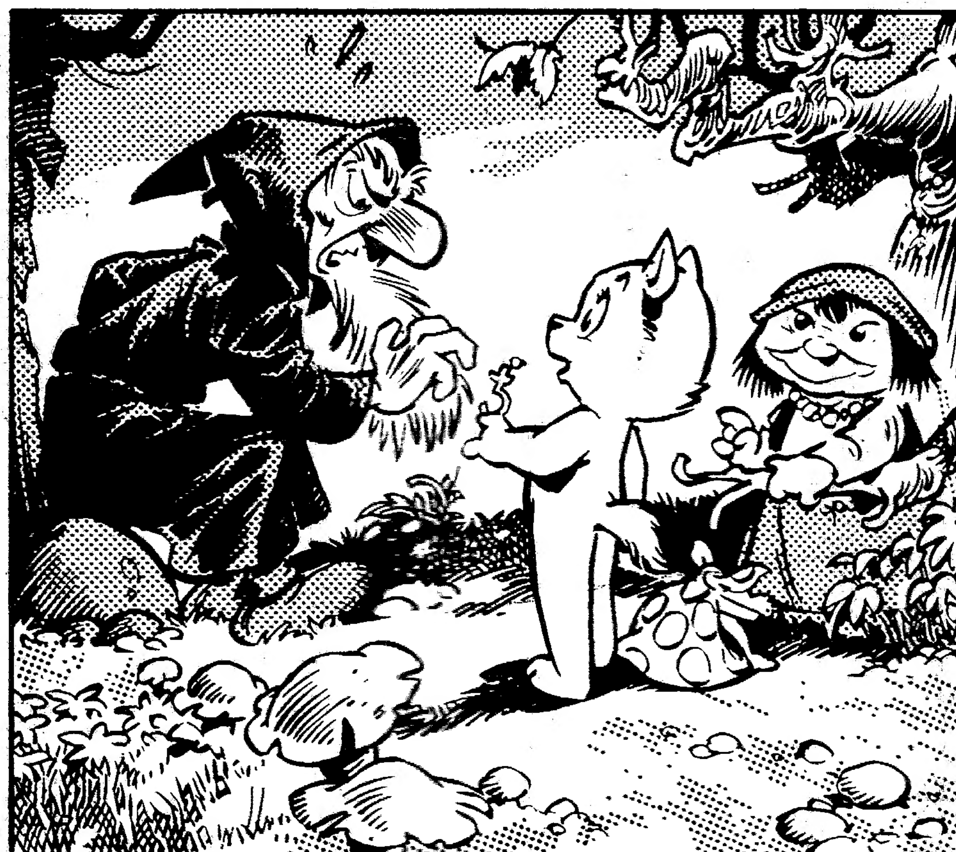
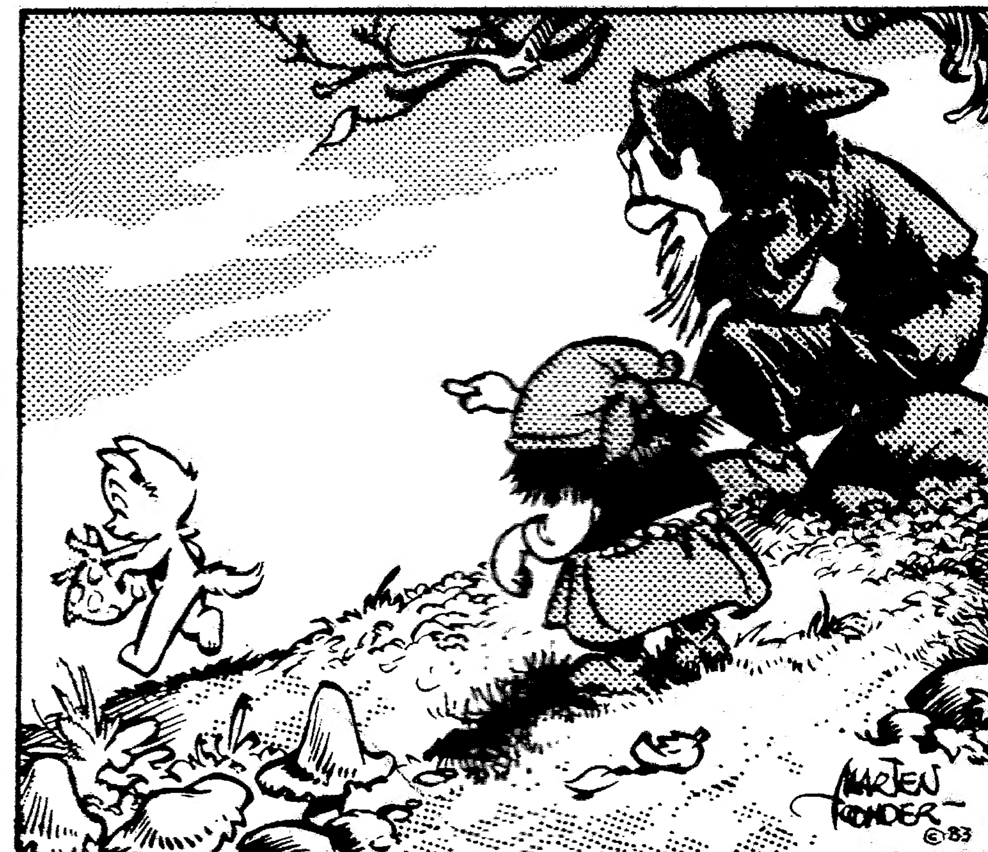
01418 — Hocus Pas kwam uit de boomkring te voorschijn en wierp een blik achter zich.
"Splijten", mompelde hij. "De onzin. Hoe kan men een magister in de zwarte kunsten splij..."
Hij verstarde en keek met uitpuilende ogen naar zijn schaduw. Het einde daarvan was bezig zich los te maken en nam zodoende een eigen gedaante aan.
"Wat is dat?" kraste de ontstelde grijsaard. "Ik zeg: wat is dat? Wie achtervolgt daar een arme, oude man? Ik haat nasluipers! Weg met mijn schaduw!"
"Ik ben je schaduw niet", zei het vrouwtje, zich met een kleine ruk uit het donker losmakend. "Jij bent de mijne, maar ik schijn van binnen naar buiten, zie je?"
De magister staarde haar sprakeloos aan en een akelig vermoeden maakte zich van hem meester.
"Dat is mijn gewetentje", mispelde hij ten slotte. "Bij Azazel! Ik ben gespleten tussen die bomen. Maar dat kan niet; ik heb een machtige bescherming!"

Hij rukte zijn puntkap naar beneden en trok de halsketting te voorschijn. Het werd hem duidelijk, dat de talisman eraf gebroken was, maar hij herstelde zich snel van de schrik.
"Ik heb hem verloren!", riep hij uit. "Maar Zazel is met mij; want nu ben ik jou eindelijk kwijt. Altijd heb ik al last van je gehad, maar nu is het afgelopen. Maak, dat je weg komt!"
Het vrouwtje schudde echter het hoofd.
"Dat kan niet", zei ze vermanend. "Jij bent immers mijn schaduw? En nu je me eindelijk kunt zien, zal je merken dat ik sterker ben dan jij".

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

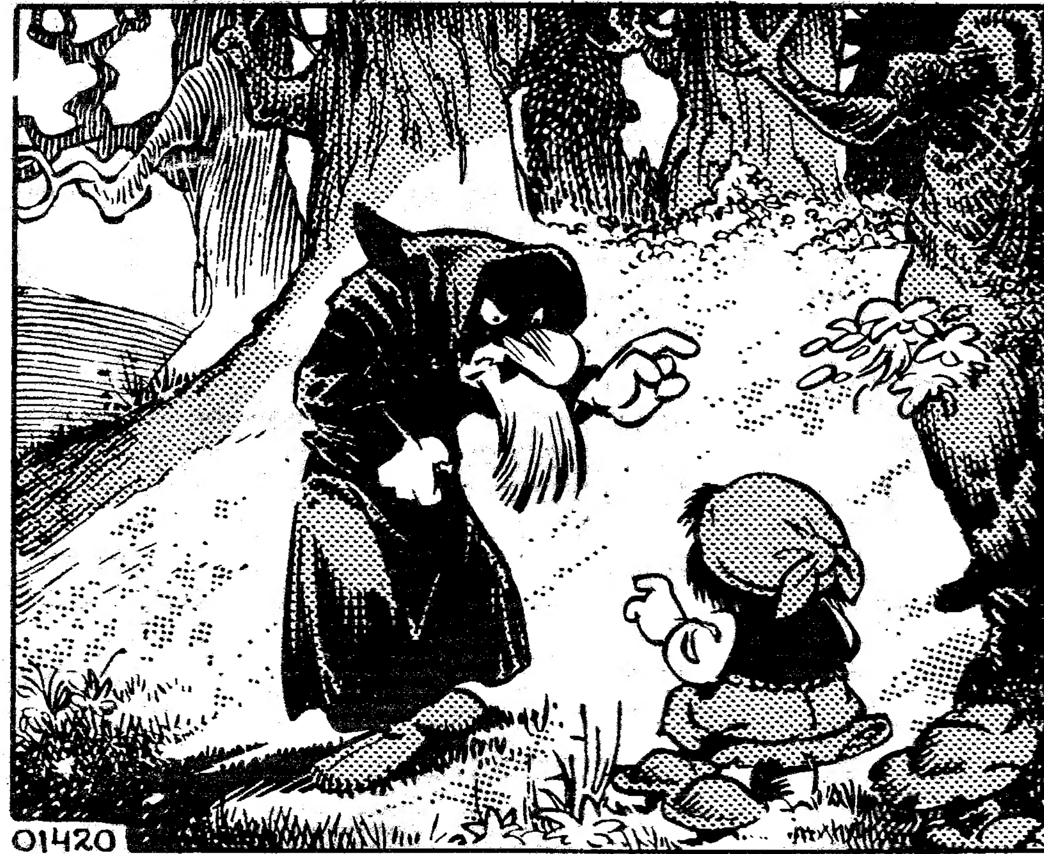

01419 — "Jij sterker dan ik?", vroeg Hocus Pas. Hij ging op een steen zitten en stiet een kakelend lachje uit.
"Dat zou je wel willen!", riep hij honend. "Nu ik je kwijt ben, staat mijn geweten me niet meer in de weg. Ik ben nu eindelijk geworden wat ik altijd al heb willen zijn: gewoon maar slecht. En nu is de wereld van mij".
"Dat dacht je maar", zei het vrouwtje. "De wereld houdt niet van het donkere, en daarom ben ik sterker dan jij".

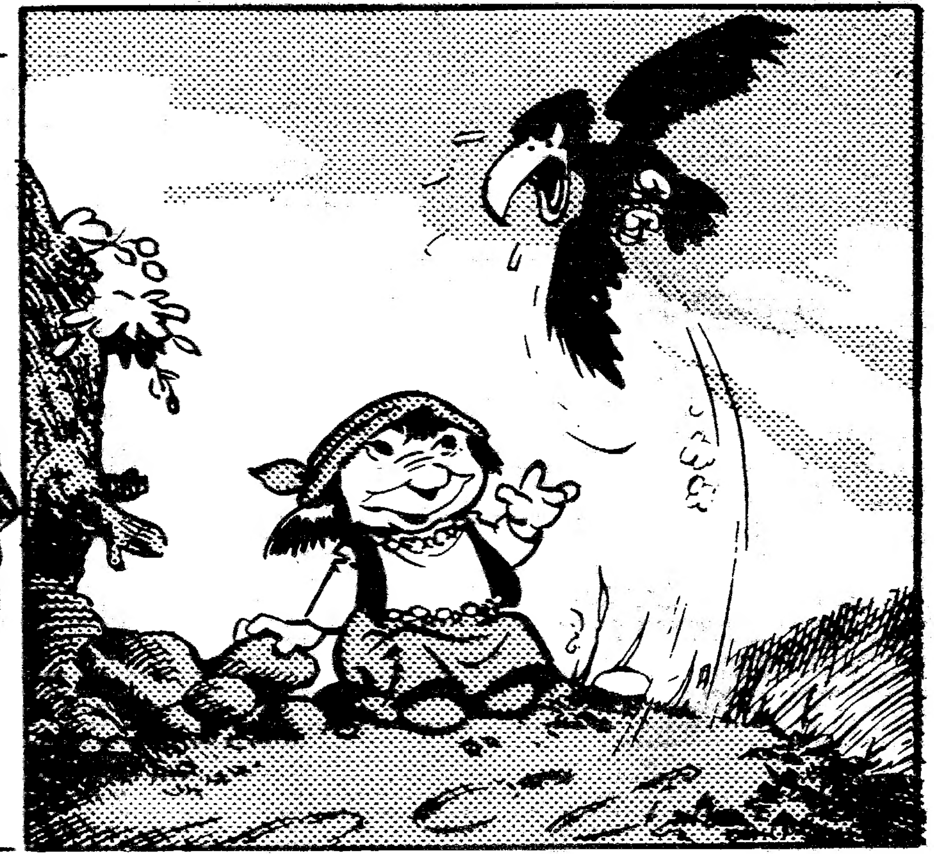
"Ik heb met jou niks meer te maken!", krijste de oude, zich opwindend. "Weg met jou! Ik ken je niet".
"O nee?", vroeg het vrouwtje. "Nu, dan mag je me Alma noemen; dat is gezelliger omdat we elkaar toch niet kwijt kunnen raken. Al je toverkunsten zullen je niet helpen".
"Bij Zazel en lod!", riep Hocus. "Nerves agitaat rarum..."
Hij kwam niet verder, omdat hij gestoord werd door Tom Poes die om de heuvel heen gelopen had.
"U hebt dit verloren", zei die, terwijl hij de talisman vooruit stak. "Ik heb het maar even teruggebracht".
"Het teken van Zazel", mompelde de grijsaard geringschattend. "Dat beschermt alleen tegen krachten van buiten. Ik had moeten weten dat gewetens van binnen zitten. Maar des te beter; ik ben het kwijt. Hoepel op; ik ben bezig te laten zien wie hier de sterkste is".
Hij ging verder met zijn spreuken, en Tom Poes daalde snel de heuvel af.
"Dat was Hocus Pas", zei hij bij zichzelf. "Hij is natuurlijk iets slechts van plan. Maar dit ding zal ik meenemen, want je weet nooit of het nog te pas kan komen".

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

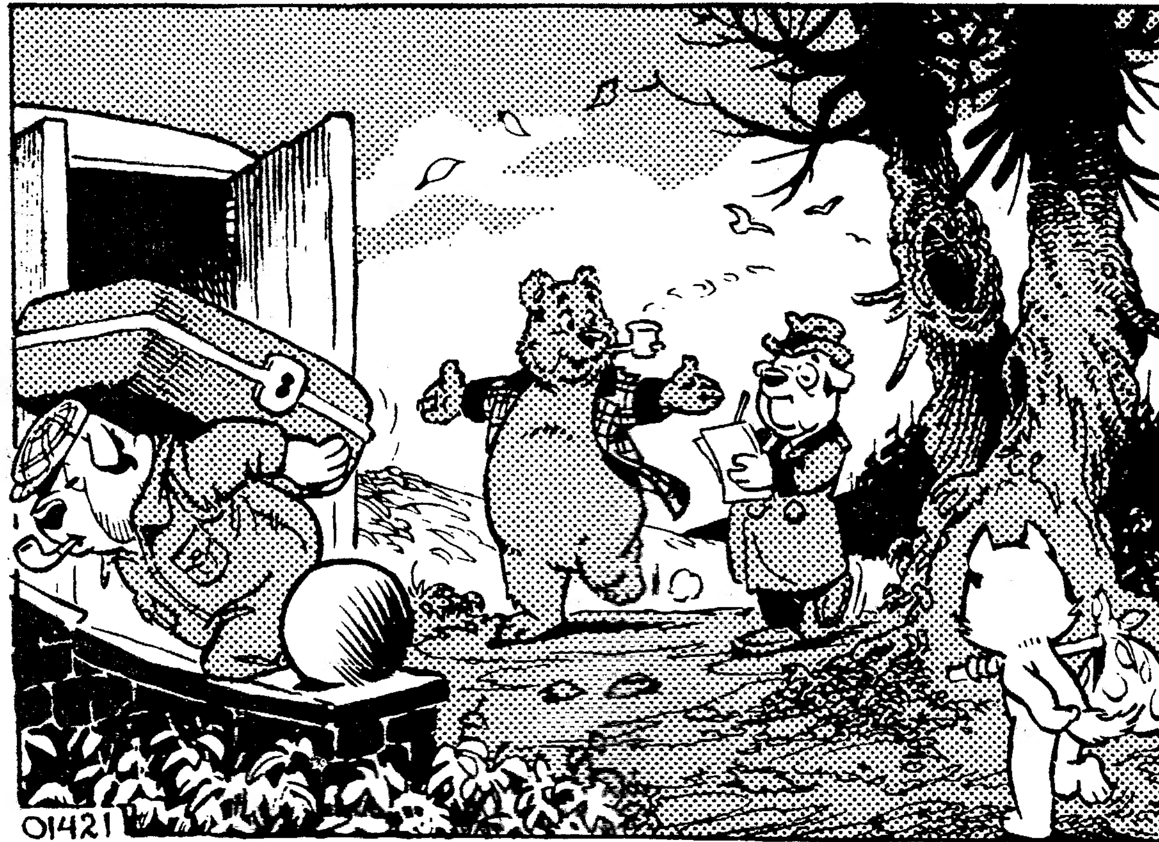

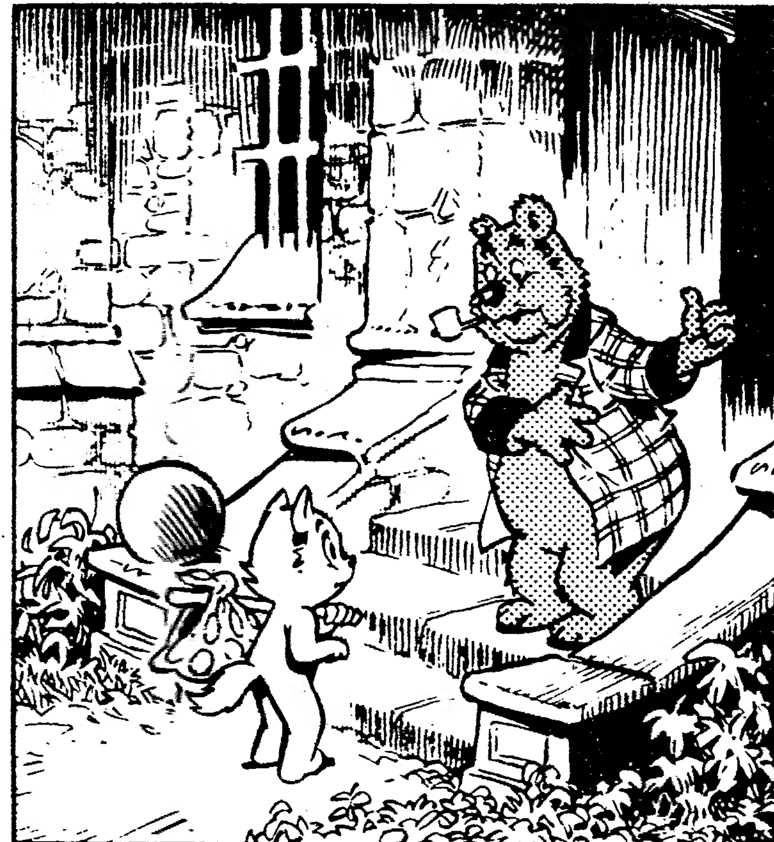

01420 — De magister prevelde zijn sterkste toverspreuken, zonder dat hij erin slaagde het vrouwtje in stof te vranderen.
"Schei nu maar uit met je hocus pocus", zei Alma, die zich een beetje begon te vervelen. "Tovernaars als jij kunnen alleen met zwart werken, maar over wit hebben ze geen macht. Wit is sterker dan zwart, want donker is de schaduw van licht, ook al denkt zwart dat wit een schaduw is. We leven nu eenmaal in moeilijke tijden".
"De wereld is zwart", snauwde de grijsaard. "Wit bestaat niet. Iedereen is slecht, zodat ik iedereen nu in mijn macht heb. Ik kan het bewijzen, met de eerste de beste die hier langs komt".
"Aangenomen", gaf het vrouwtje toe. "We zullen wedden. Als je de eerste voorbijganger slecht kunt maken, zal ik je verder met rust laten. En als je het niet kan, vóórdat de maan nieuw is, kruip ik weer tussen je ribben, zodat je opnieuw mijn schaduw wordt".
Hocus begon heen en weer te lopen, terwijl hij uit zijn ooghoeken naar haar gluurde.
"Duisternis en zwavel op je pad", grauwde hij. "Je bent sterk, maar ik ben sterker; dat zal ik laten zien".
Met die woorden verdween hij plotseling; maar op de plek waar hij gestaan had, steeg een grote, zwarte kraai omhoog.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

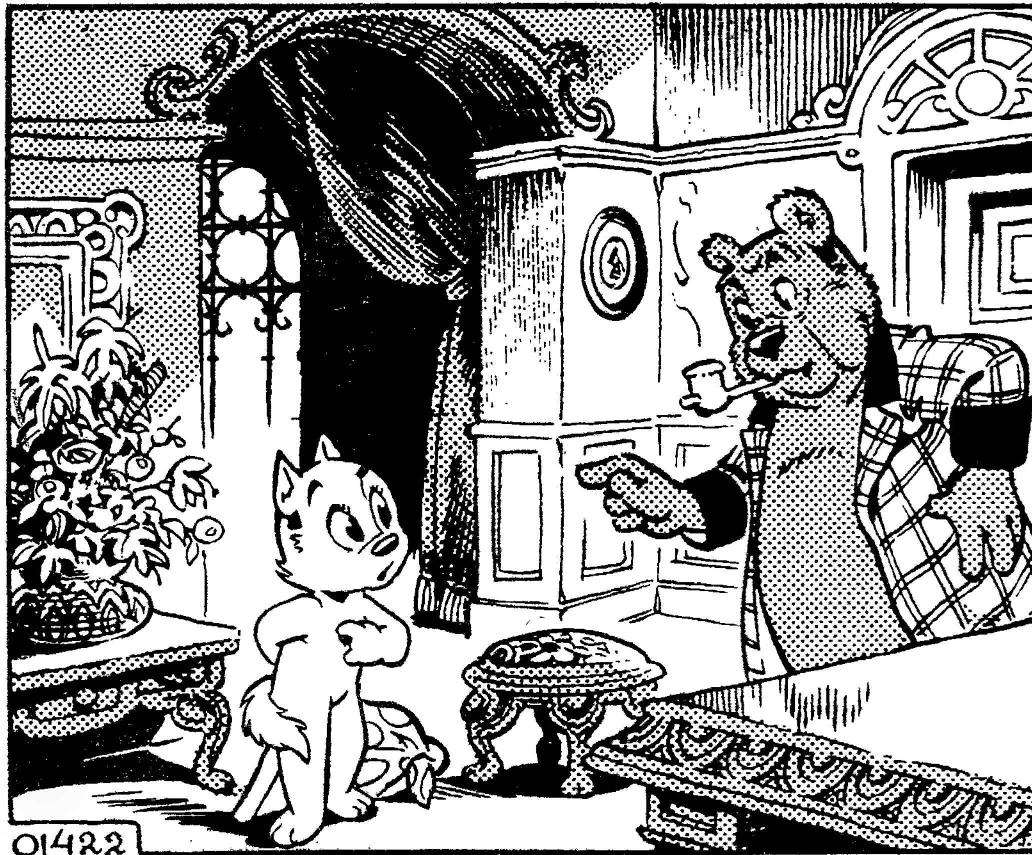

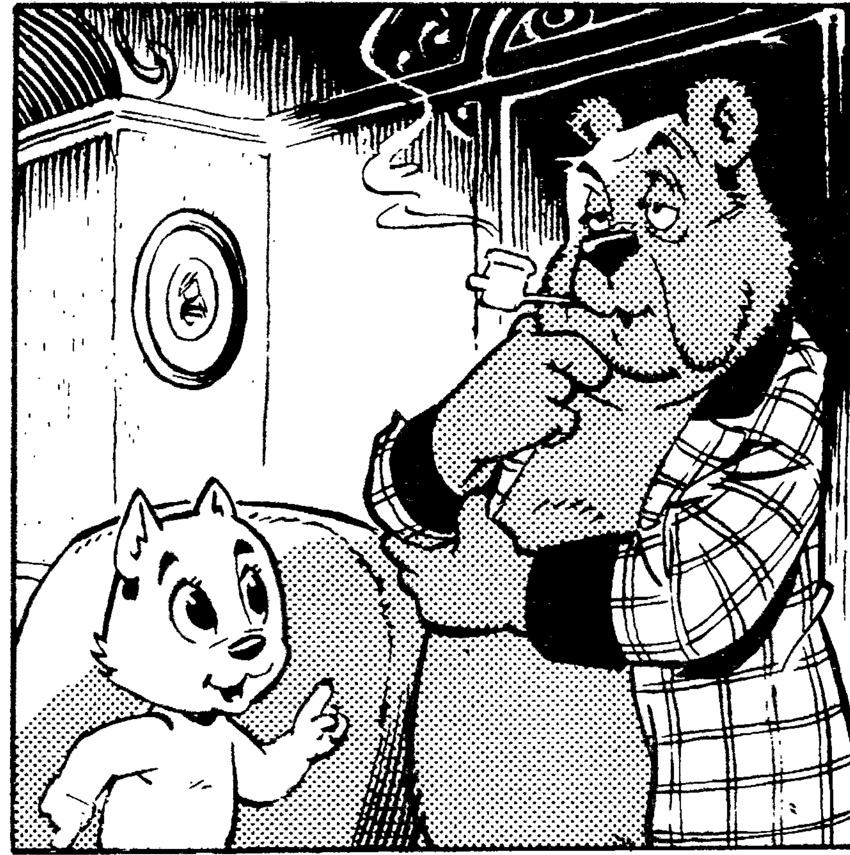

01421 - Tom Poes was weer op weg naar huis, en hij besloot langs Bommelstein te gaan om te vertellen wat hij beleefd had. Er stond daar echter een vrachtwagen voor de deur waaruit zware kisten naar binnen werden gedragen, en heer Bommel zelf liep toeziende heen en weer met een vreemdeling die aantekeningen maakte.
''Hebt u alles opgeschreven?'', hoorde hij zijn vriend vragen. ''En bent u het voorvaderlijke borstbeeld bij de ingang niet vergeten?''
''Ik heb alles'', mompelde de schrijvende heer. ''Maar ik maak u er op attent, dat het aardig oploopt''.
''Dat is geen bezwaar'', verzekerde heer Ollie. ''Geld speelt geen rol, zodat ik u nu meteen zal betalen als u even meekomt''.

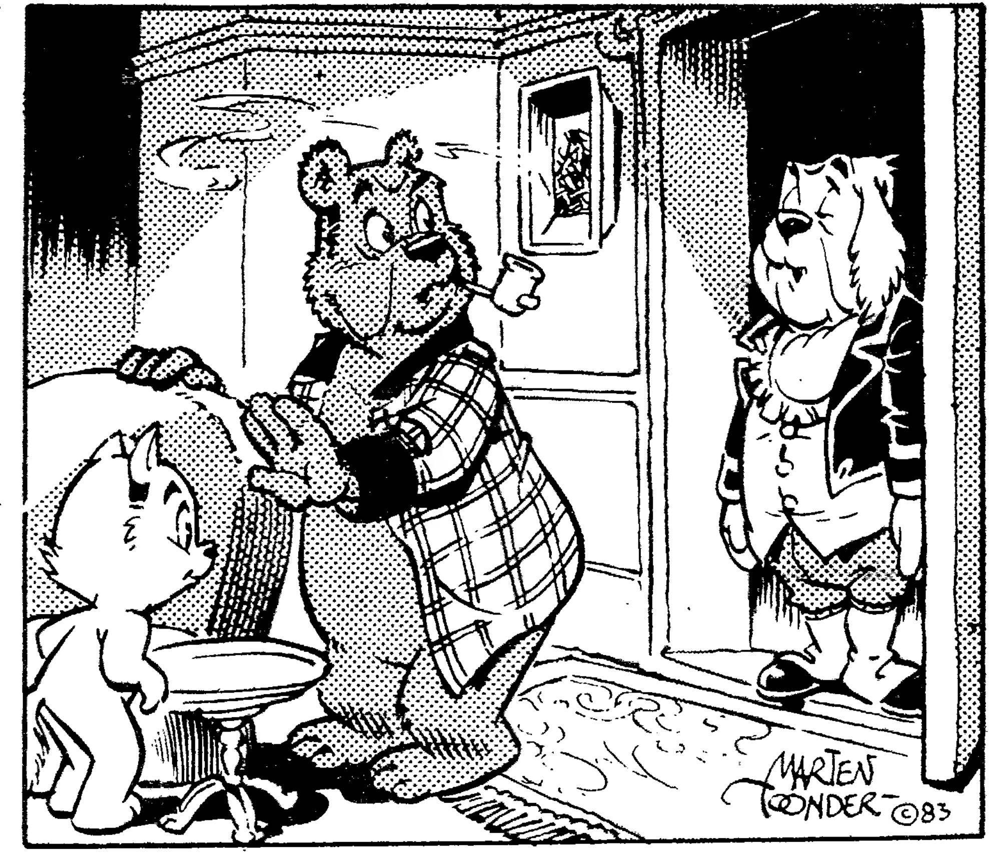
Ze verdwenen naar binnen, en Tom Poes wachtte geduldig totdat de vrachtwagen en de bezoeker vertrokken.
''Wat gaat u doen?'', vroeg hij, naar het bordes lopend. ''Gaat u verhuizen?''
''Natuurlijk niet'', zei heer Bommel. ''Ik ga gewoon maar een reisje maken, en daarom heb ik voor de veiligheid mijn geld maar van de bank laten halen, en mijn papieren en zo. Mijn kelder is brandvrij''.
''Maar dat is toch juist erg onveilig?'', vroeg Tom Poes. ''Er zijn tegenwoordig heel wat diefstallen''.
''Daarom juist'', zei heer Ollie. ''Op zo'n bank kan van alles gebeuren, en nu kunnen we rustig op reis gaan, wat jij?''

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

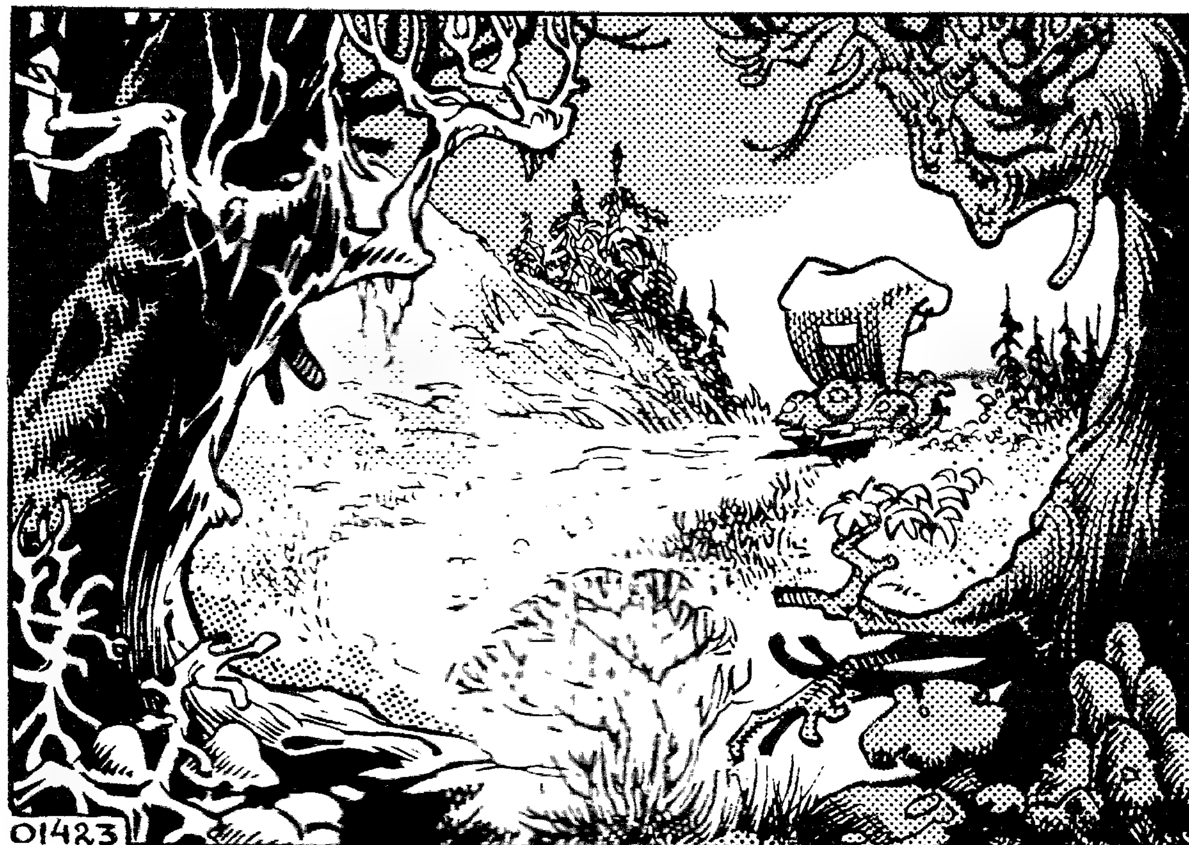

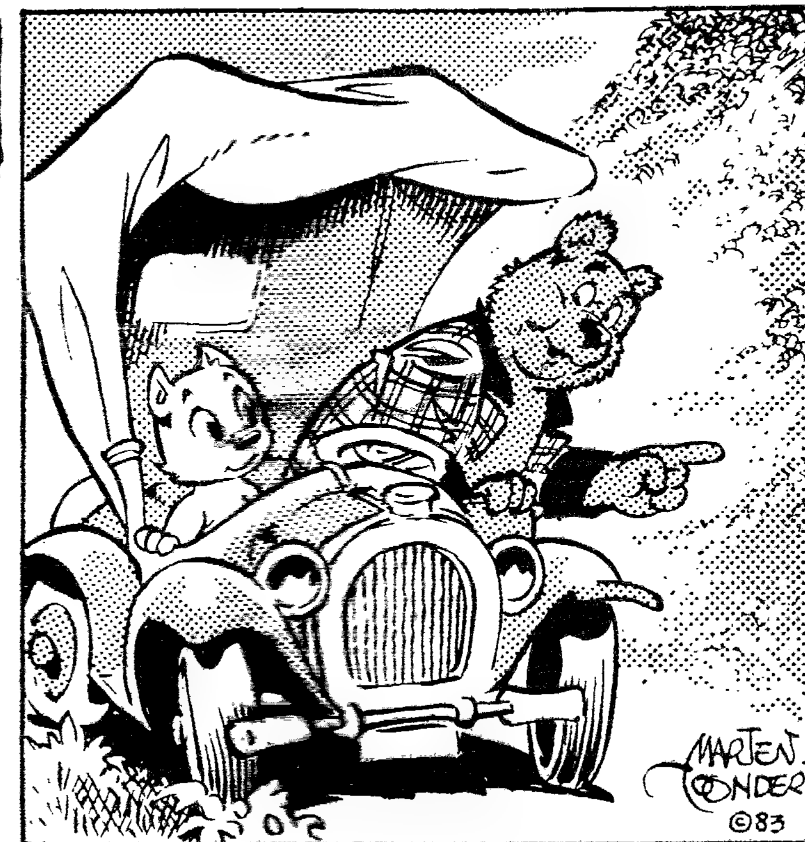
01422 - "Op zo'n bank kan van alles gebeuren", sprak heer Bommel terwijl hij Tom Poes voorging naar zijn kamer. "En hier heb ik op alle deuren geheime sloten laten maken. Dat is een veilig gevoel als we een vakantietochtje maken, zeg nu zelf".
"We?", vroeg Tom Poes. "Gaat er dan iemand met u mee?"
"Jij natuurlijk", zei heer Ollie. "Wie moet er anders voor de bagage zorgen, en de kaart lezen, en kijken waar het zuiden is? Je wilt me toch niet alles alleen laten doen?"
"Hm, och nee", zei Tom Poes een beetje aarzelend. "Maar ik kom net terug van een tocht naar de heuvels, en nu wilde ik eigenlijk..."
"In het zuiden is het in deze tijd veel warmer", hernam heer Bommel dromerig. "En er zijn daar prettige hotels, zei de markies toen ik hem laatst sprak. Ze hebben daar maaltijden en wijnen waar ik nog nooit van gehoord heb, zei hij nadat hij mijn Pomerol geproefd had. Dat gaat niet aan, als je begrijpt wat ik bedoel".
"Ik heb maar een klein tochtje gemaakt", zei Tom Poes.
"Ik kwam langs een vreemde heuvel waarop een kring bomen stond, en daar ontmoette ik een oud iemand. Eerst dacht ik dat het een kluizenaar was, maar hij verloor zijn talisman, en toen ik die nabracht, ontdekte ik..."
"Je moet niet altijd over jezelf praten, jonge vriend", vermaande heer Ollie. "Je begrijpt toch wel, dat ik al mijn aandacht nodig heb voor de bagage?"
"Excuseer, heer Olievier", sprak Joost in de deuropening.
"Ik heb alle bagage ingepakt en in de auto geladen. Is er verder nog iets van uw dienst?"

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

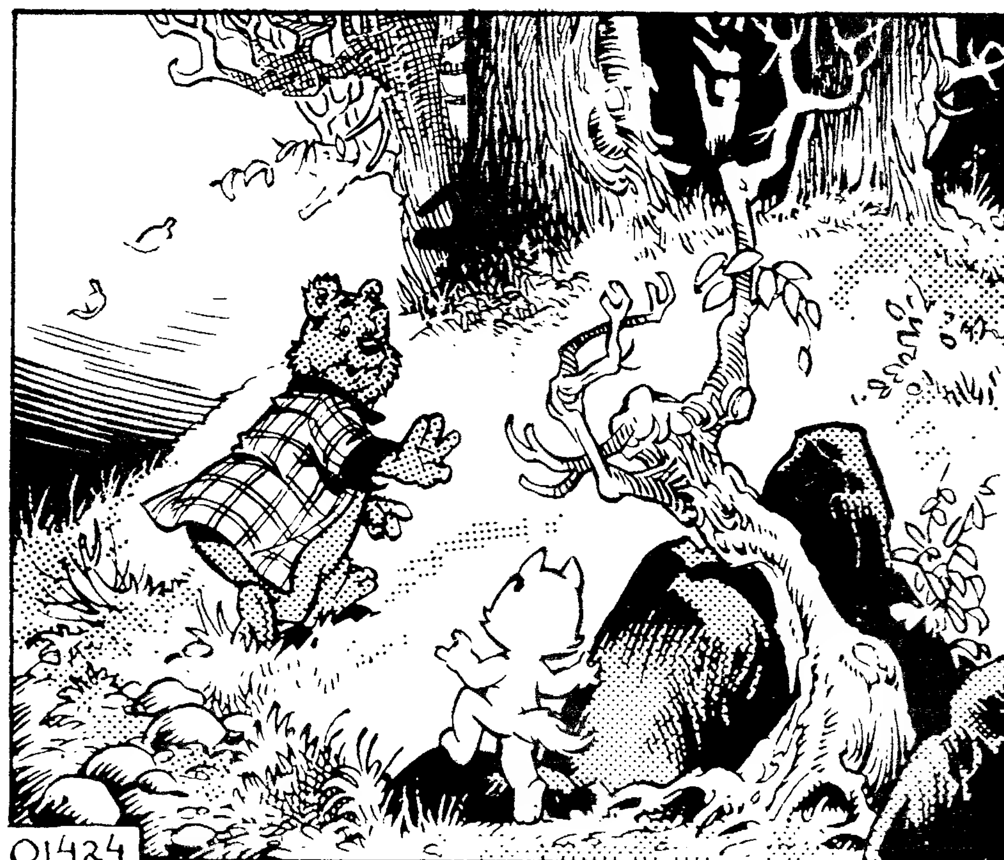

01423 — Niet lang daarna stuurde heer Bommel de Oude Schicht over een verlaten landweg die naar het zuiden leidde. Het was windstil, en omdat er geen verkeer was, schoten ze aardig op.

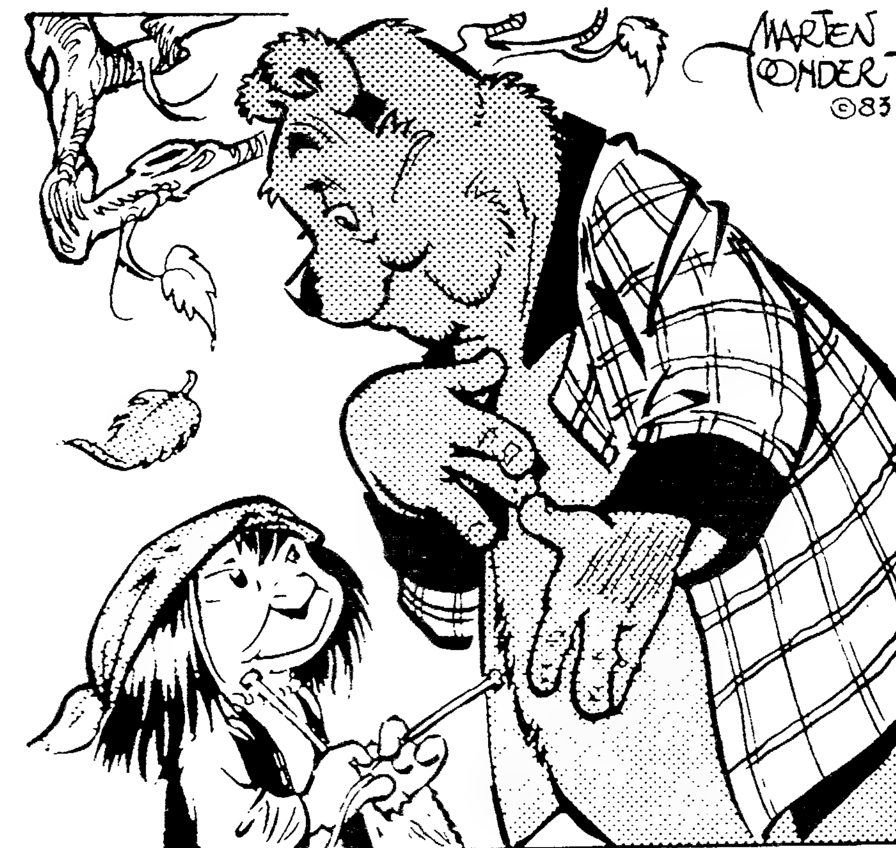
''Dat is toevallig'', zei Tom Poes. ''Hier heb ik gelopen voordat ik die kluizenaar ontmoette. En hierachter ligt die vreemde heuvel met een boomkring, waar je niet doorheen mag.''
''O ja?'', vroeg heer Olie. ''Nu, zolang we maar naar het zuiden gaan, is het mij goed. Een beetje warmte is, waar ik behoefte aan heb. En... waarom mag je waar niet doorheen?''
''Door die kring bomen'', legde Tom Poes uit. ''Alleen iemand als Pee Pastinakel mag dat, omdat hij elementaal is.''
''Wat een onzin!'', riep heer Bommel uit. ''Alsof een heer van mijn stand minder is. Ik wil wel eens zien, wie mij tegenhoudt. Waarom is dat trouwens verboden? Ik zie nergens een bordje''.
''Omdat je tussen die bomen gespleten wordt'', zei Tom Poes.
Heer Ollie bracht zijn voertuig tot stilstand en stapte uit.
''Dat gaat te ver!'', sprak hij. ''Je hebt je beet laten nemen door bijgelovige verhaaltjes, geloof ik. Ik wil dat wel eens zien. Men kan een heer niet zo gemakkelijk splijten, zeg nu zelf. Volg me, jonge vriend.''

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01424 — Heer Bommel begon opgewekt de heuvel te beklimmen en Tom Poes volgde hem bezorgd.
''Wees toch voorzichtig'', zei hij. ''Het kan toch best gevaarlijk zijn door die kring te lopen? Ik had de talisman van de kluizenaar mee moeten nemen. Maar het ding zit in mijn buidel, en die ligt in de auto. Trouwens: die kluizenaar was Hocus Pas.''
''Begin je nu weer?'', vroeg heer Ollie. ''Schei toch uit. Ik ben een Bommel, en die kan niet gespleten worden. Een heer blijft een heer, wat er ook gebeurt; dat moest je zo langzamerhand weten''.
Boven hen kraste een kraai in een van de oude eiken, en heer Bommel bleef verrast staan toen hij een vrouwtje gewaar werd, dat daar zat te breien.
''Goed gezegd, Bommel'', zei ze. ''Heel goed. De winter is vol donkere dagen... Een rechts, een averechts... Ja, ja; en de jouwe zullen erg donker wezen: erg zwart. Het zou goed zijn, als je dan toch een heer bleef. Erg goed.''
''Kraa'', zei de kraai, maar heer Ollie sloeg geen acht op het beest.
''Ik weet wat er in de wereld te koop is, mevrouw'', sprak hij met een lichte buiging. ''ik heb wel eens voor hetere vuren gezeten, bedoel ik... En, ik bedoel eigenlijk, dat men van een koude kermis thuis zou komen wanneer men mij onder een korenmaat zet.''
''Het is goed dat te horen,'' hernam het vrouwtje al breiende. ''Maar dan kan je beter dat splijten vergeten. Denk alleen maar aan de hete vuren en de koude kermis. Die moet je goed in je gedachten houden. Goeie reis verder''.

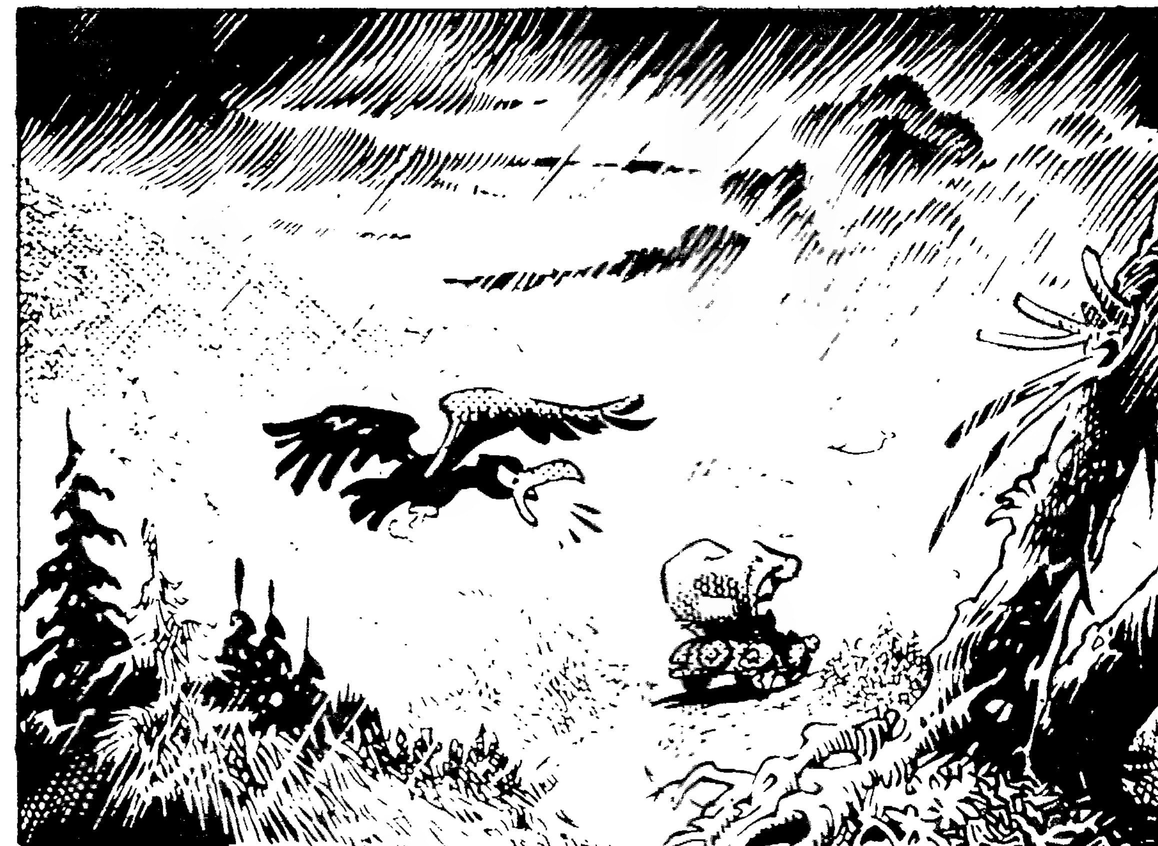
Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01425

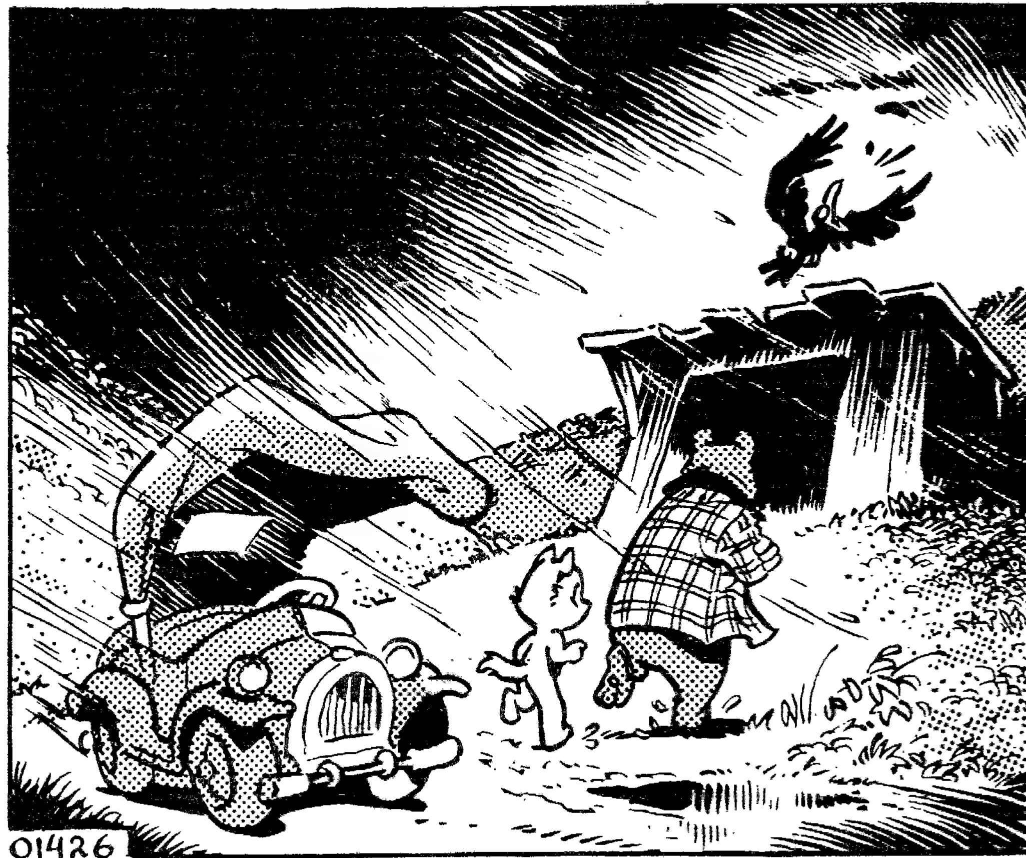

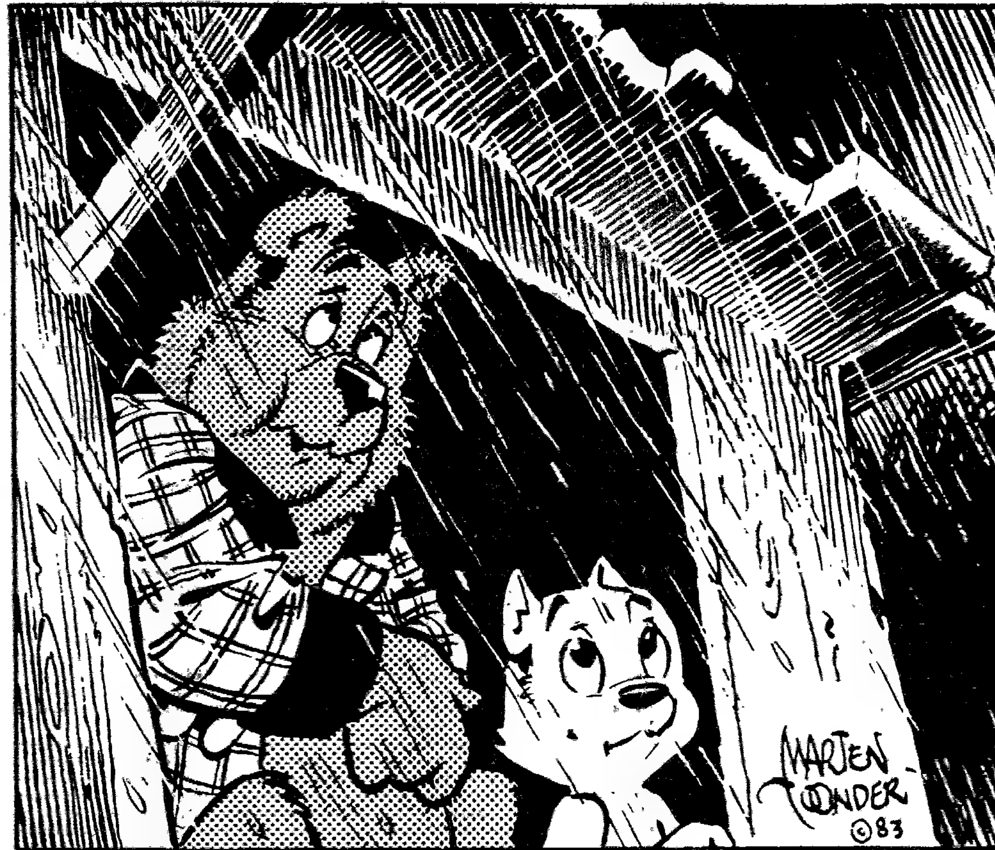

01425 — Heer Bommel keerde zich om en daalde de heuvel weer af, terwijl hij afwezig zijn pijp te voorschijn haalde.
''Hij is gelukkig die splijtende boomkring vergeten'', dacht Tom Poes. ''Zou dat door dat vreemde mensje komen? Waar kwam ze ineens vandaan? En waar zou Hocus Pas gebleven zijn?''
Hij kreeg echter geen antwoord op die vragen, en hij lette niet op de vogel die achter hen aan vloog. Dat deed heer Ollie ook niet. Hij klom zwijgend in de Oude Schicht en startte de motor.
''Waarom bent u niet door de boomkring gegaan?'', vroeg Tom Poes, toen ze verder reden.
''Boomkring?'', herhaalde heer Bommel verbaasd. ''O, dat. Och, waarom zou ik eigenlijk? Die dame heeft me veel te denken gegeven, over hete vuren en zo. Wijze woorden, jonge vriend, die een heer als balsem in de oren klinken''.
''Kra-kra!'', riep de kraai achter hen; maar hij werd overstemd door het geronk van de auto, en bovendien werd de opmerkzaamheid van de inzittenden getrokken door zwarte wolken die het zwerk bedekten.
''Het begint te regenen'', hernam heer Ollie, uit zijn gepeins ontwakend. ''Is dit de weg naar het zuiden? Die had ik me anders voorgesteld.''
''Ja'', zei Tom Poes. ''En het ziet ernaaruit, dat het erger zal worden''.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

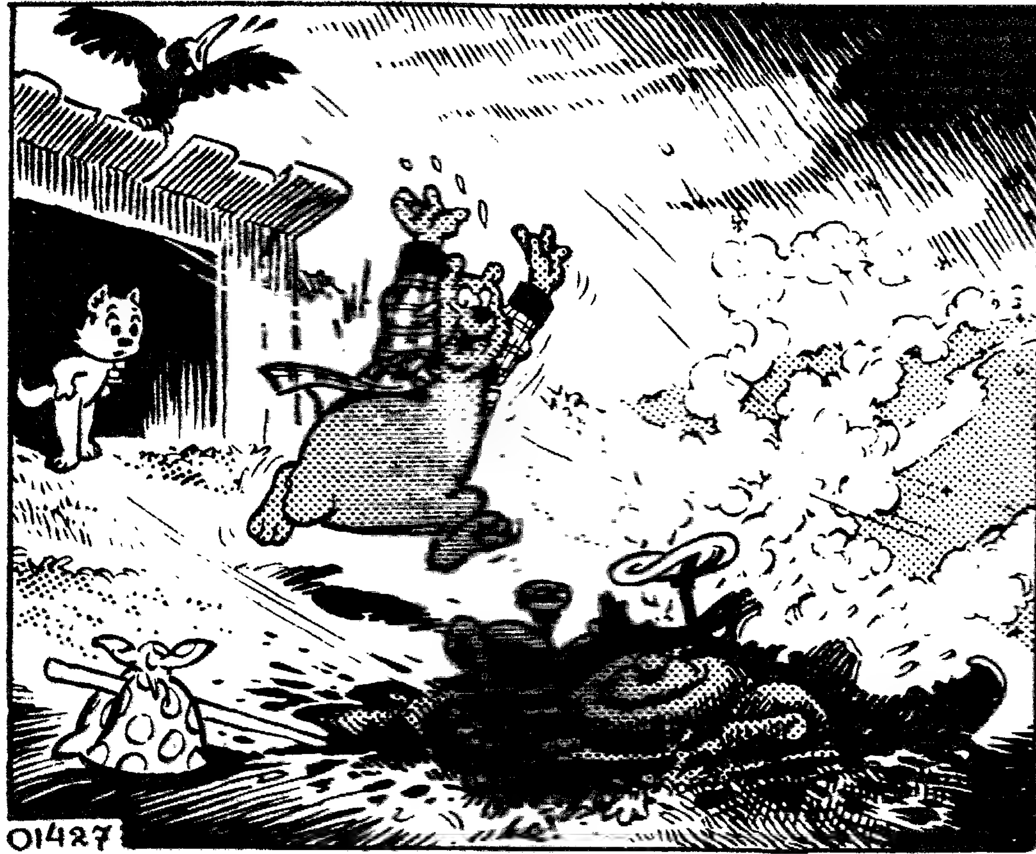

01426 — Tom Poes had gelijk gehad: er stak een koude wind op en de regen viel in stromen neer. Toen er een berghok in het zicht kwam, bracht heer Bommel zijn voertuig dan ook tot stilstand en stapte kleumerig uit.
"Laten we maar even schuilen", stelde hij voor. "Het is maar een buitje, denk ik".
"Misschien wel", gaf Tom Poes toe. "Maar dat is nat genoeg. De autokap geeft niet veel beschutting".
"Die kap is goed", zei heer Ollie verontwaardigd. "Nog nooit last mee gehad. Al vele jaren heeft hij me trouw gediend, omdat ik hem altijd heb laten vernieuwen als er iets mee was".
Hij trok zich terug in het hokje en luisterde naar het gerommel van onweer in de verte, en het gekletter van de regen.
"In het z-zuiden zal alles wel beter zijn", vervolgde hij een beetje onzeker. "We moeten niet te gauw de moed verliezen. We hebben wel voor hetere vuren gestaan. K-koude kermissen, bedoel ik. Zeg nu zelf".
"Hm", zei Tom Poes. "De donder komt dichterbij, hoort u wel? Misschien hdden we beter met de trein kunnen gaan. De Oude Schicht is niet op dit soort weer berekend".
Deze opmerking ontstemde heer Bommel opnieuw.

"Hoor eens, jonge vriend", sprak hij toornig, "wie aan de Schicht komt, komt aan mij! Onthoud dat!"
Nauwelijks had hij dit gezegd, of een felle bliksemstraal sloeg in zijn voertuig, onmiddellijk gevolgd door een daverende donderslag, die het gekrijs van de kraai overstemde.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01427 — De bliksem, die in de auto geslagen was, had een einde aan het bejaarde voertuig gemaakt. Toen heer Ollie er met een kreet naar toe snelde, vond hij nog slechts een hoopje zwart metaal, waaruit het stuurwiel verbogen oprees.

Het is te begrijpen dat dit te veel voor hem was. Klagend en handenwringend bewoog hij zich om het schroot, terwijl Tom Poes sprakeloos bij het schuurtje stond.

,,De regen neemt gelukkig af", zei deze na een poosje. Het was het enige wat hij als troost verzinnen kon, maar het was natuurlijk niet genoeg.

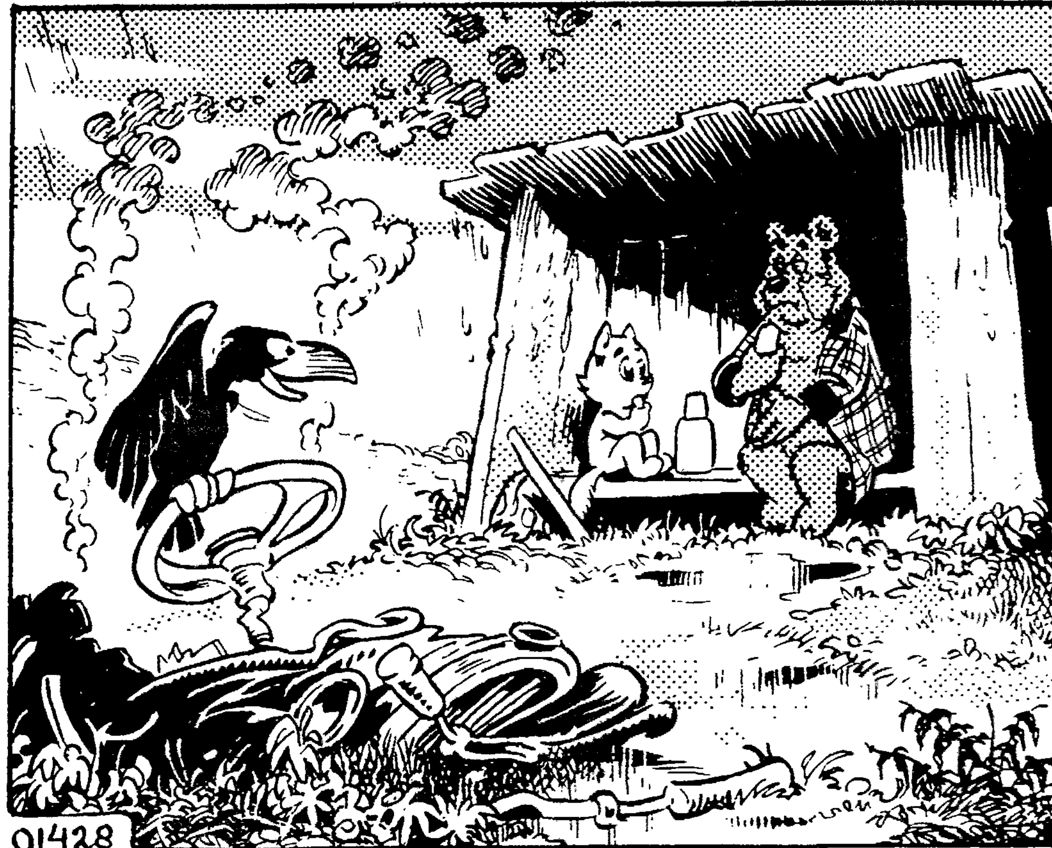
,,Mijn mooie, trouwe Oude Schicht!", klaagde heer Bommel bijna schreiend. ,,Alles weg! Wat moet ik beginnen? Een stuk van mijn leven..." De ontroering werd hem te machtig, en terwijl hij zijn tranen de vrije loop liet, naderde Tom Poes voorzichtig het droevige toneeltje.

,,Drink een beetje", zei hij. ,,En u moet iets eten; dat geeft weer kracht."

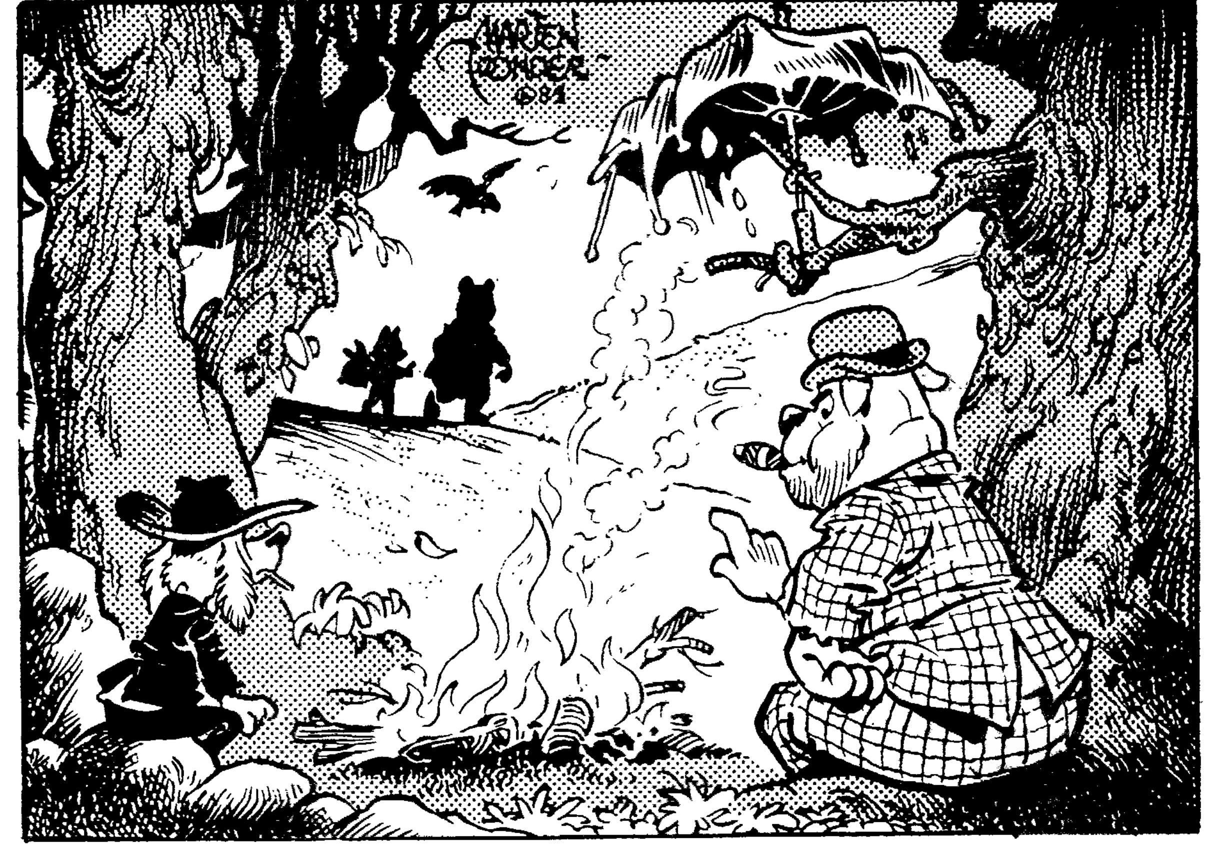
,,Hoe kan je zo praten?", snikte heer Ollie. ,,Terwijl de bodem uit mijn hart geslagen is.... T-trouwens, de bagage is in rook opgegaan. En d-de piknikmand, d-die Joost heeft klaargemaakt. Alles is weg!"

,,Niet alles", zei Tom Poes. ,,Mijn buidel is nog helemaal heel, en daar zit een twaalfuurtje in".

Heer Bommel en de zelfkant

01428 — Het duurde lang voordat heer Bommel over zijn eerste schok heen was, en zich naar het schuurtje sleepte waar Tom Poes zat te eten. Een grote vogel nam op het stuur van de vergane auto plaats om hem nieuwsgierig na te kijken, en heer Ollie keek droevig terug.

„Het is heel triest", sprak hij stil voor zich uit.

„Een deel van mezelf is getroffen, zodat er nu een leegte is, waar eens een Oude Schicht was".

„Het hád erger kunnen zijn", zei Tom Poes troostend. „U hebt u zelf nog, en u hebt wel eens voor hetere vuren gestaan. Dat hebt u zelf gezegd, en dat mag u niet vergeten".

„Nee, dat mag ik niet", gaf heer Bommel toe. Hij nam een hap uit het stuk brood dat Tom Poes hem gegeven had, en vervolgde: „Het is prettig dat jouw bagage nog heel was. Vreemd eigenlijk. Jij bent toch een geluksvogel. Maar voor mij is de aardigheid er af, zodat we beter weer naar huis kunnen gaan met mijn geschokte gezondheid".

„Kunt u geen nieuwe Schicht laten maken?", vroeg Tom Poes, toen ze over de natte heuvels terug liepen. „Geld speelt toch geen rol voor u?"

„Een nieuwe is geen Oude Schicht meer", zei heer Ollie zuchtend. „Het gaat om het innerlijk; en het innerlijk is niet te koop".

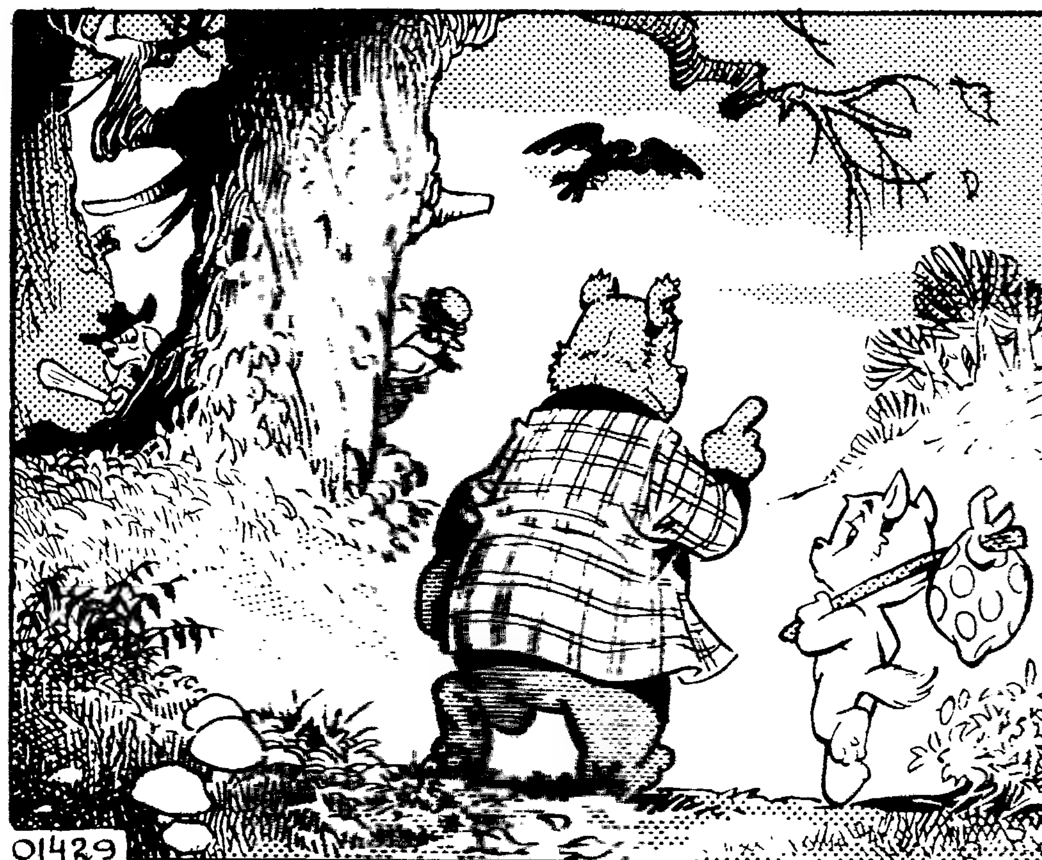
Boven hem begon een kraai te krassen, en dat trok de aandacht van een zekere Bul Super; een zakenman die door de nood der tijden bij een vuurtje zijn kleren zat te drogen.

„Zie je dat?", vroeg deze aan zijn metgezel Hiep Hieper.

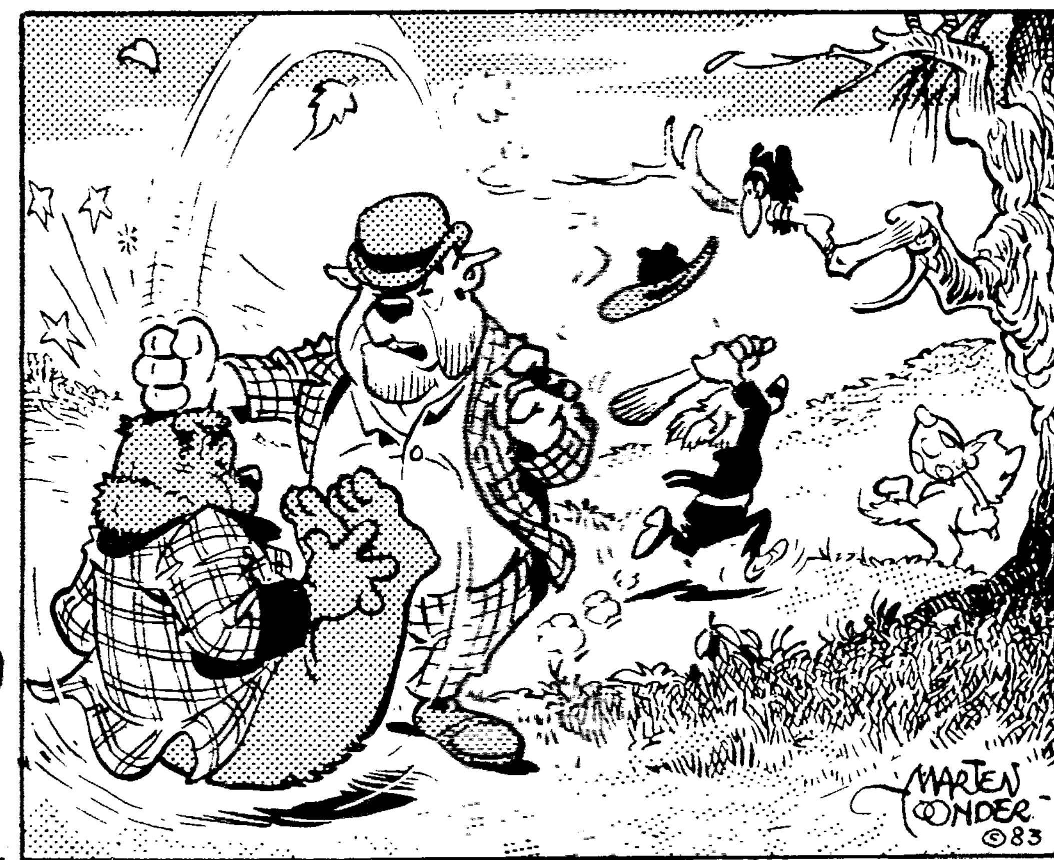
„Daar komt onze maaltijd aan, jongen!"

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

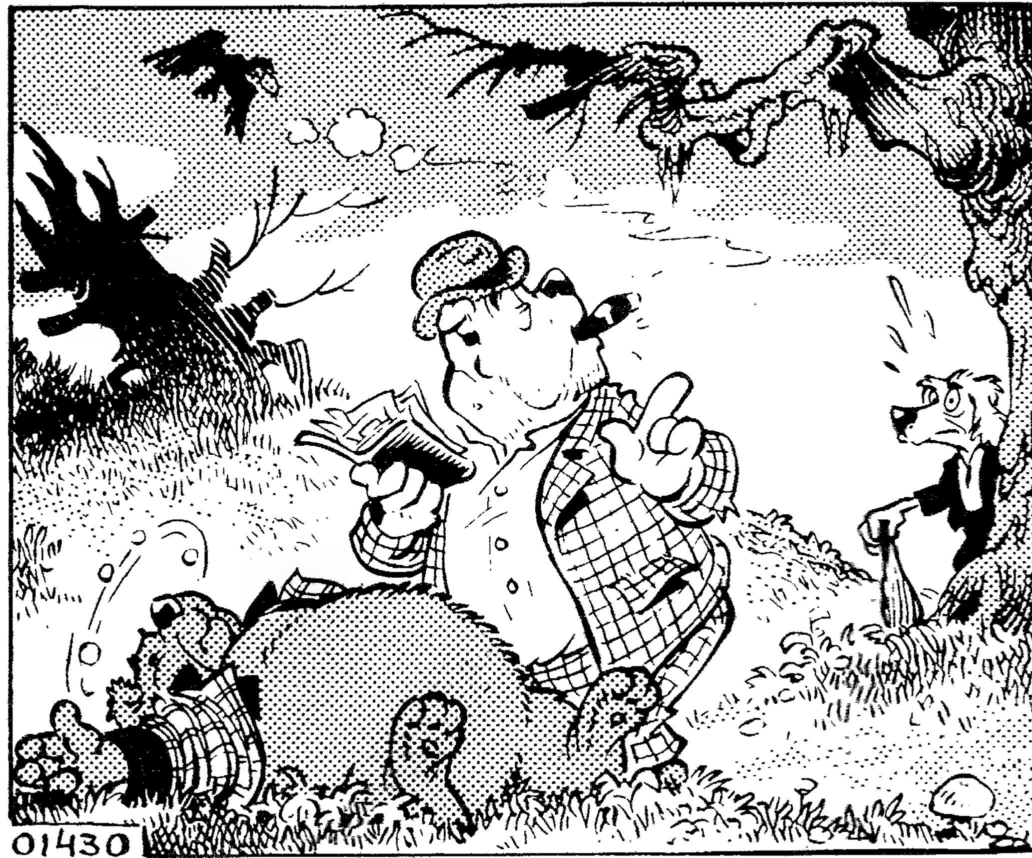

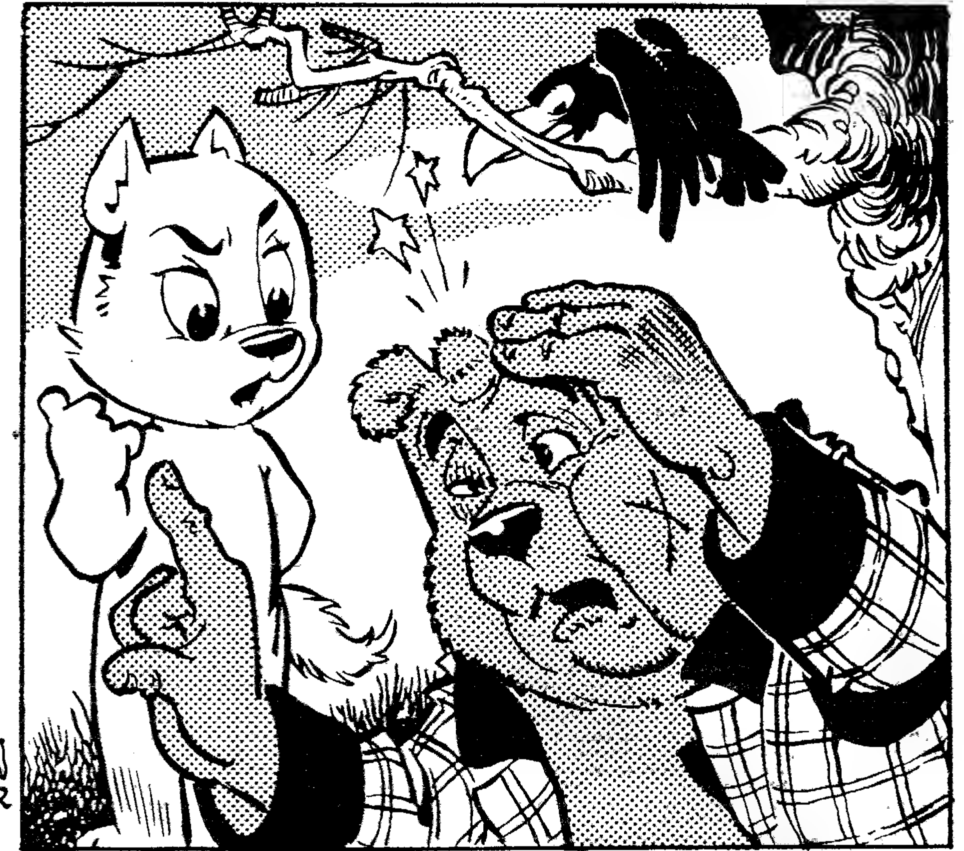

01429 — ,,Het gestel van een heer kan teer zijn'', sprak heer Bommel, zonder op de vogel te letten die boven hem vloog. ,,Maar zijn innerlijk is ijzersterk, zodat hij lessen geleerd heeft terwijl vreugde en smart elkaar verdrongen in zijn lange leven. Ik bedoel...''
Wat hij bedoelde, weet ik niet. Want op dat moment sprong Super achter een boom tevoorschijn en greep hem bij de kraag.
,,Je geld of je leven'', snauwde deze langs zijn sigaar. ,,En gauw een beetje. Een zakenman in de recessie kijkt niet op een bolle meer of minder, als de tijden slecht zijn. Ook de kleine ondernemer heeft recht op een bestaan. Of niet soms, huh?''
,,H-ho'', stamelde heer Ollie geschrokken. ,,L-laat me l-los! Ik ben al genoeg ge-getroffen. Toen de bliksem in mijn Schicht sloeg. Een h-heer laat zich niet b-beroven...''
,,Dat zullen we zien'', gromde de ander, terwijl hij zijn vuist op de schedel van de ongelukkige heer liet neerdalen, zodat deze onderuit schoot.
Tom Poes begreep, dat tegenweer hier niet zou helpen, en daarom zette hij het op een lopen, achtervolgd door Hieper, die een stuk brandhout gegrepen had.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

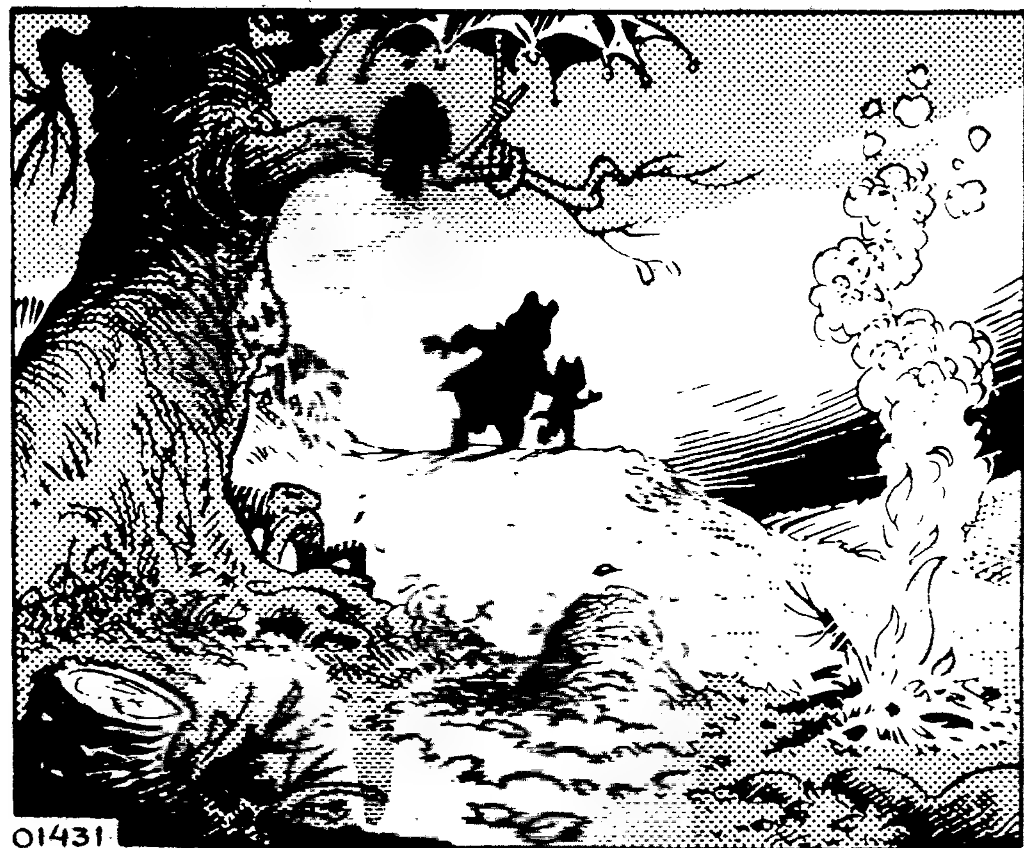
01430

01430 — Als ervaren zakenman wist Bul Super zonder moeite de portefeuille van zijn slachtoffer te vinden, en omdat de inhoud aan zijn verwachtingen beantwoordde, riep hij zijn maat terug.
"Laat die kleine maar lopen, Hiep", sprak hij. "Daar kan je geen kanen uit braaien; en hier heb ik al een aardige belegging. Kom mee, jongen, terug naar de stad, voordat we hier gehinderd worden".
Het verharde tweetal verdween dravend over de heuvel, en Tom Poes holde terug naar heer Bommel, die net bezig was de ogen te openen. Dat viel echter niet mee, omdat het rechteroog bezig was op te zwellen.
"Het is lelijk blauw", zei Tom Poes medelijdend. "Kunt u lopen? We moeten gauw de politie opbellen, want de schurken kunnen nog niet ver weg zijn. Ze hadden geen auto..."
"Auto is d-door d-donder getroffen", zei heer Ollie met zwakke stem.
"Het was de bliksem. De Schicht, als je begrijpt wat ik bedoel".
"Niks Schicht. Het was Bul Super!", onderbrak Tom Poes ongeduldig. "Kom, we moeten..."
Maar heer Bommel liet hem niet uitpraten.
"Ik moet niets meer", sprak hij, zich oprichtend. "Ik weet wanneer het genoeg is; en nu alles weg is, is de maat vol. Ik zie af van plezierreisjes, en ik wil naar huis om een schone jas aan te trekken".

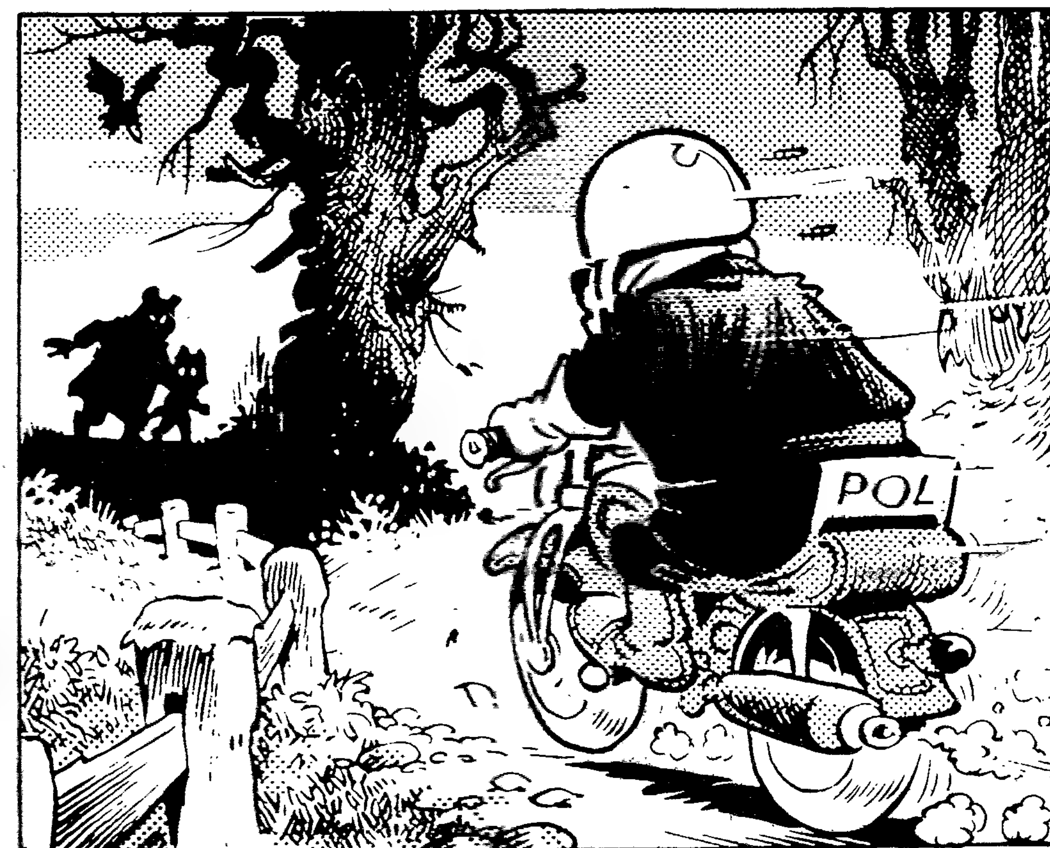
"Ja", gaf Tom Poes toe. "En de politie waarschuwen!"
"Kraa!", riep de kraai aanmoedigend vanaf zijn tak. Maar dat maakte geen indruk op heer Ollie.
"Wat wil je toch met de politie?", hernam hij klagend. "Kan die me soms de Oude Schicht teruggeven, of me van mijn bletsuren afhelpen?"

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

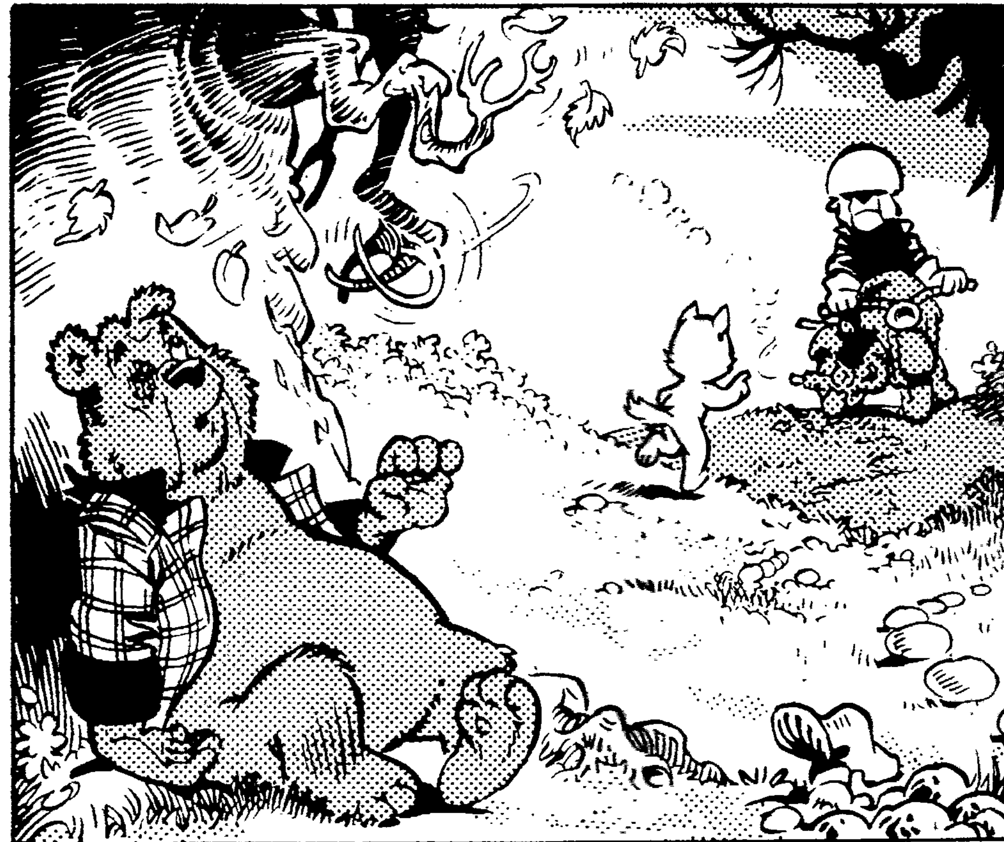
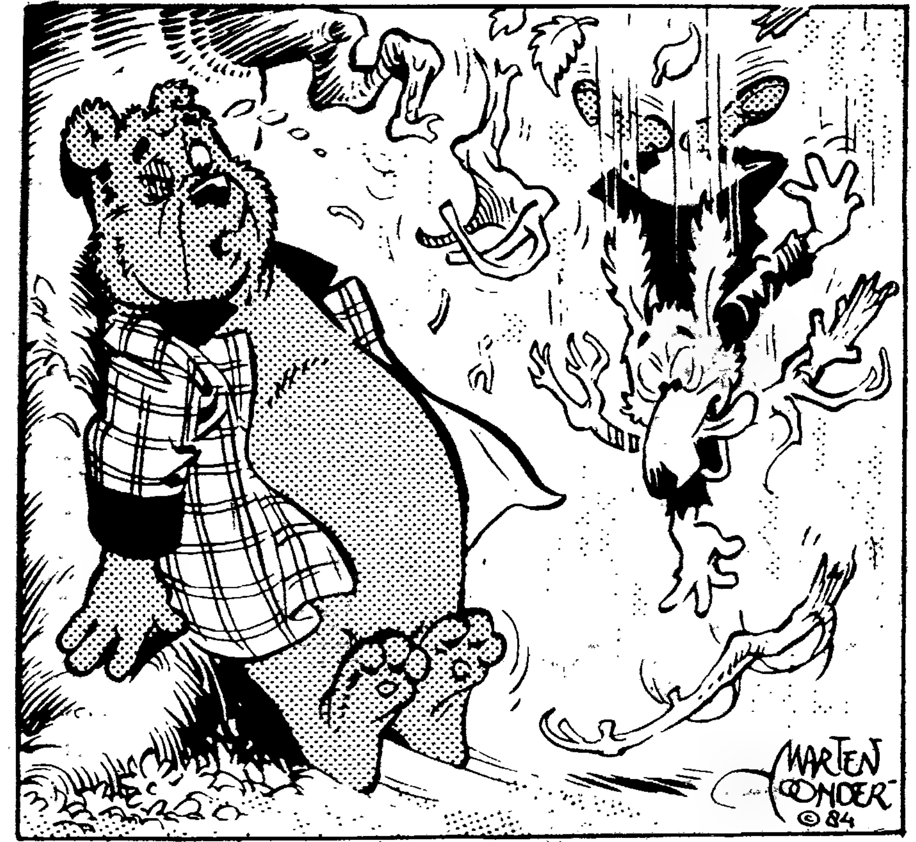

01431 — Tom Poes hielp heer Bommel overeind en ondersteunde hem, toen ze naar huis liepen.
''Het wordt tijd dat Super en Hieper eens flink gestraft worden'', zei Tom Poes. ''Ze zijn slecht, en ze schrikken nergens voor terug''.
''Straffen'', herhaalde heer Ollie bitter. ''Helpt dat soms tegen hoofdpijn en oogtrekkingen? Ze zijn trouwens al zo vaak gestraft, dat ik er moe van word, vooral nu de Oude Schicht er niet meer is. De aardigheid is er voor mij af''.
Het geluid van zijn vreugdeloze stem verstierf achter de heuvel, en de kraai die hem na zat te kijken, kraste verbolgen.
''Het lukt nog niet erg, he?'', zei Alma, die achter de vogel opdook. ''Je hebt hem het leven vergald, inplaats van hem kwaad te maken. Dom, hoor. Maar dat komt omdat je zelf alleen maar kwaad in je hebt, en dat maakt stompzinnig. Je bent bezig je weddenschap te verliezen, want met slechtheid alleen kom je niet ver''.
''Wacht maar'', snauwde het beest. ''We beginnen pas. Wacht maar, zeg ik''.
Hij fladderde weg, en hij haalde Tom Poes en heer Bommel juist in, toen commissaris Bulle Bas op zijn dagelijkse ronde in het zicht kwam.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

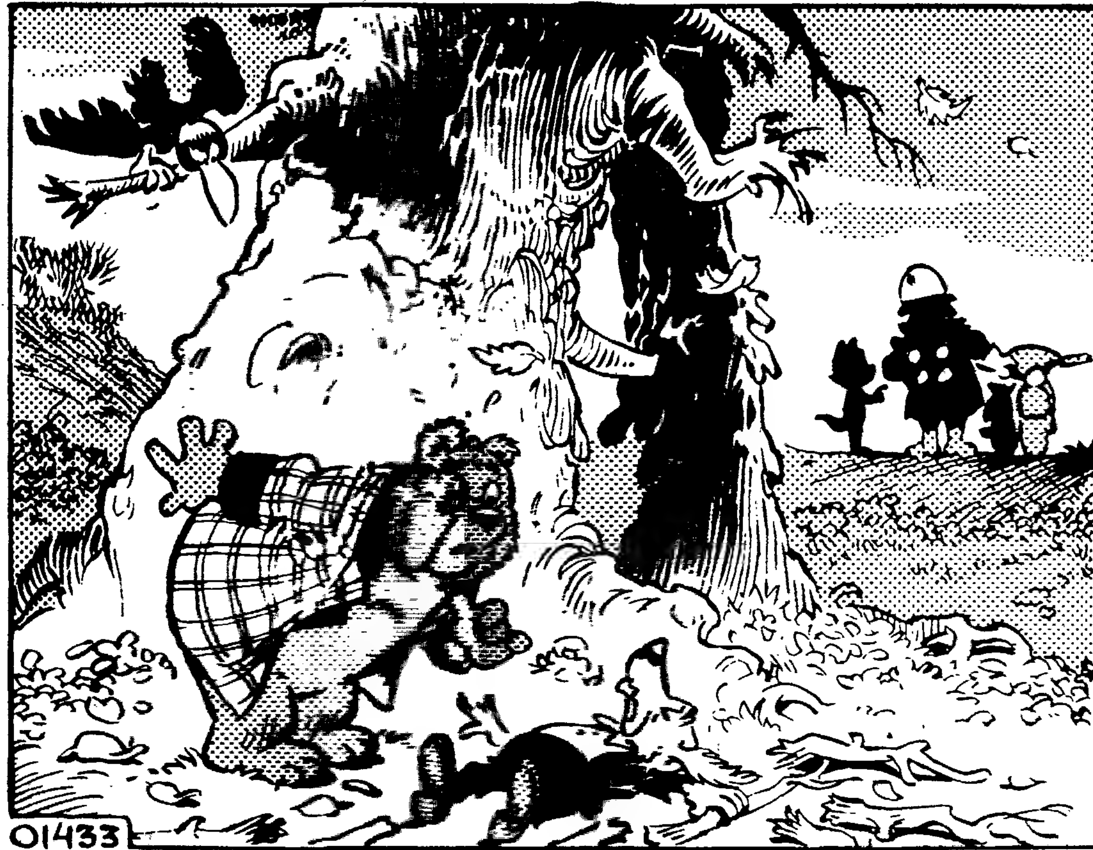

01432 — Tom Poes keek verrast om, toen het gedaver van een motor de stille winterlucht verscheurde.
"Commissaris Bas!", riep hij uit. "Dat treft: we moeten de diefstal aangeven".
"Je doet maar", zei heer Bommel lusteloos. "Van mij hoeft het niet. Door het verlies van mijn trouwe wagen sta ik voor een leegte, die me zwaar op het lijf is gevallen. Ik bedoel: ik worstel met het niets, zodat ik hier wel zo lang een beetje onder een oude eik ga zitten om het onder ogen te zien".
Hij voegde de daad bij het woord, terwijl Tom Poes naar de politiechef holde om hem van de beroving te vertellen. Het verhaal verbaasde de commissaris niet.
"Het deugt hier niet", gromde hij. "Er zit allerlei tuig tussen deze heuvels; schuivers, duwers van kalmerende middelen en zelfs koppenzetters. Welke kant zijn de verdachten opgegaan?"
"Naar het zuiden", zei Tom Poes. "Maar ze kunnen natuurlijk best omgekeerd zijn".
Heer Ollie hoorde het gepraat in de verte, maar hij luisterde er niet naar. Zijn aandacht werd getrokken door een huivering die door de boom voer, terwijl knappende takken en vallende bladeren op een vreemd leven in de kruin wezen.
"Het zal de storm zijn", sprak hij tot zichzelf; doch voordat hij zijn weerbeeld had kunnen herzien, stortte er tot zijn schrik een lichaam op de grond. Het was Hiep Hieper, die een schuilplaats in de vermolmde eik gezocht had, omdat hij de politie zag naderen.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01433 — "Bommel is dus uitgeschud, huh?" vroeg de politiechef.

"En een blauw oog, zei je? Ik moet hem eens aan de tand voelen, want dergelijke overtredingen gaan niet aan, ook al verdient hij meer dan ik. Waar hangt hij uit?"

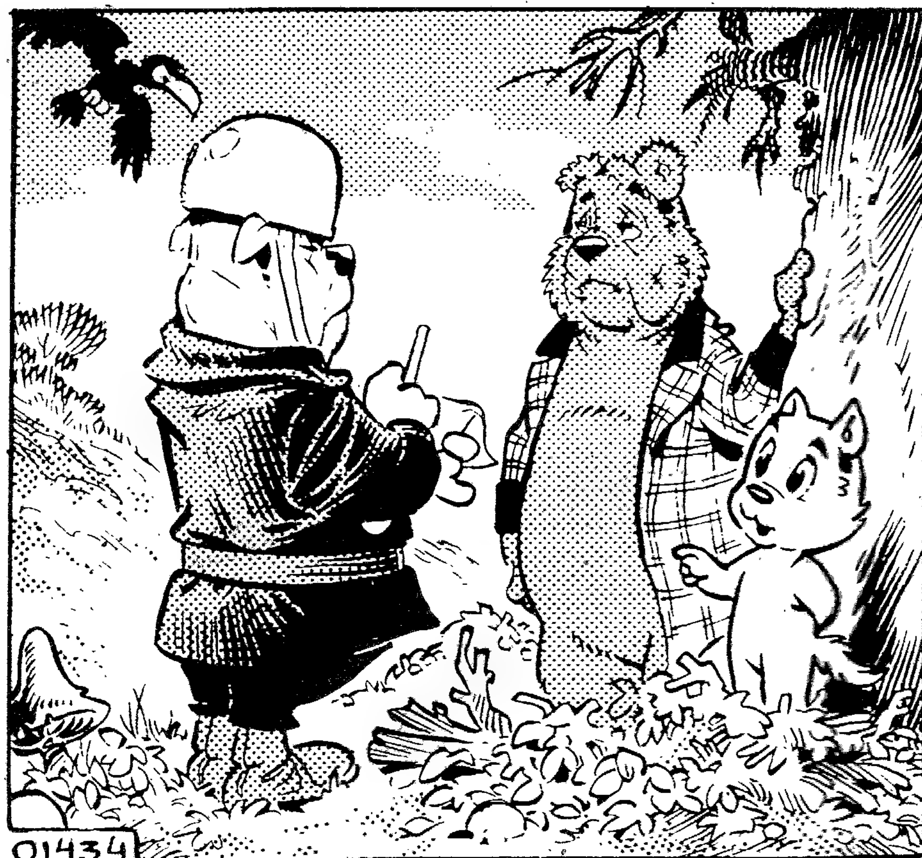
Heer Ollie bevond zich aan de andere kant van de boom, waar hij zich bezorgd over Hieper gebogen had. Deze sloeg de ogen op en barstte spontaan in schreien uit.

"Doe me niks", snikte hij. "Het is allemaal de schuld van Suup. Die is erg slecht. Ja toch? Hij heeft me na een moeilijke jeugd op het verkeerde pad gebracht... Hij kan trouwens veel harder lopen dan ik. Ik ben zwak en ondervoed, en daarom ben ik met mijn gedeelte van de buit in deze boom gaan schuilen. Maar ik zal het nooit meer doen; echt niet..."

Het gejammer bewoog de gevoelige heer, die zelf ook zoveel had meegemaakt door het verlies van zijn auto. En toen hij na de barse stem van commissaris Bas hoorde naderen, greep hij de gevallene snel bij de kraag en sleepte hem naar een kant van de boom waar zich een opeenhoping van takken en bladeren bevond.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01434 — ”Zo, Bommel,” sprak de politiechef, toen hij heer Ollie achter de boom aantrof. ”Je ziet er slecht uit. Een overval, hoor ik. Niet zo best.”

”Het is heel droevig,” zei heer Bommel. ”Het was de bliksem, die de Oude Schicht getroffen heeft... Daar komt iemand van mijn stand niet zo gauw overheen...”

”Dat is dus aangifte van diefstal, en mishandeling,” hernam de heer Bas. ”Gepleegd door een zekere Bul Super, samen met de medeplichtige Hiep Hieper. Er zit voor die twee wat op; dat beloof ik je.”

”Is er een kans, dat ze gepakt worden?” vroeg Tom Poes.

”Laat dat maar aan ons over,” zei de commissaris, terwijl hij zijn balpen wegknipte. ”We volgen bereids een spoor, en niemand ontgaat zijn straf. Een kwart van de daders krijgen we te pakken, en de rest gaat gebukt onder een slecht geweten. Ik weet niet wat erger is. Goeie middag.”

Hij verwijderde zich met grote passen, en toen het geluid daarvan weggestorven was, knielde heer Ollie op de grond neer en begon bladeren en takken weg te ruimen, totdat het zwakke gelaat van Hieper aan het daglicht trad.

”W-wat is dat?” vroeg Tom Poes, die onthutst toekeek.

”O, dit is een van de twee,” zei heer Bommel lusteloos. ”Waar de politie het spoor van volgt, bedoel ik. Maar deze kan niet erg hard lopen, op het slechte pad, zodat hij het nooit meer zal doen.”

”Echt niet!” riep Hiep uit. ”Nooit meer. En ik zal je mijn gedeelte van jouw geld terug geven.”

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01435 — Hieper klauterde overeind en trok een stapeltje bankbiljetten uit zijn zak.

"Hier," zei hij, terwijl hij zijn ogen eerlijk opensperde. "Dit is alles wat ik van jouw poen gekregen heb; zeker weten. Ik zal het nooit meer doen, en ik heb echt spijt, omdat je me zo tof geholpen hebt met die pliesie. Maar ja, ik had honger, en onze subsidie was ingetrokken; zodoende."

"Ja, ja, dat is erg zielig," gaf heer Ollie toe, een verveelde blik op de banknoten werpend. "Beschouw dat geld dan maar als subsidie. Voor mij speelt het geen rol, omdat ik er toch geen Oude Schicht mee kan kopen."

Dat liet Hiep zich geen twee keer zeggen. Hij verliet huppelend het toneeltje, terwijl Tom Poes hoofdschuddend zijn buidel pakte en heer Bommel volgde.

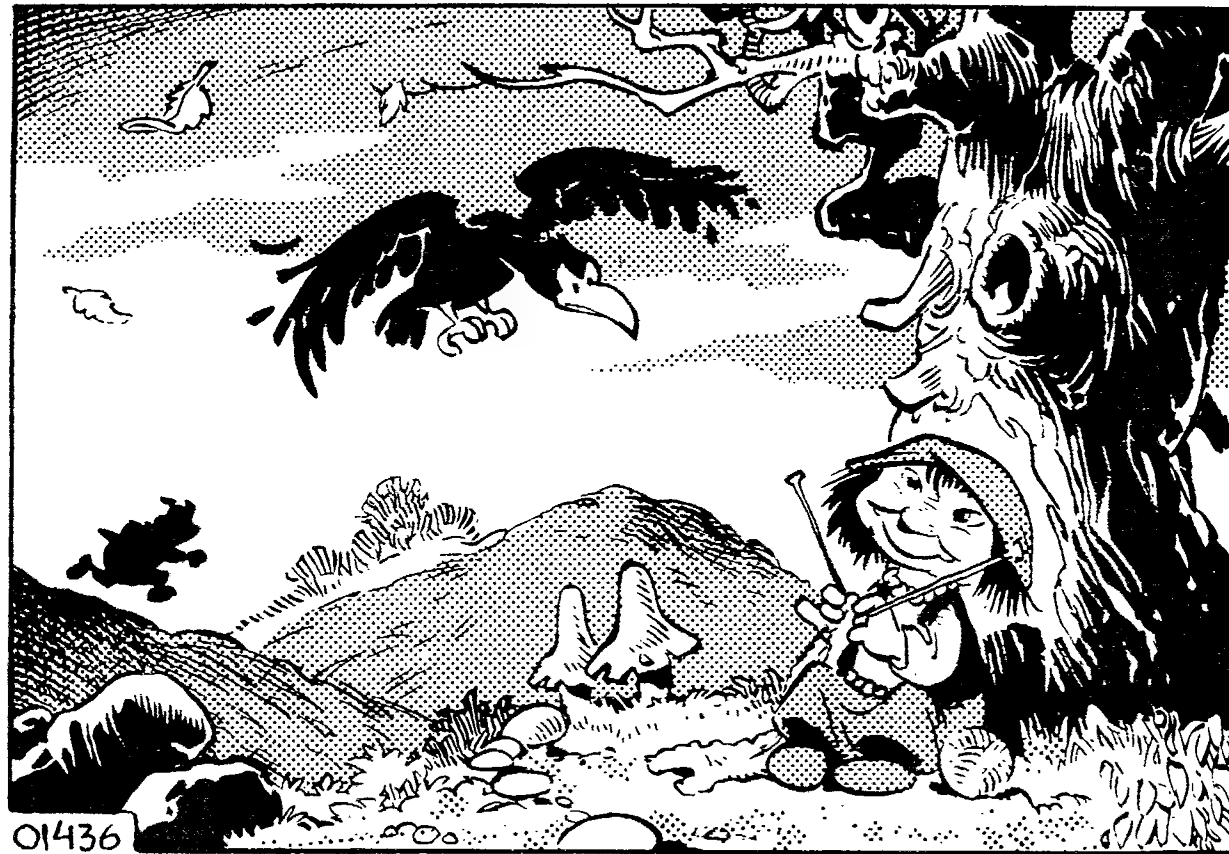
"Ik begrijp het niet," zei hij verontwaardigd. "Waarom laat u die schurk gaan? Als heer bestrijdt u toch misstanden?"

"Och, ja," mompelde heer Bommel. "Maar ik had er geen zin in na de bliksem, als je begrijpt wat ik bedoel. Trouwens: zo'n Hieper heeft helemaal geen stand; alles wat hij doet is een misstand, omdat hij geen heer is."

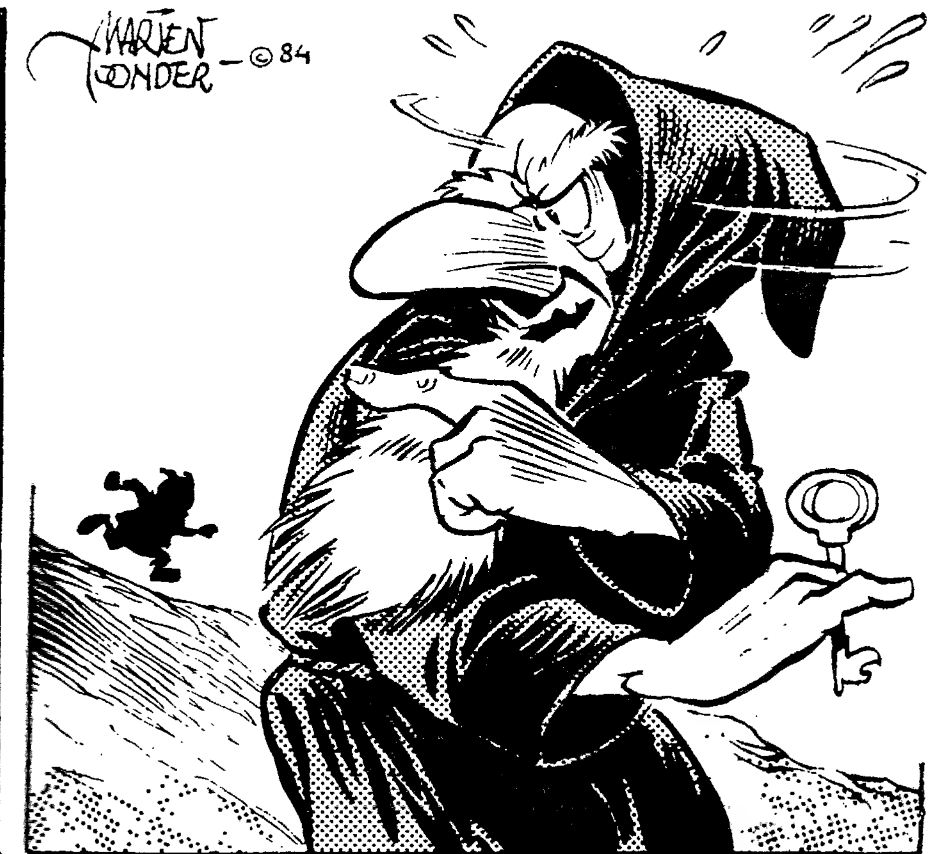
Zo sprekende verdween hij met Tom Poes in de verte; sprakeloos nagekeken door de kraai die in de boom zat.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

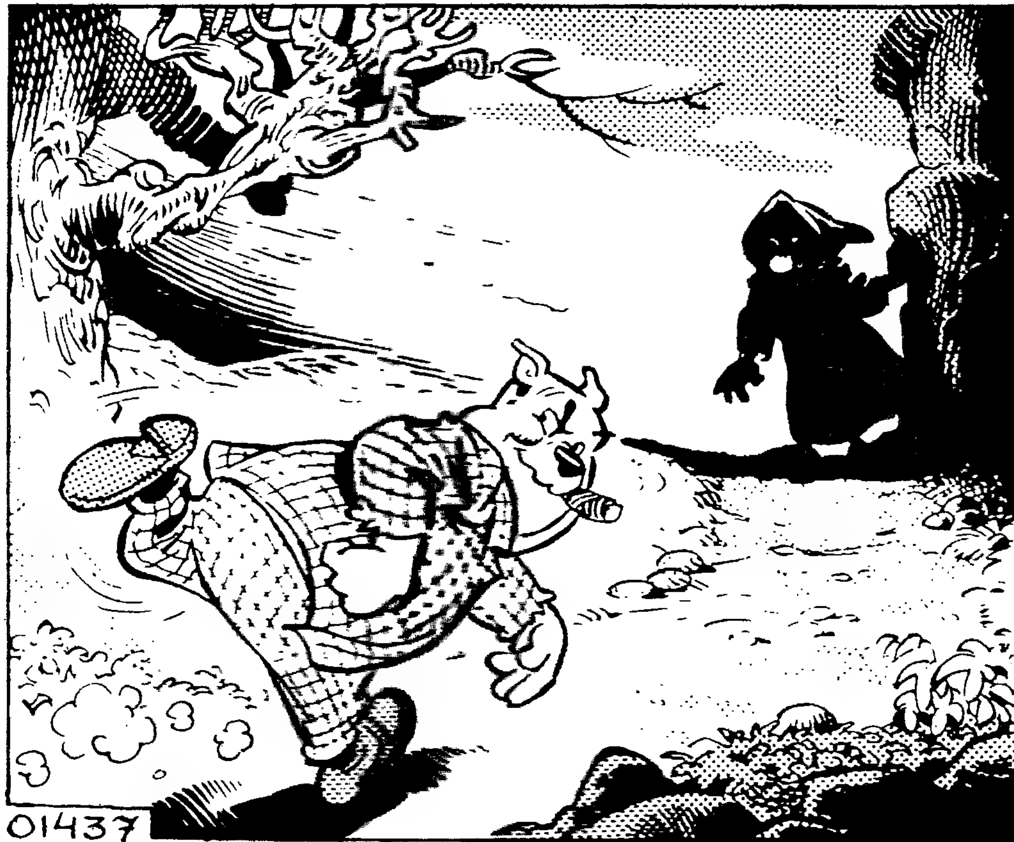

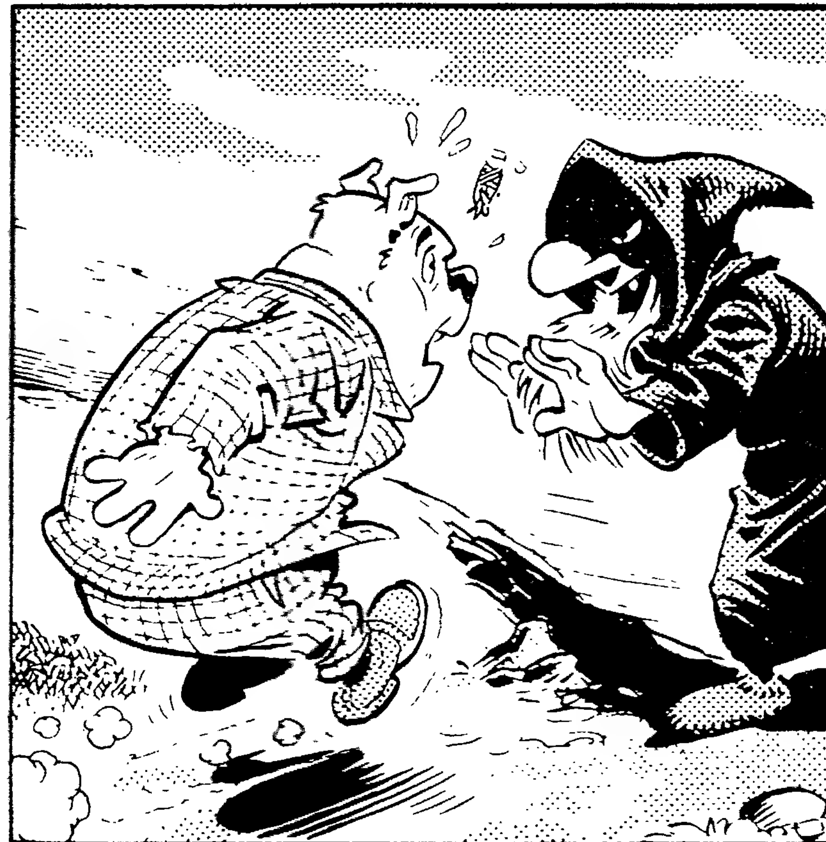

01436 - Alma zat onder een boom te breien, toen de kraai bij haar neerstreek.
"Ben je daar weer?" vroeg ze. "Heb je Bommel al kwaad gemaakt, arme vogel?"
"Ik ben geen arme vogel!" tierde het beest, terwijl het ijlings de gestalte van Hocus Pas aannam. "Ik ben een magister in de Zwarte Kunsten, en ik kan alles omdat ik mijn geweten kwijt ben. Maar die Bommel is dwazer dan ik dacht. Inplaats van kwaad te worden als hij beroofd wordt, teemt hij over dat oud stuk auto, dat ik heb weggebliksemd."
"Ja, dat was heel dom van je," gaf het vrouwtje toe. "Je hebt hem in zijn gevoel getroffen. Maar omdat je geweten hier zit te breien, weet je niet wat dat betekent."
Hocus trok aan zijn baard en keek het vrouwtje loerend aan. "Misschien," kraste hij. "Misschien waren de donder en bliksem op zijn pad te vroeg. Maar we beginnen pas, en de maan is nog oud."
Alma schudde medelijdend het hoofd, maar de grijsaard volgde zijn eigen gedachten.
"Ik weet een sterke," prevelde hij. "Bij Zazel! Weet je, wat hij zegt? Geld speelt geen rol, zegt hij. Ik zal hem leren welke rol geld speelt, hèhèhè. Met het geld heb ik het kwaad in de wereld gebracht; en het kwaad wint altijd."
Zo pratende viel zijn oog op Bul Super, die in de verte over de heuvels vluchtte, en hij glimlachte.
"Die moet ik hebben," besloot hij, een sleutel uit zijn pij trekkend.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01437 - Bul Super draafde nog steeds voort met zijn buit, in de richting van Rommeldam. Zijn hoed en zijn maat was hij onderweg kwijtgeraakt, maar het geld van heer Bommel verwarmde zijn hartstreek, zodat hij echt in zijn nopjes was. Maar daar kwam een onverwacht einde aan, toen hij de top van de heuvel bereikte. Van achter een rotsblok dook plotseling een donkere gedaante op, die zo'n akelig lachje liet horen, dat hij vol schrik de pas inhield.

"Wat mot je?" snauwde Super.

"Ik mot niks," zei de ander kakelend. "Maar jij mot wat. Jij houdt van geld, he? Nou, je kunt het ver brengen als je naar een oude man luistert. Want die heeft een sleutel, die op alle sloten past. En die is voor jou, als je een kelder vol schatten leegmaakt."

Bul Super krabde verbaasd de kin.

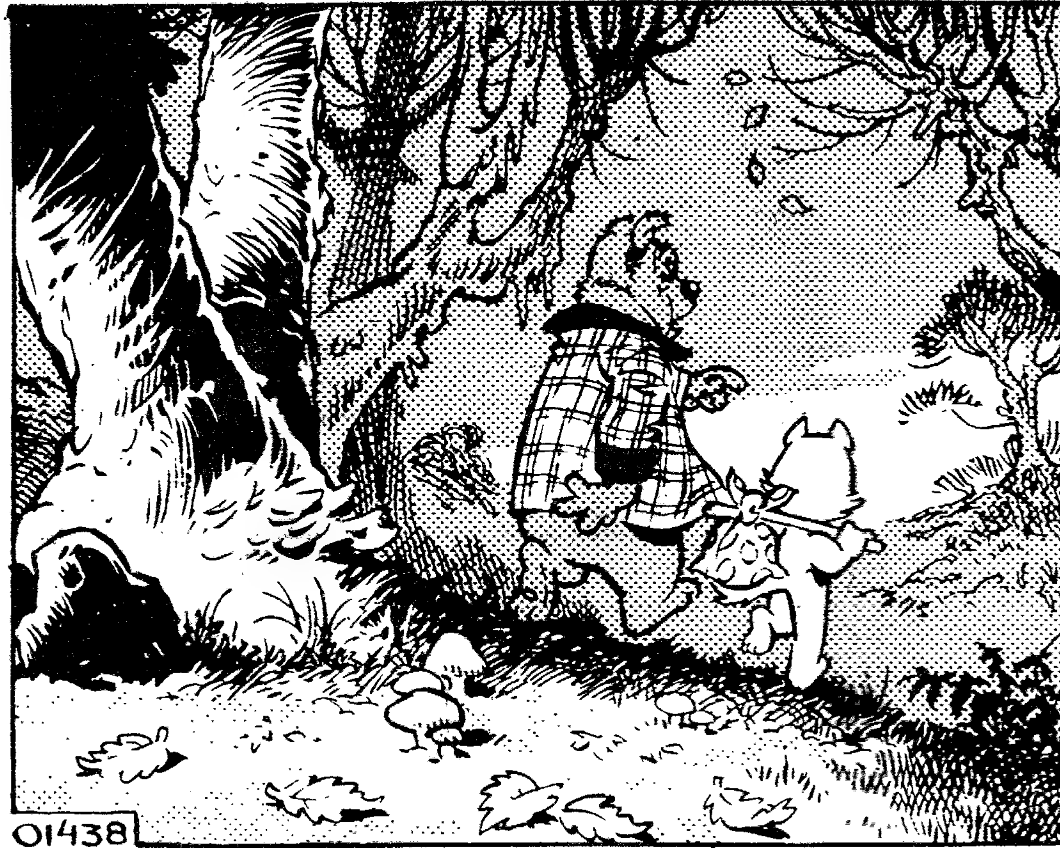
"En dan wil jij die schatten zeker hebben?" vroeg hij. "Of zit er wat anders achter?"

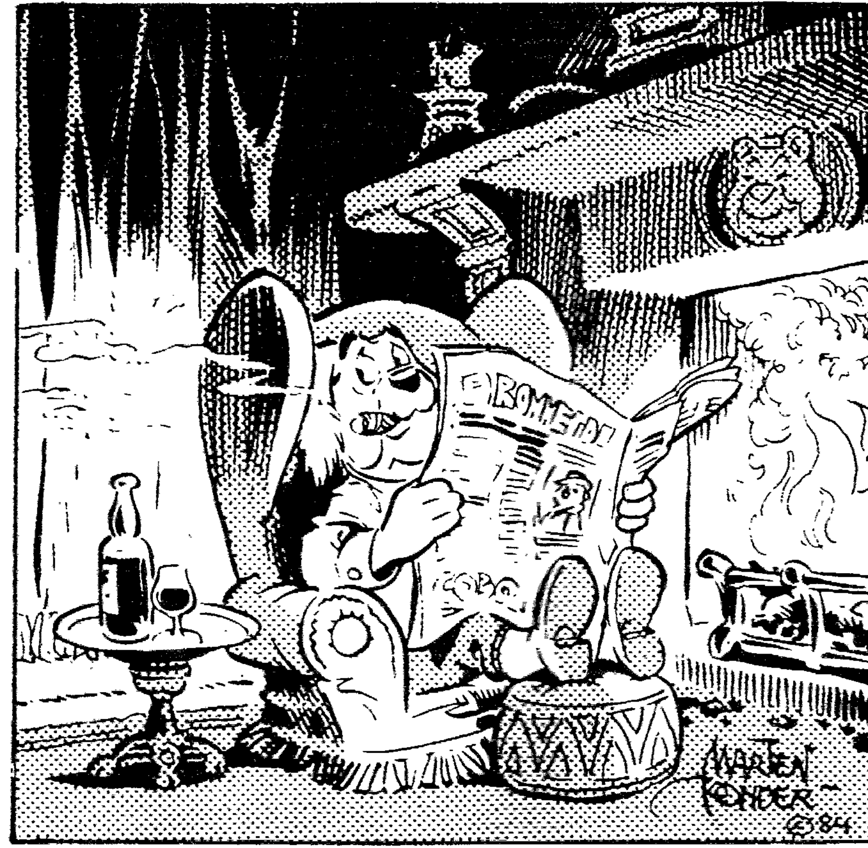
"Niks," zei de grijsaard. Hij haalde een sleutel voor de dag en stak die uitnodigend naar voren.

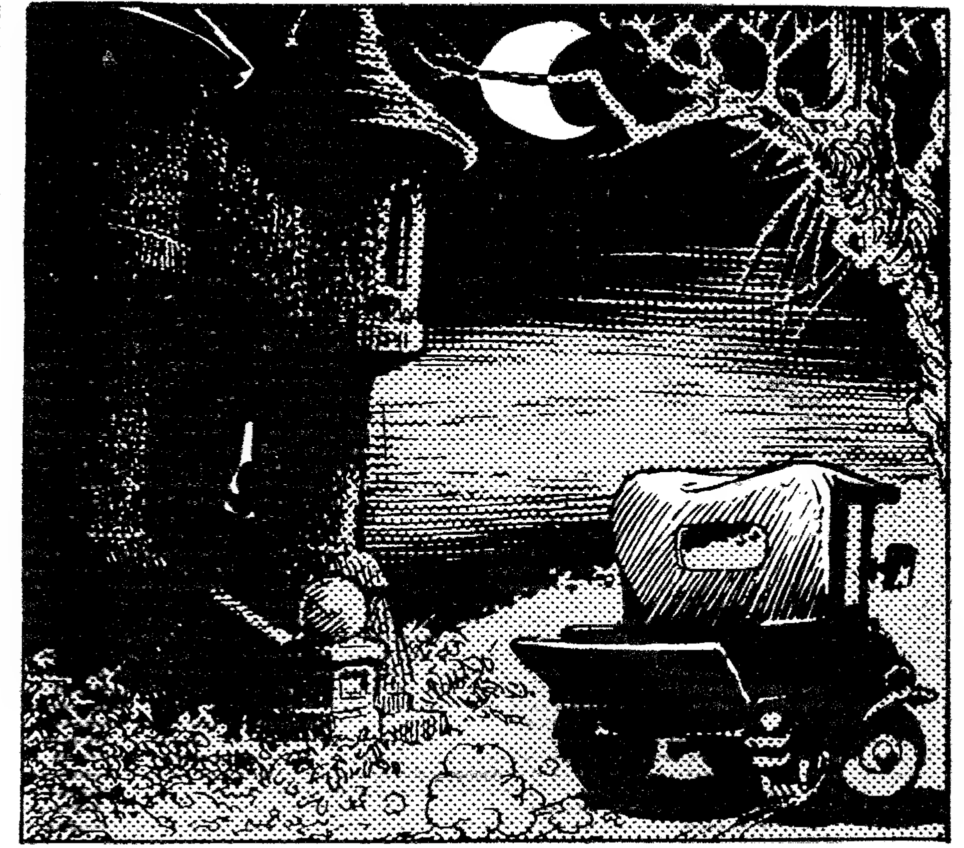
"Ik wil niks," vervolgde hij. "Schatten hebben voor mij geen waarde, want die maak ik zelf. Je mag houden wat je krijgen kunt, als die kelder maar leeg wordt."

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

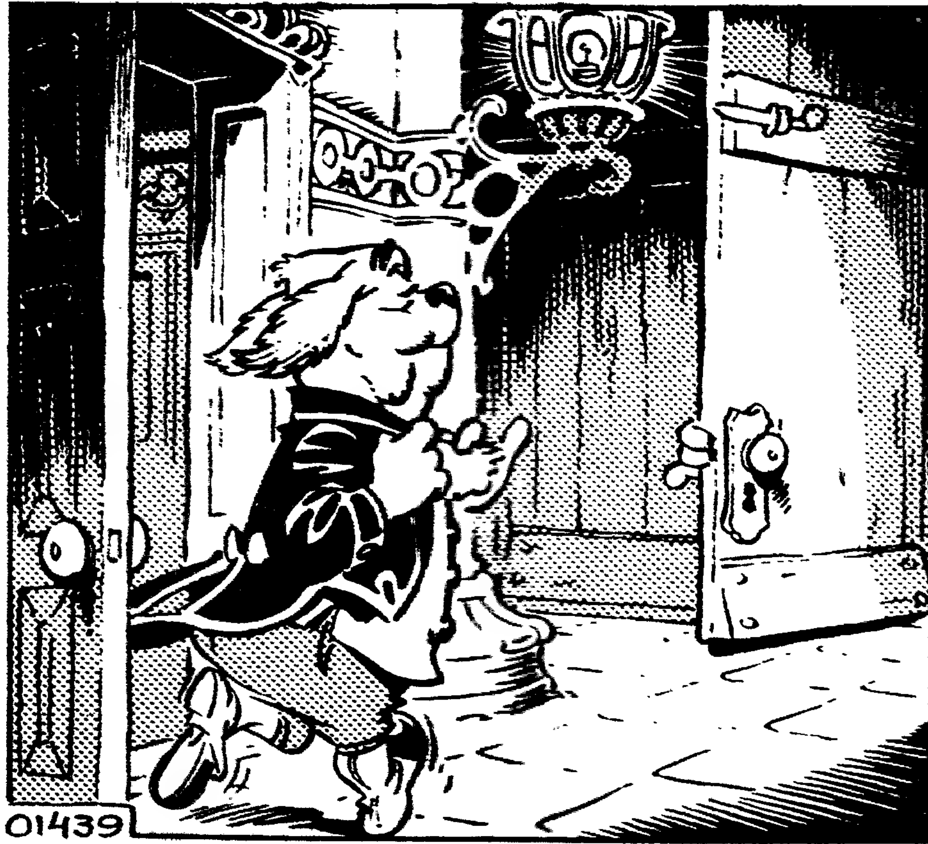

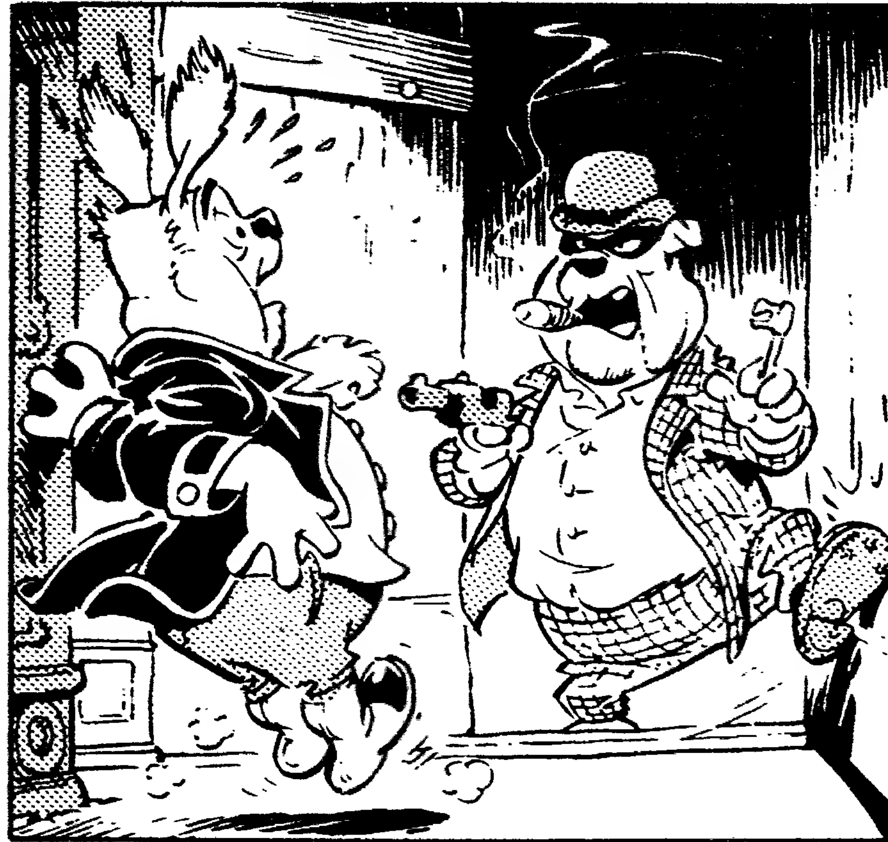

01438 — De avond viel reeds, toen heer Bommel en Tom Poes de Bovenweg bereikten.
"Nog een uurtje", zei Tom Poes troostend. "Dan zijn we thuis."
"Nog zo ver?" klaagde heer Ollie. "Het is allemaal heel vreselijk. Ik had me dit reisje zo heel anders voorgesteld. Geestelijk verrijkend, bedoel ik. En in plaats daarvan ben ik alles kwijt geraakt zodat ik nu te voet, met blaren en builen en zonder Schicht geestelijk verarmd ben."
"Auto's kunnen niet geestelijk verarmen", zei Tom Poes; en omdat heer Bommel te moe was om daarop in te gaan, had hij het laatste woord.
Intussen zat de bediende Joost bij het haardvuur een sigaartje te roken, en hij vroeg zich tevreden af hoe ver zuidwaarts zijn werkgever zich zou bevinden. Het was dan ook een hele schrik, toen hij buiten het geluid van een naderende auto hoorde.
"Nee maar..." mompelde hij, terwijl hij haastig zijn ontspanningsmiddelen wegborg. "Zou het reisje al afgelopen zijn? Ik had me dit heel anders voorgesteld, als ik zo vrij mag zijn."
Het voertuig remde voor het bordes, en de trouwe bediende hield het gordijn een weinig opzij om naar buiten te kunnen kijken.
"Maar dat is de Oude Schicht niet!" sprak hij tot zichzelf. "Wat moet dat vrachtwagentje hier? Het is natuurlijk mogelijk dat heer Olivier een malleur heeft gehad, en dat hij door de garage thuis wordt gebracht. Ik kan beter op alles voorbereid zijn, als men mij ten goede houdt."

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

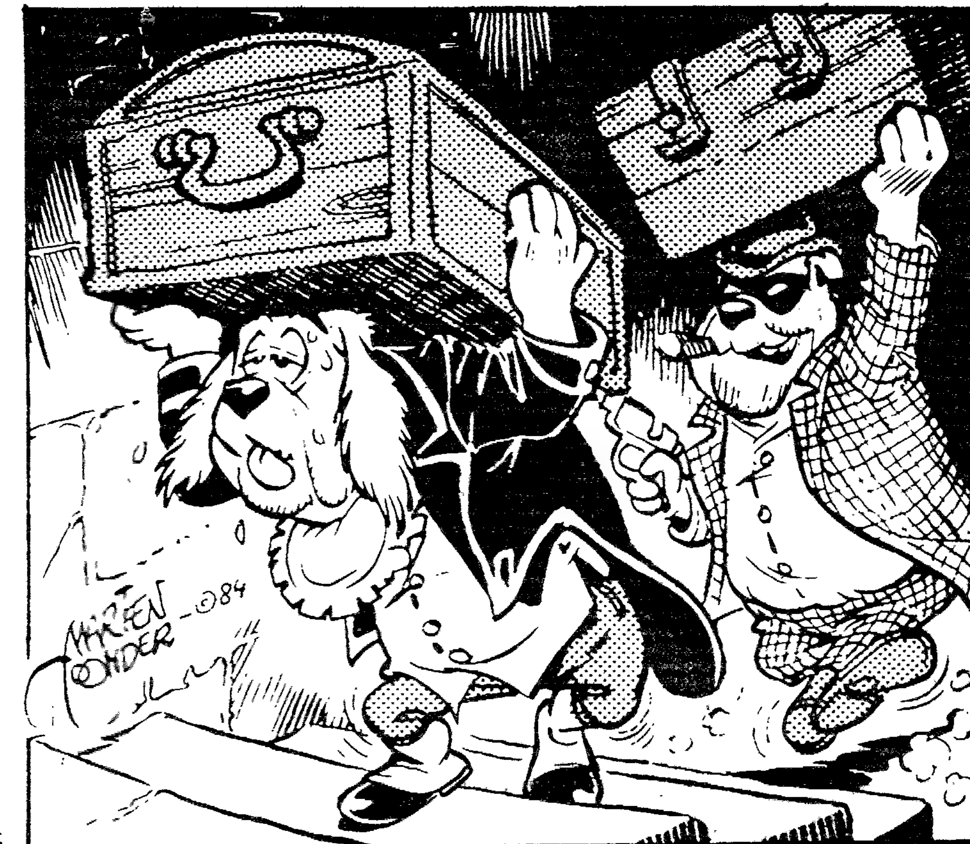
01439 — Joost trok zijn jas recht en zijn gelaat tot een vriendelijke glimlach, voordat hij de kamer verliet om zijn werkgever te begroeten.
"Welkom thuis, heer Olivier", begon hij, toen de voordeur knarsend openzwaaide. Maar verder kwam hij niet, want op de drempel stond een dreigende figuur, die zich met een maskertje onherkenbaar had gemaakt.
"Niks Olievier", sprak deze met rauwe stem. "Waar ligt de poen? Ga me voor naar de kelder, en gauw een beetje. Ik heb weinig tijd."
De brave knecht zocht steun tegen een deurpost, terwijl de zenuwen over zijn gelaat huiverden. "H-heer Olivier is niet... niet thuis", stamelde hij. "Op r-reis, met uw goed... goedvinden. En de kelder is met nieuwe sloten en een dubbele deur dichtgemaakt. Ik kan het niet helpen, werkelijk niet. Als u over een weekje terugkomt, is heer Olivier wellicht terug van vakantie. Hij heeft de sleutels."
De bezoeker had geduldig geluisterd, maar nu had hij er genoeg van. "Schiet op", snauwde hij. "Naar de kelder. Ik heb hier een sleutel, die op alle sloten past."

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

I01440 — Joost daalde met doorzakkende knieën de keldertrap af terwijl zijn tanden akelig achter zijn verbleekte wangen klapperden.
"Hierist," sprak hij, toen ze beneden voor een metalen deur stonden, die door een groot hangslot was afgesloten. "K-kan n-niet open. In... inbraakvrij, m-met welnemen. D-dubbele palveer..."
"Femel niet, kanenbraaier," snauwde de indringer, en hij stiet de ontzette bediende met zijn schiettuig terzijde. "Blijf daar staan, en kijk wat we met inbraakvrij doen."
Met die woorden stak hij zijn sleutel in het slot en opende het zonder enige moeite. De houten deur daarachter bood evenmin weerstand, en toen hij in de kelder stond wenkte hij Joost.
"Vooruit," beval hij. "Draag die kistjes naar buiten en gooi ze in mijn wagen."

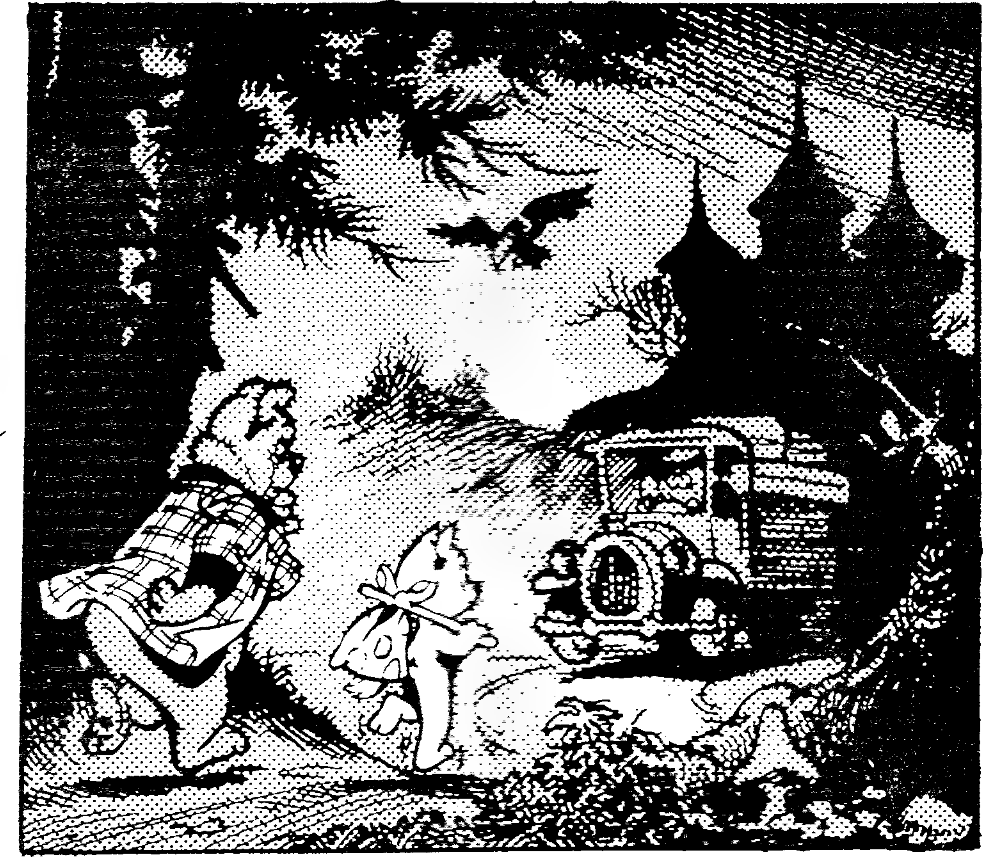
"M-maar dat kan ik niet doen!" riep de trouwe knecht uit. "In die kisten zitten alle bezittingen van heer Olivier. Hij heeft ze hier laten brengen voor de veiligheid, en ik moet er op passen, als u mij toestaat."
De schurk liet een stuitend lachje horen en duwde hem de donkere ruimte in. "Schiet op," zei hij. "Geen geintjes. We hebben een beetje haast, en het zou vervelend zijn als we gestoord werden."
Joost gehoorzaamde met grote tegenzin, en even later sjokte hij met de eerste kist de trappen op.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

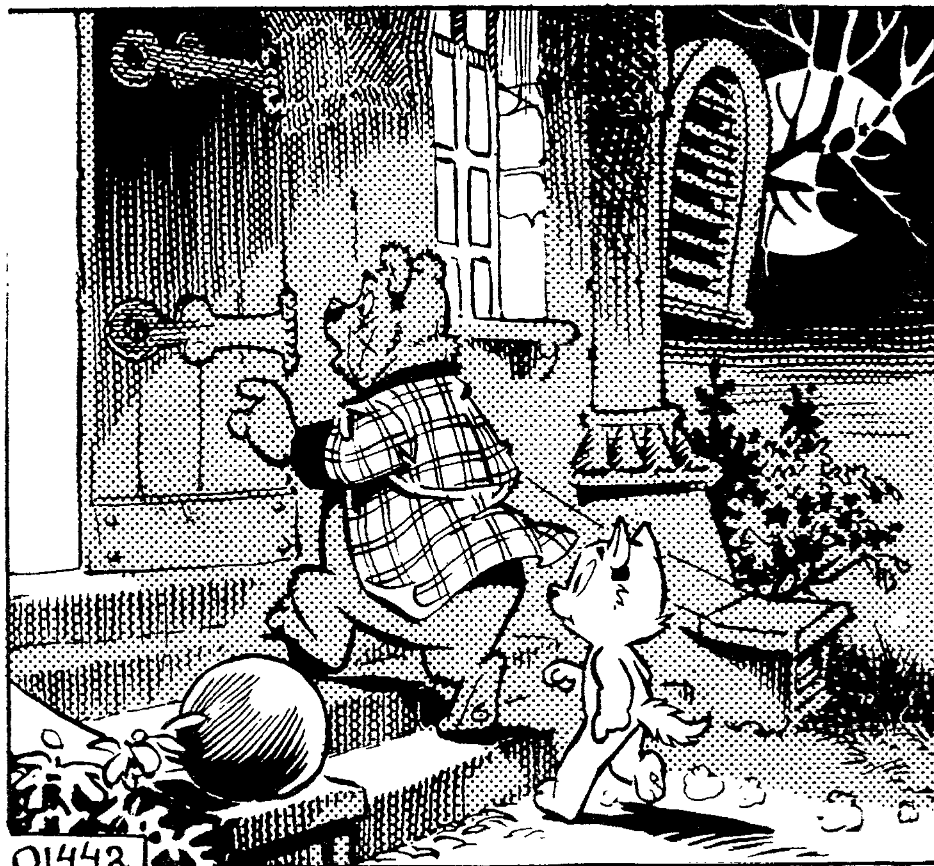

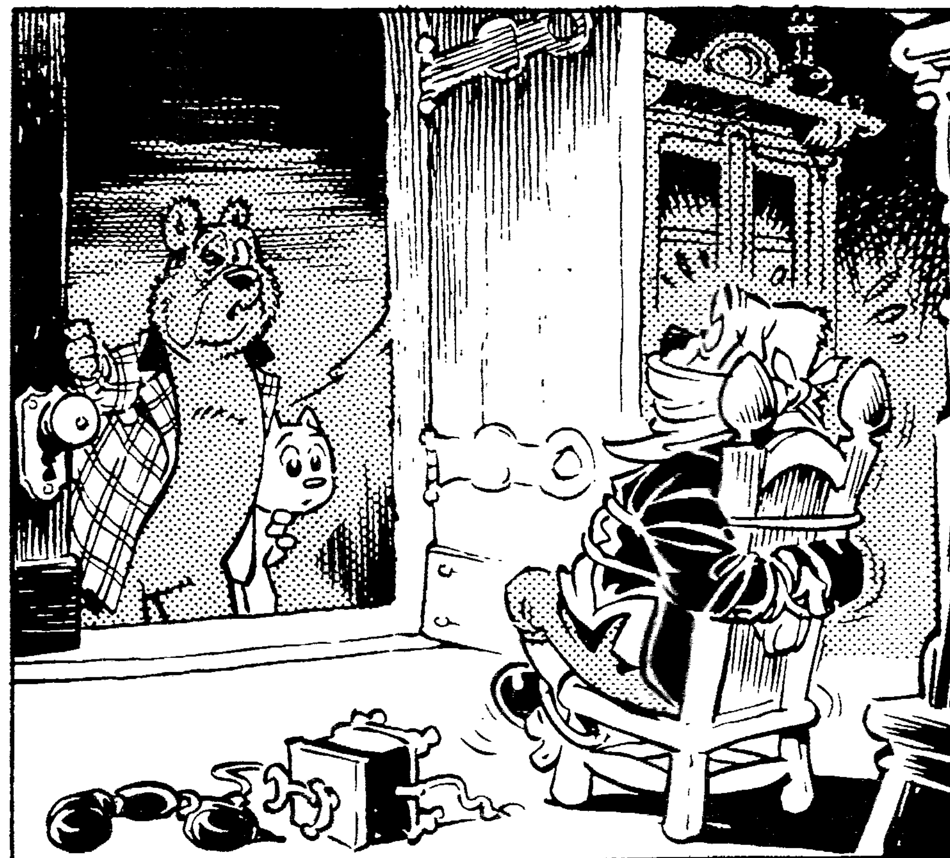

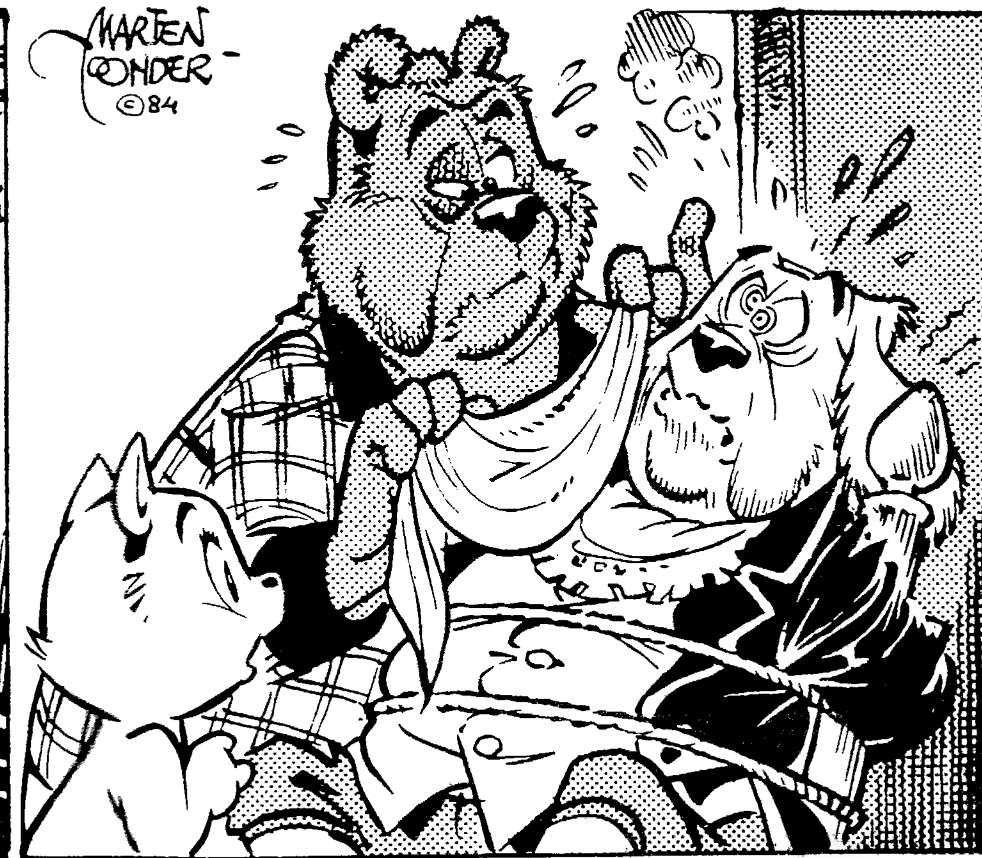
01441 — Het was geruime tijd later, dat Joost aan het einde van zijn krachten de laatste kist in het vrachtwagentje laadde.
"Ikkannietmeer. . ." sprak hij achter zijn huigje.
"Dat hoeft ook niet," troostte zijn opdrachtgever. "We gaan er nu een beetje ons gemak van nemen. Jij gaat zitten en ik ga rijden."
Zo sprekende duwde hij de uitgeputte knecht de stoeptreden op en voerde hem de hal binnen, waar hij het telefoontoestel losjes over de schouder wierp, zodat de draden lelijk beschadigd werden en de brave knecht een drukkend voorgevoel kreeg.
"D-doe me niks!" riep hij uit. "Ik k-kan er niet tegen! Door het ver-vervoer van heer Oliviers bezittingen heb ik toch al last. Maagbitter, als u mij toestaat. Want dát had niet mogen gebeuren! En . . ."
"Hou op met je geleuter," snauwde de indringer. "Ga daar zitten en hou je waffel. Je werkt op mijn zenuwknopen."
Joost gehoorzaamde sprakeloos, zodat de schurk ongestoord de laatste hand aan zijn werk kon leggen. Toen hij klaar was, verliet hij het pand en beklom zijn zwaarbeladen vrachtwagen om snel vandaar te rijden.
"Kijk: een auto zonder lichten," zei Tom Poes, die met heer Bommel op weg was naar huis. Maar de laatste had teveel last van zijn eigen zorgen om op de verkeersovertreding te letten.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01442 — Pas toen ze de heuvel van Bommelstein beklommen hadden, werd heer Ollie zich weer bewust van zijn omgeving, en het eerste wat hij zag was de open voordeur.
''Kijk nu toch eens aan,'' sprak hij met overspannen stembanden. ''Ook dat nog! Mij wordt de laatste tijd niets bespaard zodat ik zelfs aan Joost niets meer kan overlaten.''

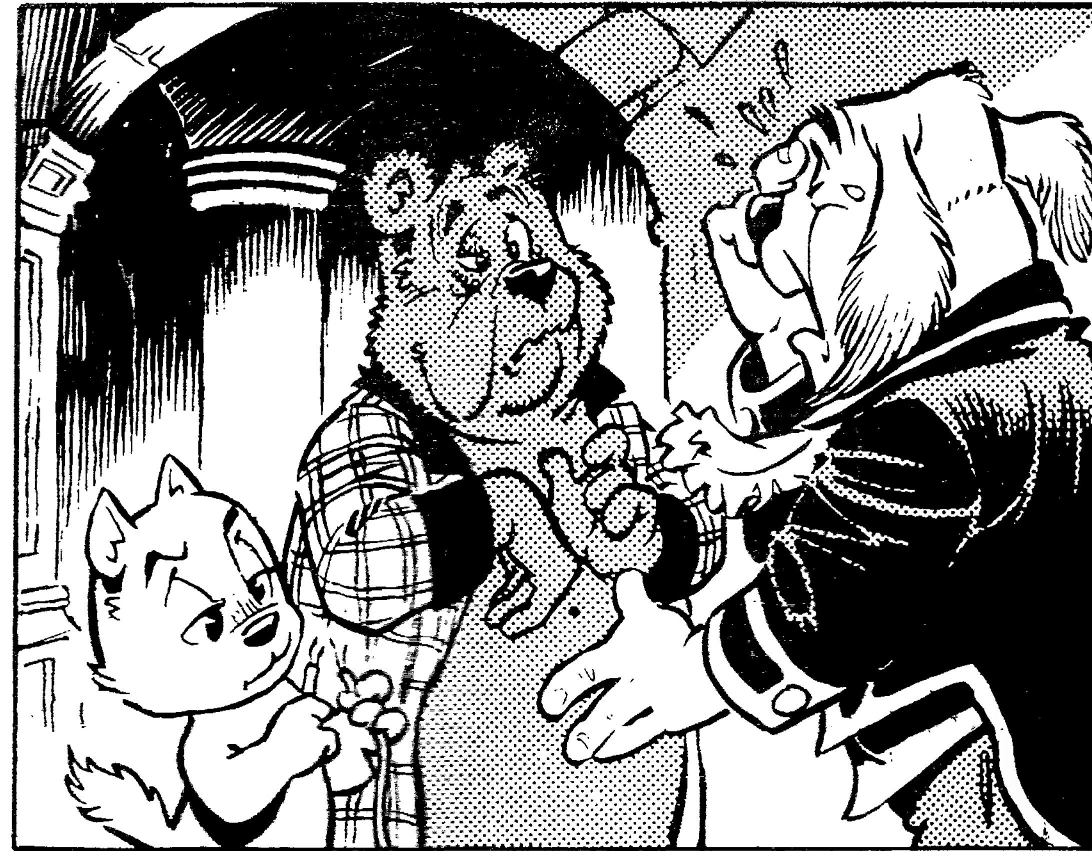
''Hm, het is vreemd,'' gaf Tom Poes toe. ''Maar ik geloof niet, dat...''
''Nou, maar ik wel!'' riep heer Bommel uit. ''Hoe licht kunnen slechte elementen naar binnen dringen als de deur openstaat, waarop ik ondoordringbare sloten heb laten aanbrengen? Maar ik zal Joost de waarheid wel eens vertellen over misdaad en blikseminslag...''

Verder kwam hij niet, want vanuit de deuropening had hij nu een duidelijk zicht op de hal, waardoor hij plotseling inzag dat hij niets meer aan Joost hoefde vertellen. Met een gesmoorde uitroep snelde hij op de ongelukkige knecht toe en bevrijdde hem van de lap die zijn mond snoerde.
''Hoe komt dat nu toch zo?'' vroeg hij ontsteld.
''Drsltl... vnadr,'' prevelde Joost met trekkende mondhoeken.
''Is er ingebroken?'' vroeg Tom Poes.
De bediende knikte zwakjes, en Tom Poes riep uit: ''Daar was ik al bang voor! Ze wisten natuurlijk, dat heer Ollie al zijn geld van de bank in huis had gehaald. Wat hebben ze gedaan?''
''Gebonden, met uw goedfindn,'' verklaarde Joost. En na deze woorden barstte hij in snikken uit.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01443 — Toen Joost was losgemaakt trok hij een zakdoek, om te kunnen vertellen wat er gebeurd was.
"Het was een overval," sprak hij gebroken. "Ben b-bijna neergeschoten... Bijna ... En toen heeft de boef de kelder leeggehaald. Helemaal leeg. Dat komt er van wanneer men al zijn geld in huis bewaart. Ik heb nog zó gewaarschuwd. Maar naar een eenvoudig persoon wil niemand luisteren. Het wordt me te veel, als u me toestaat. V-vooral dat vastbinden heeft mijn hersenwater gestold, vrees ik..."
"Is alles weg?" vroeg heer Bommel, die al luisterende steeds meer vervallen was. "Alles?"
"Morgen," hernam de bediende, zijn ogen bettend, "zal ik naar de dokter gaan... Om rust te laten voorschrijven. En met uw permissie vertrek ik meteen. In een huis waar muggers vrij in en uit lopen kan ik niet blijven."
"Alles weg," mompelde heer Ollie. "Alles. Zelfs de Oude Schicht.'
"De telefoon is kapot," zei Tom Poes. "Maar ik zal een cel opzoeken om de politie te bellen."
Nu trof het dat de politie zeer paraat was, want door de slechte tijden had brigadier Snuf de beschikking over een patrouillewagen met telefoon gekregen. Daarmee reed hij oplettend over de Brembaan , toen zijn aandacht werd getrokken door een zwarte vogel, die in het licht van zijn koplampen verscheen.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

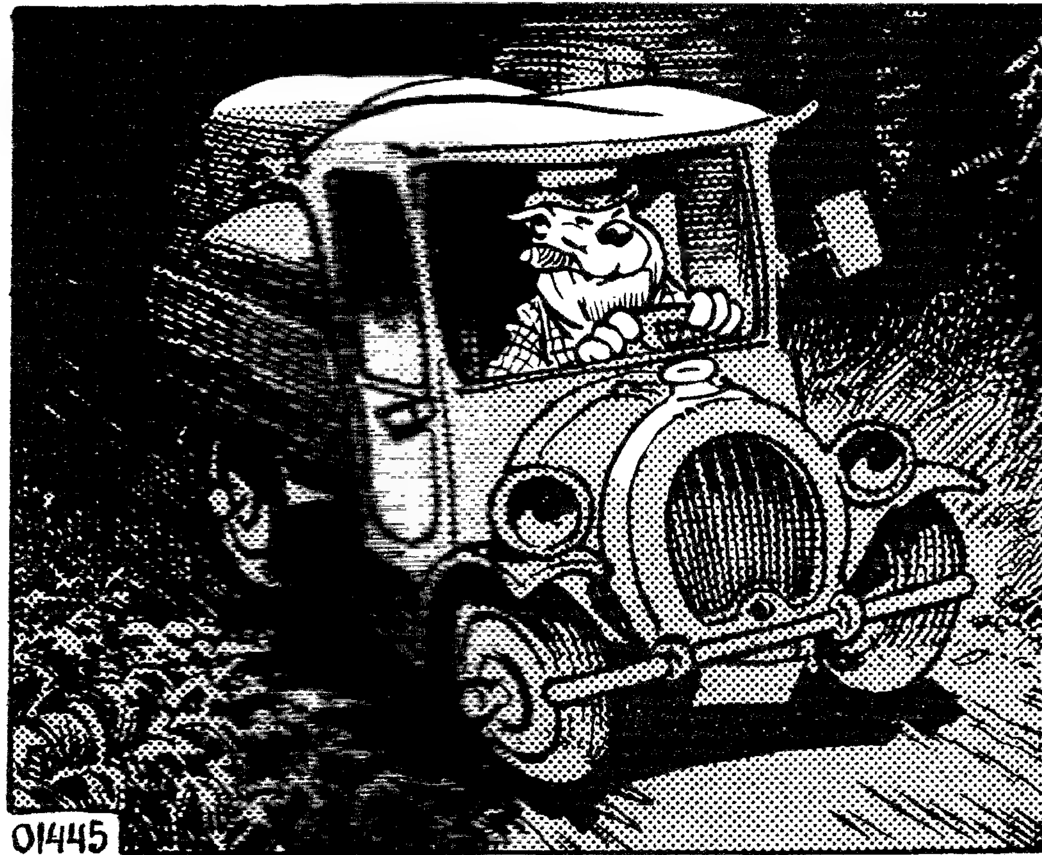

01444—"Wat wil die vogel?" vroeg de agent die aan het stuur zat.
"Dat is geen vogel," verklaarde Snuf. "Het is een monnik, die wat wil. Stop even, Stappers."
De chauffeur gehoorzaamde, en de brigadier stapte uit. "Wat is er aan het handje?" vroeg hij.
"Slechtheid en kwaad," sprak de kluizenaar met krassende stem. "Je zoekt zeker een zondaar, die een inbraak gepleegd heeft, meneertje?"
"Dat is sterk!" riep Snuf uit. "We hebben net een radiomelding gehad. Een grote diefstal op Bommelstein. Wat weet u daarvan?"
"Alles," zei de heremiet met een wijze glimlach. "Ik weet alles wat slecht is; dat is mijn vak. En ik weet toevallig, dat die inbreker in een vrachtwagen op weg is naar de stad; maar voor de zekerheid heeft hij een omweg genomen. Hij rijdt op het ogenblik op de Achterdreef, met een vermogen bij zich. Een zware jongen, in een pak vol lichtzinnige ruiten, die een milieuvijandige sigaar rookt. Hèhèhè!

"Dat is hem!" riep de brigadier. "Dat is Bul Super; en die zochten we net! Bedankt, vader."
Hij sprong in de politie-wagen, die bliksemsnel keerde en wegscheurde, voordat de monnik een afscheidswens had kunnen uitspreken.
Dat deed hij dan ook niet. Op de plek waar hij gestaan had, zat nu een kraai het verdwijnende voertuig na te ogen.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01445—De inlichtingen, die brigadier Snuf gekregen had, waren juist. Bul Super zat achter het stuur van zijn voddenwagen en reed langs een omweg naar Rommeldam.

''Mooi werk,'' prees hij zichzelf. ''Die knecht heb ik goed vastgebonden, en als hij eenmaal los is, zal niemand me op de Achterdreef zoeken. Ik ben trouwens benieuwd wat er in die kisten zit. Volgens die ouwe bidder heeft Bommel al zijn centen er in gestopt, en zo iemand kan het weten. Dit is een Superzaak als het waar is, ouwe jongen! Nooit meer zorgen, en geld speelt geen rol. Als ik dit karretje nu maar goed en wel thuis kan krijgen, zonder dat de politie...''

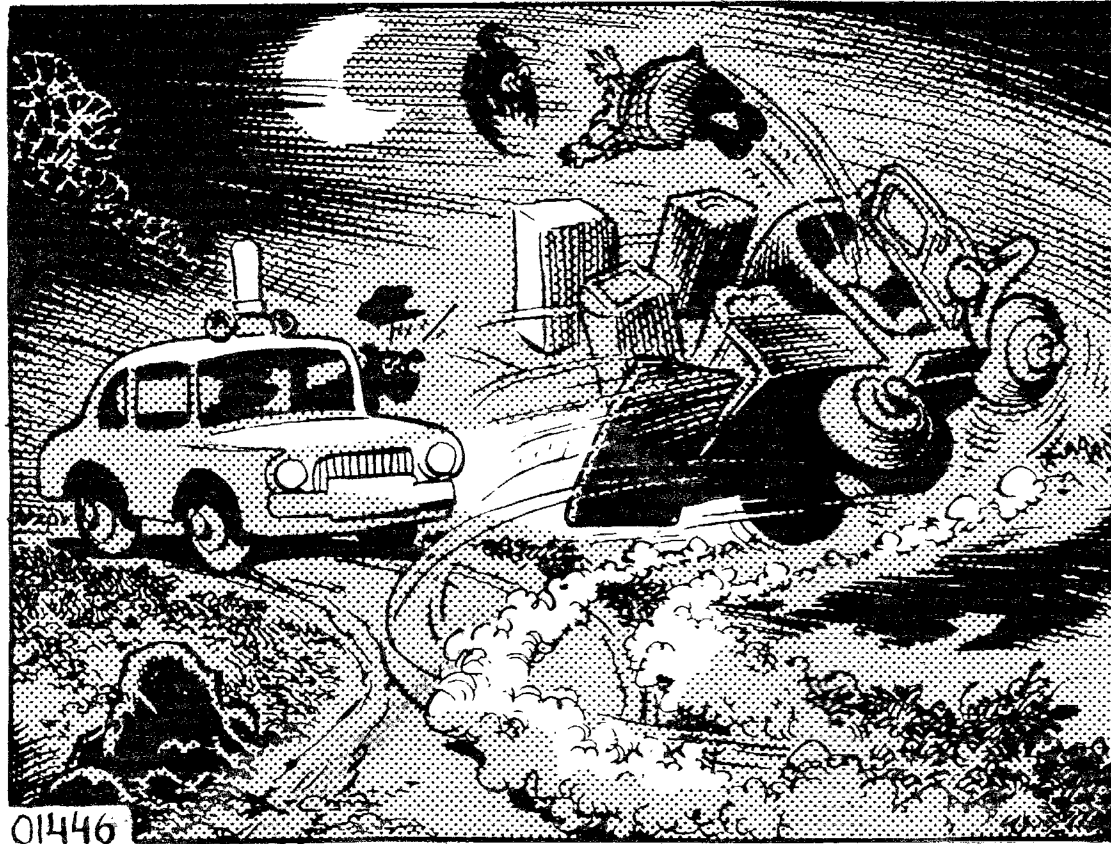
Op dat moment verschenen er een paar heldere lichten boven de heuvel tegenover hem, en een draailicht wierp grillige schijnsels over het verstilde landschap.

''Politie! Dat kan niet!'' riep de dief verwilderd uit. ''Niemand weet, dat ik... Hoe kunnen ze weten, waar ik... Het weiland in, Suup! Dit wagentje kan het halen, als ik een beetje geluk heb.''

Hij gooide het stuur om, en zijn voertuig slipte gierend van de weg af, terwijl de politie-auto met een ruk tot stilstand kwam.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01446 — Supers geluk begon hem in de steek te laten. Naast de weg liep namelijk een diepe greppel, die door wild gewas en afgevallen bladeren aan het oog onttrokken werd, en toen het linkervoorwiel daarin terecht kwam, was het met de bestuurbaarheid van het vrachtwagentje gedaan. Het suisde slingerend door de lucht, zodat de bestuurder en zijn lading er uit geworpen werden, en smakte daarna op het landschap, waar het onmiddellijk in brand vloog.

De beide politiebeambten hadden het gebeuren bij het licht van hun schijnwerpers in spanning gevolgd, en de agent Stappers stak nu bezorgd het hoofd naar buiten.

''Niet zo best,'' sprak hij. ''Totel los, zou ik zeggen. Daar is geen redden aan.''

Hij had echter maar gedeeltelijk gelijk, want Super was door een kraai in de kraag gegrepen toen hij uit zijn kabine opsteeg. En daar het beest over een merkwaardige kracht beschikte, droeg het hem boven de rookwolken uit, de duistere nacht in. De schurk had dat niet in de gaten, want hij had de handen voor de ogen geslagen en bereidde zich voor op het einde van zijn zondig leven. En ook de toeziende politie had meer oog voor het brandje, dan voor de bovenzinnelijke redding er boven.

''Alles gaat er aan,'' stelde brigadier Snuf vast. ''Voertuig en vracht zijn een prooi der vlammen. Beter even uit de buurt blijven; het tankje kan ontploffen.''

''Jammer,'' zei Stappers. ''Nu kunnen we verdachte niet inrekenen, want er zal niet genoeg van hem over zijn.''

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01447 — Bul Super werd nog steeds door de lichte nachtvorst voortgedragen, met de handen voor het gelaat. Het is mogelijk, dat hij verbaasd was over de lange duur van zijn vlucht, of misschien meende hij op weg te zijn naar het hiernamaals, maar hij waagde het niet op te kijken. Zo had hij dus niet in de gaten dat het een kraai was, die hem droeg; en dat was jammer, omdat zoiets niet alle dagen gebeurt. Pas toen de vogel hem achter een boerderij losliet, merkte hij dat er iets vreemds aan de hand was omdat hij in de gierbak terecht kwam. Pijn deed hij zich niet, maar toch maakte het voorgevallene zo'n indruk op hem, dat we voorlopig niets van hem zullen horen. Van de kraai echter wel. Het dier was krassend voortgevlogen, en niet lang daarna beklom magister Hocus Pas de heuvel waarop Alma in het maanlicht zat de breien.

"En?" vroeg het vrouwtje. "Heb je al wat bereikt?"

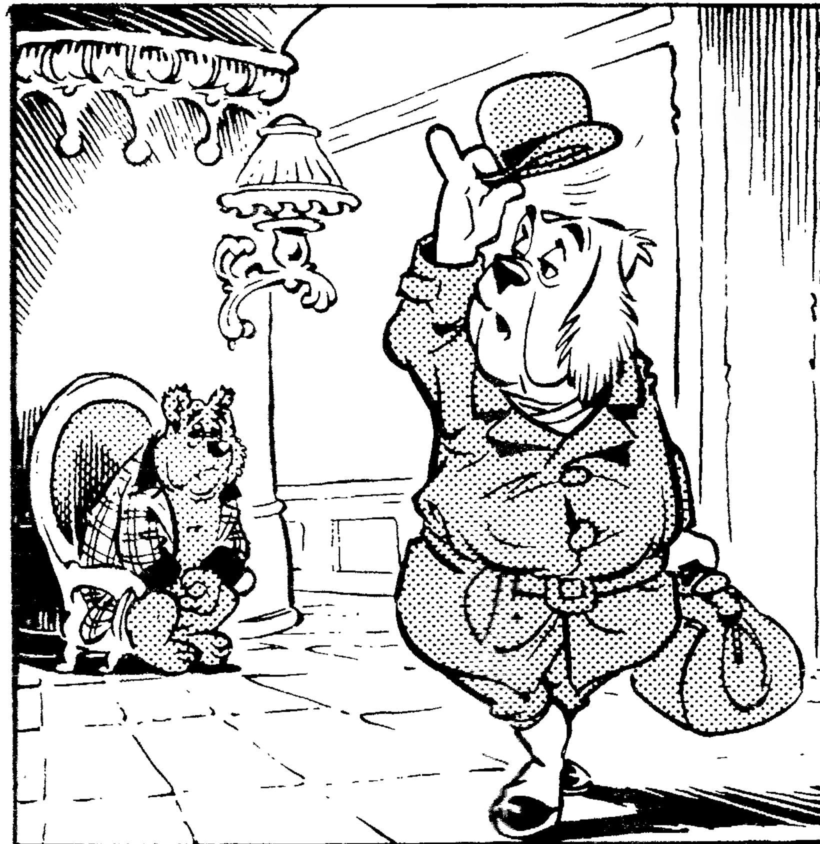
"Dat zou ik denken!" riep de grijsaard uit. "Bommel is al zijn geld kwijt, en ik heb de misdaad helpen vluchten."

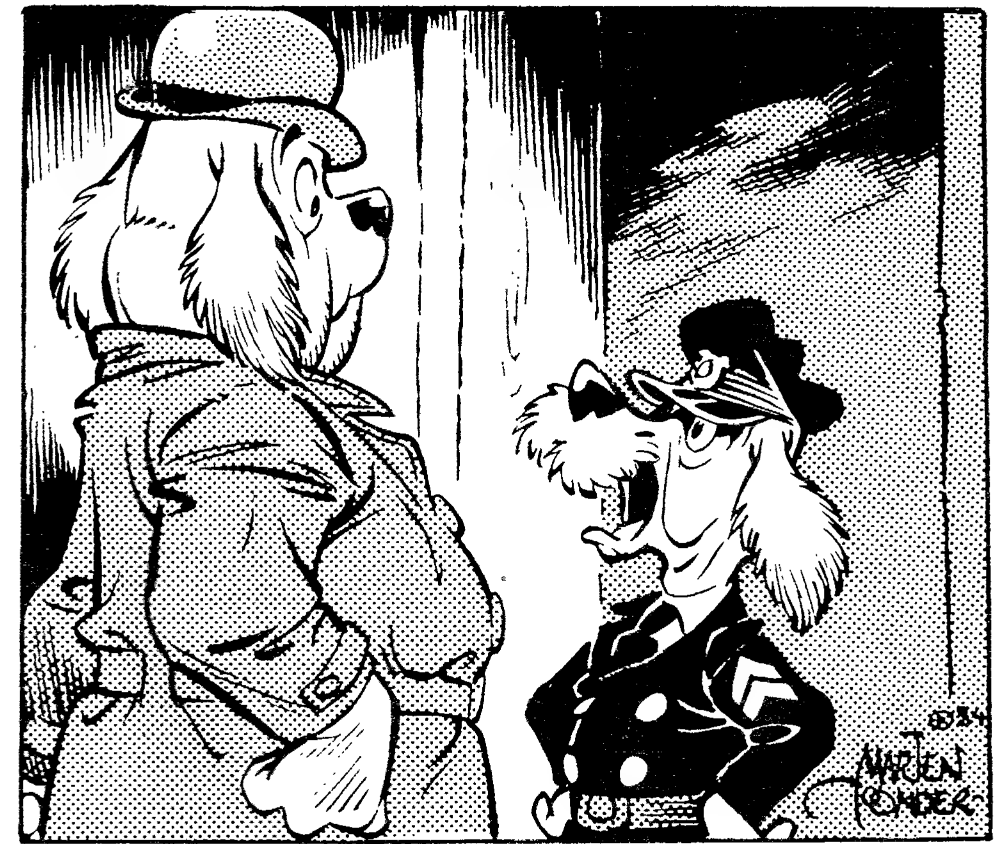
"Daar gaat het niet om," zei Alma. "De weddenschap gaat om Bommel en ik wil weten of hij al slecht is. Want met nieuwe maan moet je dat bereikt hebben; anders heb je verloren."

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

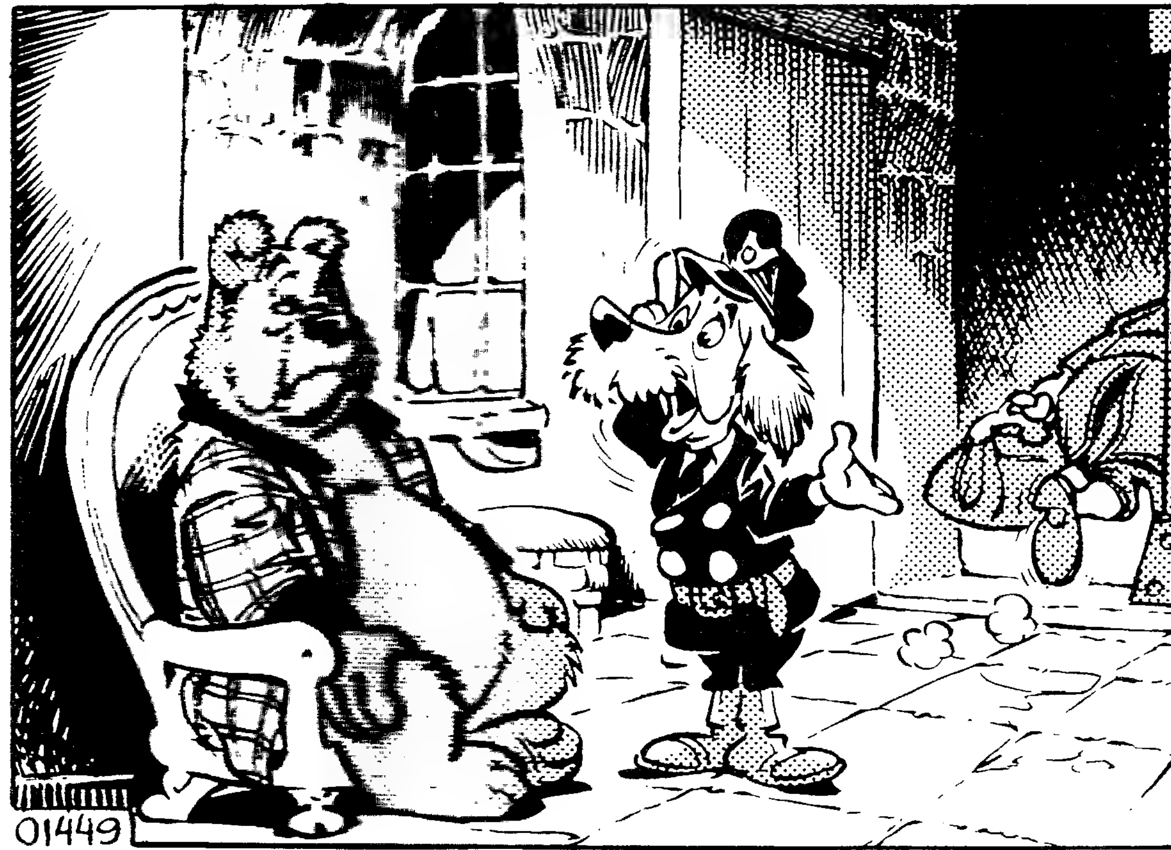

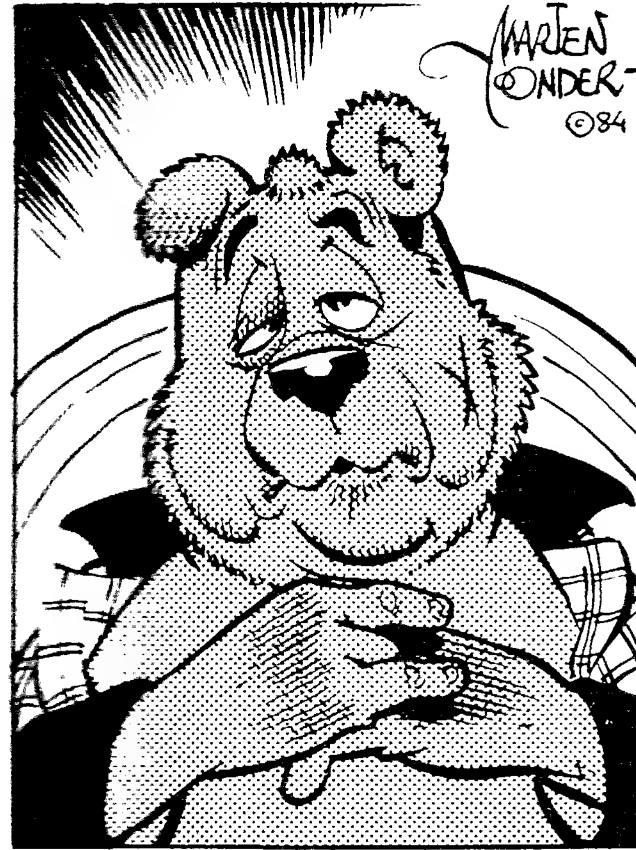

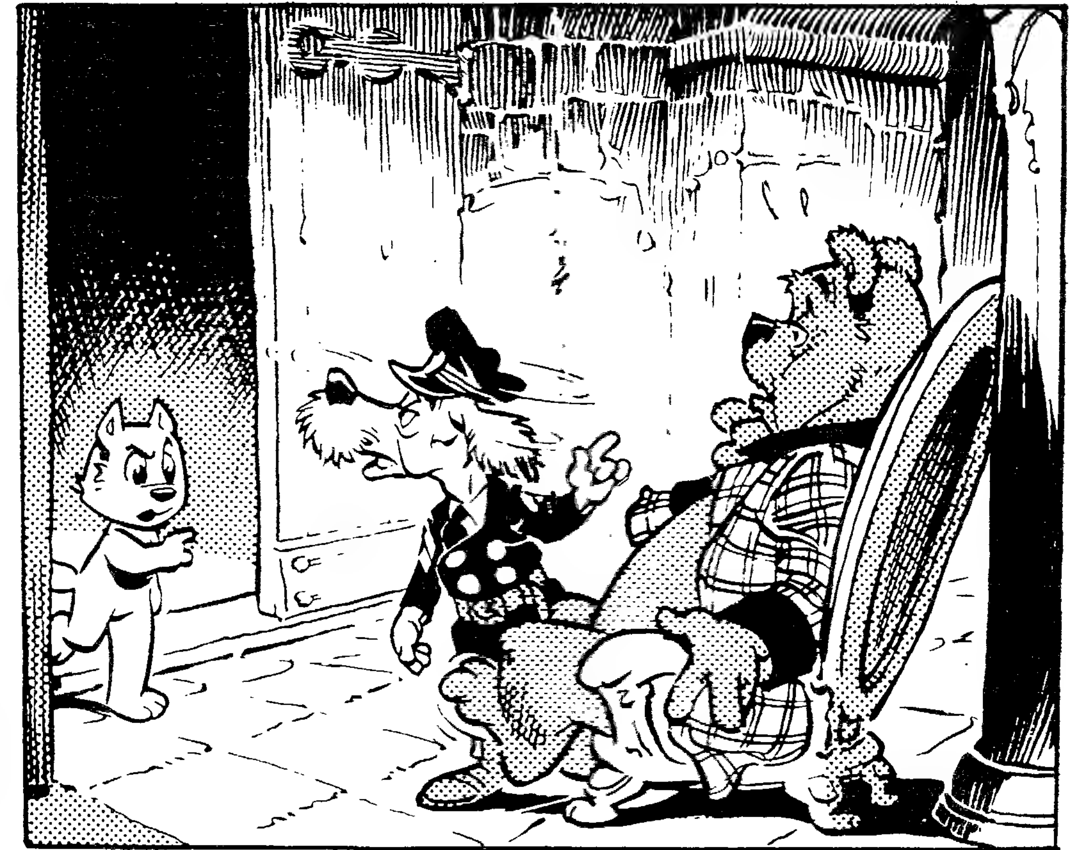
01448 — Magister Pas ging zitten en trok een kristallen bolletje uit zijn pij.
"Bommel is al zijn geld kwijt," sprak hij krassend. "Dat zal hem leren welke rol het speelt, want met geld heb ik het kwaad in de wereld gebracht — en kwaad wint altijd. Dat zal ik in mijn bol zien."
Wat hij in zijn bol zag weet ik niet precies, maar als het heer Bommel was, kan hij niet veel kwaad gezien hebben. Heer Ollie zat verslagen in de hal en keek naar Joost, die met zijn koffertje op weg was naar de voordeur.
"Het is heel vreselijk," sprak hij gebroken. "Eerst de Schicht en nu jij. Zo blijft men als heer met zijn verdriet alleen, terwijl het leed van alle kanten toeslaat."
"Het is zeer betreurenswaardig," gaf de bediende toe. "Maar werkelijk, heer Olivier; ik durf de nacht niet onder dit door misdadigers bezochte dak door te brengen, want door het vastbinden is mijn zenuwleven gedupeerd, met uw welnemen. Morgen ga ik naar de dokter, en ik zal u zo gauw mogelijk verwittigen. Goede nacht, heer Olivier."
Hij opende de voordeur en daardoor stond hij onverwacht tegenover brigadier Snuf, die net had willen aanbellen.
"Is je baas thuis?" vroeg deze. "Ik moet hem even spreken; ik ben bang dat ik slecht nieuws voor hem heb."
"Ach dat spijt me," zei Joost. "Heer Olivier zit dáár, met uw goedvinden. Alleen met zijn verdriet. Maar ik moet nu werkelijk gaan, omdat het me te veel wordt als er nog meer bij komt."

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

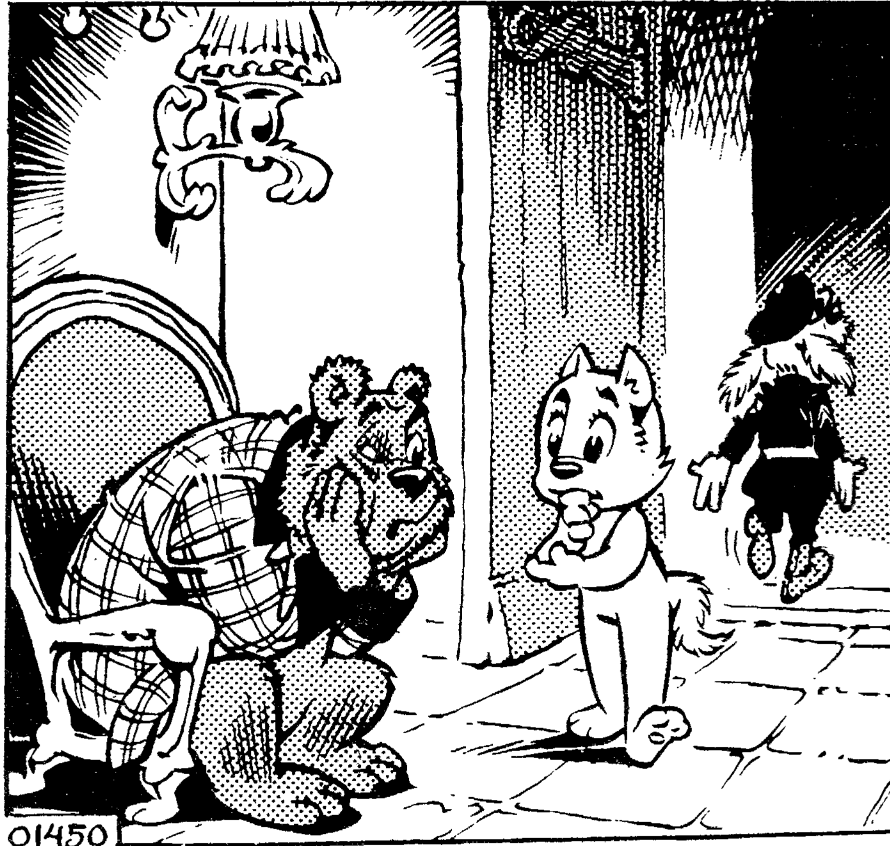

01449 — De gevoelige knecht verliet haastig het pand terwijl brigadier Snuf naar binnen stapte om zijn slechte nieuws te gaan vertellen.
"We kregen radio-bericht over diefstal hier," sprak hij. "Kwamen onmiddellijk inbreker op spoor, rijdende in vrachtwagen over Achterdreef. Tijdens achtervolging sloeg misdadig voertuig om en vloog in brand. Het is jammer, maar de hele inhoud is er aan gegaan. Zelfs de verdachte heeft geen haar nagelaten. Alles as."
"Alles as," mompelde heer Bommel, versuft voor zich uit kijkend. "As is alles wat er overblijft..."
Hij verzakte enigszins in zijn stoel en verviel in zo'n diep stilzwijgen, dat de brigadier ongerust begon te worden. Voordat hij echter een troostwoord gevonden had, nam heer Ollie weer het woord.
"Weggegaan," sprak hij. "Gewoon maar weggegaan. Joost bedoel ik, zodat ik nu eenzaam in mijn lijdensbeker zit waar de Oude Schicht ook al door de bliksem uitgeslagen is. En dat na 40-jarige trouwe dienst. Weggelopen..."
Op dat moment kwam Tom Poes terug van de telefooncel. Hij had het laatste gedeelte van het gesprek gehoord, en daarom was hij tamelijk verontwaardigd toen hij naar heer Bommel liep.
"Hoe kunt u nu over Joost en de Oude Schicht zitten zeuren?" vroeg hij. "Begrijpt u dan niet, dat u al uw bezittingen kwijt bent?"

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01450 — ,,Alles is verbrand'', zei Tom Poes. ,,Begrijpt u dan niet, dat u al uw geld kwijt bent? Dat komt omdat u alles van de bank hebt gehaald''. ,,Geld?'', herhaalde heer Bommel afwezig. ,,Geld speelt geen rol. Op de ziel getrapt worden door de bliksem die in een dierbaar voertuig slaat, is veel erger. Ik bedoel: als een trouwe vriend het huis verlaat omdat zijn zenuwen verbonden zijn door een passerende inbreker; dàt is pas erg!'' Op dat moment liet Hocus Pas ver van daar zijn kristallen bolletje zakken en sprong overeind.

,,Bij Zazel!'', riep hij met dorre stem. ,,Geld speelt nog steeds geen rol voor die sukkel!''

,,Het gaat niet om geld'', zei Alma, al breiende. ,,Het gaat om slecht worden''.

,,Dat is hetzelfde'', kraste de magister. ,,Van het een komt het ander. Maar hij moet nog veel leren; meer dan ik dacht''. ,,Dan mag je wel opschieten'', zei het vrouwtje. ,,De maan is al oud''.

,,Dat zal ik!'', riep de oude. ,,Ik zal hem leren, dat voertuigen en personeel maar bijzaken zijn. Als hij begrijpt hoe belangrijk geld is, wordt hij vanzelf slecht. De nacht komt voor de dag!''

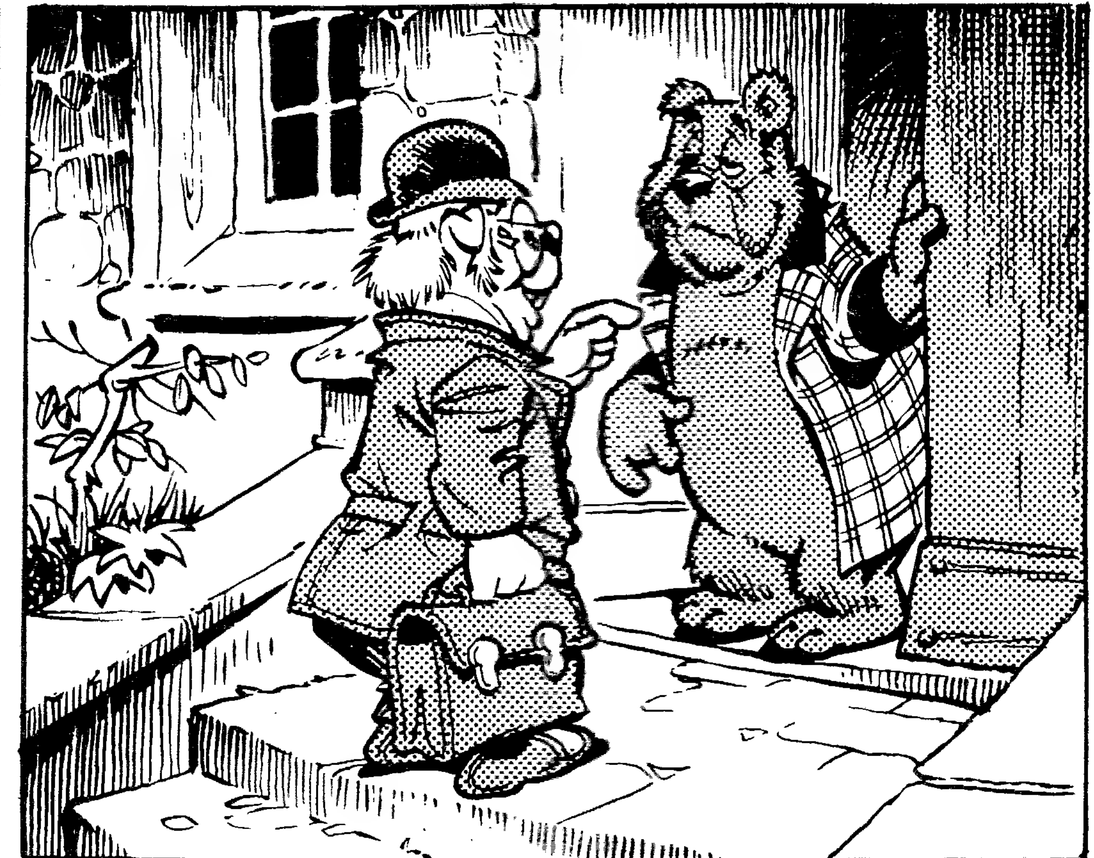
,,Nacht is de schaduw van de dag'', mompelde Alma, haastig een gevallen steek oprapend. ,,Zonder licht is er geen schaduw; en daarom...''
De ander liet haar echter niet uitspreken.
,,Ik ben je schaduw niet!'', schreeuwde hij. ,,Ik zal het je bewijzen!''

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01451 — De volgende dag was het helder weer, en de morgenzon scheen zelfs in het kantoortje van de heer Dorknoper, wat maar zelden gebeurde. De ambtenaar eerste klasse had zijn raam dan ook geopend om wat stof te laten ontsnappen, en hij keek vermaakt naar de zwarte vogel, die krassend op de vensterbank neerstreek.

„Wat aardig", prevelde hij. „Een tamme kauw. Ik herinner me, dat ik zo'n dier als kleuter eens praten heb geleerd. Twee plus een is drie en een half, kon hij zeggen. Maar nu aan het werk. Het dossier-Bommel moet nog afgebouwd worden. Door de stiptheidsactie is het wat vertraagd, en de cliënt heeft toch al een laagdrempelige urgentieteneur".

Zo mompelende begon hij in een lijvige map te bladeren, en toen hij gevonden had wat hij zocht, spoedde hij zich naar Bommelstein waar hij werd opengedaan door heer Bommel persoonlijk.

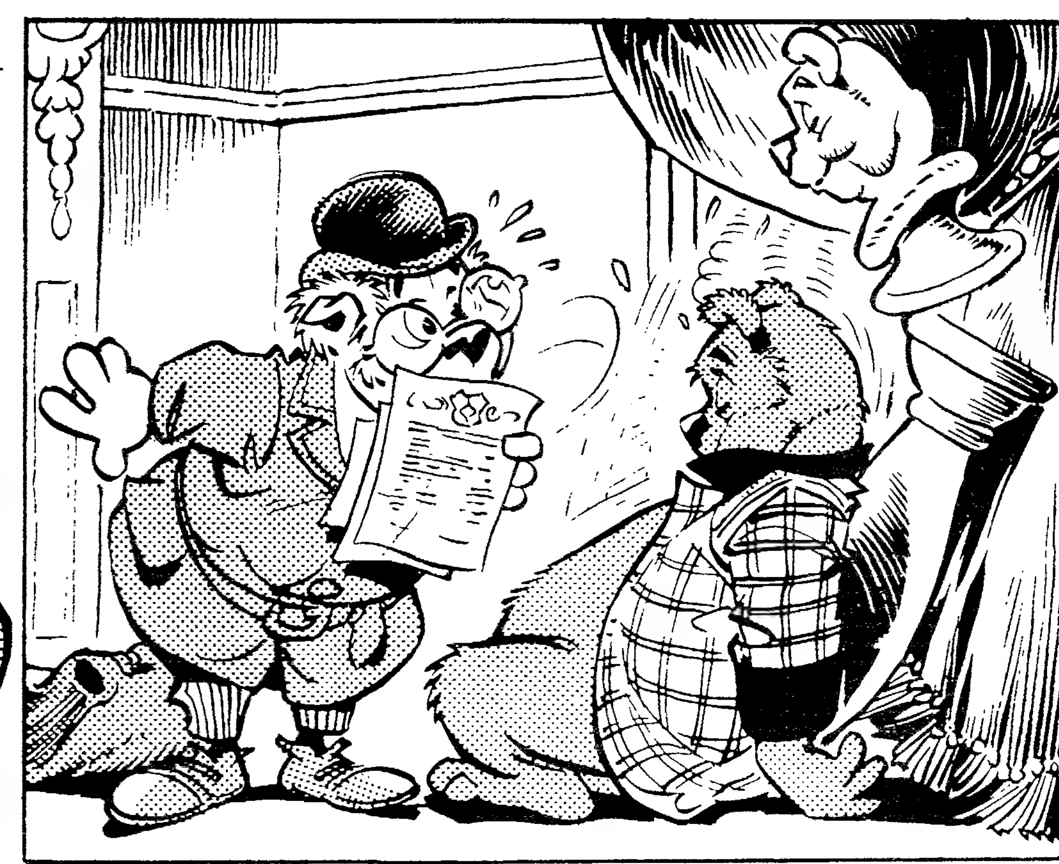
„Juist", sprak hij, volgens ambtelijk voorschrift met de deur in huis vallend. „Uw belastingafhandeling is geproblematiseerd door het terugkoppelen van ambtdragers toeslagen. Dat heeft tot chaosering geleid, zodat we ons nu in een beslissingsmoment bevinden. We moeten dat vertalen naar de overheid toe; dat zult u met me eens zijn".

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01452 — "Het weer is nogal winterlijk", vervolgde de beambte terwijl hij de hal betrad. "Hier binnen is een prettiger uitlegtemperatuur."

"Ik heb nu geen zin in uitleg", zei heer Bommel dof. "Ik heb héél slecht geslapen..."

"Juist", hernam de heer Dorknoper. "Het betreft de gebouwelijke belasting voor panden die boven de minitatieve vermogensbaarheid liggen. Dat weet u best, want u hebt een incidentische aanslag ontvangen, die drie maanden geleden gedaante had moeten krijgen."

Hij haalde een papier uit zijn tas en zwaaide ermee, zodat heer Ollie steun zocht tegen een zuiltje.

"U hebt waarschijnlijk abusievelijk gekalenderd", vervolgde de ambtenaar streng. "Er is tenminste niets monetaristisch ontvangen. Ik geef u nog drie dagen; dat is genoeg zorgbreedte. Maar dan moeten er elfduizend drieënnegentig florijnen zichtbaar gemaakt worden..."

"G-geld...", mompelde heer Ollie. "Heb ik niet meer. Is onzichtbaar gemaakt door dieven, bed-bedoel ik. Alles is verbrand."

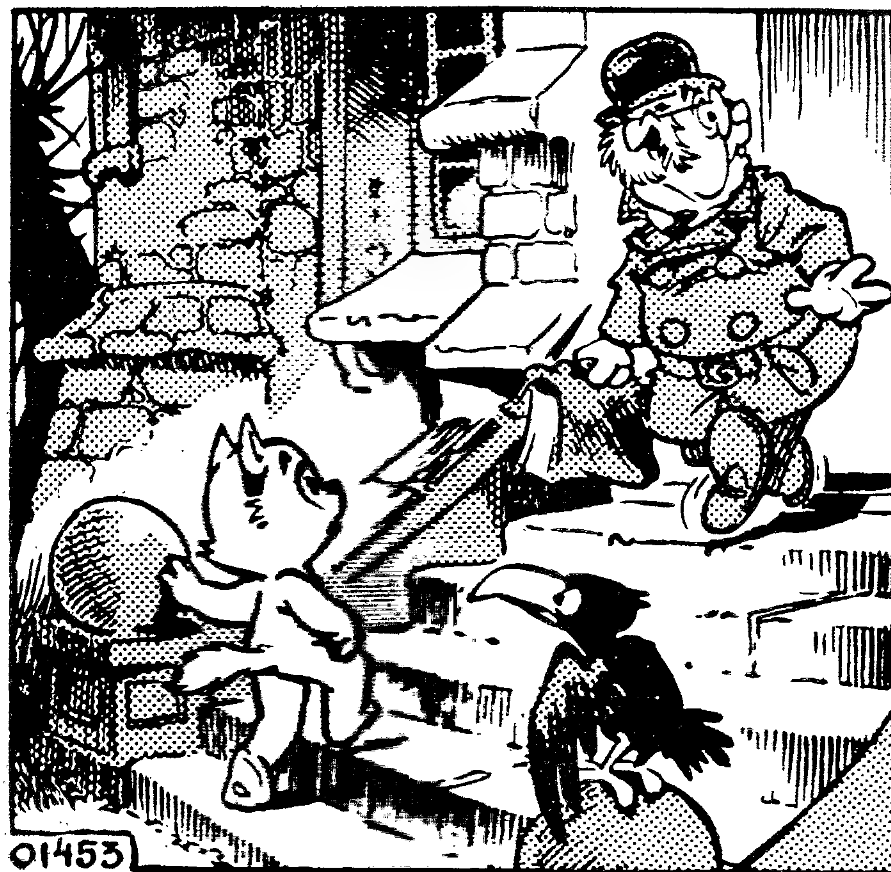
Van deze mededeling stond de beambte wel even te kijken; maar niet lang.

"Geen zorg", sprak hij. "U hebt hier binnen nog heel wat bemeubeling. Die kan allemaal vergeld worden, dan blijft er nog genoeg over voor een limitatieve leefbaarheid. En het huis zelf kunt u immers hypotheekmatig doorventileren naar een bank? Uitstelgenade is niet..."

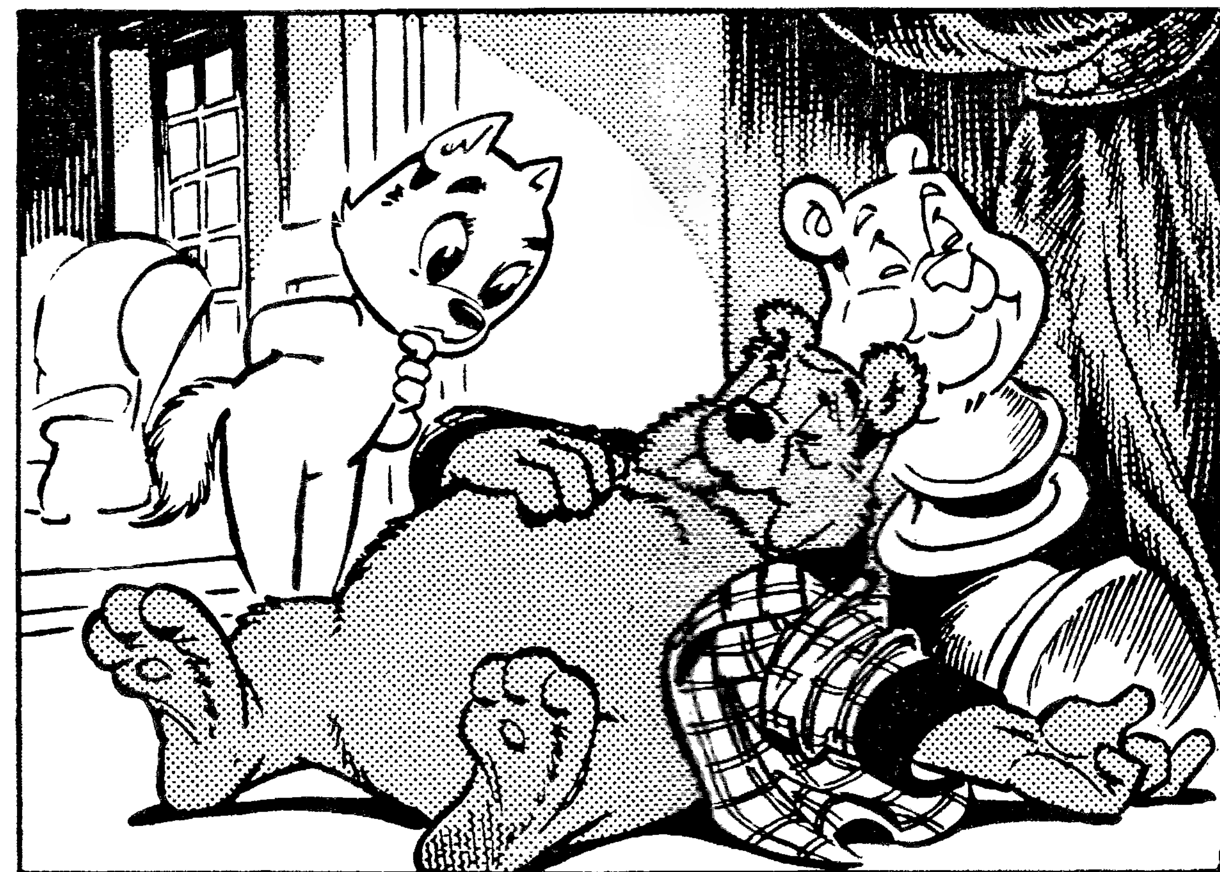
Hij zweeg verbluft, want heer Bommel was door vermoeidheid overmand in slaap gevallen, en gleed langs het omvallende zuiltje naar de grond.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01453—Tom Poes had zich herinnerd dat zijn buideltje waar de vreemde talisman in zat, nog in heer Bommels kamer lag. En omdat hij toch in de buurt van Bommelstein was, besloot hij het te gaan halen. Toen hij de stoep beklom kwam de heer Dorknoper juist naar buiten, ongerust achter zich kijkend.

"Is er iets?", vroeg Tom Poes.

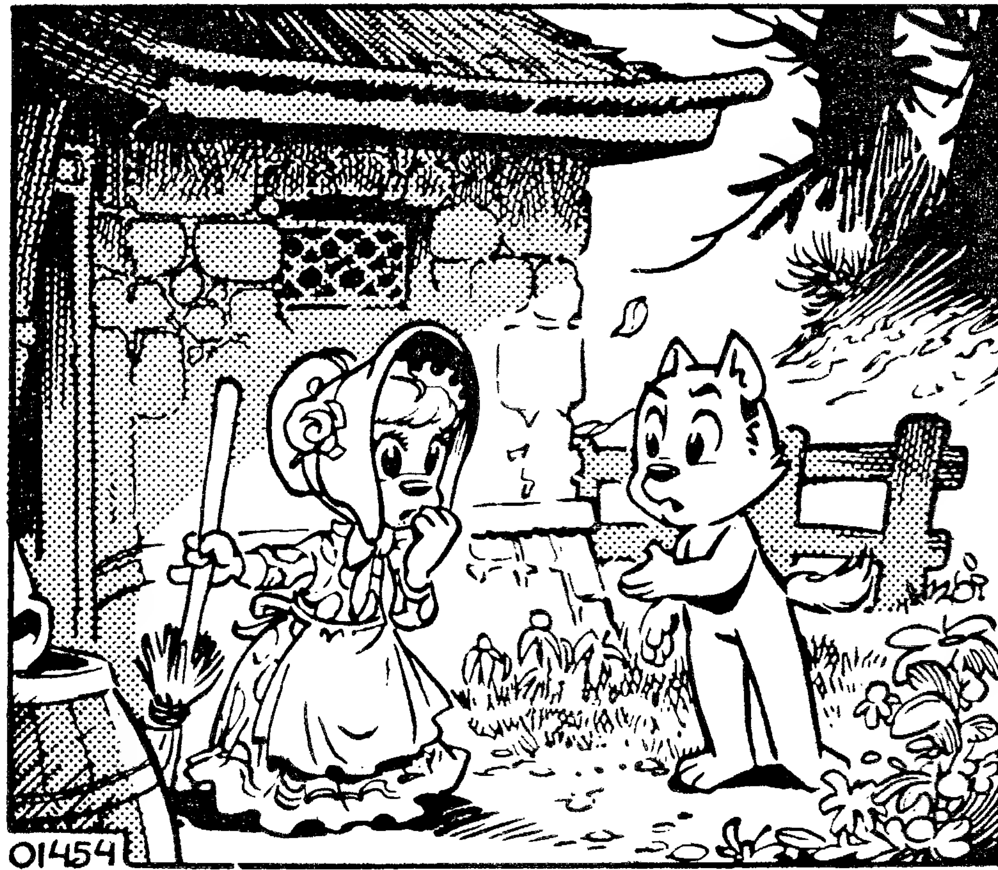
"Meneer Bommel is niet goed geworden", verklaarde de beambte, terwijl hij zich het voorhoofd afwiste. "Een hele schrik voor mij, hoor. Wij, ambtenaren, hebben óók gevoel; dat wordt wel eens over het hoofd gezien. Het was mijn plicht om hem met zijn belastingschuld te confronteren, en toen viel hij om. Tja; de overheid kan niet uitstelmatig optreden; daar helpt geen omvallen aan. Over drie dagen moet er worden betaald, anders zal er deurwaardelijk worden ingegrepen. Goeden morgen."

Hij vervolgde haastig zijn weg, en Tom Poes liep bezorgd de hal binnen. Het was niet zo erg als hij gevreesd had; heer Ollie lag daar in een diepe slaap gedompeld. Maar zijn ademhaling was onrustig, en zijn trekkende wangen duidden er op, dat het geen geneeskrachtige sluimer was.

"Het is allemaal te veel voor hem", zei Tom Poes medelijdend tot zichzelf. "En hij denkt, dat hij overal alleen voor staat. Hm, misschien is het wel goed, als ik juffrouw Doddel er eens bij haal."

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

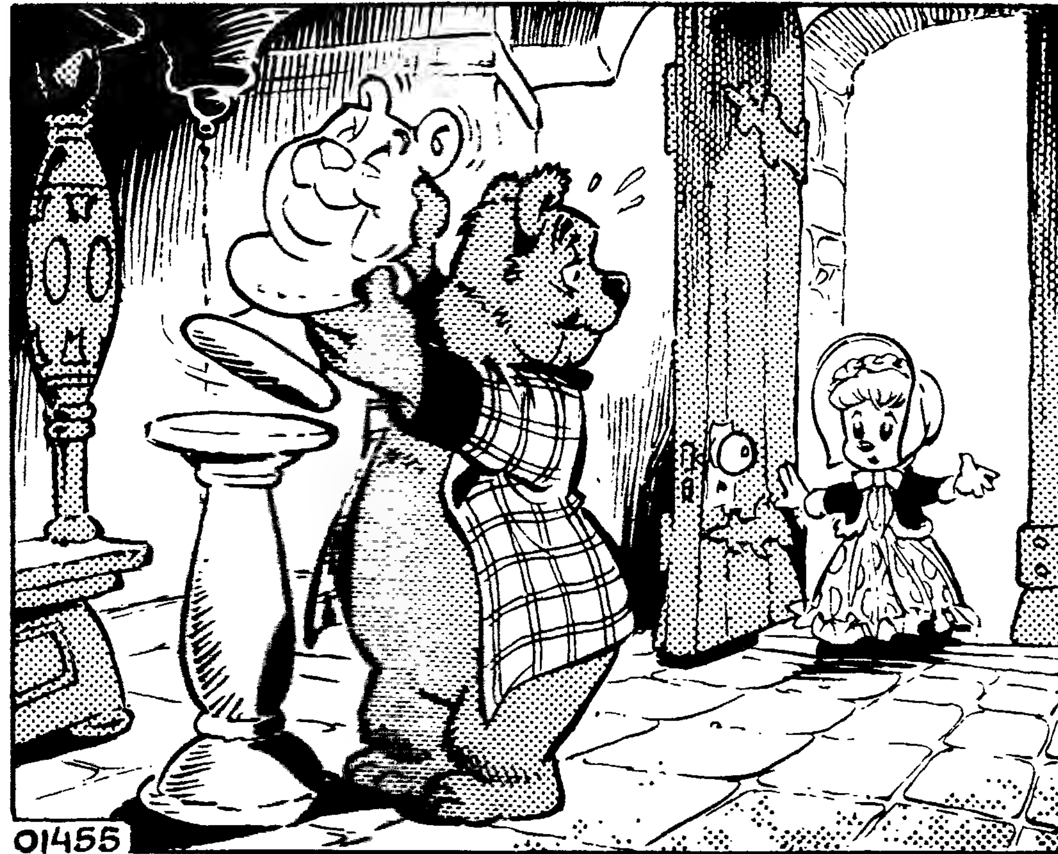
01454 — Toen Tom Poes er aan kwam, stond heer Bommels buurvrouw net haar straatje te vegen. "Is er iets?", vroeg ze. "Je kijkt zo pips". "Dat komt door heer Ollie", zei hij. "Het is helemaal mis met hem, maar ik weet niet waardoor. Dit keer heeft hij niets raars of doms gedaan..." "Ollie doet nooit iets doms!", riep juffrouw Doddel uit. "Hij kan alles, als hij wil. Je moest je schamen zoiets te zeggen".

"Hm", vervolgde Tom Poes, "In ieder geval is hij alles kwijt: zijn auto, zijn geld, en Joost. Want die is weggelopen. En nu denkt hij, dat iedereen hem in de steek laat..." Hij hoefde niet verder te gaan, want het vrouwtje begreep onmiddellijk waar hij heen wilde. "De mallerd!", zei ze meewarig. "Denkt hij dat echt? Nou, maar ik ga meteen naar hem toe, hoor. Het kan mij niet schelen dat hij arm is. Dat zal ik hem zeggen".

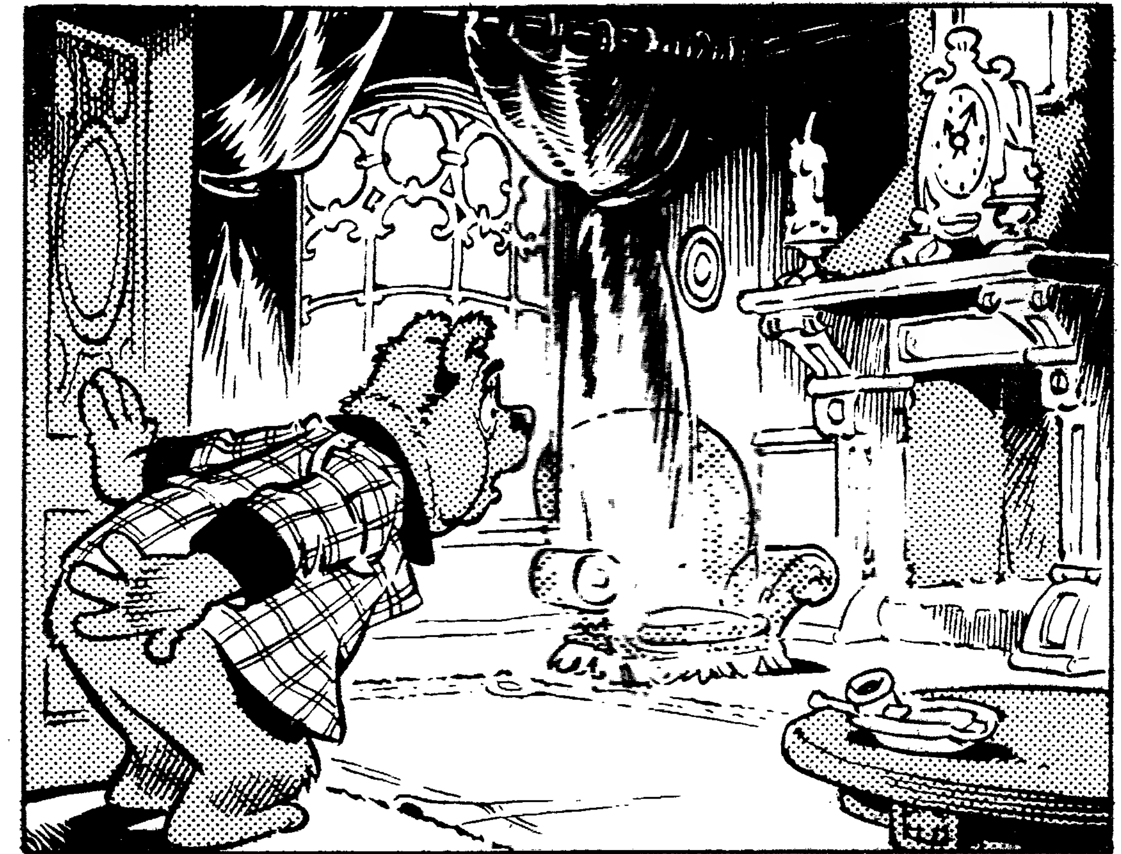
Ze wierp haar bezem weg en liep naar binnen om haar mantel aan te doen. Intussen had heer Bommel al ander bezoek gekregen, maar omdat hij nog steeds in een doordroomde slaap op de stenen lag, was hij zich daar niet van bewust. Het was magister Pas, die onhoorbaar naar binnen schuifelde met een aarden kruikje, waar hij met een kwast in roerde. "Nog genoeg bemeubeling, zei die ambtenaar", prevelde hij. "Bij Zazel; daar moet iets aan gebeuren. Net als aan het bezoek, dat er aan komt". Zo sprekende sprenkelde hij met de kwast vocht in het rond, terwijl hij zich snel van het ene vertrek naar het andere bewoog.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01455 - Juffrouw Doddel maakte zich grote zorgen over heer Bommel, en daarom slaakte ze een zucht van verlichting toen ze hem in de hal zag staan.

"Voel je je wat beter, Ollie?", vroeg ze. "Ik ben blij dat je zo gezellig bezig bent". " 't Is het beeld", zei heer Bommel. "Ik was even in slaap gevallen, en het beeld ook. Gevallen, bedoel ik. Nu zet ik het weer op z'n plaats".

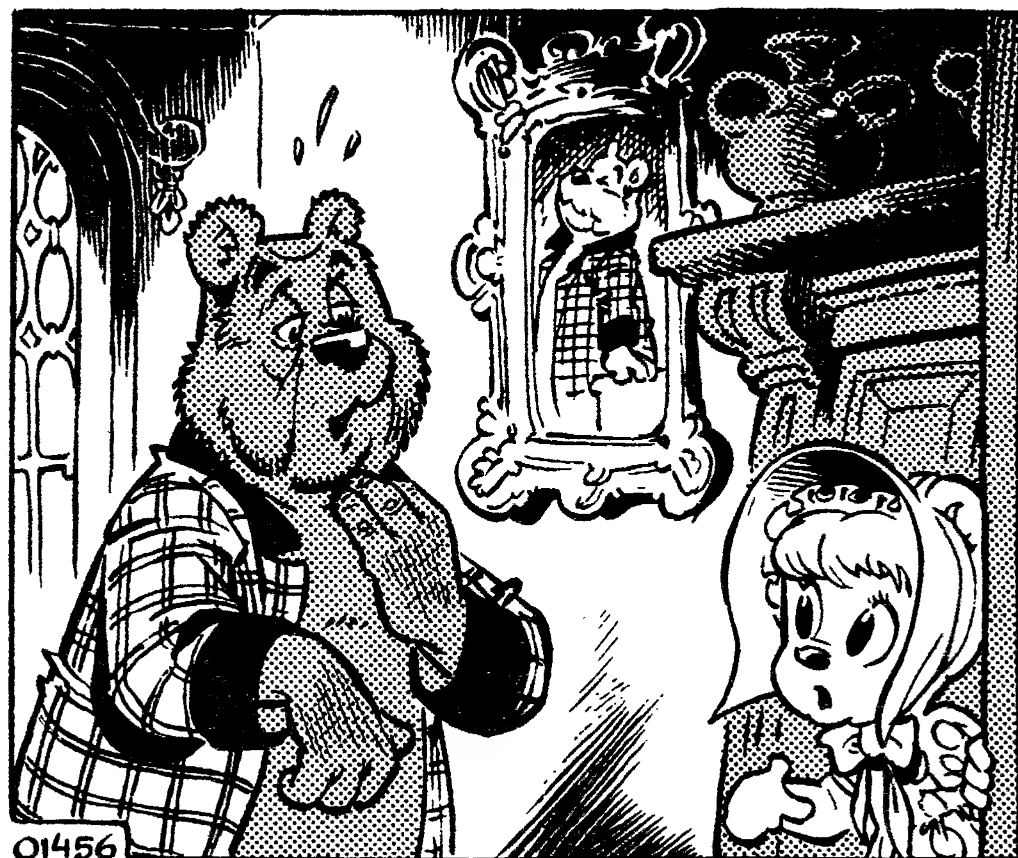
"Wat ben je toch flink!", riep zijn buurvrouw uit. "Je moet je vooral niet laten neerdrukken, hoor. Het kan mij niet schelen dat je arm geworden bent. Ik zal gauw koffie gaan zetten, dan kan je lekker uitrusten". "Lekker uitrusten", herhaalde heer Ollie en hij glimlachte vermoeid.

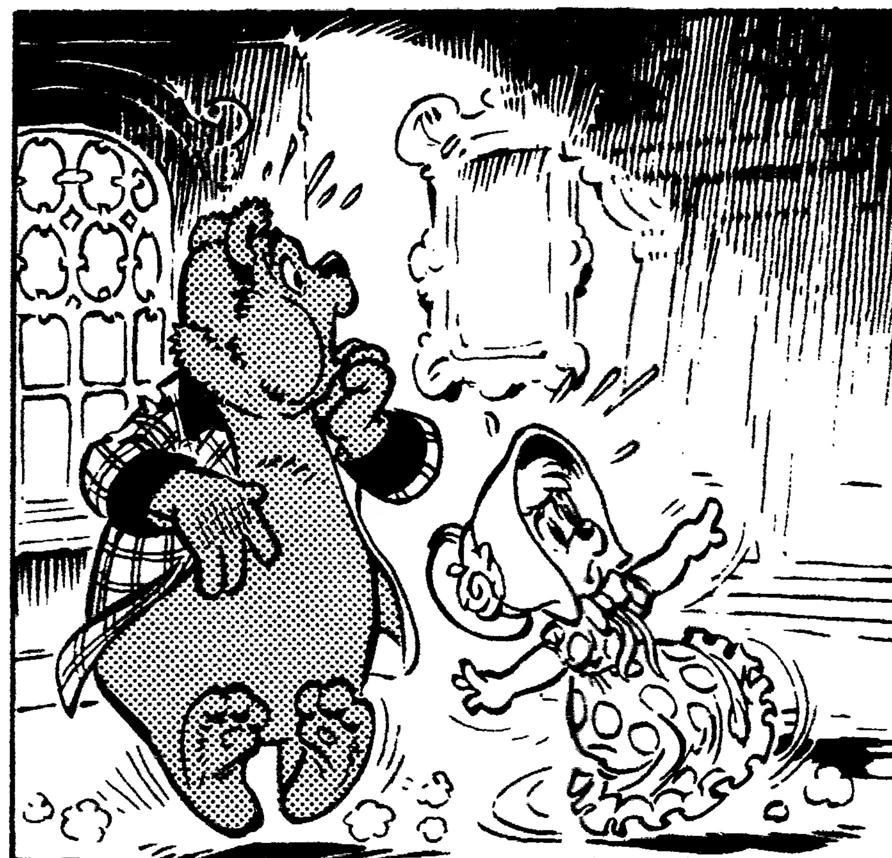
"Ik ben blij dat u er bent", vervolgde hij. "Ik eh... Ik heb een moeilijke tijd achter de rug, als u begrijpt wat ik bedoel. Allemaal moeilijkheden en ellende, die ik als heer alleen moet dragen, terwijl het gezelschap van een dame dat mogelijk maakt. Ik bedoel, eh... Ik ga een gezellig vuurtje aanmaken, bedoel ik".

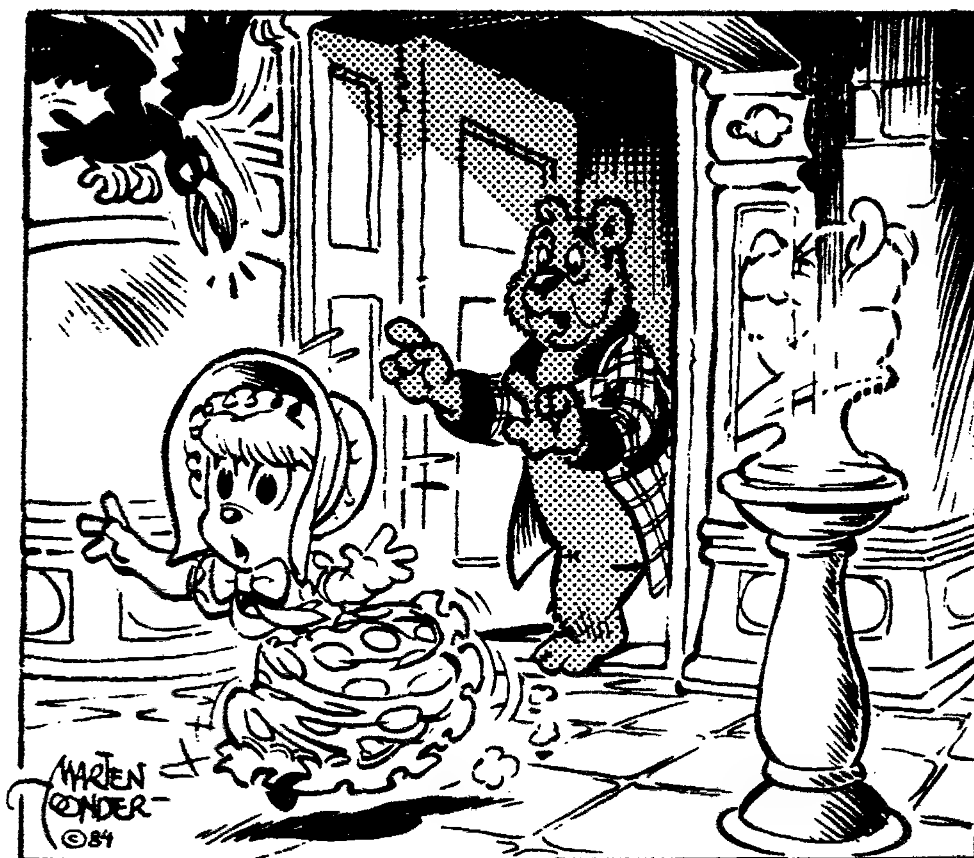
Doddeltje verdween naar de keuken, en heer Bommel stapte de woonkamer binnen. In de deuropening bleef hij echter geschokt staan en staarde ongelovig naar de haard, waarin de vuurmand verdwenen was. En terwijl hij daar zo stond, begon zijn gemakkelijke stoel zich langzaam in de lucht op te lossen.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

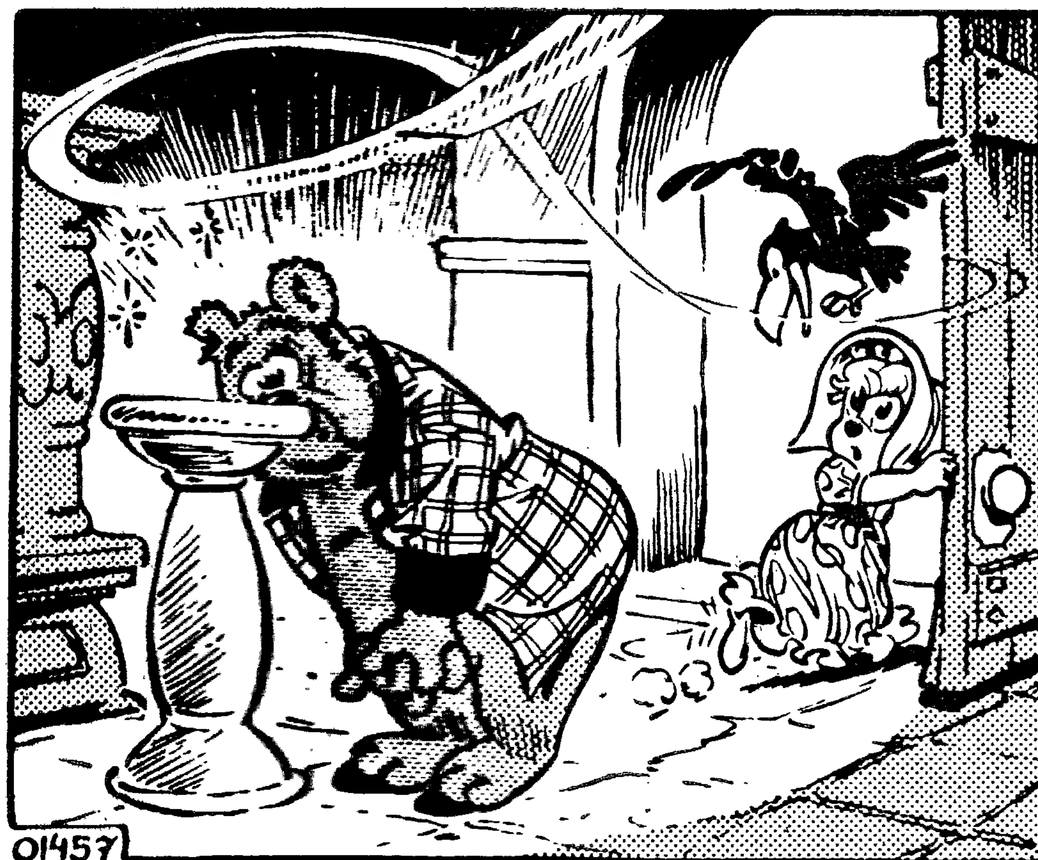
01456 — Terwijl heer Bommel ontzet naar het verdwijnen van zijn stoel stond te staren, stak juffrouw Doddel het hoofd om de deur.
"Weet je ook waar de koffie is, Ollie?" vroeg ze. "De keukenkasten zijn leeg. Heeft Joost soms alles meegenomen? Alles is verdwenen!"
"Verdwenen," herhaalde heer Bommel toonloos. "S-stoel is ook verdwenen. En de haard. Opgelost in de lucht..."
Het ontstelde gezicht van zijn buurvrouw bracht hem weer tot zich zelf; hij richtte zich tenminste op, en trachtte een flink lichtje in de ogen te brengen.
"Vreemd, die verdwijningen," sprak hij met doffe stem. "Maar Joost heeft niets meegenomen dan zichzelf. En dat is lastig genoeg als men zonder auto overal alleen voor staat. Maar eh... uw aanwezigheid maakt veel goed, mevrouw.."

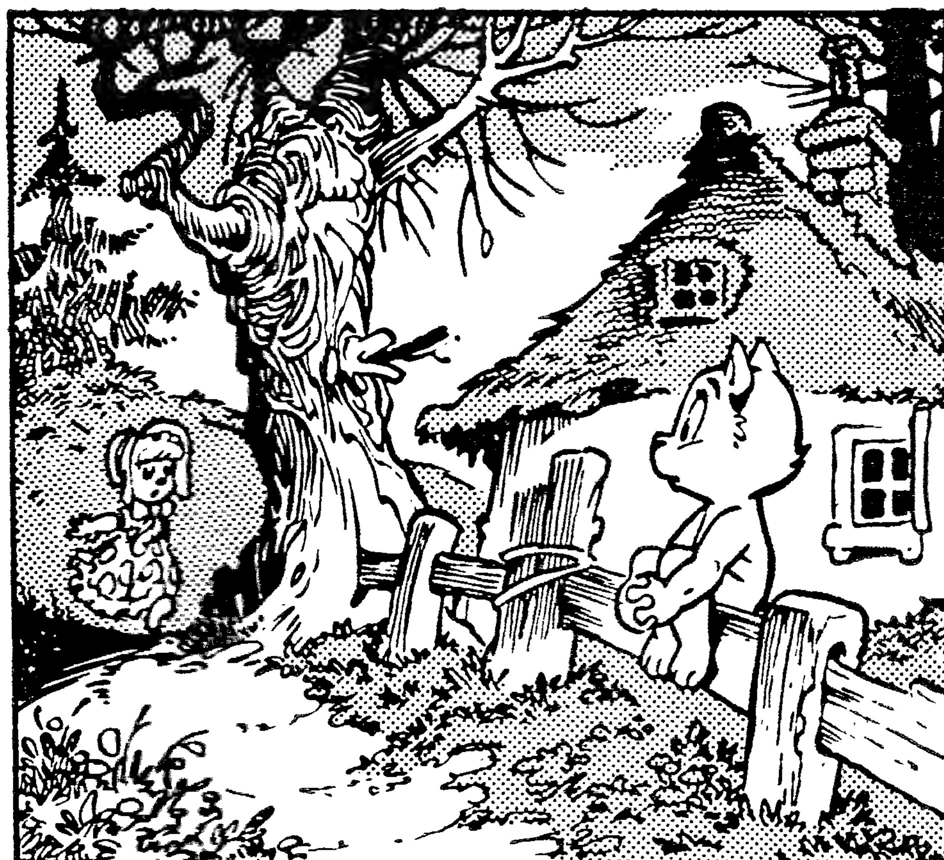
Verder kwam hij niet, want Doddeltje stiet een doordringende kreet uit, en wees op de muur waar ze voor stond.
"De kast!" riep ze. "Er gebeurt iets engs!"
"M-mijn schilderij," mompelde de gastheer. "Alles lost op. Verdwijnt, bedoel ik..."
"Help!" kreet zijn buurvrouw. "Doe iets, Ollie! Ik vind het hier erg akelig!"
Ze holde de gang in, en heer Bommel volgde haar met knikkende knieën.
"D'r k-kan niets g-gebeuren," stamelde hij. "Ikkik b-ben immers b-bij u?"

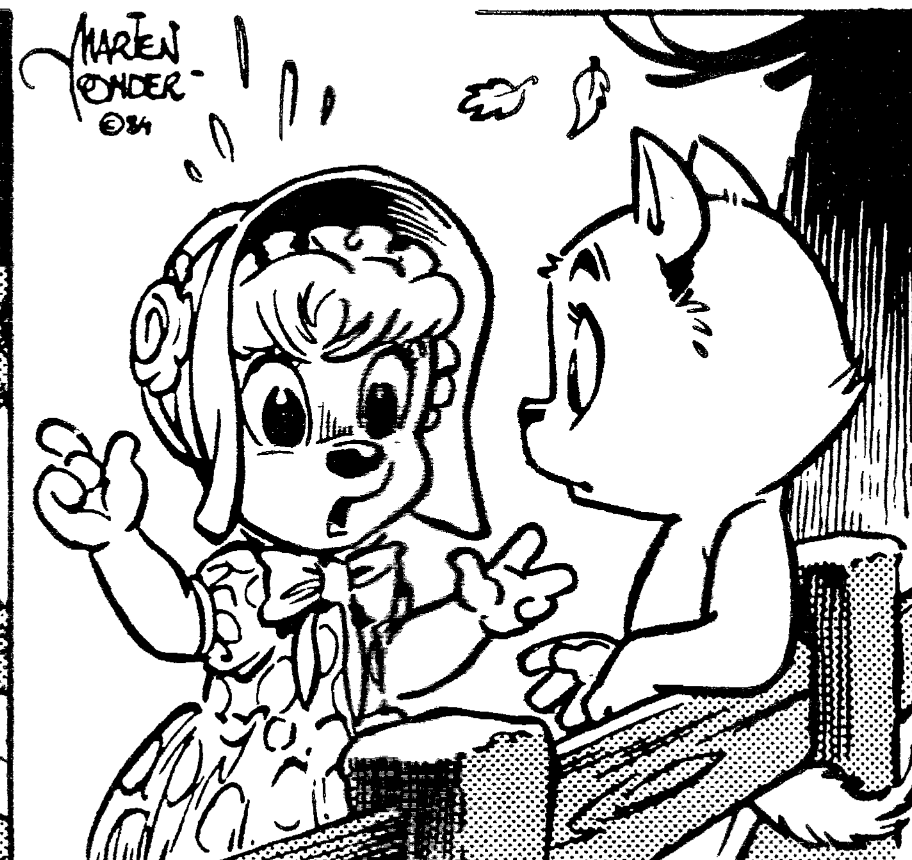
Zijn bemoedigende woorden werden echter overstemd door het akelige gekras van een kraai, die dreigend naar het vrouwtje dook. Ze raakte dan ook geheel in paniek en rende verwilderd naar de hal.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

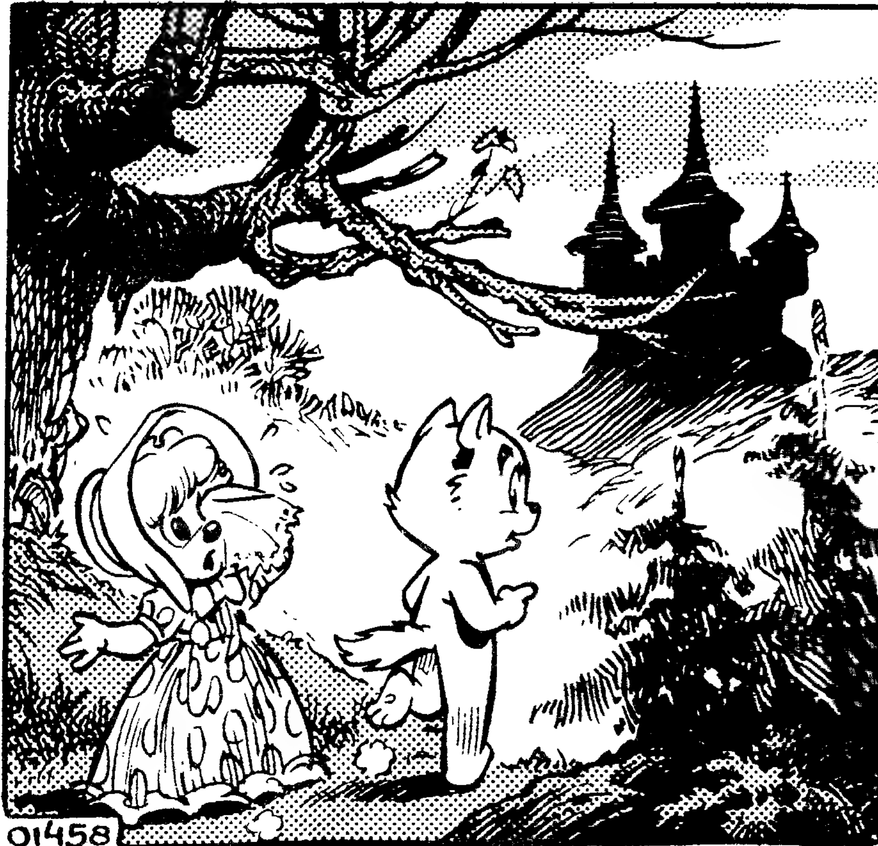

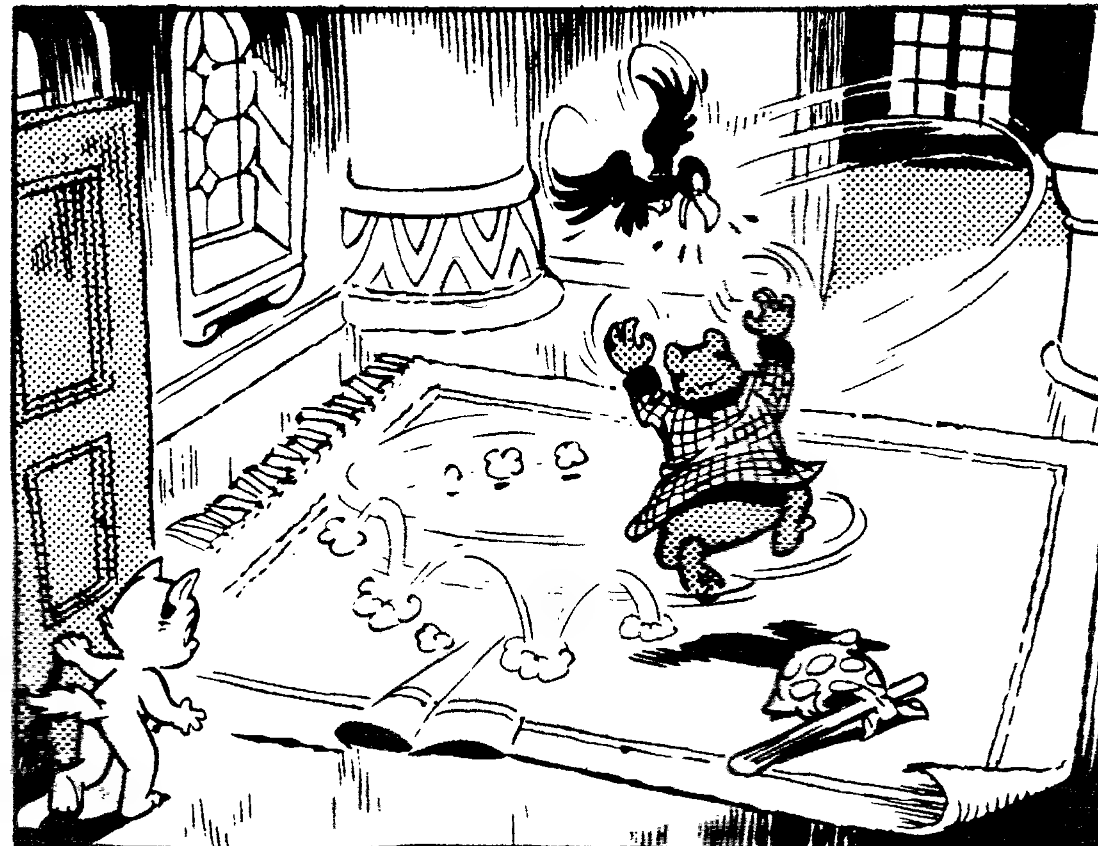

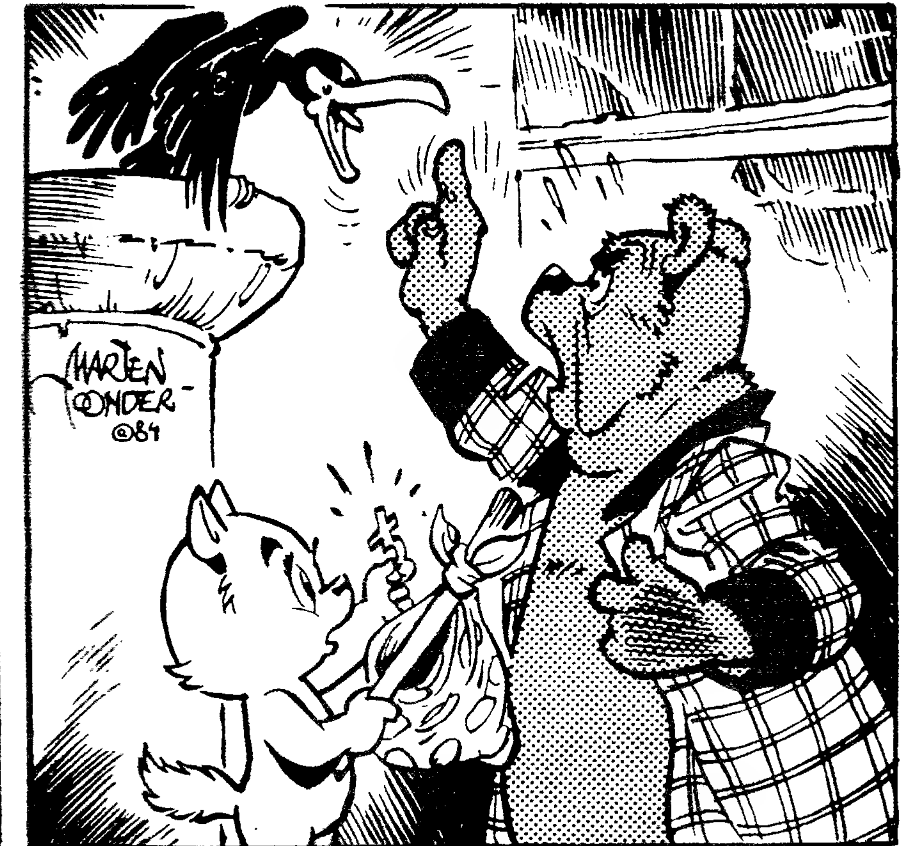
01457 — Heer Ollie had al heel wat meegemaakt, en waarschijnlijk vond hij daardoor de kracht om achter juffrouw Doddel aan naar de hal te lopen. Toen hij daar echter zag, dat zijn standbeeld ook opgelost was, werd het hem te veel, zodat hij handenwringend bij het zuiltje bleef staan. Zijn buurvrouw wachtte niet op hem. Overmand door schrik, en achtervolgd door de kraai snelde ze het huis uit, en draafde door de winterse natuur totdat ze bij het huis van Tom Poes een beetje tot zichzelf kwam.
"Vreselijk eng!" riep ze hijgend. "Zo akelig... Ik ben er helemaal raar van!"
"Is er weer iets met heer Ollie gebeurd?" vroeg Tom Poes, maar de buurvrouw schudde het hoofd.
"Niet met Ollie," zei ze. "Die is altijd erg flink. Nee, met zijn meubels. Die verdwijnen zo maar. Heel griezelig. De koffie ook; en de kasten. Alles is leeg. En er vliegt een griezelige vogel rond."
"Een kraai zeker," mompelde Tom Poes. "Er is tegenwoordig altijd een kraai in de buurt. Ik vraag me af, of het steeds dezelfde is."
"Het is een engerd!" riep Doddeltje uit. "Die vogel deugt niet! Wat denk je: zou Ollie betoverd zijn? En nu heb ik hem in de steek gelaten... Wat erg is dat nu toch! W-wat moet ik nu t-toch d-doen?"
"Kom maar mee," stelde Tom Poes voor. "Ik ga naar Bommelstein."

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01458 — "Ik d-durf niet m-mee naar B-bommelstein," zei juffrouw Doddel haperend. "Het is... Ik ben b-bang voor die enge k-kraai. En die arme Ollie is daar helemaal alleen! Ik-ik w-weet n-niet wat ik doen moet."

"Blijf maar rustig hier," zei Tom Poes geruststellend. "Ik ga kijken wat er aan de hand is. Mijn buidel, waar het amulet van die kluizenaar in zit, ligt er trouwens ook nog."

De buurvrouw keek hem snikkend na. "Neem je m'n jasje mee?" riep ze, en daarna barstte ze in huilen uit.

Tom Poes hoorde haar echter al niet meer. Hij haastte zich naar Bommelstein en holde door de open deur naar binnen. Het gisteren nog zo smaakvol ingerichte slot was geheel leeg, en door de holle ruimtes echode de stem van heer Bommel, die in de woonkamer achter een kraai aanzat.

"Mormel!" hoorde Tom Poes hem roepen. "Hoe durf je een hoogstaande dame zo aan het schrikken te maken? Kom hier, dan zàl ik je. Jij bent de schuld, dat alles weg is. Dat voel ik heel fijn aan. Er is niet eens eten meer in huis..."

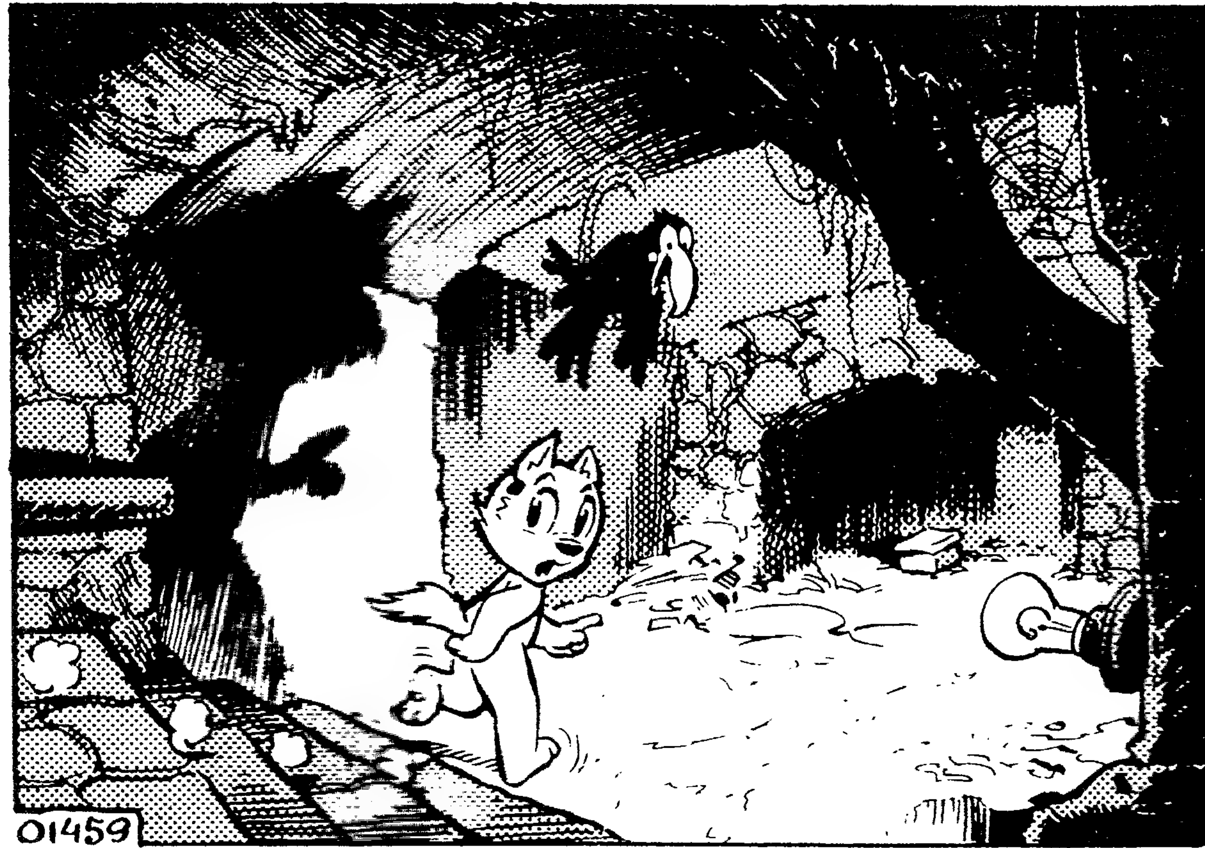
"En u hebt ook geen geld meer om het te kopen," riep Tom Poes achter hem. "Dat is erger. Maar mijn buideltje ligt er nog. Dat moet van het teken komen, dat er in zit. Het is allemaal toverij, zei Doddeltje, en ik geloof dat ze gelijk heeft."

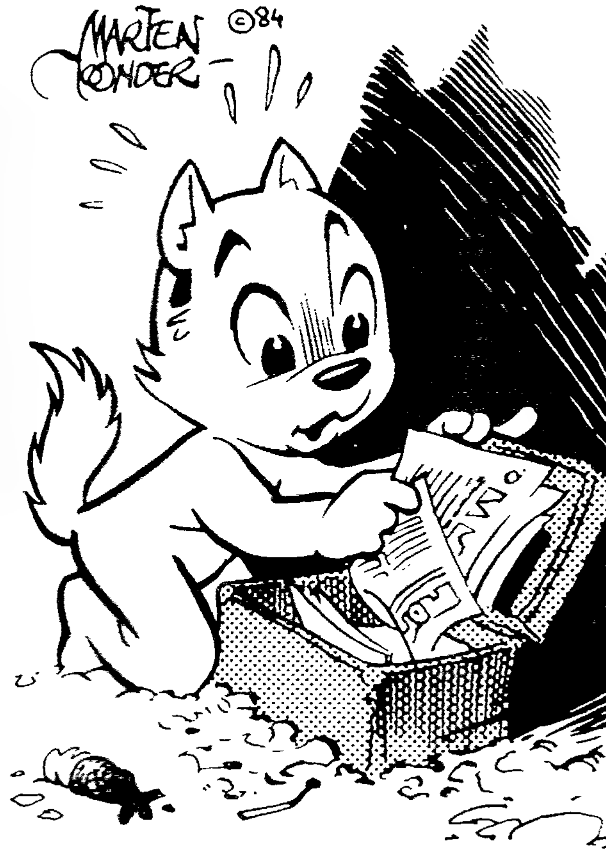
Hij raapte de stok op en haalde de talisman uit de lap. "Neemt u hem maar," zei hij. "U hebt hem meer nodig dan ik."

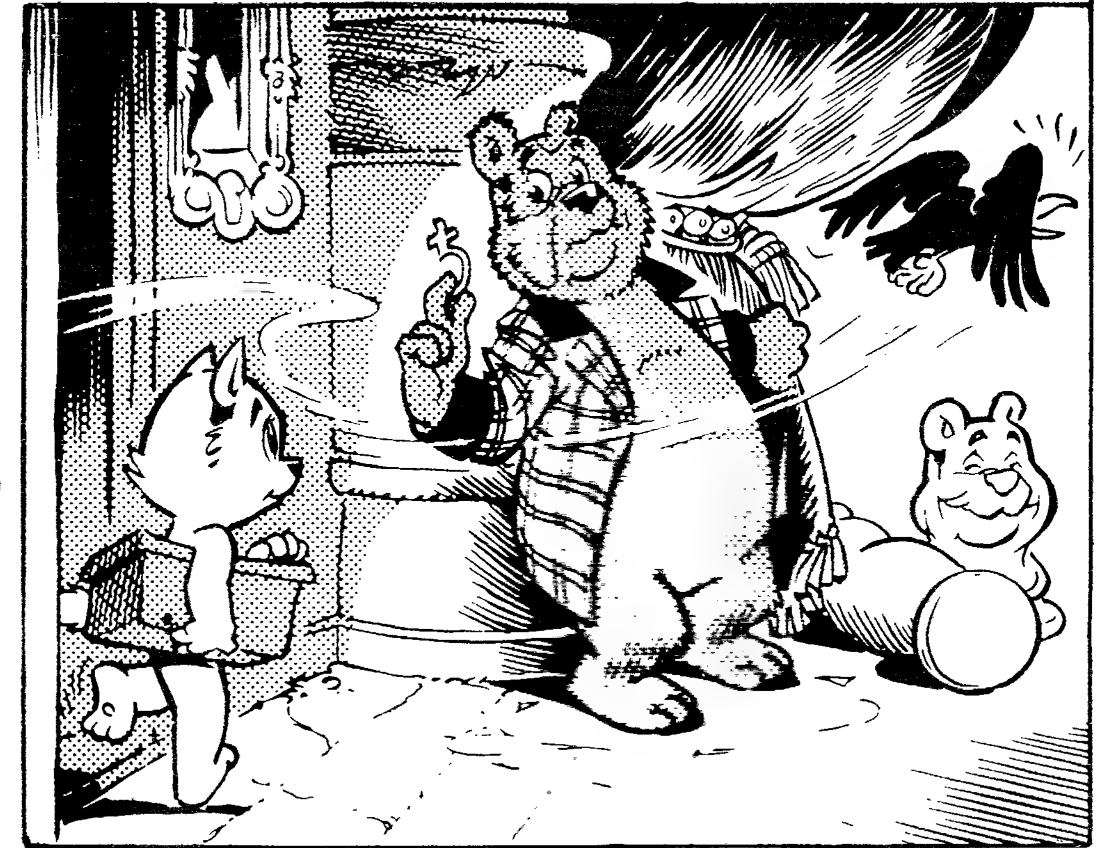
Op dat ogenblik daalde de vogel op een uitstekende rand neer en begon zo oorverdovend te krassen, dat de toorn van heer Ollie overstemd werd.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01459 — Het geroep van heer Bommel en het rauwe gekrijs van de kraai galmden akelig door de lege kamers van Bommelstein, en het valt te begrijpen dat het Tom Poes begon te bedrukken.

"Geen wonder, dat heer Ollie last van zijn zenuwen heeft," dacht hij, terwijl hij de kamer uitliep. "Hij is alles kwijt. Zó moeilijk heeft hij het nog nooit gehad. Hoe zou dat komen? Als ik nu maar de reden wist, zou ik misschien iets voor hem kunnen doen..."

Op dat moment werd hij ingehaald door de vogel, die een paar keer boven zijn hoofd cirkelde en toen gedempt krassend koers zette naar de kelder.

"Zou die hem soms ongeluk brengen?" vroeg Tom Poes zich af. "Wat wil die ellendige kraai?"

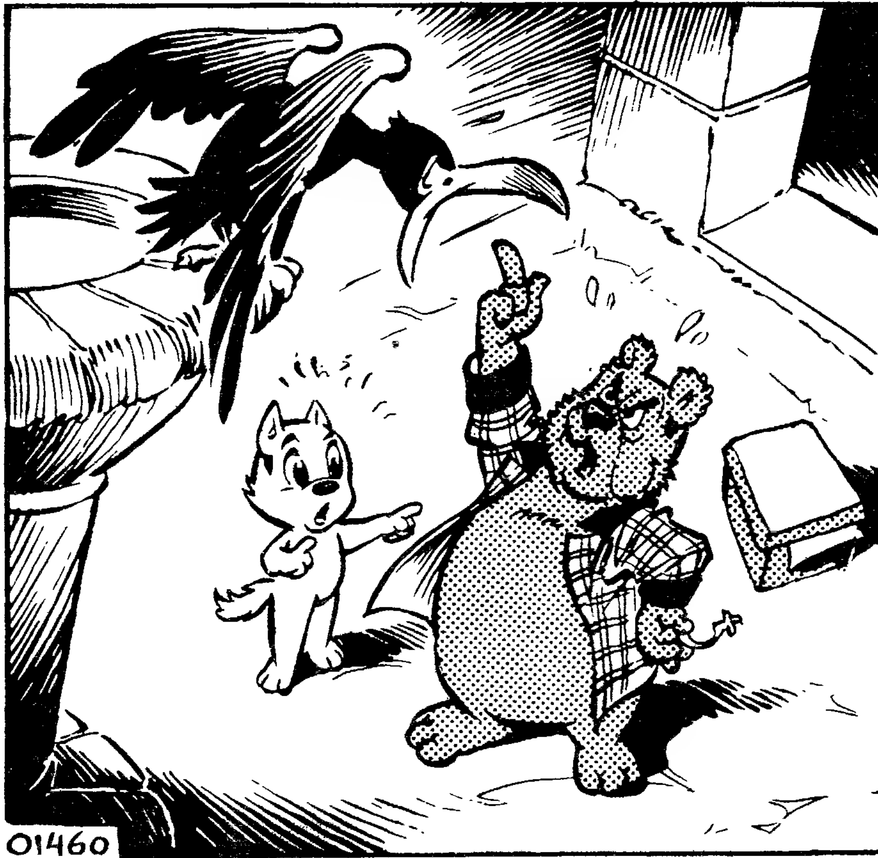
Door nieuwsgierigheid gedreven volgde hij het dier naar beneden, waar de kelderruimte zich kil en leeg voor hem uitstrekte. Maar aan het einde ervan stond nog een doos waar de vogel op af koerste, en toen Tom Poes het deksel opende zag hij, dat die gevuld was met papieren. Verbaasd bladerde hij er even in, en daarna holde hij naar boven.

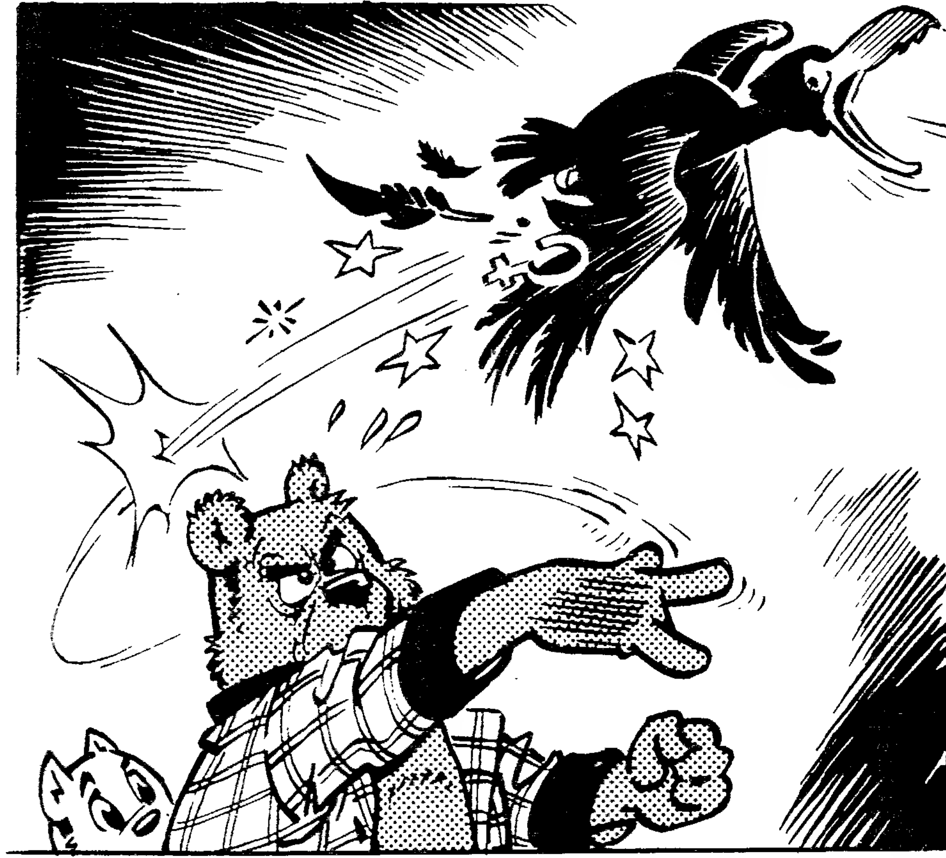
"Heer Ollie!" riep hij uit. "Ik heb een schoenendoos vol aandelen gevonden! Allemaal aandelen van de N.V. Frisflok! U bent nog niet arm, als die fabriek iets waard is. We moeten dat gaan onderzoeken, want dat is tenminste wàt!"

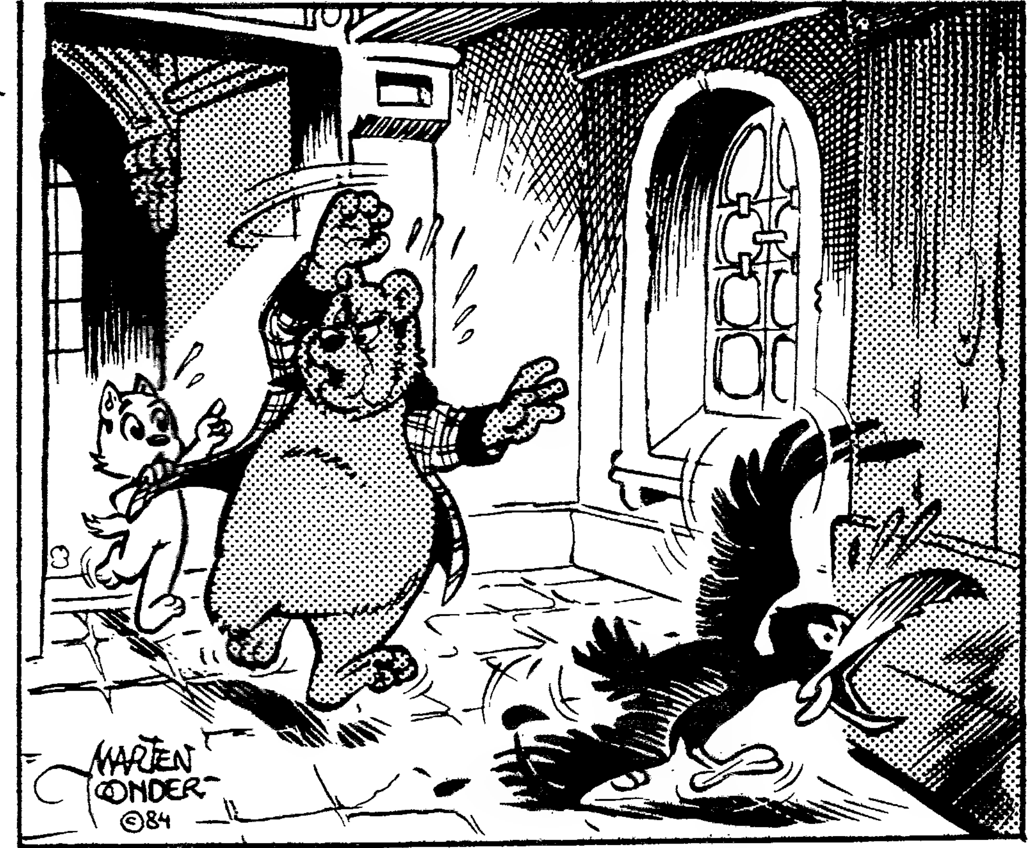
"Wat dan?" vroeg heer Bommel, geschrokken terugdeinzend voor de kraai, die met Tom Poes naar buiten kwam vliegen.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01460 — "We moeten die onderneming Fristlok gaan bekijken!" zei Tom Poes ongeduldig. "U moet die gaan leiden, zodat er weer geld in het laatje komt. Alles is weg, en als Dorknoper binnenkort zijn belastinggeld komt halen zal ook Bommelstein verkocht moeten worden."

"Ja, alles is weg," gaf heer Bommel somber toe. "De Oude Schicht en Joost en mijn borstbeeld en alles. En mevrouw Doddel is door een kraai weggejaagd, zodat het merg nu uit mijn nagels komt. Stel je voor: een dame schrik aanjagen!"

"Kra kra!" riep de vogel, die boven hem was neergestreken.

"Nu is het genoeg!" riep heer Ollie, in woede ontstekend. "Dat beest brengt ongeluk! Overal zijn tegenwoordig kraaien. Altijd!"

En omdat de toorn van een heer iets vreselijks is, wierp hij de amulet die hij van Tom Poes gekregen had, met al zijn kracht tegen een vleugel van het dier, zodat het krassend naar beneden fladderde.

Met een lamme vleugel hupte de kraai naar de buitendeur, en heer Ollie volgde hem met vertrokken gelaat en klauwende handen. Tom Poes hield hem echter tegen.

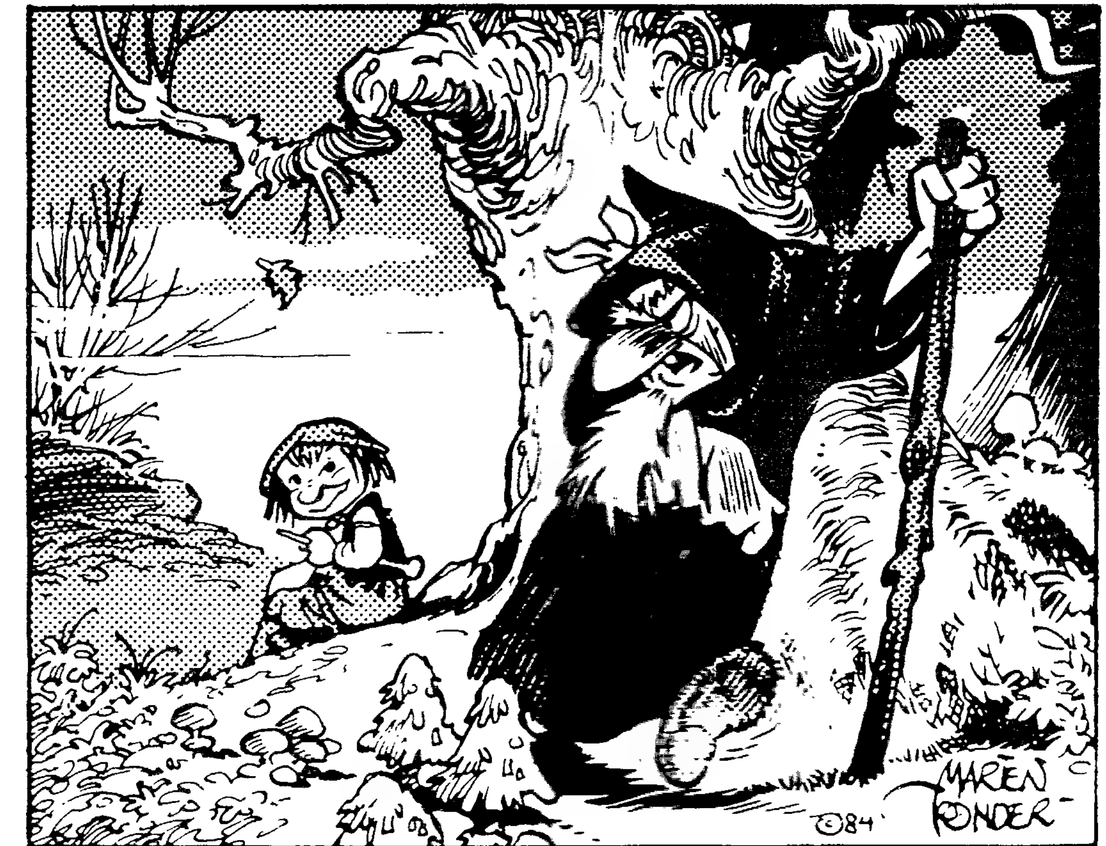
"Laat hem!" riep hij. "Ik dacht eerst ook, dat hij ongeluk bracht, maar dat is niet waar. Hij wees me de weg naar uw aandelen. We moeten vlug aan het werk, dan kunnen we de schade misschien nog een beetje herstellen!"

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01461 — Niet lang daarna beklom Hocus Pas de heuvel, waar Alma zat te breien.

"Wat is dat nu?, vroeg het vrouwtje. "Ben je gewond? Ik dacht, dat jij nooit een ongeluk kon krijgen. Heb je je arm bezeerd?"

"Ik ben door mijn eigen Zazelteken geraakt," kraste de grijsaard, terwijl hij zich op een steen liet zakken. "Tegen mijn vleugel. Dat is erg voor een arme, oude man. Dat is erg, zeg ik. Maar aan de andere kant begin ik te slagen, want Bommel heeft dit op zijn geweten. Een weerloze vogel lam gooien! Bommel begint slecht te worden, hèhèhè!"

"Dat ligt er aan," zei Alma. "Waarom heeft hij je gegooid? Was hij kwaad om zijn verliezen? Wilde hij een oude kraai pijn doen?"

"Nee," riep de magister kwaad. "Hij gooide omdat zijn buurvrouw bang voor me was. Maar nu heb ik hem in mijn macht. Nu is het gauw afgelopen!"

"Ik hoop het voor je," zei het vrouwtje. "Overmorgen is het nieuwe maan, en dan loopt de weddenschap af."

"Het zal wel lukken," hernam de oude. "Ik heb hem een onderneming in handen gespeeld, die zijn einde zal zijn. Slecht zal hij worden; zo slecht als de wereld. Maar ik moet opschieten, want zonder vleugel ben ik lelijk gehandicapt."

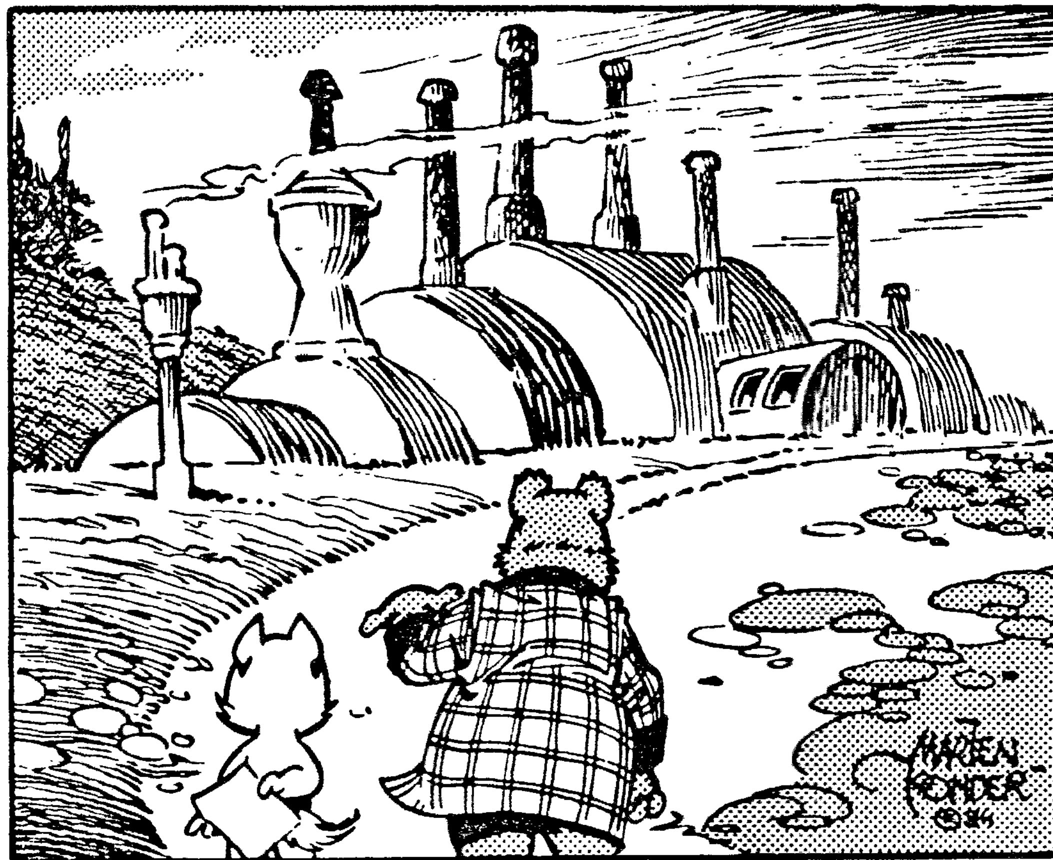
Hij stond op en verwijderde zich met grote stappen.

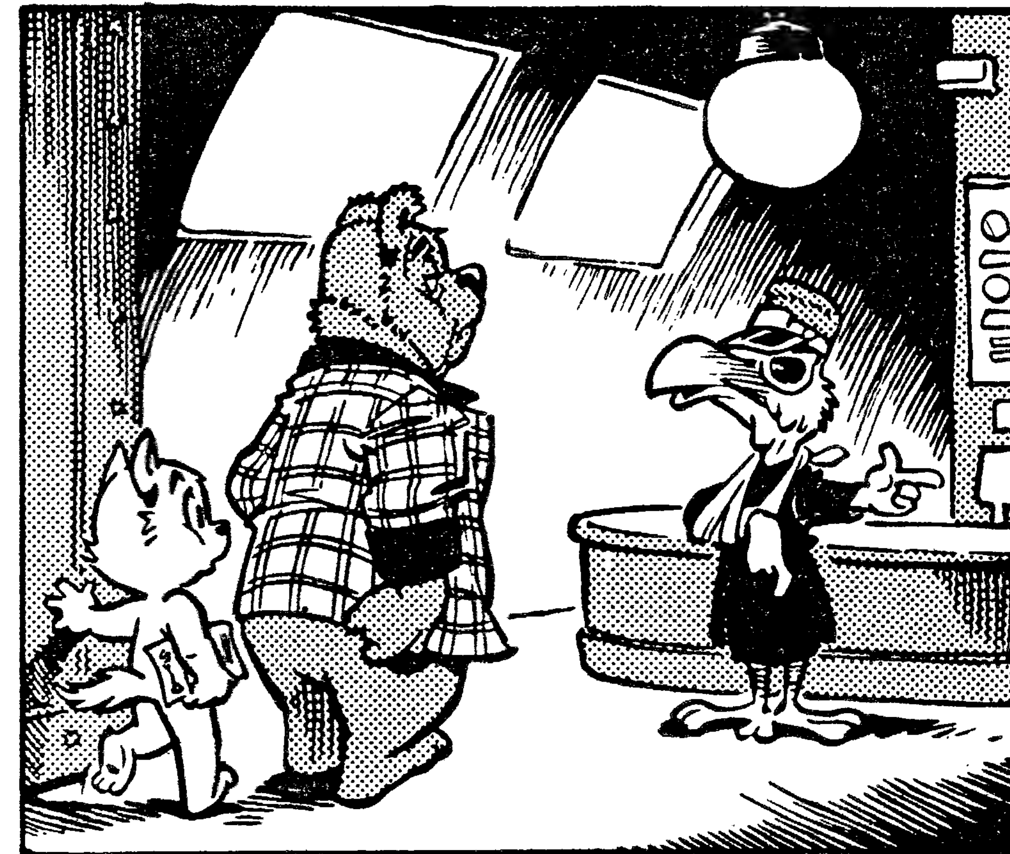
"Ik weet het niet!" riep Alma hem na. "Is het slecht om het kwaad te straffen?"

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01462 — Tom Poes en heer Bommel hadden na veel gevraag ontdekt waar de Frisflok-onderneming gevestigd was, en nu liepen ze door de heuvels naar de Teerdreef.

"Is het nog ver?" vroeg heer Bommel, terwijl hij de talisman in zijn zak stak. "Het valt niet mee om zonder eten aan het werk te gaan, zonder te weten of er werk is, zodat men geen geld heeft. Ik kan daar eigenlijk niet tegen met mijn teer gestel, als heer van stand... Eh.. zonder stand, als je begrijpt wat ik bedoel."

"Het moet hier in de buurt zijn," zei Tom Poes. "Volgens deze akte ligt de fabriek aan de Teerdreef, achter deze hoogte."

Hij had gelijk, want op dat moment kregen ze een verzameling gebouwen in het oog, die er verlaten uitzag.

Het zien daarvan gaf heer Ollie nieuwe krachten, zodat hij even later de onderneming binnenstapte. De hal was leeg, op een oude portier na, die een enigszins vervallen indruk maakte.

"Ik eh.. Ik moet de directeur spreken," zei heer Ollie vermoeid. "Ik bedoel eh..."

"Deze heer is de eigenaar van deze zaak," legde Tom Poes uit. "Het is dringend."

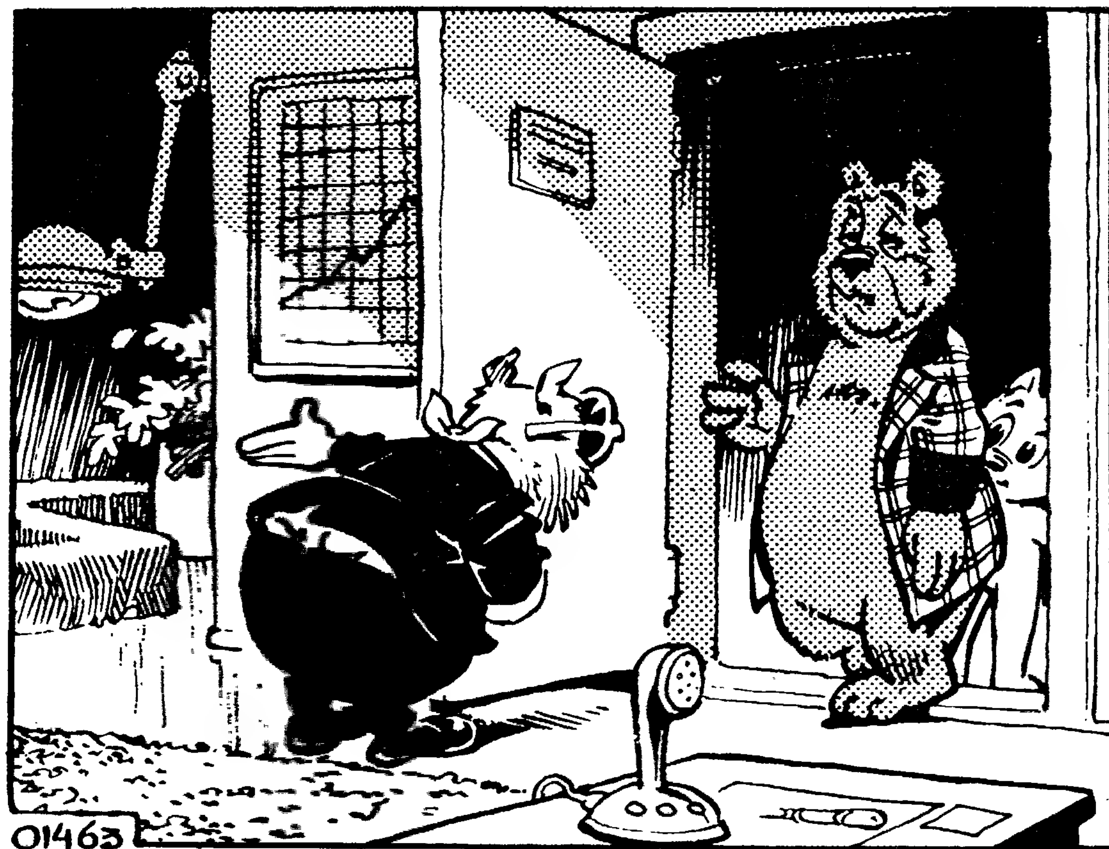
"Dat zou ik menen," zei de portier. "We zitten zonder werk, door het geknoei van ambtenaren, die niet willen meewerken. Iedereen is ontslagen, maar de directeur zit aan het einde van de gang."

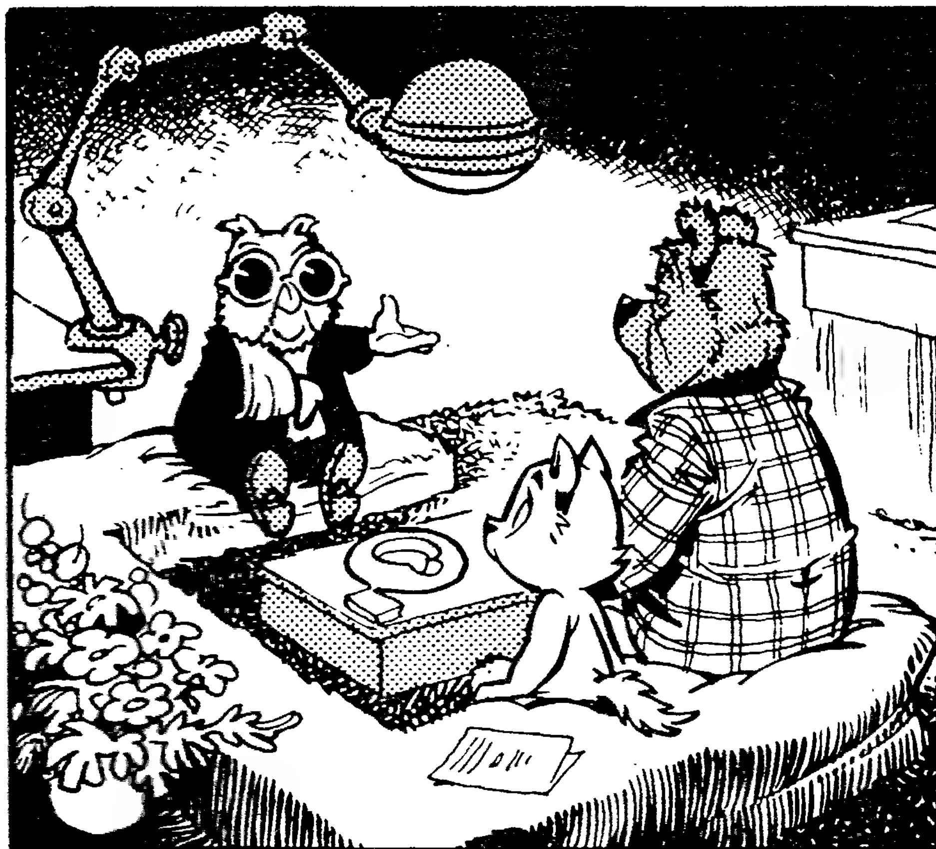
"Hebt u zich bezeerd?" vroeg Tom Poes.

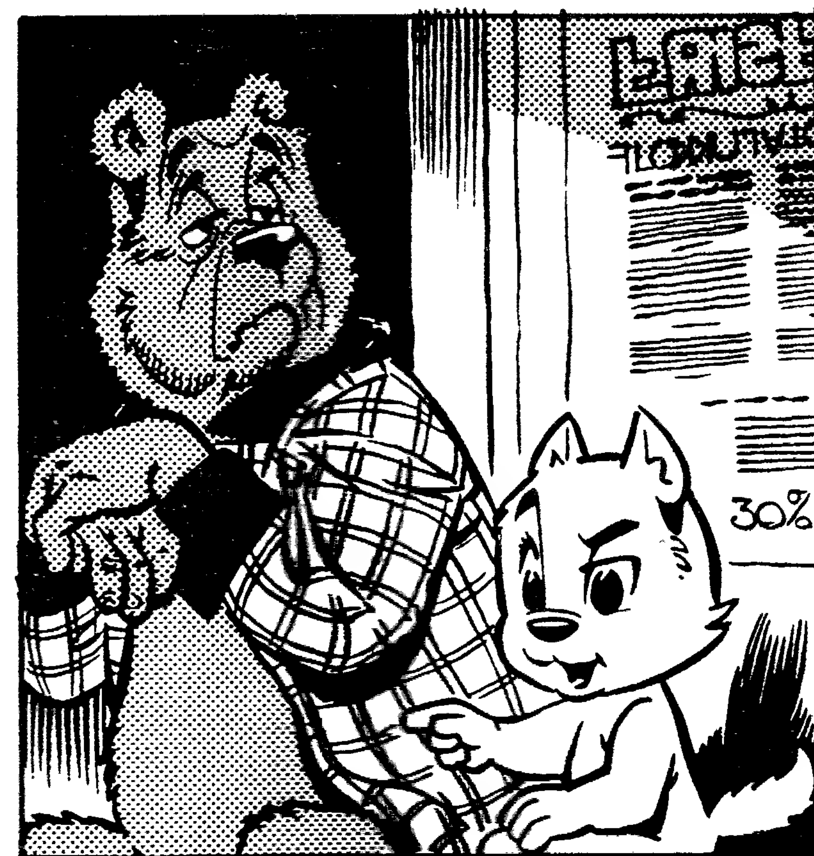
"Een klein bedrijfsongeval," verklaarde de ander. "Ik zal u even voorgaan."

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01463 — De bejaarde portier verdween haastig in een lange gang, en heer Bommel en Tom Poes volgden hem. Toen ze tenslotte bij een openstaande deur kwamen, was hij verdwenen, maar in de ingang stond een heer hen buigend op te wachten.

"U bent dus de voornaamste aandeelhouder," sprak deze. "Een grote eer, dat u ons komt bezoeken. Misschien kunnen we nu weer aan de slag gaan. Waarmee kan ik meneer van dienst zijn?"

"Met een eenvoudige, doch voedzame lunch," zei heer Ollie. "Ik ga een nieuw leven beginnen om een hoogstaande dame onder ogen te kunnen komen, zodat geld geen rol mag spelen. Maar ik heb last van een verval van krachten door alles wat ik heb meegemaakt."

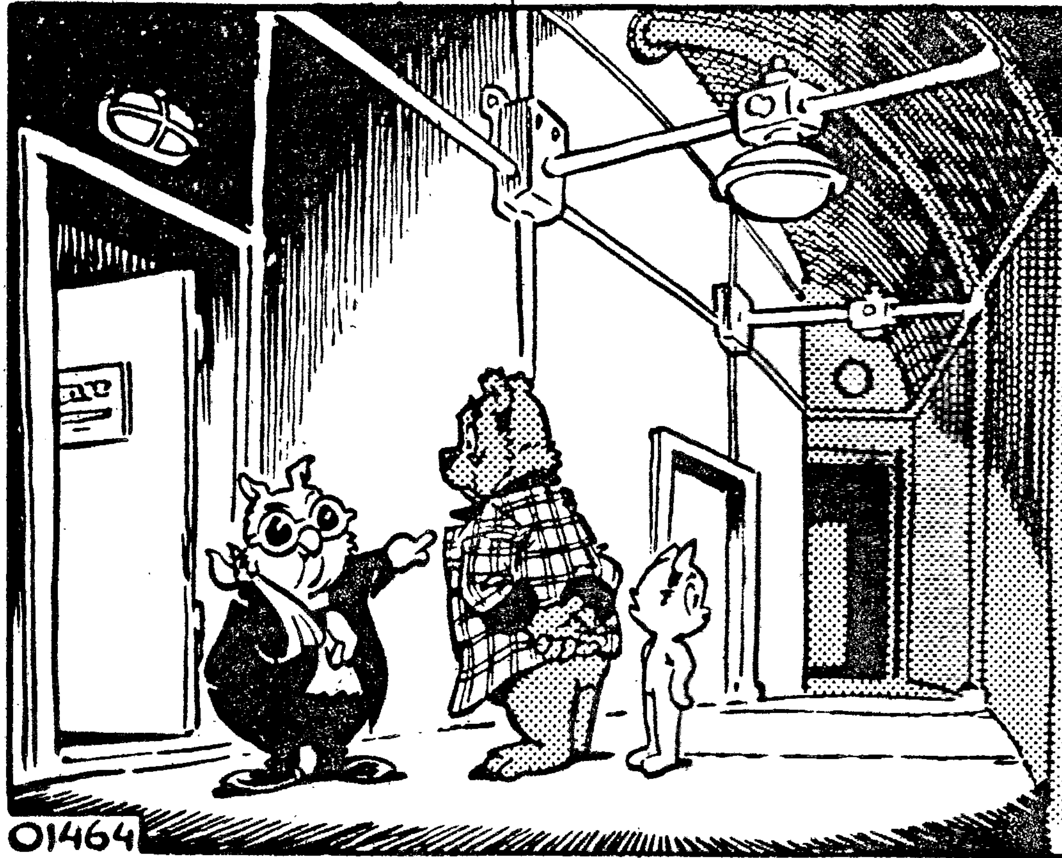
"Dat treft nu slecht," zei de directeur. "De kantine is dicht wegens sluiting. Gaat u zitten. De fabriek ging erg goed, want onze Flokkulator werd veel gevraagd, door de toenemende verontreiniging van het water. Maar we zitten met een afvalprobleempje, zodat de zaak noodgedwongen even stil is gelegd. Waar moeten we met onze afval naar toe? Weet u soms een oplossing?"

"Niet zo meteen," mompelde heer Bommel aarzelend. "Weet jij iets, jonge vriend?"

"Hm," zei Tom Poes. "Hebt u uw arm bezeerd?"

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01464 — "Er is niet eens zo veel afval," zei de directeur opstaande. "De zuiverheid van het milieu staat voorop, wat u? Maar ja, de keuringsdienst zag dat er een beetje Mordoren in de Frisflok-resten zat, en u weet hoe dat dan gaat. Verdere produktie verboden, en fabriek dicht; zo zijn ambtenaren. Het is schandelijk."

"Wat is Mordoron?" vroeg Tom Poes, maar de directeur was de deur al uitgelopen en wees naar het einde van een lange gang.

"Als u even verder gaat, zult u daar de opslag van de produktie-afval zien," verklaarde hij. "Die moet daar weg, maar niemand weet waarheen. Is overal verboden. Misschien weet u een oplossing?"

Heer Bommel volgde de aanwijzingen en kwam zodoende in een kleine ruimte terecht waar enkele vaten waren opgestapeld.

"Is dat alles?" vroeg hij. "Weet jij daar geen oplossing voor, jonge vriend? Ik heb al genoeg zorgen, en dit is een kleinigheid, lijkt me."

"Dat is zo, meneertje," sprak de opzichter, die achter hem naar binnenkwam. "Een kleinigheid, die vóór nieuwe maan weg moet. Anders zijn we zwaar strafbaar, volgens de arbeidsinspectie. Zorgelijk, hoor. De hele produktie ligt stil, en iedereen is ontslagen."

"Schandelijk," mompelde heer Ollie.

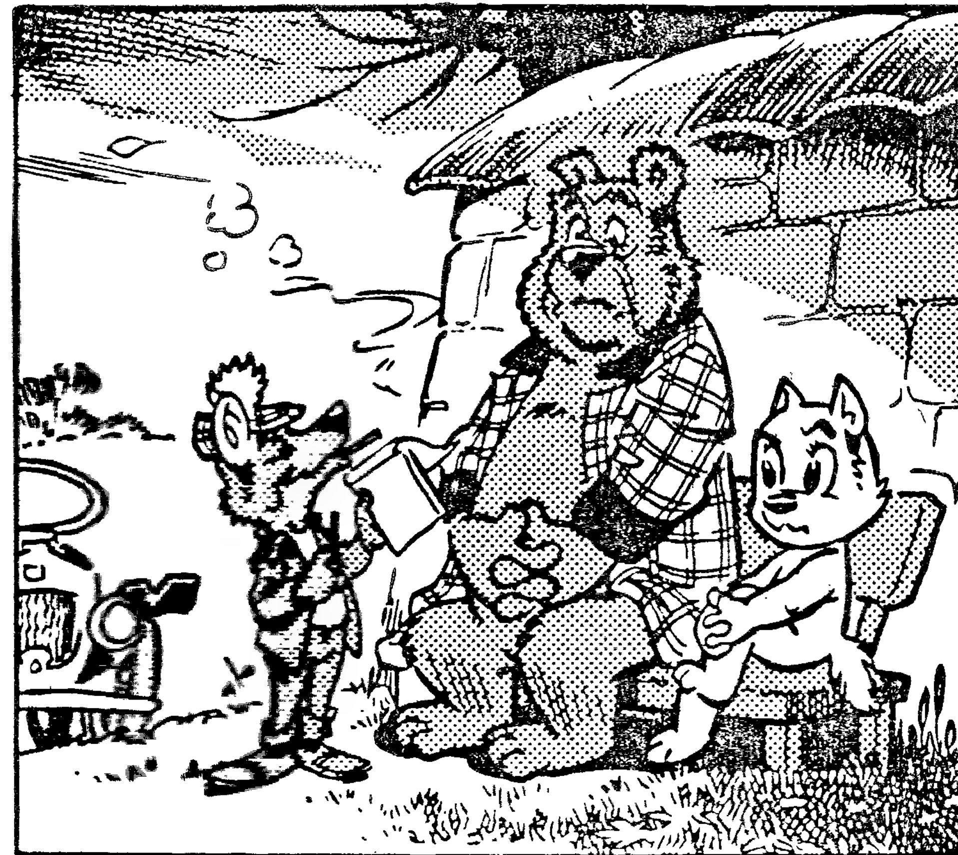
"Hem," zei Tom Poes. "Wat is Mordoron?"

De opzichter had zich echter tot heer Bommel gewend en fluisterde achter de hand: "Natuurlijk is er wel wat aan te doen. Die paar vaatjes kunnen gemakkelijk ergens gedumpt worden. Maar de directeur durft dat niet aan. We hebben hier een flink en doortastend iemand nodig, die in durft grijpen."

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

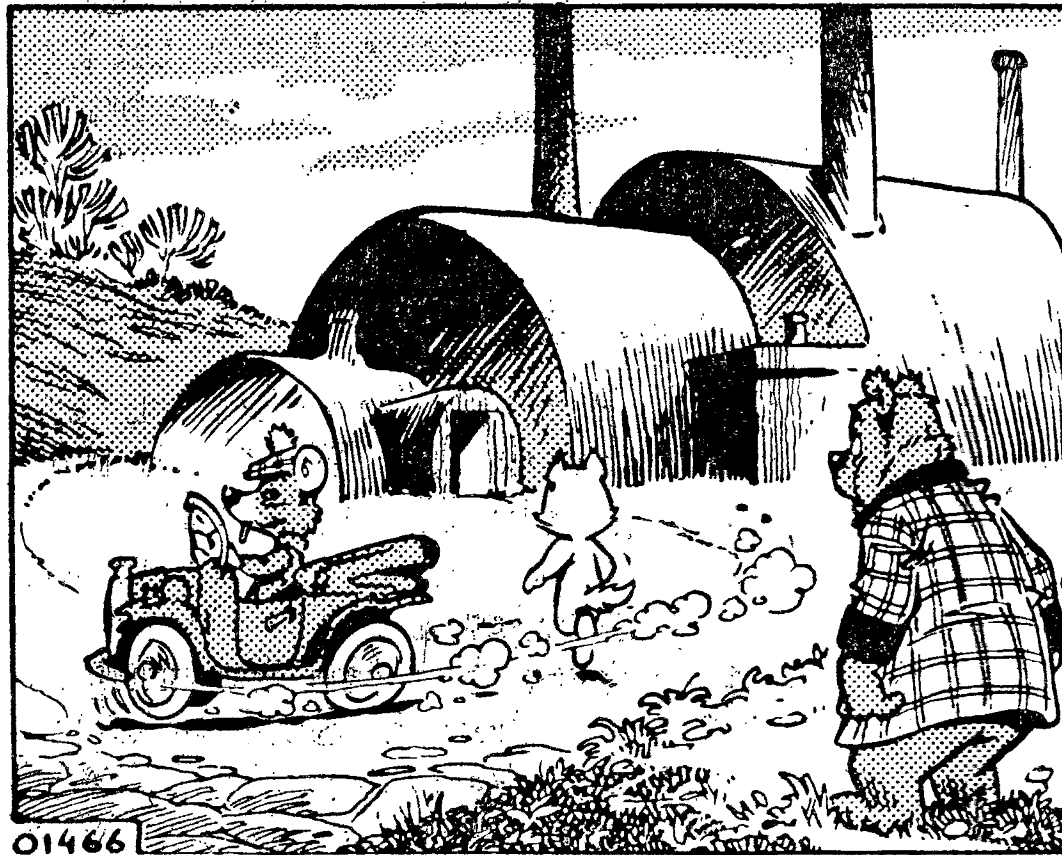

01465 — Toen ze de opslagplaats verlieten, was de stemming van heer Ollie nog gedrukter geworden.
"Ook dàt nog," klaagde hij. "Geen geld om een eenvoudige maaltijd te kopen, omdat de afval roet in het eten gooit. En dat terwijl ik een grote fabriek heb, die nuttige Frisflok maakt. Wat een toestand voor een heer, die zo diep gezonken is, dat dames vol schrik zijn huis uit vluchten."
Hij liet zich uitgeput op een bank neer, want zijn woorden werden overstemd door het geratel van een oude wagen, waar de journalist Argus uit stapte. En voordat Tom Poes had kunnen antwoorden, nam deze reeds het woord.

"Is het waar, dat u met gevaarlijke afvalstoffen zit?" vroeg de verslaggever, een bloknootje trekkend. "Is het juist, dat u de eigenaar van deze fabriek bent? Welke maatregelen gaat u nemen? Wat is dat voor een soort afval?"
"Mordoron," zei Tom Poes. "Maar wat is dat voor spul?"
"Mordoron," herhaalde Argus, druk schrijvend. "Niet zo best. Hoe denkt u over milieuvervuiling?"
Heer Bommel schrok op. "Als heer sta ik afwijzend tegenover vuil; dat spreekt," antwoordde hij waardig. "als directeur, zonder eten door tegenslagen en fabrieksvervuiling, als u begrijpt wat ik bedoel."

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

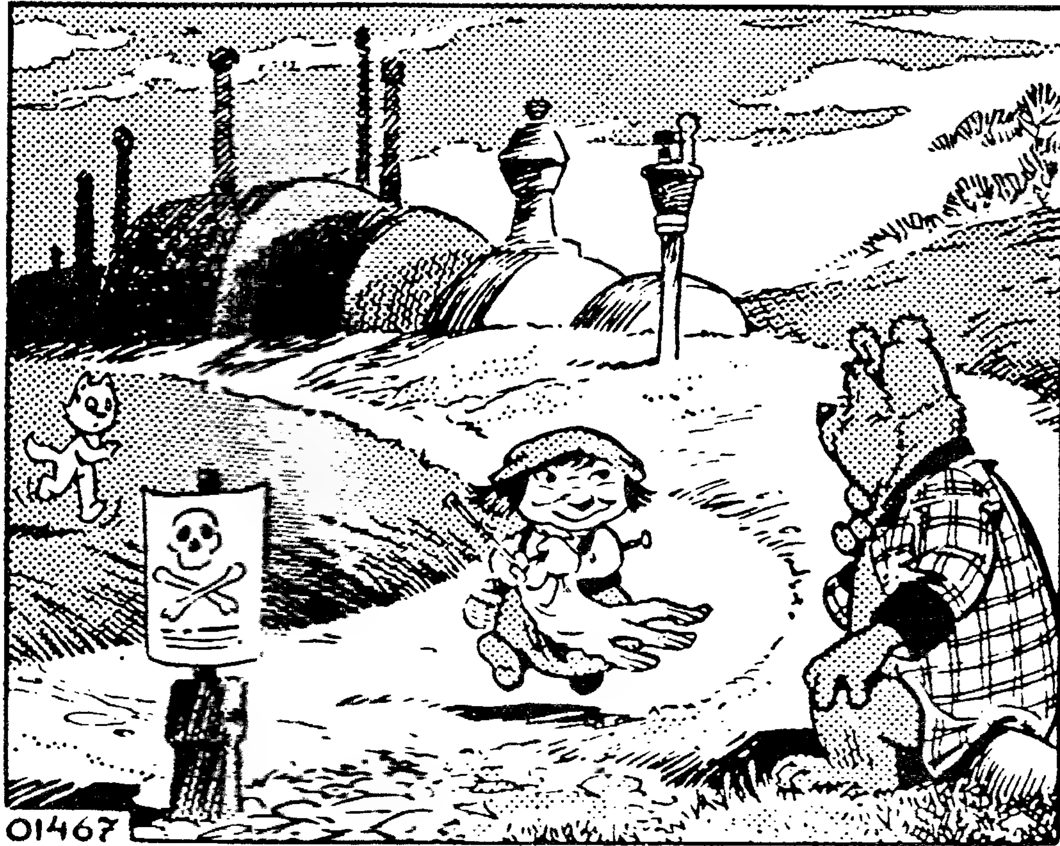

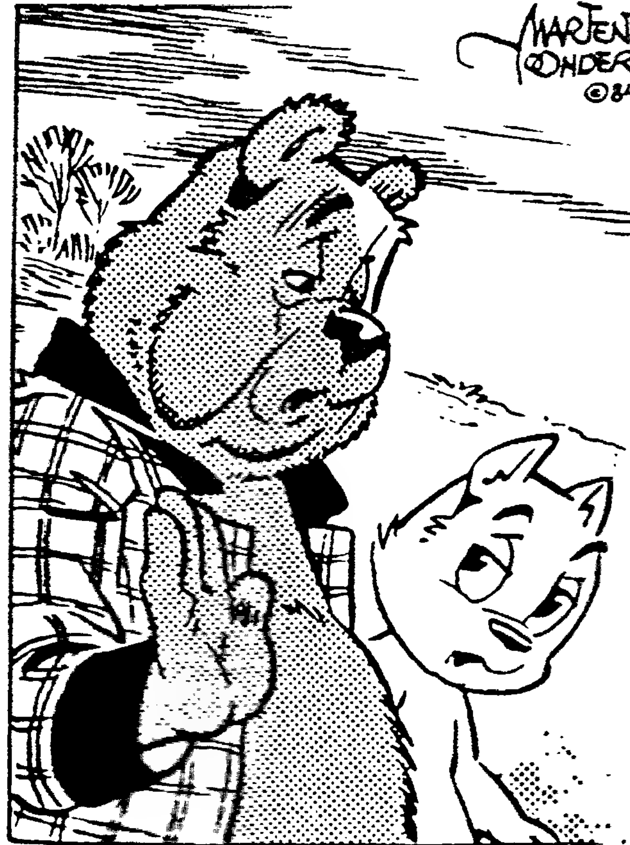
01466 — Argus sloot zijn bloknoot en stapte in zijn wagentje.
"Het is geen cursiefje, dit keer," waarschuwde hij onder het wegrijden. "Meer iets voor de voorpagina: Levensgevaarlijke Mordoronvervuiling door Frisflokfabriek. Directeur Bommel ten einde raad en tot alles in staat."
Heer Ollie keek hem verslagen na, en toen het motorgeroffel verstorven was liet hij zich langzaam op een steen zakken. Daar zat hij nu met verzakte trekken in de kale natuur waar de winterwind bijtend overheen streek. Hij merkte niet, dat Tom Poes terugliep naar de fabriek, en ook schonk hij geen aandacht aan een kraai die moeilijk hippend het gebouw verliet.
"Ik begrijp het niet," sprak hij droevig tot zichzelf. "Alles loopt me tegen zonder dat ik iets verkeerds heb gedaan. Alles wat me dierbaar is, is weg, zodat ik hier alleen met afval zit. Tom Poes zou me wel willen helpen. Hij heeft dat al dikwijls gedaan, maar dit keer heeft hij me een werkloze fabriek in de schoot gegooid, die levensgevaarlijke vervuiling maakt, zodat ik voor hete vuren zit..."
Hij veerde op, want er schoot hem plotseling iets te binnen.

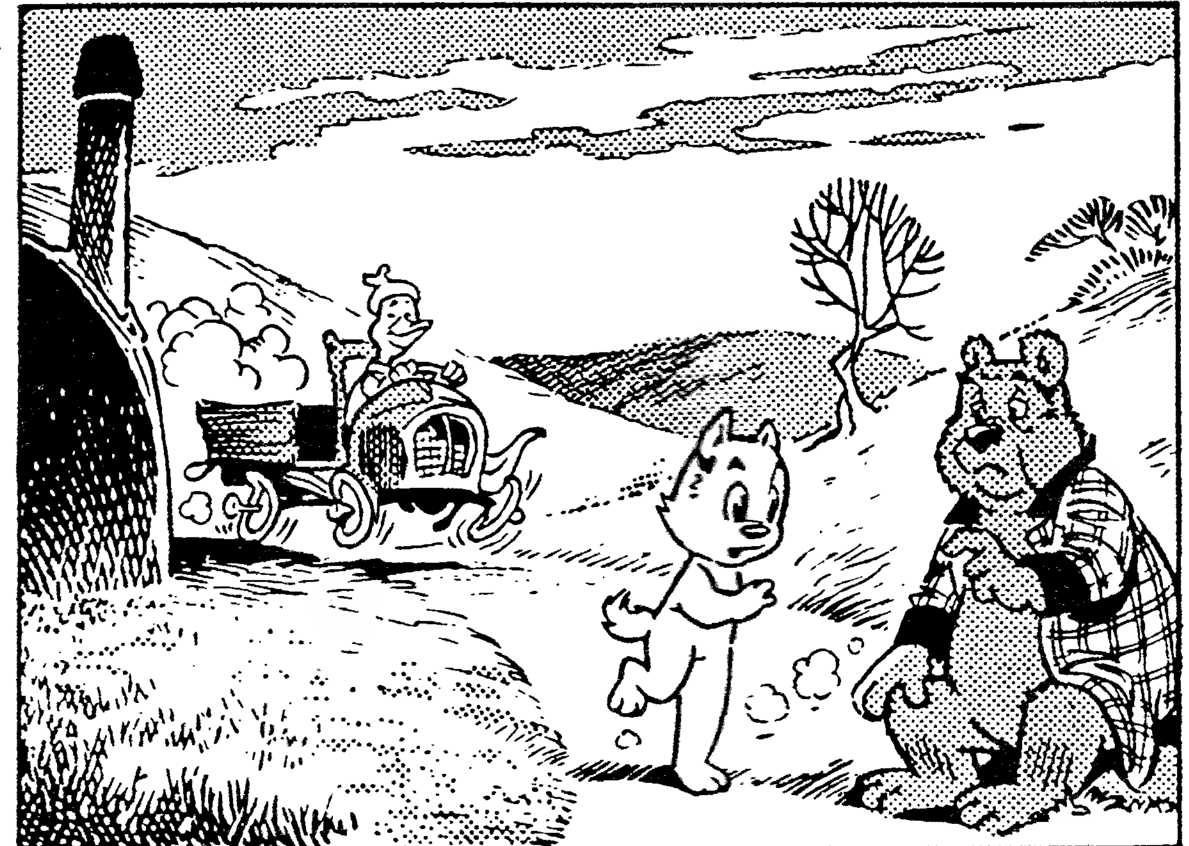
"Wie zei dat nog maar," mompelde hij. "Het was een dame, geloof ik. Denk alleen maar aan hete vuren en een koude kermis, zei ze. Als ik nu maar begreep, wat ze bedoelde..."
Hij staarde tobbend naar het uitgedoofde gebouw, en zuchtte diep.
"Daar zit hij," prevelde Alma, die al breiend naderde. "Nog steeds een heer, maar hij moet oppassen dat hij geen steek laat vallen. Als hij nu maar aan de koude kermis denkt!"

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

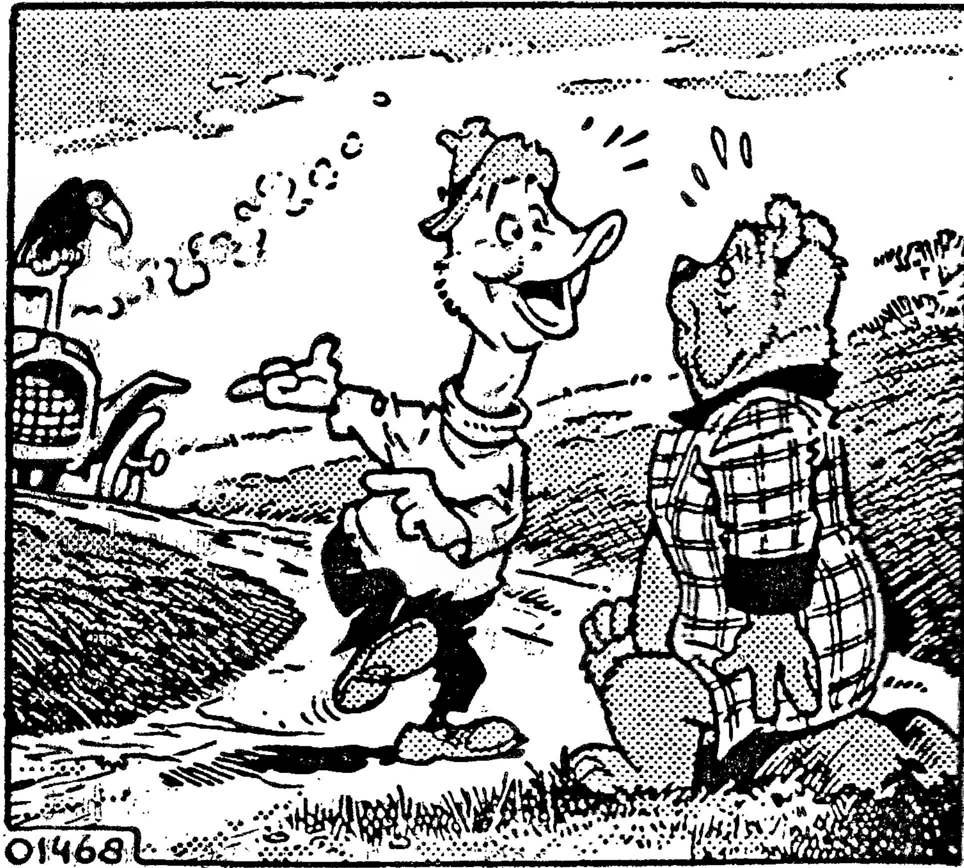
01467 — De noordenwind snerpte om de Frisflokfabriek, en heer Bommel huiverde.
"Het is k-koud," mompelde hij. "als ik dat geweten had zou ik mijn wollen das hebben omgedaan, die nu natuurlijk verdwenen is, als ik thuis kom..."
"Een koude kermis," zei een vrouwtje dat hem passeerde; maar de kleumende heer lette niet op haar. Hij had Tom Poes in de gaten gekregen, die op een drafje naderde.

"Het is gek," zei deze, terwijl hij naast hem ging zitten. "De portier en de direkteur en iedereen is uit de fabriek verdwenen. Hebt u soms iemand naar buiten zien komen?"

"Nee," prevelde heer Ollie inzakkend. "Alleen een vogel of zo. Ach, alles is leeg; net als mijn innerlijk, als je begrijpt wat ik bedoel."
"Ga mee," stelde Tom Poes voor. "Ik heb thuis nog wel een hapje."
"Het gaat niet om een hapje," klaagde heer Bommel. "Ik ben een heer zonder middelen, die hier op gevaarlijke overblijfselen zit zodat zijn eetlust bedorven is. We kunnen beter een oplossing verzinnen, dan hapjes gaan eten, bedoel ik."
"Nou; ik ga allebei tegelijk doen," zei Tom Poes. "Thuis een hapje eten en onderzoeken wat voor soort afval die Mordoron is."
Hij stond op en liep weg, zonder om te kijken naar de vervallen wagen die achter hem naderde.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

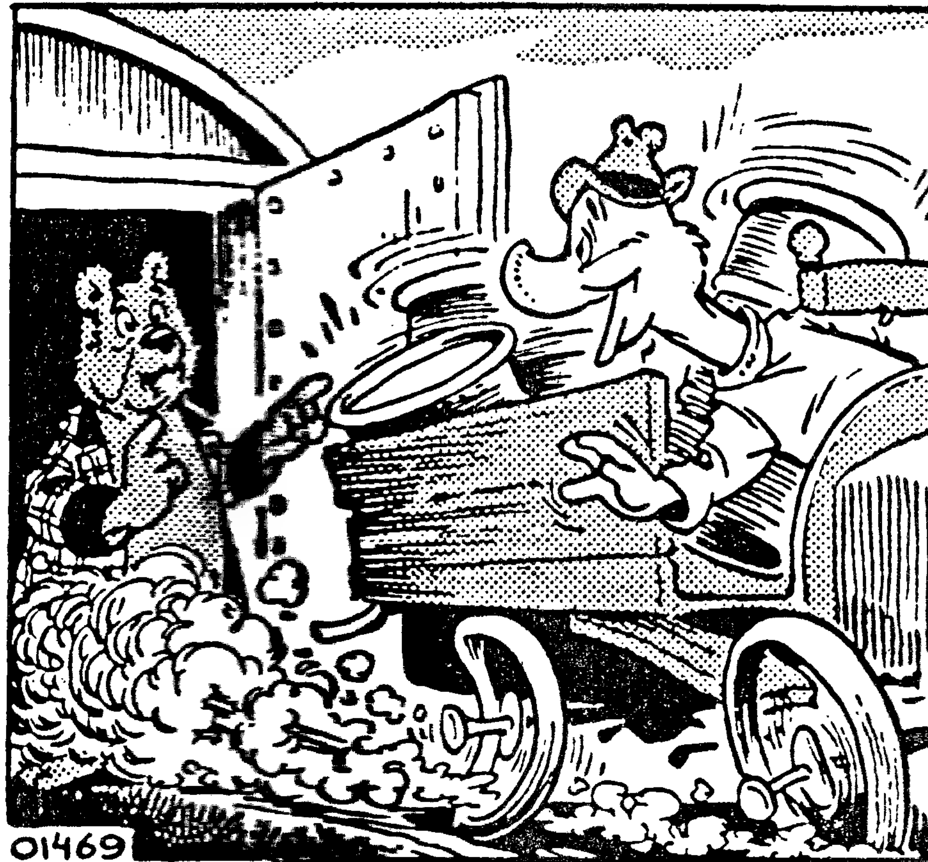

01468 — Heer Ollie kreeg het gammele voertuig pas in de gaten, toen het dicht bij hem stilhield en de bestuurder eruit stapte.
"Wammes Waggel!" zei hij verrast. "Wat doe jij hier?"
"Rijen natuurlijk," verklaarde de ander. "Vind je het geen mooie kar? Ik heb hem gevonden bij een autokerkhof. Maar ik zal wel gek zijn om hem te laten begraven. Ik kan er dingen mee vervoeren, ergens heen, weet je wel. Ook terug, trouwens. Dan ben ik een vervoerder."
"Leuk hoor," zei heer Ollie lusteloos. Maar toen kreeg hij plotseling een idee.
"Een vervoerder?" herhaalde hij oplevend. "Dat is precies wat ik zoek! Kijk; hier liggen vaten die weg moeten. Niet gewoon weg, maar helemáál weg, zodat ze er niet meer zijn, als je begrijpt wat ik bedoel. Kan jij dat doen? Het is alleen vervelend dat ik even geen geld heb, zodat het een rol speelt zolang die vaten hier liggen..."
Waggel liet hem echter niet uitspreken.

"Wat enigjes!" riep hij uit. "Geld geeft niet, want ik heb bammetjes bij me. Als ik maar vervoerderen kan."
Heer Bommel leefde geheel op; hij wees de opslagplaats waar de afval bewaard werd, en Wammes toog aan het werk.
"Dit is een moeilijke steek," zei Alma, die niet ver vandaar zat te breien. "Als die valt, kan ik net zo goed alles uithalen."

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01469 — Wammes Waggel laadde de vaten met het gevaarlijke Mordoron in zijn wagentje, en omdat het er niet veel waren, was hij gauw klaar.

"Nou ben ik een echte vervoerder," sprak hij trots, nadat hij met veel moeite de motor op gang had gebracht. "Reuze bedankt hoor!"

"Denk er vooral om, dat ze helemáál weg moeten," waarschuwde heer Ollie bezorgd. "Er mag niets van ze overblijven, anders kunnen ze kwaad doen, en dat mag volstrekt niet."

"Wat mal!" riep Wammes boven het geknars van zijn schakelen uit. "Hoe kunnen tonnen nou kwaad doen? Maar ik weet een goeie plek, waar ze helemaal weggaan. Goeie hoor!"

Hij gaf gas en verdween met scheve wielen en springende vaten over de weg.

"Bij Zazel," kraste Hocus Pas, die zich bij Alma gevoegd had en het voertuigje voldaan naoogde. "Nu lukt het. Dit wordt slecht werk. De hele omtrek gaat er aan; al het leven gaat er uit. Kaal en dor. En waarom? Omdat meneertje slecht is!"

"Hij weet niet wat hij doet," mompelde het vrouwtje. "Eén doorhalen..."

"Je kletst," snauwde de grijsaard. "Maar met praatjes win je de weddenschap niet. Als hij niet weet wat hij doet, is hij slecht, zoals iedereen."

"We zullen zien," zei Alma, ingespannen breiend. "Morgen is de laatste dag, en er kan nog veel gebeuren. Je leidt me af met je gepraat. Dit is een héél moeilijke steek."

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01470 — Heer Bommel had het karretje van Wammes Waggel opgelucht zien verdwijnen, en hij begon zich veel beter te voelen.
"Zo kan men zien waartoe een heer in staat is," sprak hij tot zichzelf. "Even een begrijpende vervoerder inschakelen, en klaar is Kees. Daarvoor heeft men Tom Poes niet nodig. En nu ga ik eens kijken of ik wat te eten kan krijgen."
Met deze gedachte begon hij de weg af te lopen, en na een poosje kwam hij bij een kraam waaruit geurige walmen opstegen. " Een broodje, graag," zei hij. "iets hartigs, bedoel ik. Maar eh... er is een kleine moeilijkheid. Ik heb even geen geld om te betalen, zolang mijn fabriek nog niet werkt. De Frisflokfabriek, bedoel ik; u weet wel, even verderop. Maar morgen ga ik weer aan de slag, omdat alle vuile vaten eruit gehaald zijn en ik persoonlijk de leiding op me genomen heb, zodat het geld weer rollen kan."
De ondernemer stak echter afwerend een hand op.
"Aan praatjes verdien ik niet," sprak hij. "geen geld, geen warme hap."
Heer Ollie liep terneergeslagen weg, maar hij was nog niet ver gekomen, toen hij op de schouder getikt werd.
"Wat hoor ik daar?" vroeg een bekende stem. "Wat is er met die vaten Mordoron gebeurd?"
Hij keek schrikkend om en herkende toen de ambtenaar Dorknoper, die zich bij de kraam van een zakje patatten voorzien had.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01471 "Weet u niet, dat uw fabriek een vervuilingseenheid is?", vroeg de beambte terwijl hij dreigend met een staafje aardappel zwaaide. "Uw produktie-afval bestaat uit milieu-onvriendelijk mordoron, meneer Bommel! Dat is levensvijandig!"

"O", zei heer Bommel verslagen.

"Zolang er geen beleidsvoorziening getroffen wordt voor uw alarmistische afval, is uw onderneming wegbestemd", hernam Dorknoper. "Zorg dat de rommel wordt teruggebracht! Onmiddellijk; anders zal ik tot politie-inschakeling moeten overgaan".

Hij nam de patat tot zich en vervolgde: "Hebt u overigens uw belastinglast al tastbaar gemaakt? Morgen is de saldeerdag..." Heer Ollie luisterde echter niet meer. Hij slofte gebogen verder, met het hoofd vol zorgen.

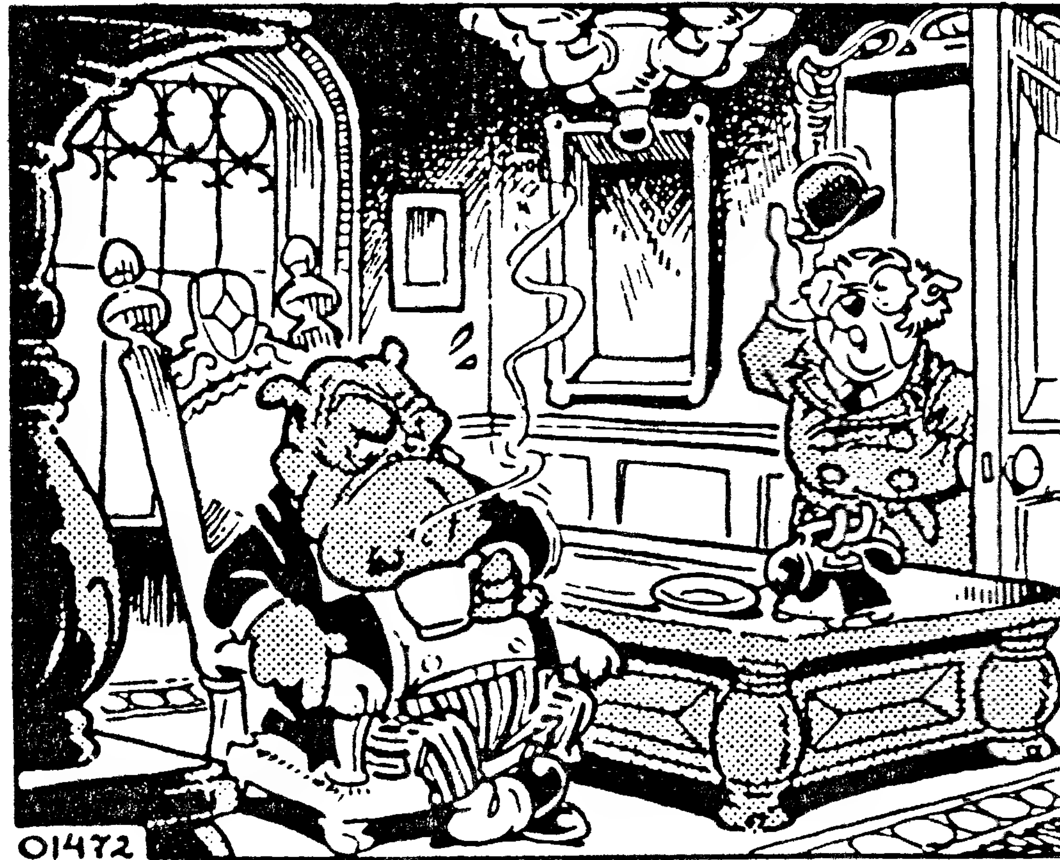
"Hoe vreselijk is dit alles", sprak hij tot zichzelf. "Levensgevaarlijk vuil, terwijl deurwaarders en agenten op mijn hielen zitten. Ook dat nog! Ik moet onmiddellijk het afval tegenhouden, die Wammes aan het vervoeren is. Hoe? Waar is hij, bedoel ik? Wat moet ik doen?"

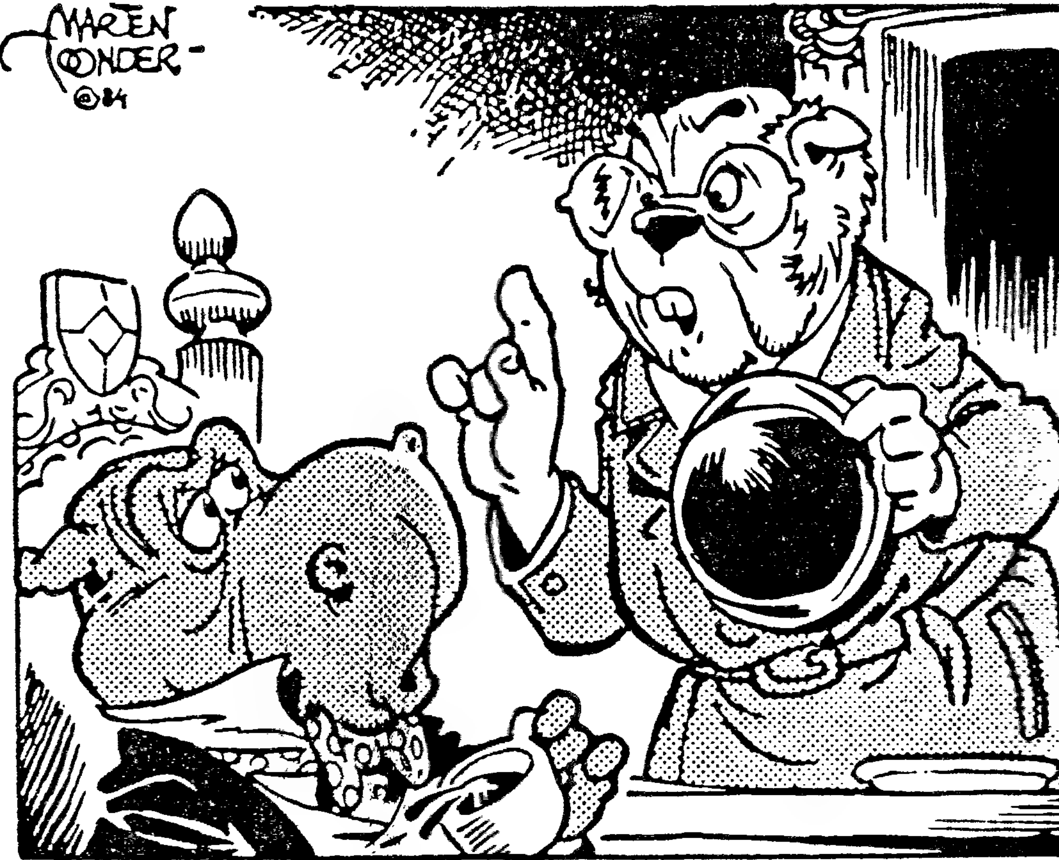
Met deze vragen kwam hij als vanzelf bij het huisje van Tom Poes, die juist aan het eten was. "Het wordt steeds erger, jonge vriend", klaagde hij binnentredend. "Nu is Waggel er met mijn doodgevaarlijk Mordoron vandoor, zodat Dorknoper mij met frieten bedreigd heeft!"

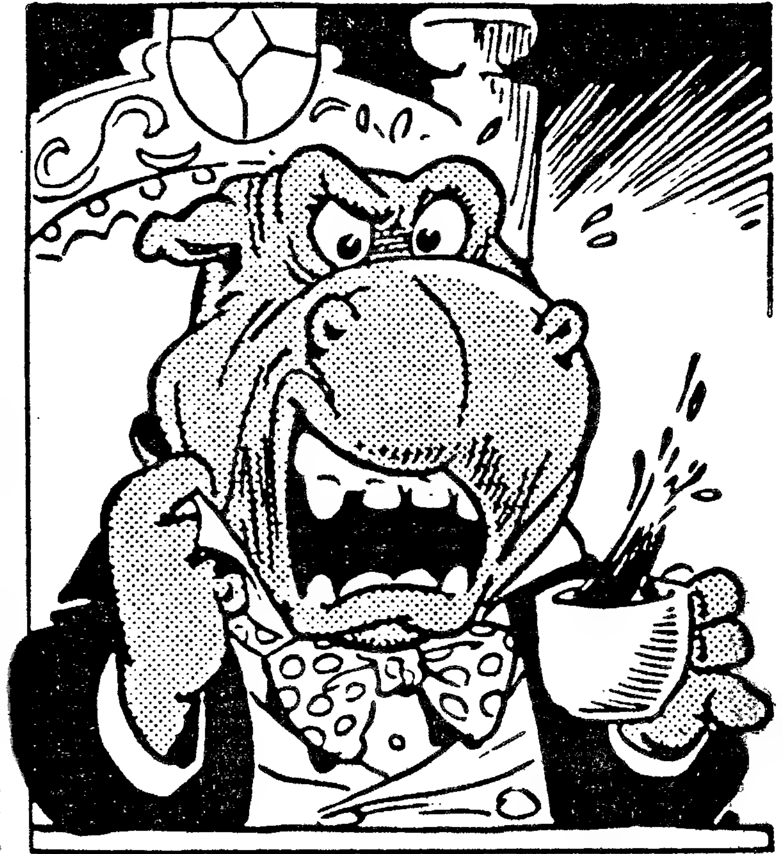
En terwijl Tom Poes snel een stoel bijschoof en een tweede bord op de tafel zette, vertelde hij wat er gebeurd was.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01472 De ambtenaar eerste klasse had zich naar het stadhuis gehaast, en daar trof hij de burgemeester aan die met een betrokken gelaat in een theekopje staarde.

"Het is toch wat", mompelde de magistraat. "Ik gebruik geen lunch wegens de lijn. En nu zit ik hier met thee zonder melk of suiker, en het smaakt naar afwas, Dorknoper. Het water is niet meer wat het geweest is; er zitten zelfs zwarte randen in het kopje".

"Dat is overheidszorg", zei de beambte troostend. "Naturistisch waterbeleid met een flokkulator voor de waterreiniging, weet u wel? Maar er dreigt een ramp, burgemeester! Bommel heeft milieu-vijandige Mordoronafval van zijn Frisflokkulatorinrichting aan een vervoersbedrijf gegeven, dat het ergens zal dumpen!"

De heer Dickerdack veerde schrikkend op, zodat hij zijn vest bemorste. "Mordoron?", herhaalde hij. "Frisflokkering? Wat is dat?"

"Men maakt daar gebruik van het potentiaalverschil met toegevoegd aluminiumsulfaat en frisol", legde de ander uit. "Het leefklimaat zal daardoor geramponeerd worden".

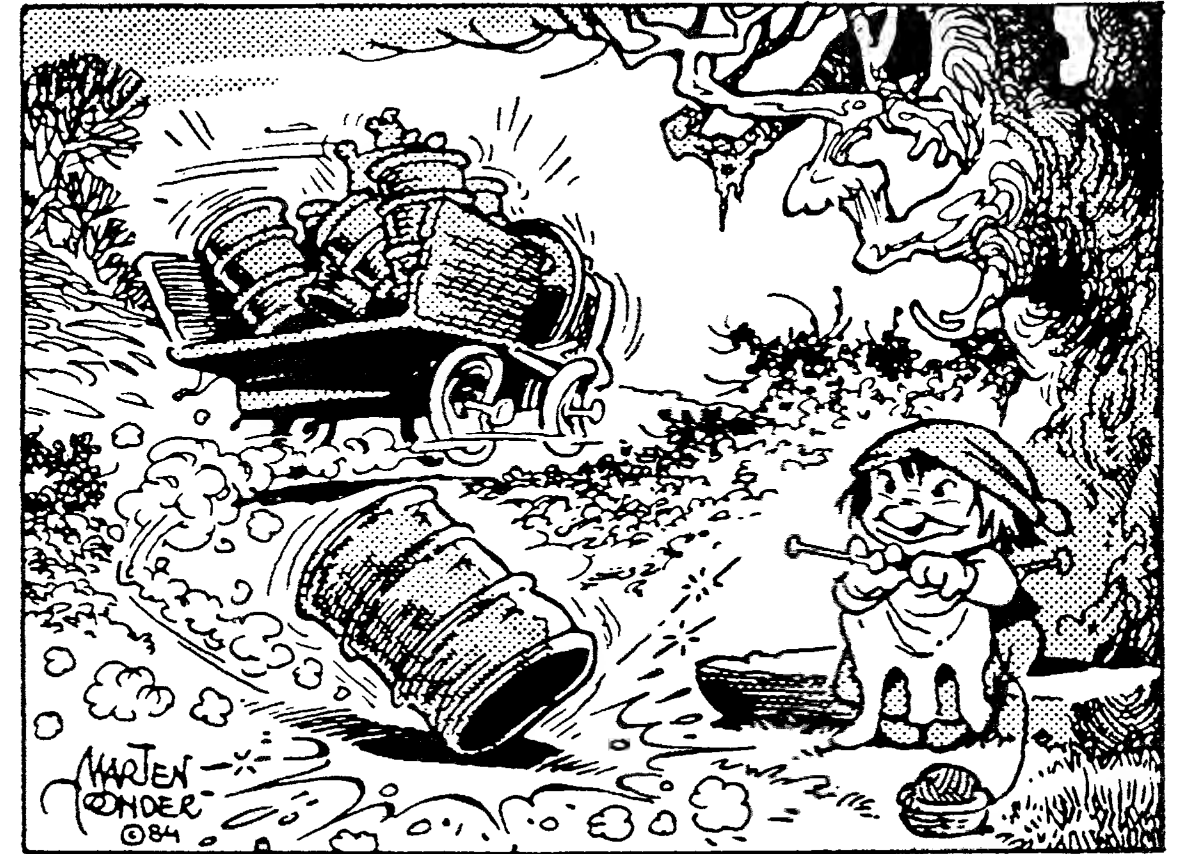
"Dat gaat te ver!", riep de magistraat uit. "We moeten scherpe maatregelen nemen. Schakel de media in! Zet de politie op het spoor van die vuildumperij! Die Bommel raakt meer en meer aan de zelfkant!"

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01473 — Het bevel van de burgemeester bleef niet zonder gevolgen. Toen Tom Poes na het eten op weg ging om de plaats te zoeken waar Wammes Waggel de gevaarlijke vaten met mordoron had gebracht, merkte hij dat hij niet de enige was. Op regelmatige afstanden waren Rommeldamse agenten te zien, die de weg vakkundig op sporen onderzochten. En de radio-uitzendingen werden onderbroken door een extra nieuwsbericht.

„Er wordt vooral gewaarschuwd tegen het gebruik van kraanwater", sprak de nieuwslezer. „We raden de luisteraars aan niet te diep te ademen, en het gebruik van zuurstofmaskers wordt aanbevolen. Er is geen reden tot paniek, want onze wakkere politie is de pollutiezaaier reeds op het spoor".

Het is te begrijpen dat deze mededeling heel wat onrust teweeg bracht in het anders zo rustige stadje. De afvalvervoerder Waggel had dit echter niet in de gaten; hij reed over een afgelegen landweg, terwijl hij een eenvoudig lied zong. De snelheid van zijn voertuig was niet groot omdat het wagentje op zijn laatste krachten reed, en de wielen spoorden niet geheel. Het laatste was er ook de oorzaak van dat de vaten lustig door de laadbak dansten, en bij een kromming van de weg tuimelde er zelfs een op de grond. Het kwam terecht voor de voeten van een vrouwtje, dat daar zat te breien; en dat maakte zoveel lawaai, dat de vervoerder het boven zijn gezang uit hoorde. Hij remde meteen, want hij had zich voorgenomen zijn werk goed te doen.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01474 — Wammes Waggel klom uit zijn wagen en liep naar het gevallen vat. „Hoi", groette hij beleefd, toen hij het vrouwtje zag. „Heb je hem erg op je tenen gekregen?"

„Nee, dat niet", zei Alma. „Maar die ton ruikt zwart. Wat ga je er mee doen?"

„Doen?", vroeg Wammes, zijn hoed krabbend. „Nou, gewoon natuurlijk. In het moeras. Daar zakken ze vanzelvers naar beneden. En dat moet van Bommel, want niemand mag ze nooit meer zien".

„Bommel", herhaalde het vrouwtje, en ze dacht een poosje na. „Iets wat zwart is, moet niet naar beneden", sprak ze toen. „Het moet naar boven, anders kan het nooit wit worden".

„Moet dat dan?", vroeg Wammes verbaasd. „Wat mal! Ik dacht, dat zwarte tonnen altijd zwart waren".

„Zwart van buiten en wit van binnen", legde Alma uit. „Zo hoort dat. Zwart is alleen maar schaduw aan de buitenkant. Het bestaat niet echt.

En dat is zielig voor wat er in zit".

„Reuzezielig", beaamde Waggel. Hij hees het vat op de schouders, en toen hij er schommelend mee wegliep, liet het een zwarte, dampende plas achter. Het vrouwtje stond op en wees ernaar.

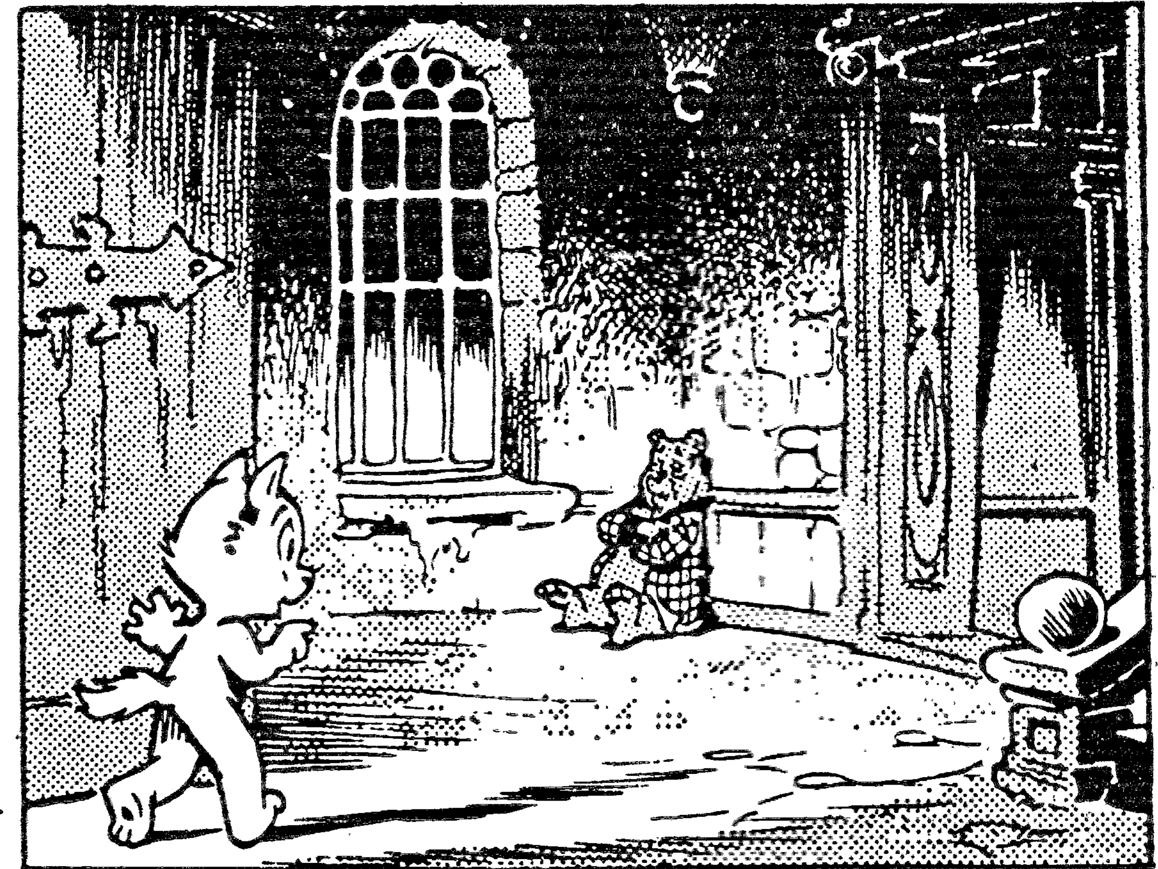
„Dat is zwart, en dat moet wit worden!", riep ze hem na. „Je moet het naar de heuvel brengen".

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

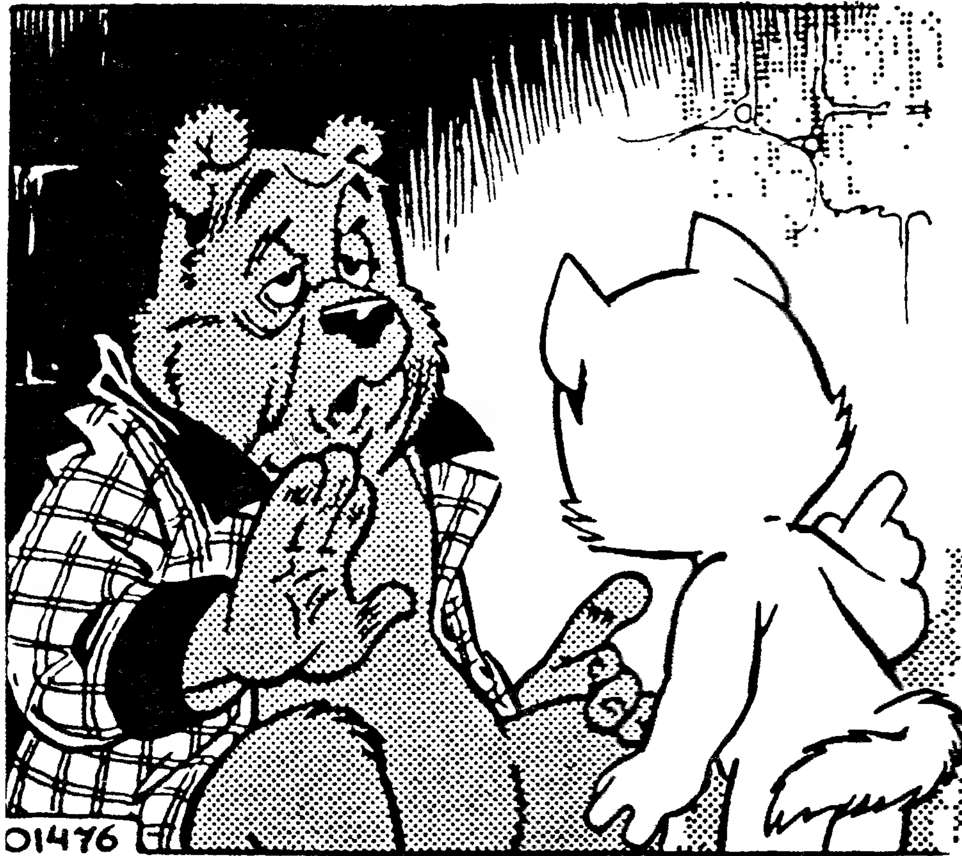

01475 — Heer Bommel zat die middag ook niet stil. Hij was met loden voeten naar een vooraanstaande huizenhandelaar gegaan om over de verkoop van slot Bommelstein te praten, maar de deskundige had hem duidelijk gemaakt dat de tijd daar niet rijp voor was.
"Niemand wil zo'n pand hebben", mompelde heer Ollie, toen hij tegen het vallen van de avond huiswaarts keerde. "Te groot; te duur in onderhoud; en het staat niet eens op de monumentenlijst . . ." Hij betrad de hall en liet zijn blikken door de donkere ruimte dwalen. Een koude windvlaag gierde door de open deur naar binnen en joeg stofwolken over de plavuizen, zodat het geheel een naargeestige aanblik bood.
"Niet eens geschikt voor museum, zei die heer ", hernam hij droevig. "En dat, terwijl ik kosten noch moeite heb gespaard om het voorvaderlijk te maken. Wat nu? Bij mevrouw Doddel brandt de kachel; maar ik durf niet naar haar toe te gaan. Ze is bang, bedoel ik . . ." Hij zocht een beschutte plek op en liet zich klappertandend op de grond zakken.
"Met mij is het afgelopen", prevelde hij gebroken. "Mijn einde nadert; ik kan geen eten kopen, en ik kan Dorknoper niet betalen, terwijl het afval boven mijn hoofd hangt . . ."

Zijn donkere gedachten verdiepten zich, evenals de duisternis, en een grote neerslachtigheid maakte zich van hem meester. In die toestand vond Tom Poes hem, toen hij naar binnen kwam. "Het is niet zo best", zei die. "Ik heb Wammes niet kunnen vinden, zodat die vaten Mordoron een ramp gaan worden".

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01476 — "Een ramp", herhaalde heer Bommel huiverend. "Ik w-weet het. K-kan niet betalen. K-kan huis niet verkopen. Ik nergens geschikt. Ik ook niet. Ben aan lager wal, b-bedoel ik".

"U moet hier niet blijven zitten", zei Tom Poes bezorgd. "U kunt beter meegaan; bij mij is het warm, en ik heb nog wat eten van gisteren over".

Maar heer Ollie schudde droevig het hoofd. "Het heeft geen zin", zei hij. "Ik wil mijn einde hier alléén afwachten, als je begrijpt wat ik bedoel. Alleen tussen de muren waar ik de beste jaren van mijn leven heb doorgebracht, bedoel ik".

Tom Poes bleef aandringen, maar omdat heer Bommel geen antwoord gaf, gaf hij het ten slotte op en liep schouderophalend de stoep af. "In die stemming is er niets met hem te beginnen", dacht hij. "Als ik nu maar . . ."

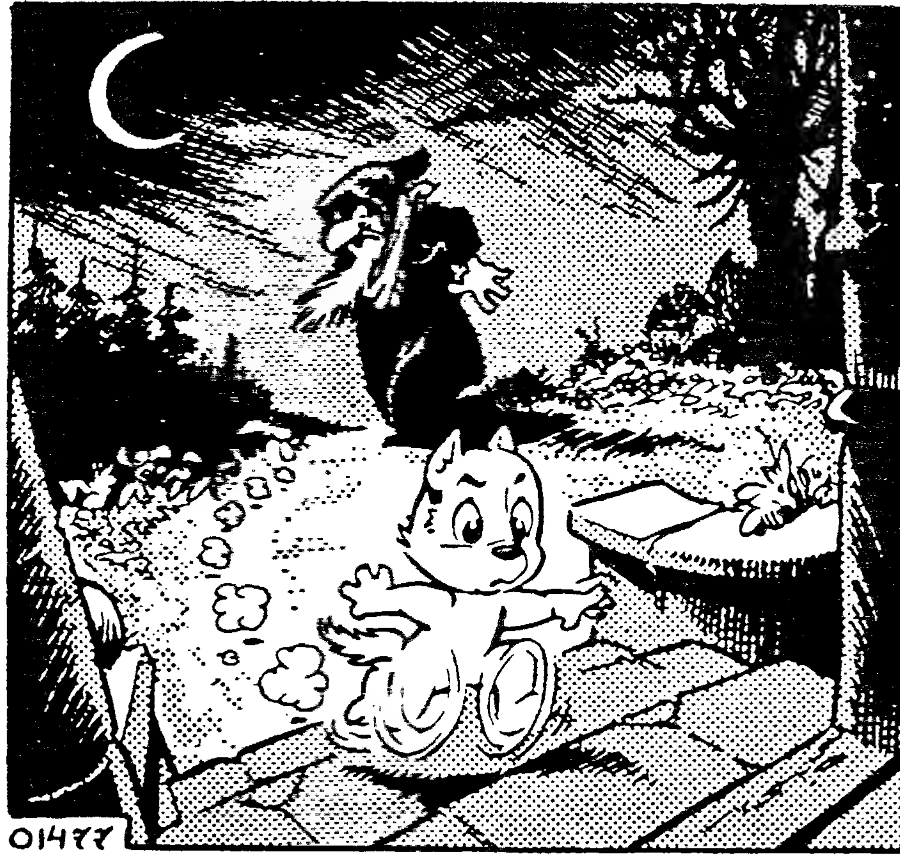
Op dat moment werd hij een duistere gedaante gewaar die langzaam de heuvel opkwam en hij bleef verrast staan. Op hetzelfde ogenblik brak de oude maan door de voortjagende wolken, en bescheen het gelaat van de verschijning, zodat hij hem plotseling herkende.

"Hocus Pas!", riep hij uit. "Ik had het kunnen weten! Die kraai had een lamme vleugel, en jij hebt je arm in een doek!"

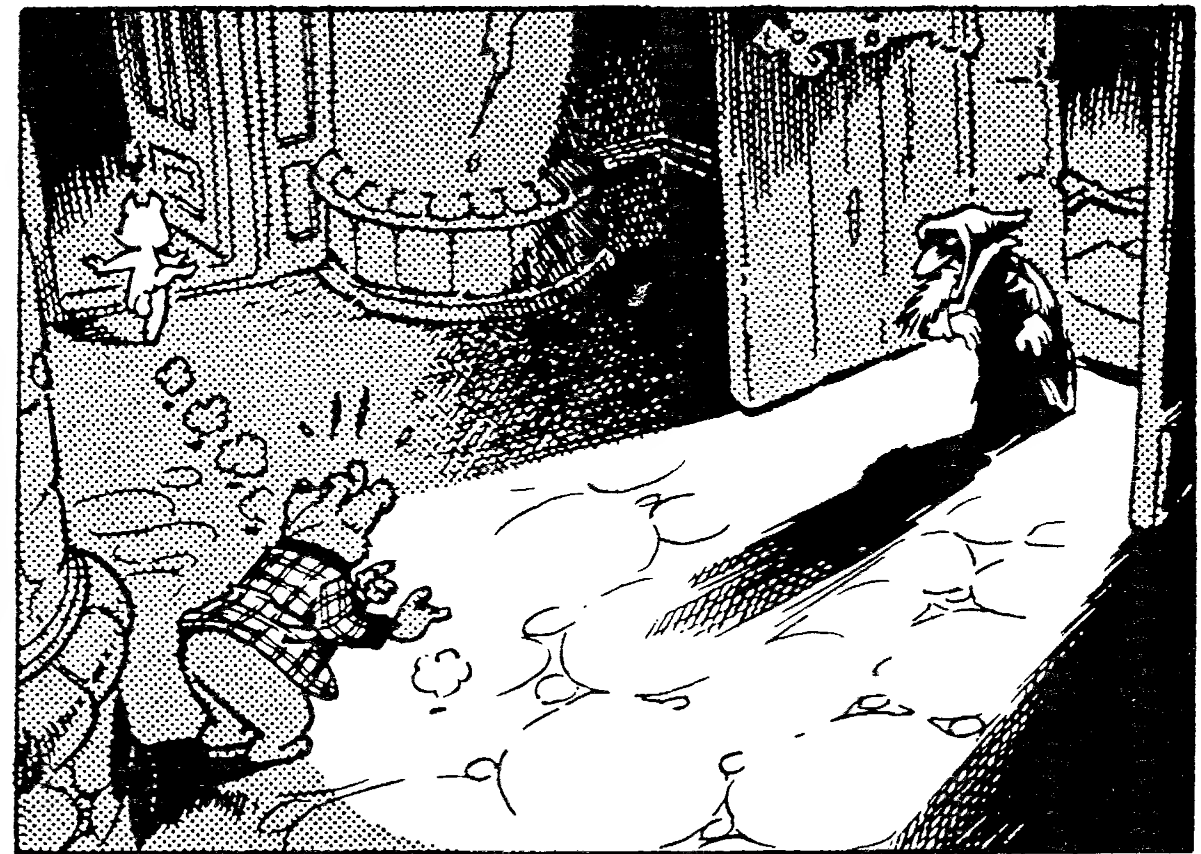
"Ik ben een arme gehandicapte", kraste de oude. "Ik ben in mijn bewegingen belemmerd. Maar ik wil je hier niet zien. Scheer je weg — of ik zal je oplossen; net als het huisraad van Bommel!"

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01477 — De grijsaard schuifelde dreigend nader, maar Tom Poes wachtte hem niet af. Hij sprong achteruit en rende de stoeptreden van Bommelstein weer op. ''Heer Ollie!'', riep hij, door de open deur naar binnen hollend, ''Hocus Pas komt eraan! Ik weet niet wat hij van plan is, maar het zal niet veel goeds zijn. U hebt de talisman toch nog, die ik u gegeven heb?''

''Heb niks meer'', mompelde heer Ollie. ''Alles is weg. Wàt heb ik nog?''

''Die amulet!'', legde Tom Poes ongeduldig uit. ''Dat rare teken waarmee u naar die kraai gegooid hebt!''

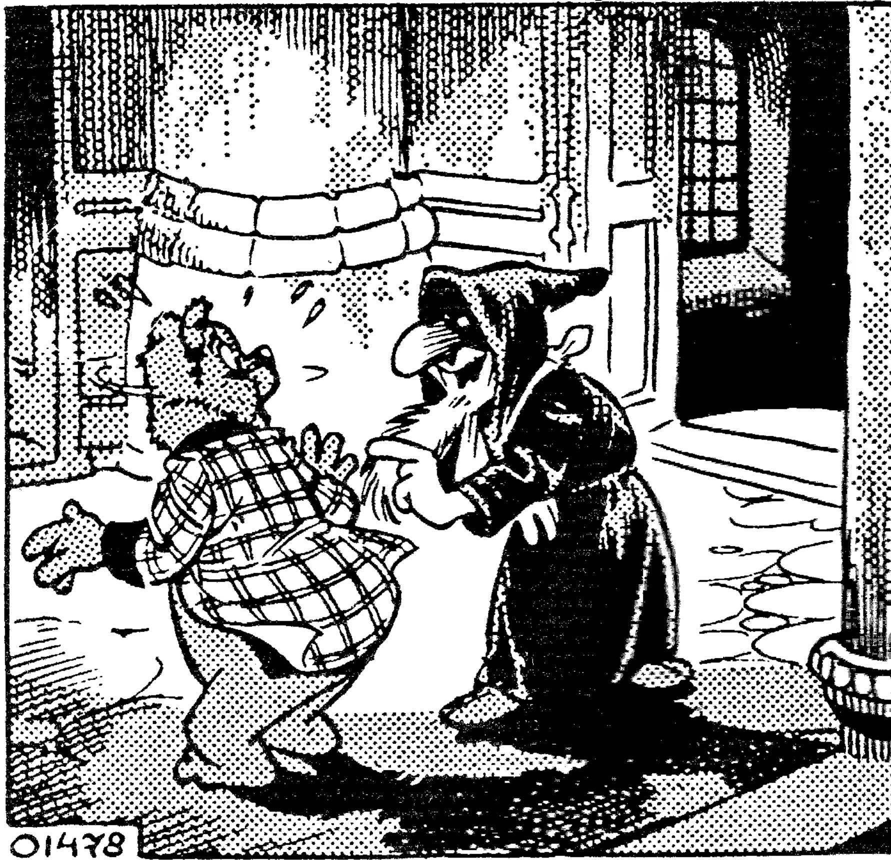
Er verscheen een lichtje in de doffe ogen van de vervallen kasteelheer, en Tom Poes, die buiten slepende voetstappen hoorde naderen, ging haastig verder. ''Zolang u die talisman hebt, kan hij u niets doen'', zei hij dringend. ''Gebruik dat ding; u zult het nodig hebben!''

Heer Bommel stond moeilijk op om verdere navraag te doen, maar Tom Poes verdween met grote snelheid in de richting van de achterdeur. Op hetzelfde ogenblik verduisterde een donkere schaduw het maanlicht dat door de deuropening naar binnen viel. Heer Ollie had daar echter geen erg in; hij keek Tom Poes verbluft na, terwijl hij probeerde zijn gedachten te ordenen.

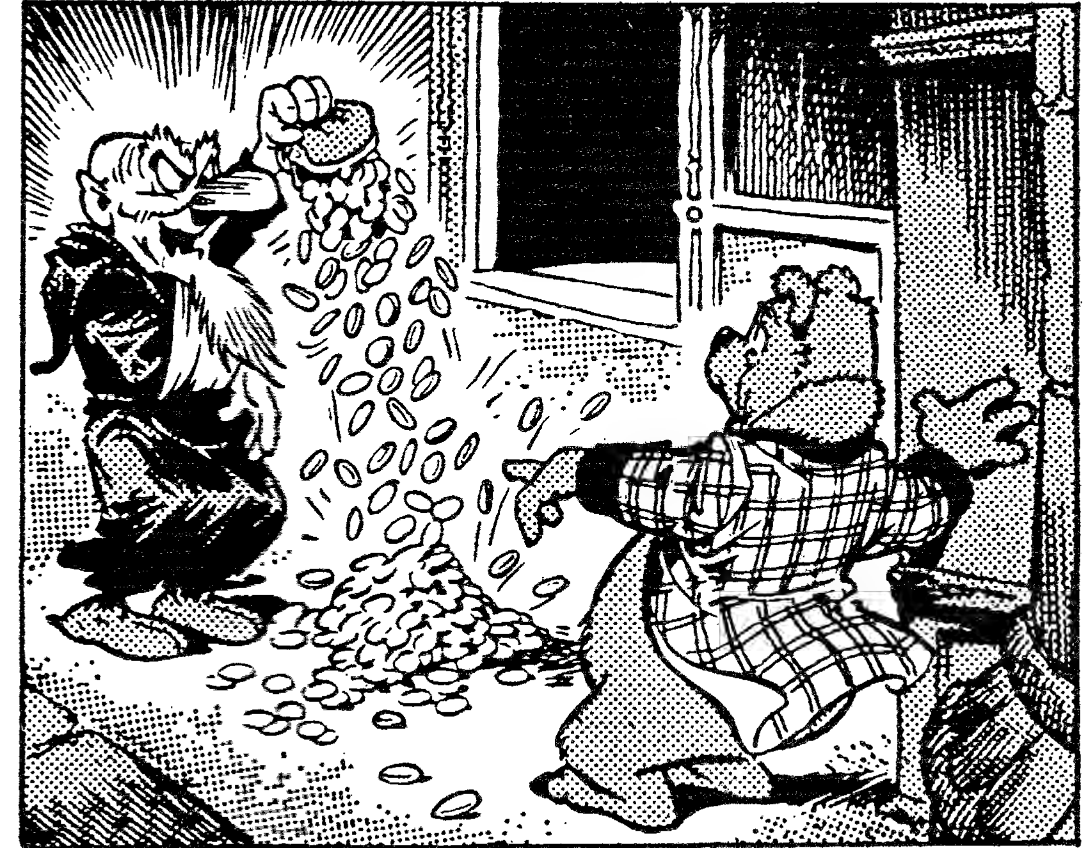
''Wàt bedoelt de jonge vriend?'', vroeg hij zich af. ''Talisman? Hocus Pas? W-wat... Ach, waarom laat hij me nu weer alleen, terwijl ik niet begrijp wat er precies bedoeld wordt?''

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

04178 — Heer Bommel begaf zich met stijve benen in de richting van de keukendeur waardoor Tom Poes verdwenen was; maar hij verstarde toen hij plotseling een stem achter zich hoorde. ''Een akelige boel, meneertje,'' kraste deze. ''Kaaltjes, hoor!''

Heer Ollie keek geschrokken om, en zag een zwarte gedaante staan, die hem met een scheve glimlach opnam.

''En geen geld'', vervolgde deze. ''Tut, tut! Maar je hebt toch een aardig fabriekje? Waarom ben je daar niet aan het werk?''

''D-dat mag niet'', verklaarde heer Bommel met dunne stem. ''D-die fabriek maakt levensgevaarlijk vuil. D-dat heb ik weg laten brengen zonder te weten waarnaartoe. Ik k-kan niets meer, bedoel ik. Ik zit hier als Job op de mestvaalt, als u begrijpt wat ik bedoel.''

''Kom, kom'', hernam de grijsaard. ''Wie een fabriek heeft is rijk! Wat kan jou dat vuil schelen? Weet je wat? Ik zal je bedrijfskapitaal geven, zodat je zaak weer draaien kan. Zeg maar wat het kosten moet. Geld speelt geen rol, dat weet je toch?'' Zo sprekende trok hij een beurs uit zijn pij en hield die omhoog.

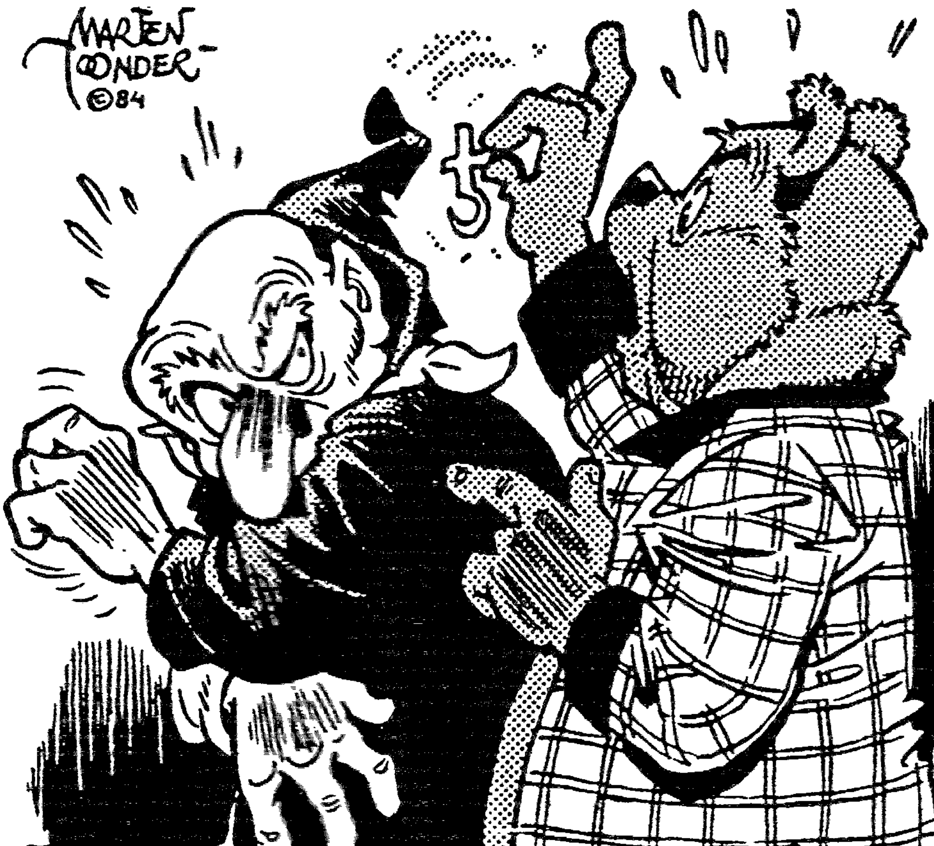
''Het k-kan n-niet'', mompelde heer Ollie. ''Ik zeg toch, dat het levensgevaarlijk is? En Doddeltje is al weggelopen, omdat ze bang is....''

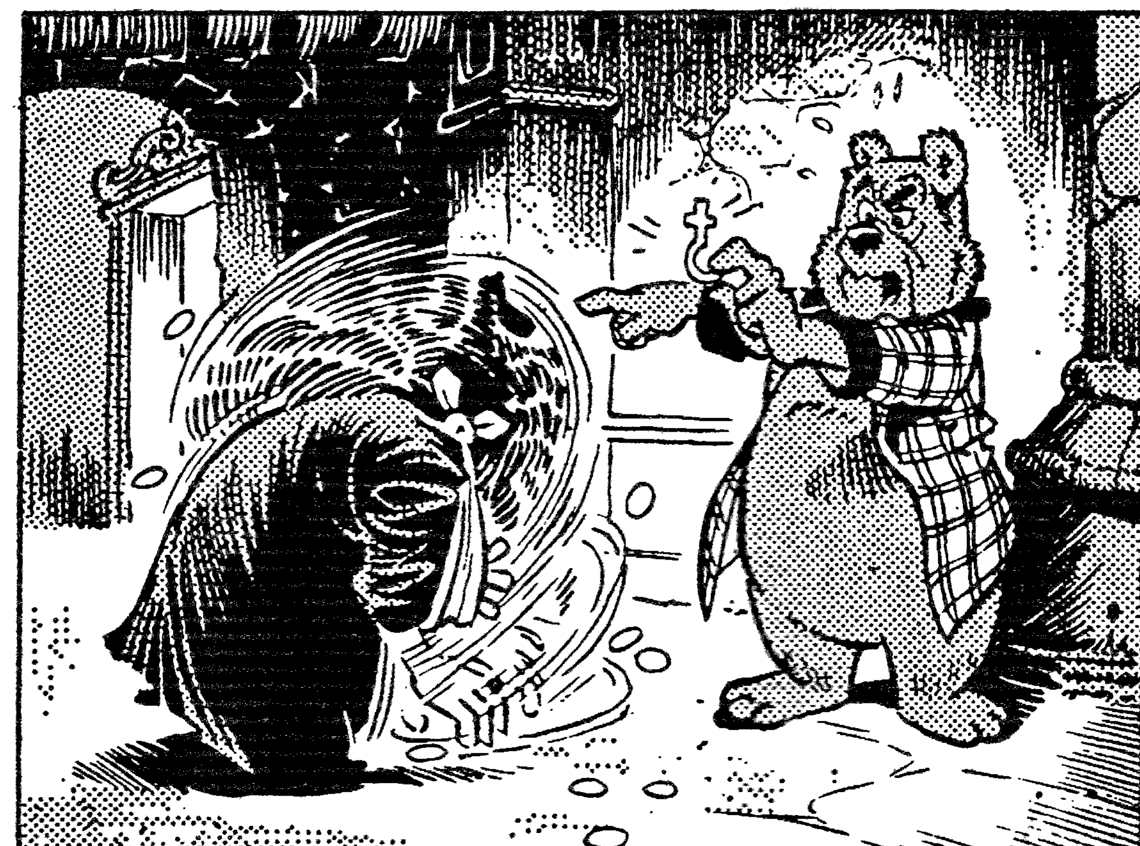
De ander luisterde echter niet. Hij opende de portemonnee en keerde die om, zodat er een eindeloze stroom goudstukken op de grond begon te kletteren.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

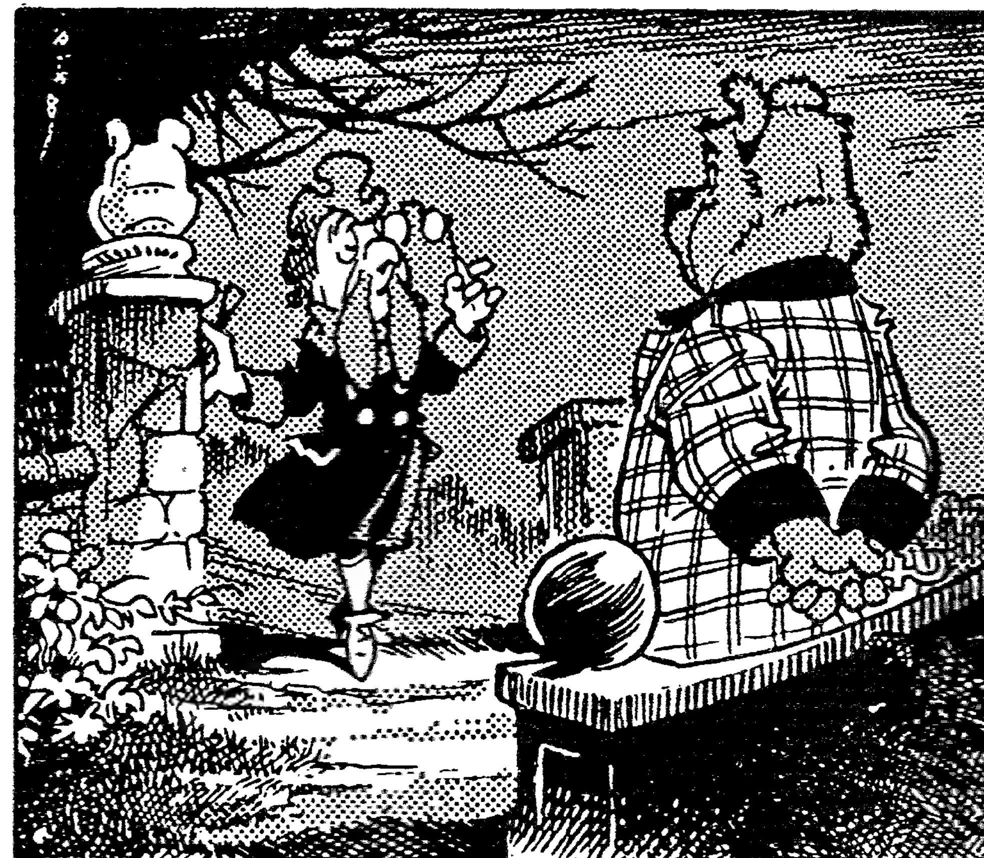

01479 — Heer Bommel keek onthutst naar de stroom geldstukken, die zich om hem heen opstapelde totdat hij tot de knieën in het goud stond. Doch toen werd het hem te veel. ''Ook dat nog!'', riep hij uit. ''Ik word bedreigd door vervuilde afval, en nu komt u hier nog rommel maken ook!'' Een ogenblik stond de bezoeker vreemd te kijken, maar daarna misvormde hij zijn trekken tot een vriendelijke glimlach. ''Rommel?'', herhaalde hij. ''Welnee, meneertje. Dit is een kleine hulp om je fabriek weer aan de gang te brengen. Je kunt die ambtenaar wat geven, om een oogje dicht te doen voor je afval, en je kunt aan het werk gaan. De wereld is slecht, en geld stinkt niet!''
Heer Ollies mond zakte langzaam open. Het was duidelijk dat hij plotseling begreep wat Tom Poes hem gezegd had, want hij rukte de talisman uit zijn zak en hief die omhoog. ''Ik weet, wie u bent, heer Pas!'', riep hij uit. ''Ik herkende u direct, toen uw muts afzakte. Maar u kunt mij niets doen, want ik heb een hangertje van de jonge vriend gekregen waarmee ik ongunstige kraaien onschadelijk kan maken. Daar is het gat van de deur; voordat ik mijn geduld verlies!''
De bejaarde magister wierp een gele blik op de amulet en dook ineen. ''Bij Zazel en lod!'', siste hij, terwijl hij bliksemsnel de geldhoop in één maaiende beweging opveegde. ''Je wilt niet geholpen worden, hè? Nu zal het je slecht vergaan, meneertje. Je zult van een koude kermis thuiskomen!''

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01480 — Omdat het een milde avond was, maakte de markies De Cantecler een wandelingetje door de winterse natuur, want hij voelde een gedicht opkomen.
"Moegestreden rijst de vale maan", prevelde hij.
"Talmend in haar stervensuur
Verlangend om naar bed te gaan
En toch te vol nog van oud vuur..."
"Eruit!", riep een stem, en toen de edelman gestoord opkeek, zag hij dat hij juist Bommelstein passeerde. "Parbleu!", zei hij tot zichzelf. "Hier is een gelag gaande. En daar werpt eh... Bommel een van zijn kornuiten naar buiten. Beschonken door aardappelspiritus, wed ik".
Hij hield de pas in en wierp een blik door zijn lorgnon op heer Ollie, die op de stoep stond. "Fi donc", sprak hij. "Wanneer vertrekt ge, amice? Dit is geen omgeving voor een bankroetier; ge zult u meer op uw plaats voelen aan de zelfkant. Maar ik ben bereid een frugaal bedrag te betalen voor uw bouwval, wanneer ge u zo snel mogelijk uit de voeten maakt".
"Ik eh...", stamelde heer Ollie. Maar plotseling voelde hij dat hij de talisman nog steeds in de hand hield, en hij stak hem fier omhoog. "Eruit!" riep hij. "Ik heb genoeg van kooplui aan mijn deur, die denken dat geld een rol speelt voor een heer, voor wie het nooit een rol gespeeld heeft".

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01481 - ”Eh bien”, zei de markies, terwijl hij zich omdraaide. ”Dit was uw laatste kans, eh . . . Bommel! Uw misdrijven zijn middels de media aan het licht gekomen, en het grauw is bezig zich te verzamelen om u mores te leren. Morgen zal het u slecht vergaan! En eh . . . houdt uw zelfkantopschik voor u. Waar ziet ge mij voor aan?” Hij verwijderde zich met voorname tred, maar heer Ollie had daar geen aandacht voor. Hij stak zijn talisman in zijn zak en ging naar binnen.

”Het grauw is aan het verzamelen”, mompelde hij. ”Mores leren. Morgen . . . Ach, het wordt me allemaal te veel. En wat is de zelfkant?” Hij grendelde de deur en trok zich terug om de nacht tochtvrij in zijn hoek door te kunnen brengen. Maar niet iedereen was aan zijn nachtrust toe.

Wammes Waggel was bijvoorbeeld bezig met het repareren van zijn voertuig, dat motorpech gekregen had omdat de benzine op was. Hij had een breekijzer in het inwendige gestoken en hamerde daarop, zonder dat het hielp. Het geluid trok echter de aandacht van de agent Plooier, die nog steeds op jacht was naar de voortvluchtige afval. ”Mooi”, sprak hij tot zichzelf. ”Daar is nog iemand aan het werk. Dat kan een spoor zijn”.

En met deze gedachte knipte hij zijn lantaren aan en beklom de heuvel waarop de vervoerder bezig was.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

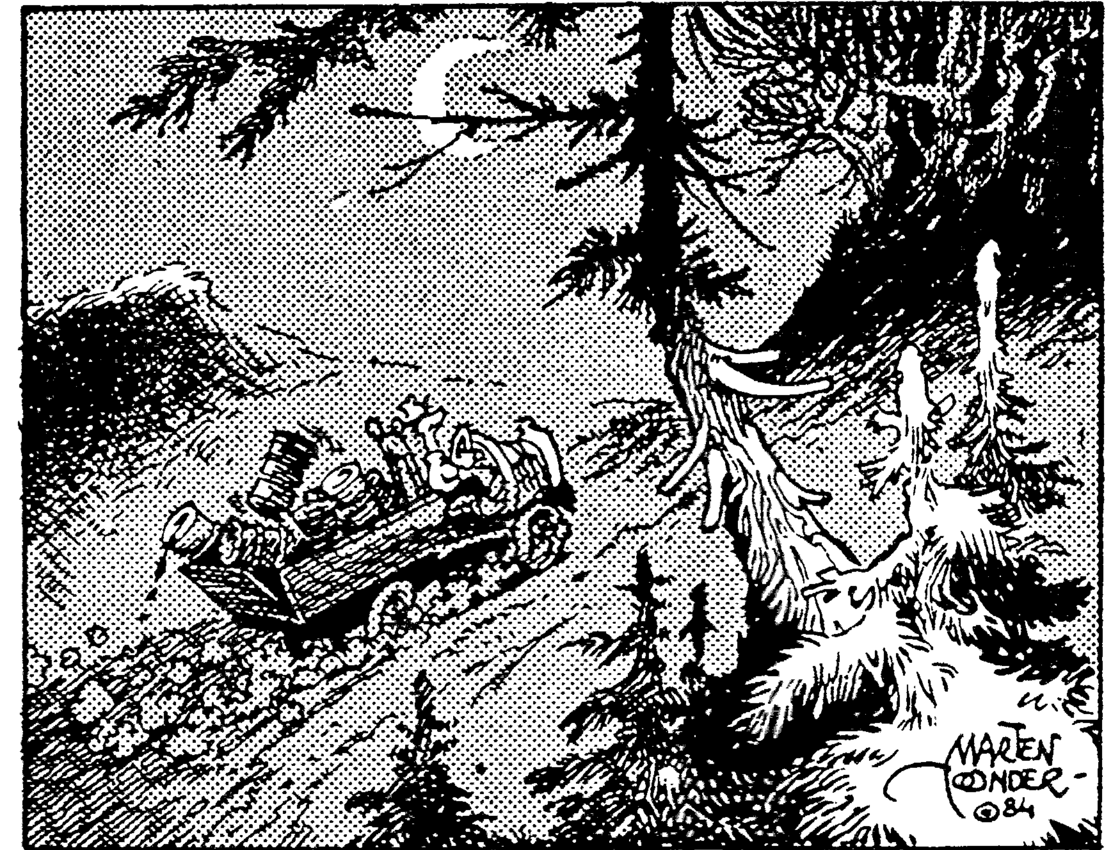

01482 — Waggel werd gestoord in het repareren van zijn vrachtwagen doordat er plotseling een licht op zijn werkzaamheden viel. ''Ha, die pliesie!'', riep hij uit. ''Weet jij hoe dit werkt? Ik sta hier al uren, maar hij doet het niet. Niks enigjes, hoor''.
De beambte schudde ontkennend het hoofd. ''Nee'', zei hij. ''Maar heb jij hier soms een vrachtwagen met levensgevaarlijk afval voorbij zien komen, terwijl je bezig was?''
''Nee'', zei Wammes. ''Stel je voor: dat zou veels te gevaarlijk zijn!''
De agent Plooier vervolgde ongetroost zijn speurtocht, en de vervoerder krabde zich onder de hoed. ''Hoe krijg je zo'n kar nou weer op gang?'', vroeg hij zich af. ''Als ik er nou es onder ging liggen. Zou dat helpen?''
Dat was natuurlijk een moeilijke vraag, maar gelukkig kwam er hulp opdagen. ''Autopech, meneertje?'', vroeg een naderende heremiet.
''Nou, reuze'', zei Wammes zorgelijk. ''Hij wil niet, al sla ik nog zo hard''.
''Laat ik je dan even helpen'', bood de ander aan. ''Het zou zonde zijn als een ijverige ondernemer in zijn werk gehinderd werd door een kleinigheid''.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01483 — Nadat hij de hele middag gezocht had naar een spoor van Waggels vrachtwagen, was Tom Poes een heel eind buiten de stad geraakt; en daar vond hij het eindelijk. Over een smalle landweg liep een zwarte streep, die veroorzaakt was door een stroopachtige vloeistof. „Dat spul ruikt naar de Frisflokfabriek", dacht hij. „Een van die vaten met afval heeft gelekt! Hm, dit spoor is gemakkelijk te zien, en dat treft, want het is al aardig donker".

Hij vergat zijn vermoeidheid en zijn lege maag, en begon met nieuwe moed de lijn van de smurrie te volgen. Zo kwam hij bij een plek waar een grote plas op het wegdek lag. De oude maan scheen bleek op de omgevallen boom en de verlepte planten naast de duistere poel, zodat het landschap daar een sinistere aanblik bood. „Daar is het vat natuurlijk van de kar afgevallen", zei Tom Poes bij zichzelf. „Het lekken is hier begonnen, en de uitwerking van het spul is niet best, zo te zien. Maar dan moet ik dus terug om het spoor de andere kant op te volgen. De andere kant op? Maar dan kom ik bij de heuvels terecht! Vreemd! Ik had eerder gedacht, dat Wammes naar het moeras zou gaan".

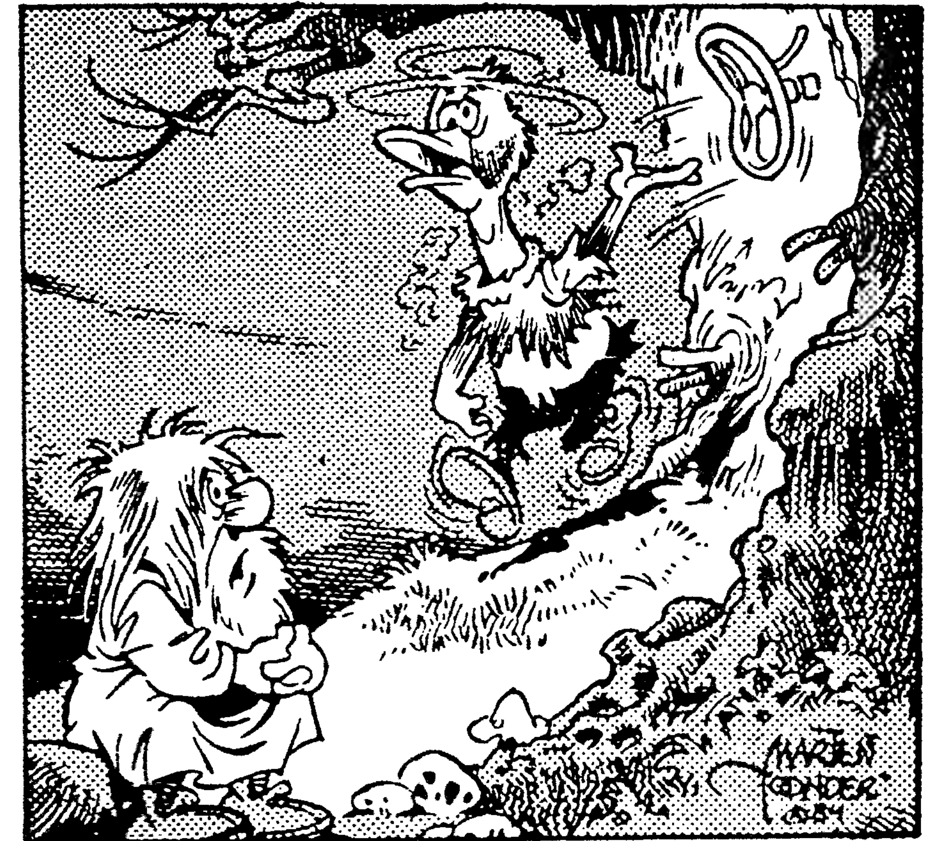
Wammes Waggel reed op dat moment inderdaad rammelend tegen een heuvel op, die door een kring bomen bekroond werd. „Dat was een aardige oude meneer", sprak hij tevreden. „Hij stak gewoon een piefje in de motor, en toen reed hij weer. Ik denk, dat ik ook masjinist ga worden. Maar deze berg is wel stijl, hoor. Als die mevrouw het niet gezegd had, zou ik de tonnen in het moeras geplompt hebben".

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01484. Het oude voertuig had geen moeite met het beklimmen van de heuvel. Door de ingreep van Hocus Pas reed het op andere krachten dan de motor, zodat de nachtelijke stilte slechts verbroken werd door het rammelen van de ijzeren vaten.

Het geluid schrok de wijsgeer, die buiten de boomkring zat, op uit zijn dommel, en hij stond verontrust op. „Halt", riep hij uit. „Wie daar binnen gaat, wordt gespleten!"

„Wat mal", zei de vervoerder giechelend. „Je maakt zeker een grapje."

Hij stuurde de oude wagen tussen de stammen door, maar toen hij op de open plek in het midden kwam, merkte hij dat het geen grapje was. Tot zijn verbazing viel het vrachtwagentje plotseling uit elkander, zodat hij ter aarde stortte, temidden van de lading. Dat gaf heel wat lawaai, en de oude filosoof ging met een berustende zucht op een steen zitten.

„Alles wordt gesplits, daarbinnen", prevelde hij. „Gespleten persoonlijkheden en gespleten voertuigen; dat is alles wat er overblijft. Alles heeft goede en slechte kanten, en ik vraag me af..."

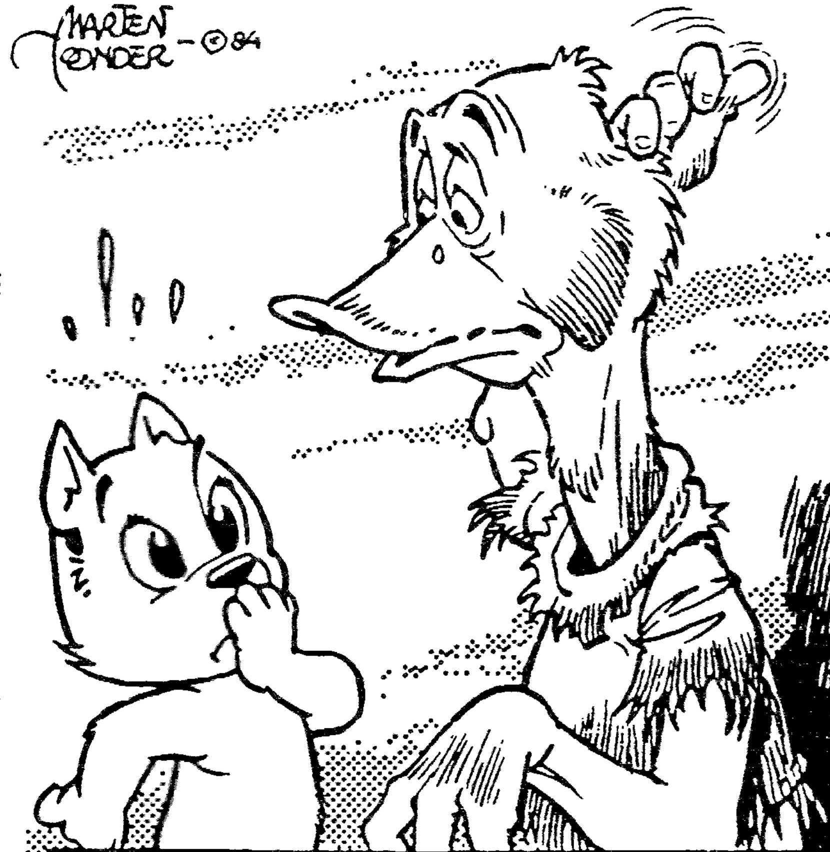
Wat hij zich afvroeg weet ik niet, want op dat moment stapte Wammes Waggel de boomkring weer uit. Zijn kleding was aan het ontbinden en hij rook onfris, maar dat scheen hem niet te deren. „Wat flauw", klaagde hij. „Alles gaat kapot, en de tonnen ook. Niks enig".

„Ik heb je gewaarschuwd", zei de grijsaard. „Maar het is vreemd, dat jij niet gespleten bent. Ben je soms een elementaal?"

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01485 - Wammes daalde teneergeslagen de heuvel af, en kwam halverwege Tom Poes tegen, die nog steeds het druipspoor volgde. Omdat het reeds begon te dagen was de vervuilde toestand van de vervoerder duidelijk zichtbaar, en de geuren die hij verspreidde werden hinderlijk door het ochtendbriesje voortgedragen. ,,Daar heb ik je eindelijk,'' zei Tom Poes. ,,Je ruikt naar Frisflokafval. Waar heb je de vaten gelaten?''

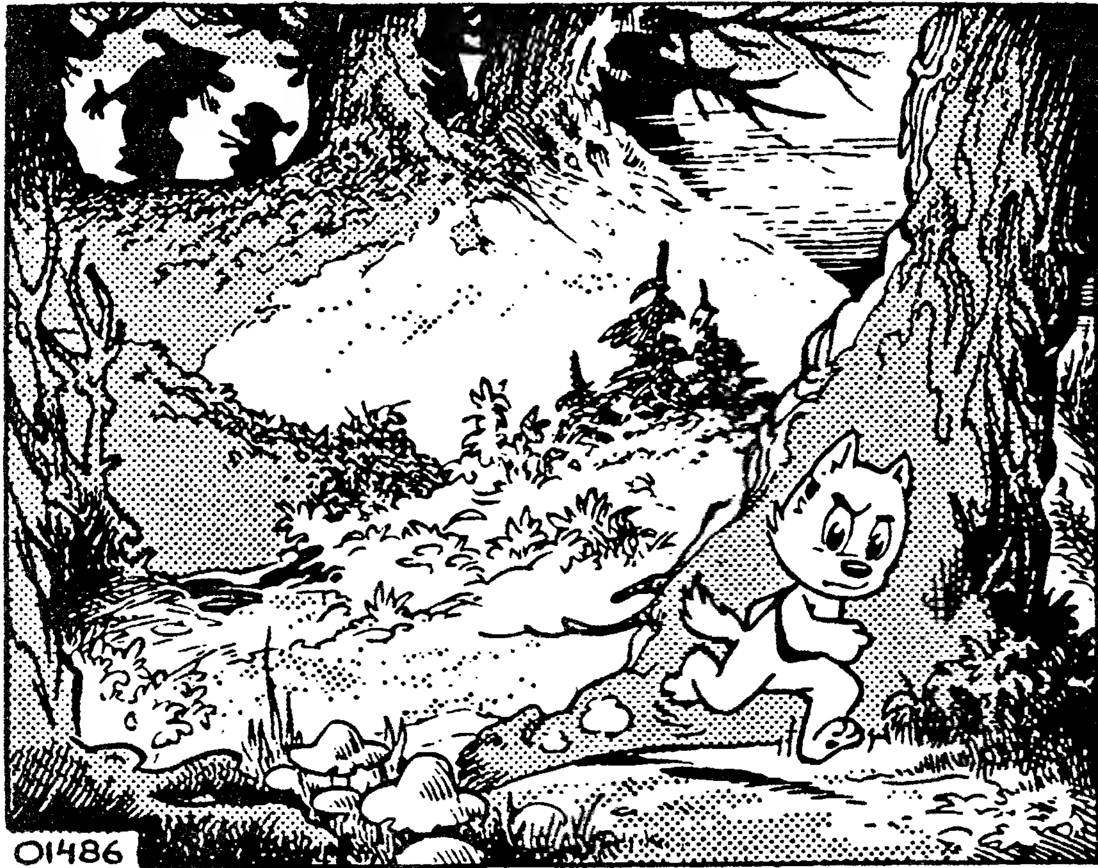
,,Daar boven!'', riep Waggel klagelijk. ,,Maar het was niks leuk. Alles ging kapot. Ik niet; maar die ouwe meneer zegt dat ik mentaal ben''.

,,Daar boven?'' herhaalde Tom Poes verschrikt. ,,In die bomenkring? Dat is niet zo best, want daar wordt alles gespleten. Nu loopt het vuil dus over de grond, zodat de natuur er aan zal gaan''.

,,Mijn trui ook,'' vulde Wammes aan. ,,Allemaal rafels, en hij wordt steeds kleiner. Moet je zien! Het is de schuld van die mevrouw. Ze zei, dat ik de tonnen naar de heuvel moest brengen. Dan wordt zwart wit, zei ze. Maar nou moet je es kijken. Mijn trui was wit, en nu is hij zwart. Weet je wat? Ik ga me wassen in de sloot. En ik weer hier in de buurt ook een vogelverschrikker, zodat ik een nieuwe jas kan aantrekken.'' Hij liep weg, en Tom Poes ging verslagen op een steen zitten. ,,Het kon niet erger,'' zei hij bij zichzelf. ,,De afval is dus terechtgekomen in de mir, die Pee Pastinakel naar die plek heeft gebracht. En zonder mir gaat de hele natuur naar de maan. Ik ben te laat...''

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

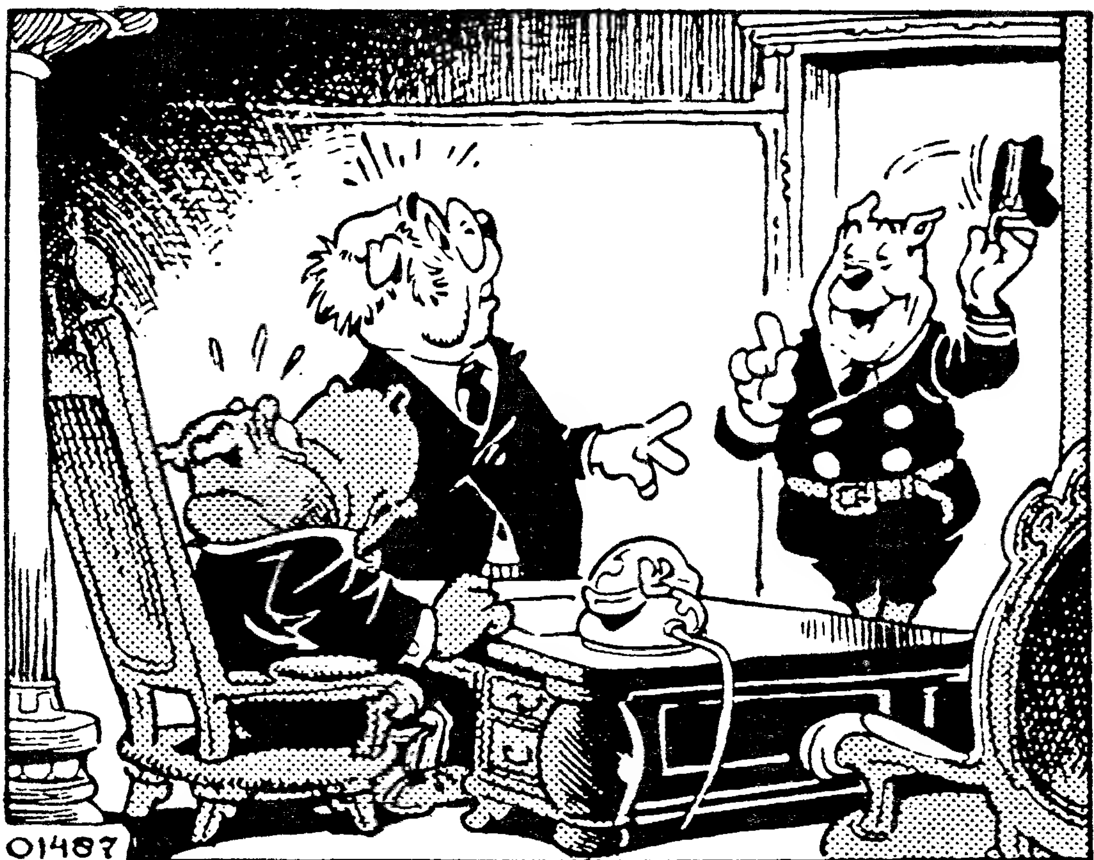

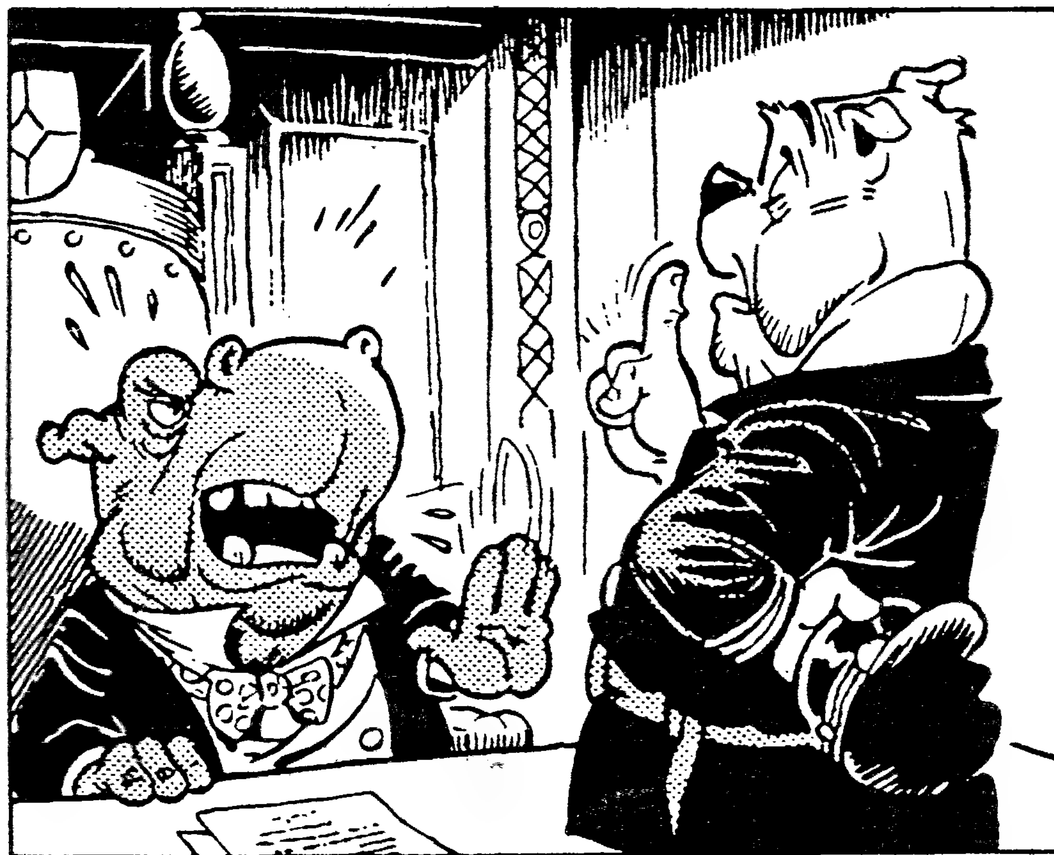
01486 De moedeloosheid van Tom Poes duurde niet lang. ''Ik moet proberen te redden, wat er te redden valt'', mompelde hij opstaande. ''Ik ga een telefooncel zoeken om de politie te vertellen, dat ik de stortplaats van het vuil gevonden heb. Misschien kan die nog iets doen''. Met die gedachte holde hij de heuvel af zonder om te kijken, en daardoor zag hij niet dat Alma aan de andere kant zat.
''Het vuil is gestort'', zei Hocus Pas, die tegenover haar stond. ''Er is kwaad gedaan, hèhèhè!'' ''Maar je hebt Bommel nog niet slecht gemaakt'', zei het vrouwtje. ''Hij wist niet wat hij deed, toen hij een ander de rommel op liet ruimen''. ''Alsof dat zo mooi was!'', riep de grijsaard met schrille stem.
''Maar toen hij het wist, had hij er spijt van'', vervolgde Alma. ''Hij wilde je geld niet hebben om verder te gaan. Hij heeft je zelfs met je eigen Zazelteken verjaagd!''

Ze begon hartelijk te lachen, en dat was meer dan de magister kon verdragen. ''Het Zazelteken!'', kraste hij. ''Dat zal hem pas ècht slecht maken! Want nu ga ik hem voor een heet vuurtje zetten, en daarvoor heb ik al mijn krachten nodig, zodat ik nu wat van mijn restje akwa akta ga gebruiken''.
Zo sprekende haalde hij een flesje voor de dag, en zette dat aan de mond. ''Je mag wel opschieten!'', riep Alma. ''Dit is de laatste dag!''

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

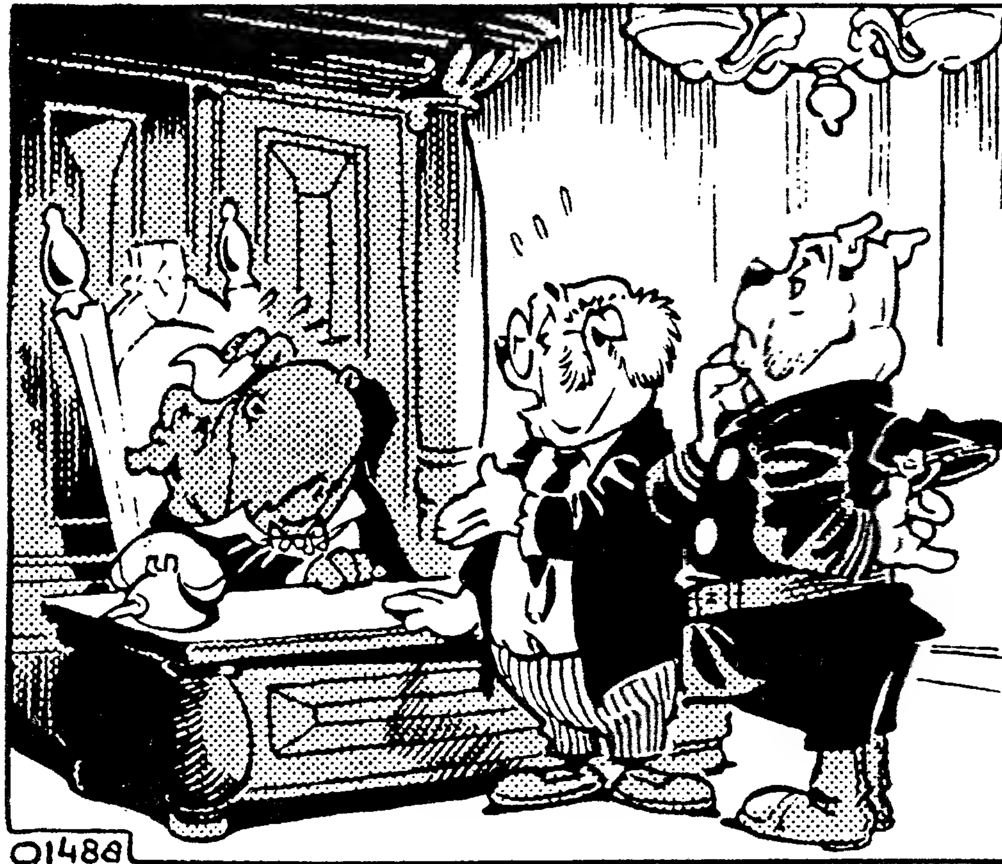

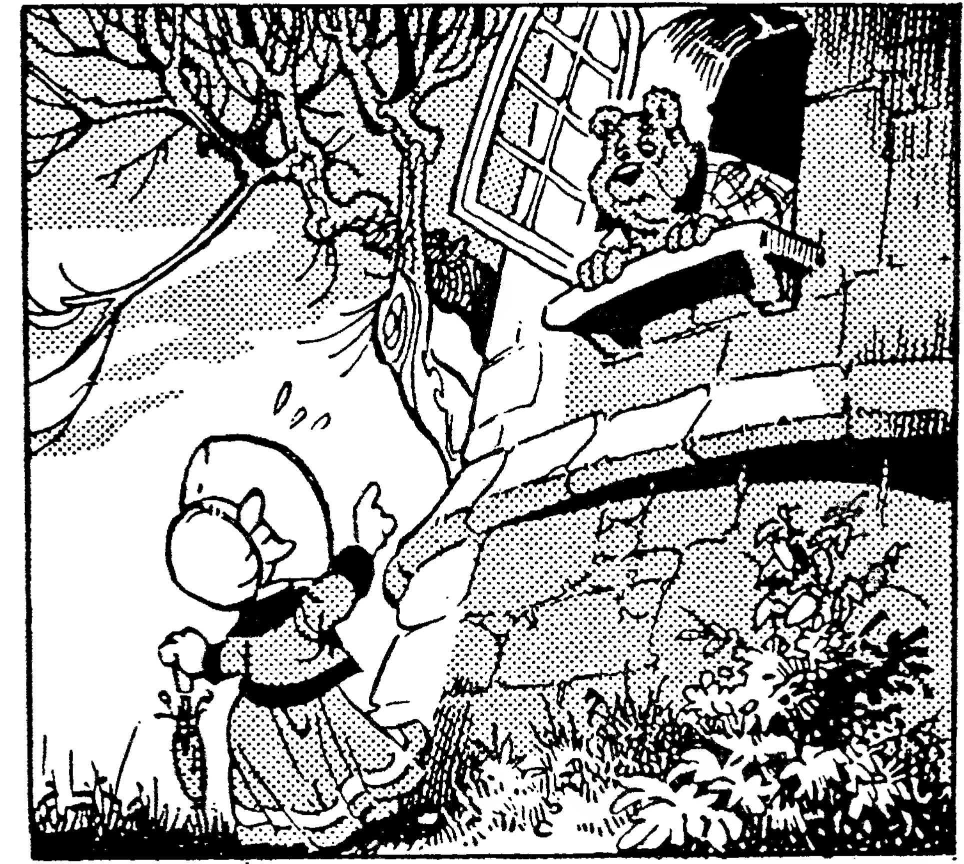

01487 In het stadhuis van Rommeldam zat de burgemeester al vroeg achter zijn bureau om overleg te plegen met zijn ambtenaar eerste klasse. Hij was echter nog niet ver gekomen, toen de deur geopend werd door commissaris Bas. ''Ik ben net opgebeld door een zekere Tom Poes'', meldde deze. ''Die heeft de stortplaats van het Frisflokafval ontdekt!''
''Dat is meer dan de politie gedaan heeft'', zei de magistraat streng. ''Wel, waar wacht je op? Stuur de lui van het laboratorium ernaartoe om de schade te onderzoeken, en geef ze een paar manschappen mee om de rommel op te ruimen''. De politiechef betrok. ''Ik zal het laboratorium waarschuwen'', sprak hij waardig. ''Maar manschappen kan ik niet missen. Er vormen zich in de stad actiegroepen om een appeltje met Bommel te gaan schillen, en u weet wat dat betekent. Nee: de orde moet gehandhaafd worden; zo is de wet!''
''Acht wat: Bommel!'', riep de burgemeester verhit. ''Die krijgt wat hij verdient! De vuilopruiming gaat vóór!'' Doch nu mengde de heer Dorknoper zich in het gesprek. ''Dat is kwestieus'', verklaarde hij. 'Prognotiserend zou ik willen opmerken, dat er over een vervuilingseenheid nog niet genoeg jurisprudentie bestaat; en bovendien is Bommel onschuldig zolang zijn schuld niet rechtbankmatig is vastgenageld. En een onschuldige moet politioneel tegen onlust-onvriendelijkheid worden afgeschermd; daar is de wet héél duidelijk in''.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

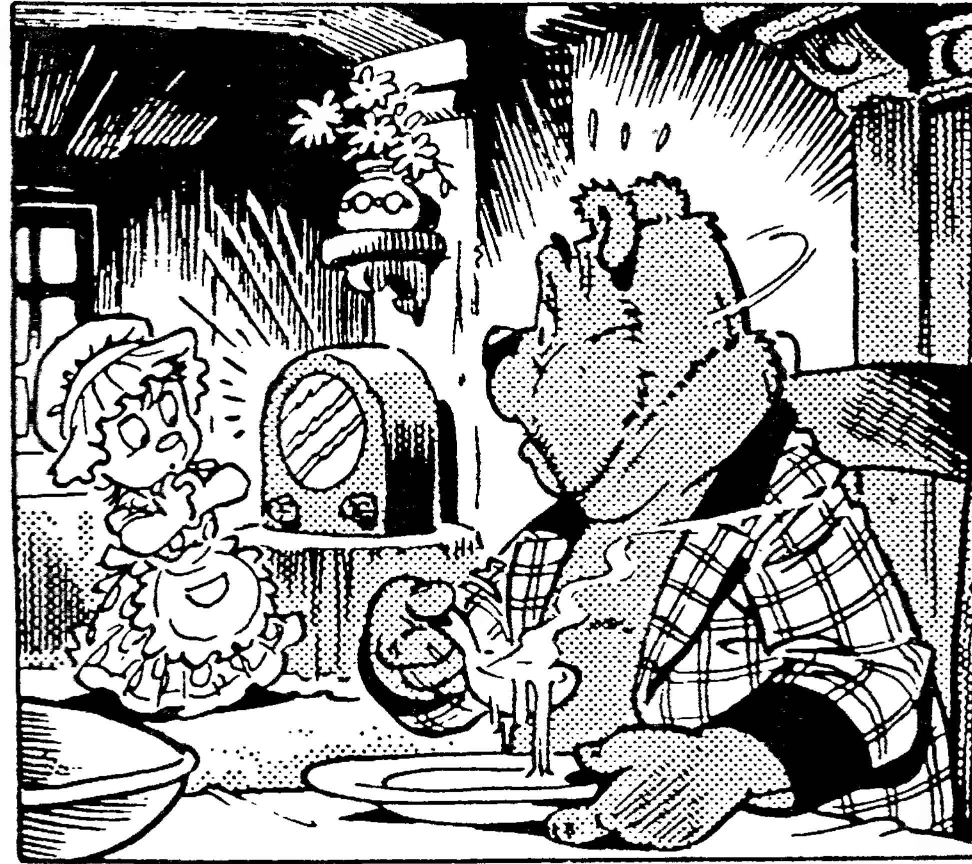

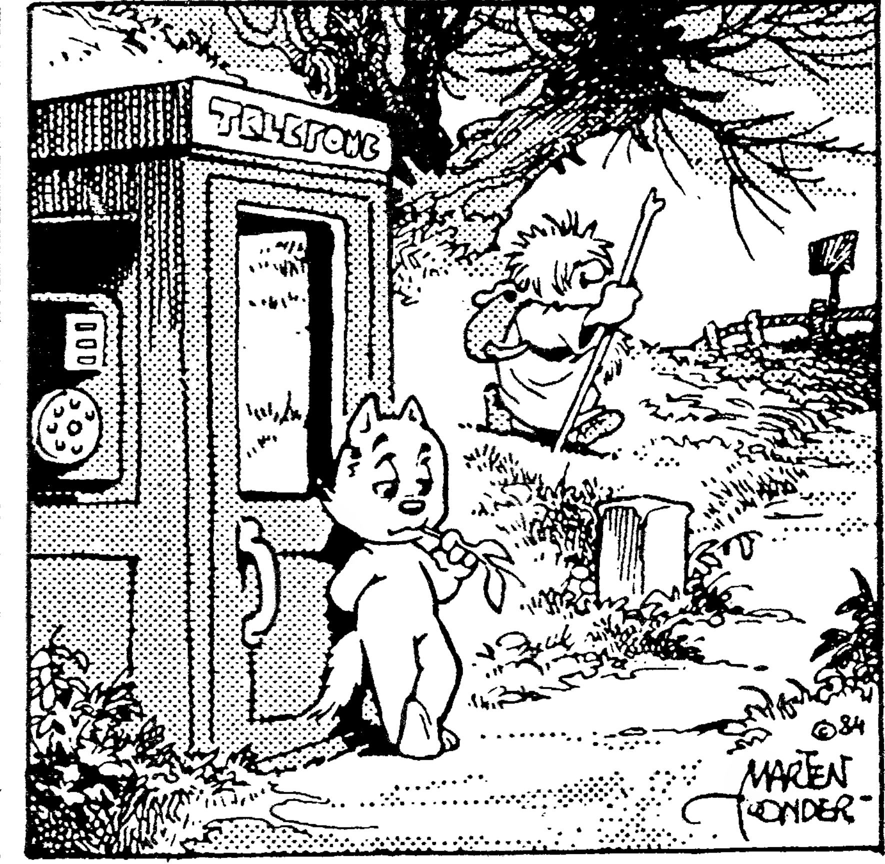
01488 De burgemeester liet zich vermoeid achterover zinken en bette zijn voorhoofd, terwijl de ambtenaar vervolgde: "Momenteel is de heer Bommel slechts schuldig aan afvalverboden vervoer; dat heeft hij tegenover mij bekend. Dat zal hem een hoogschalige boete opleveren; maar hij moet beschermd worden tegen actiematige groeperingen".
"Net wat ik dacht", gromde de commissaris. "Niet dat het zo leuk is, want de stenen treffen altijd onschuldige agenten, als idealistische groepen actie gaan voeren. Maar plicht is plicht".
"Dat hebt u heel goed gediagnostiseerd", prees de heer Dorknoper. "Dit is de paraplu om tot een goed beleid te komen. Maar na afloop van het incidentialistisch gebeuren moet u hem wel verbaliseren".
Heer Ollie was zich natuurlijk niet bewust van dit gesprek. Na een doorwaakte nacht schrok hij op uit een onrustige sluimer door geroep onder zijn venster. Verkleumd stond hij op en wankelde naar het raam, om dat te openen.
"Ollie!", riep juffrouw Doddel, die buiten op het gras stond. "Ben je daar eindelijk? Ik heb gebeld en gebeld, en ik dacht al dat je bevroren was. Ik heb zó in de zorg gezeten, Ollie! Je moet meekomen, hoor! Ze gaan actie tegen je voeren, en dat is gevaarlijk, al ben je nog zo flink. En je hebt vast nog niet gegeten. Kom mee; bij mij ben je veilig".

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

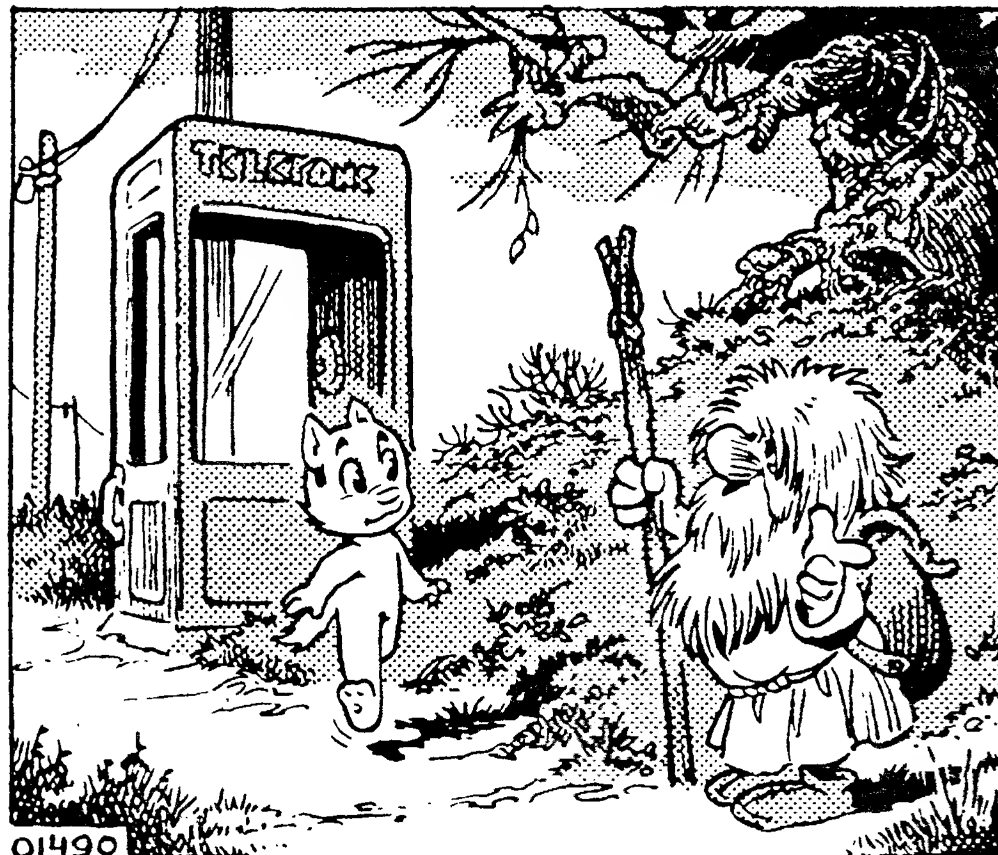

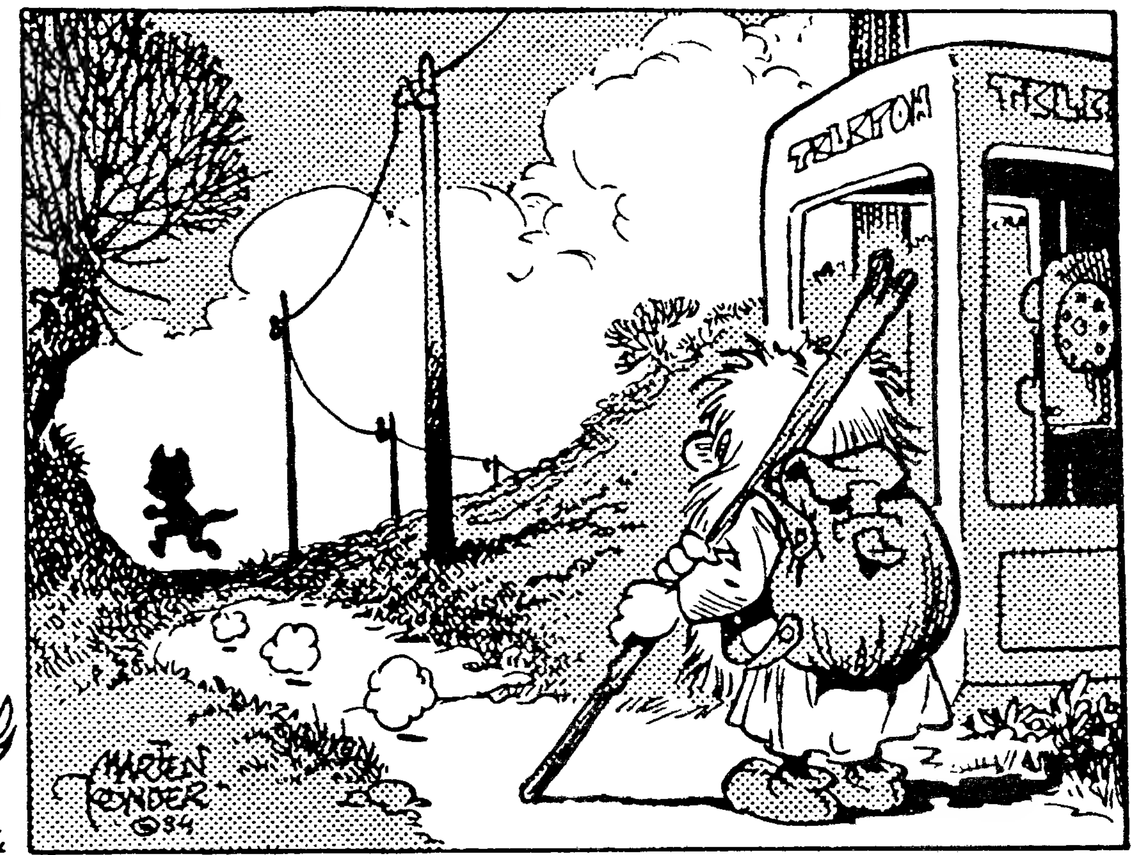
01489 Iedereen die wel eens met een rommelende maag op de plavuizen geslapen heeft, terwijl de kille tocht hem om de slapen speelde, zal begrijpen dat heer Bommel niet lang daarna in het warme kamertje van zijn buurvrouw zat. En toen hij bovendien een dampend bord ochtendpap voor zich kreeg, begon het leven weer wat kleur voor hem te krijgen.
"Je bent altijd veel te dapper", zei het vrouwtje, terwijl ze de radio aanzette om het ochtendnieuws te horen. "Eet maar lekker, hoor. Dat zal je goed doen; en er is nog veel meer in die schaal. Wil je een kopje koffie? Ik ben blij, dat je eindelijk hier bent".
Ze werd onderbroken door de stem van de nieuwslezer, die uit het toestel oprees.
"... stortplaats van de Frisflokafval ontdekt", sprak deze. "Een grote menigte is op weg naar Bommelstein voor een betoging tegen de fabrikant. Een botsing met de politie schijnt onvermijdelijk..."
Doddeltje draaide geschrokken de knop om, en heer Bommel liet zijn lepel zakken omdat zijn honger plaats maakte voor een leeg gevoel.
Intussen stond Tom Poes nog steeds bij de telefooncel, waar hij de politie had opgebeld.
"Als ze nu maar gauw komen, dan kan dat gevaarlijke afval misschien onschadelijk gemaakt worden voordat het kwaad doet", dacht hij. "Maar hoe ze dat moeten doen, weet ik niet. Wie in die boomkring komt wordt immers gespleten? Hm, het is allemaal ellende. Zelfs als het zou lukken, is heer Ollie nog even ver als daarvoor".

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

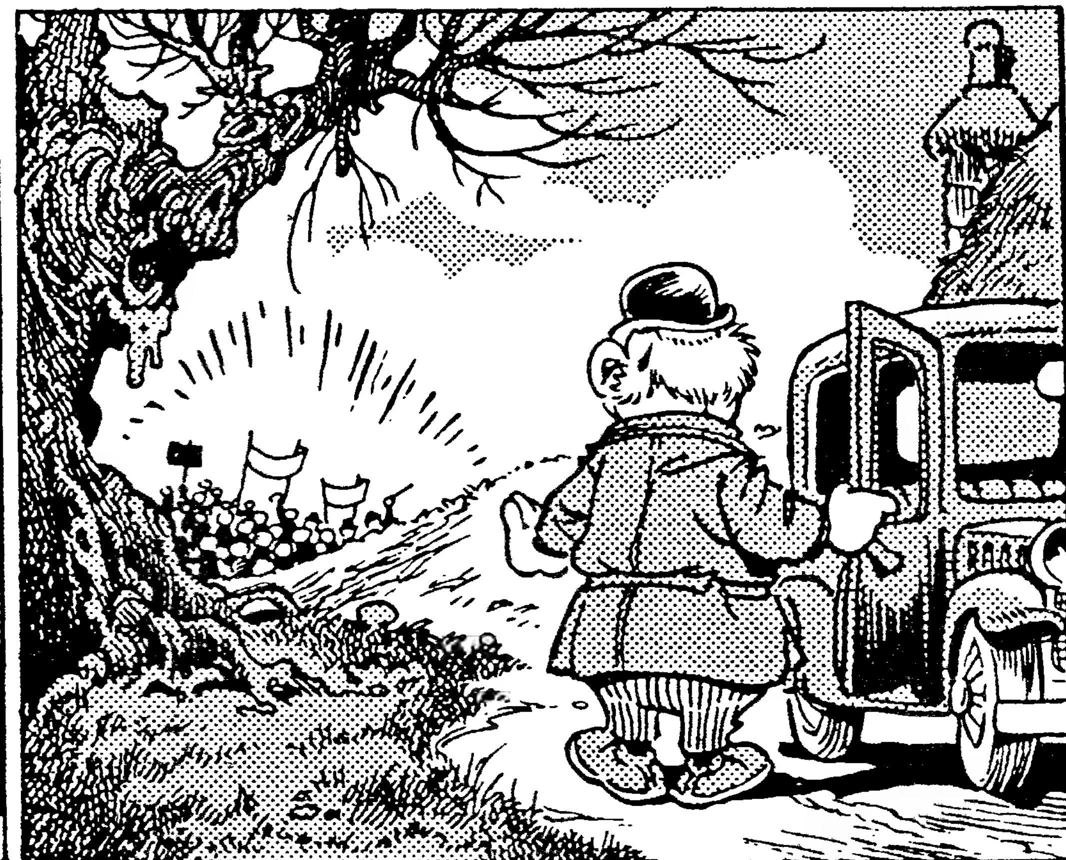
01490 Het somber gepeins van Tom Poes werd onderbroken door de wijsgeer, die de heuvel af kwam. "Ik ga een andere plek zoeken", sprak de grijsaard. "De boomkring is bedorven door het vergif dat er gestort is. Daardoor zal alles sterven: de bomen en het denken. Vergiftigde lucht geeft vergiftigde gedachten". "Hm", zei Tom Poes, die een lichtpunt zag. "Als die bomen sterven, kunnen ze dus in de boomkring gaan zonder gespleten te worden. En dan kan dat vergif worden opgeruimd". "Dat is niet de hoofdzaak," hernam de oude. "De vaten waar het vuil in zat, zijn gespleten, en nu zal het vergif de mir aantasten. De mir zal het vuil onschadelijk maken, dus dat is de moeilijkheid niet. Maar daardoor zal de mir verdwijnen. En wat is een land zonder mir? Kaal en dor. Het leven is eruit!" Hij zuchtte en schudde bekommerd het hoofd. "Tja", mompelde hij. "Als ik nu het Zazelteken had, dat die heremiet verloren heeft... Dat beschermt tegen alle invloeden van buiten". Hij zweeg, want Tom Poes had zich met een ruk omgedraaid en rende weg zonder 'dag' te zeggen. "Hij schijnt ineens haast te hebben", sprak hij verbaasd tot zichzelf. "En dat hoeft toch niet, want het gebrek aan mir wordt pas goed merkbaar in de lente".

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01491 De warme pap had heer Bommel nieuwe krachten gegeven, zodat het nieuws uit de radio akelig tot hem doordrong. ''Grote menigte op weg naar Bommelstein'', prevelde hij, het hoofd in de handen steunend. ''Een betoging met politiebegeleiding. Tegen mij, een heer van stand. Hoe vreselijk is dit alles. Als mijn goede vader dit had meegemaakt, zou hij zich in zijn graf omdraaien. . .''

Hij was zo in zijn zorgen verdiept, dat het aankloppen van de ambtenaar Dorknoper nauwelijks tot hem doordrong. ''Ik zoek de heer Bommel'', sprak deze, toen Doddeltje de deur opende. ''En ik dacht wel, hem hier te vinden. Juist ja''. Hij trad binnen en vervolgde: ''Het is heden uw belastingschuldvervaldag, meneer. Ik zal uw woning beleidsvoorbereidend moeten verzegelen, wanneer u insolverend optreedt. Wel, wat zegt u? Kunt u het geld zichtbaar maken of niet?''

Heer Ollie schudde ontkennend het hoofd.

''Heb geen geld'', zei hij met kleine stem. ''Bij Bommelstein gebeurt een botsing, omdat het een rol speelt. Daardoor is het vuil mij ontglipt, als u begrijpt wat ik bedoel''.

''Ja, dat is niet zo mooi'', gaf de beambte zorgelijk toe. ''Situatief zal de verzegeling overheidsonvriendelijk werken. Maar de betreffende verordening schrijft het voor. Eh. . . Goedendag''.

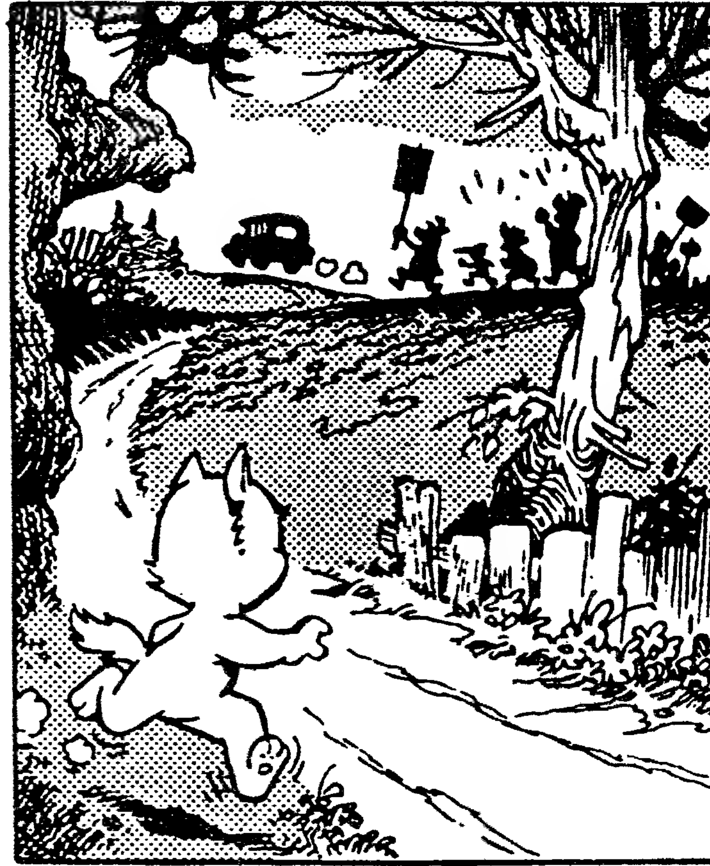
Hij verliet het huisje en begaf zich naar zijn wagen, die voor het hek stond. Doch daar drong een verwarmd rumoer tot hem door, en toen werd hij achter de heuvel een bewogen menigte gewaar, die op weg was naar Bommelstein.

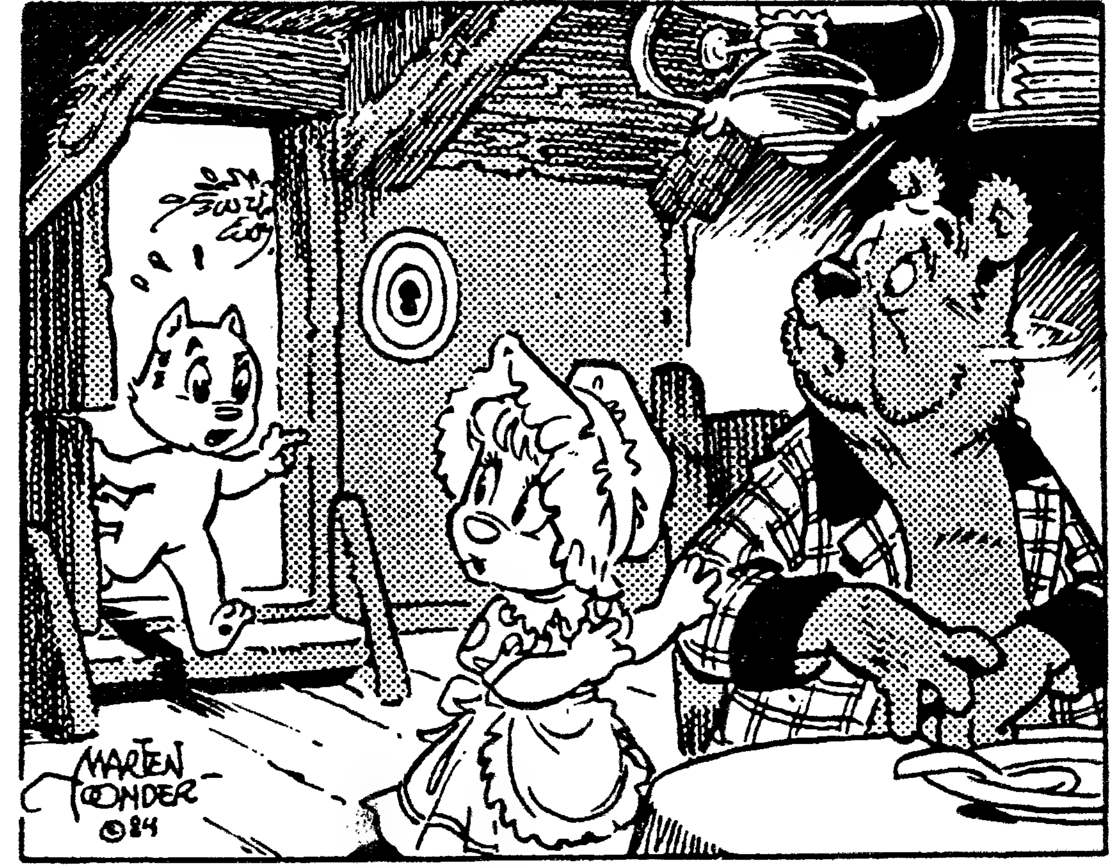
''De betreffende verordening schrijft het voor'', mompelde hij bekommerd. Plicht is plicht. Maar de verordening schrijft *niet* voor dat men verzegelingsmatig moet optreden in een actiegroep. Dat zou problematiserend werken. Misschien is het voorkeurwaardig om die groep de schuilverblijfplaats van de heer Bommel te wijzen''.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01492 De heer Dorknoper had het niet voor niets tot ambtenaar eerste klasse gebracht. Er waren gevallen bekend waarin hij binnen één jaar het verzoekschrift van een ingezetene beantwoord had, en deze keer stond zijn beslissing nog sneller vast. Hij keerde zijn auto en reed met spoed over een dwarsweg naar het hoofd van de stoet. Het voertuig blokkeerde zo de voortgang van de betogers, zodat er een groot gedrang ontstond.

''Wat moet dat?'', riep de leider ontstemd. ''Dit is een ordelijke demonstratie! Opzij, of we gooien je wagen in de sloot!''

''Oho!'', riep de beambte uit. ''Als u de heer Bommel zoekt voor uw moeitepunt, bent u op de verkeerde weg. Hij is momenteel bezoekmatig bij zijn buurvrouw Doddel! Gelieve Bommelstein met rust te laten. Ik moet daar mijn overheidsverzegelingsplicht vervullen''.

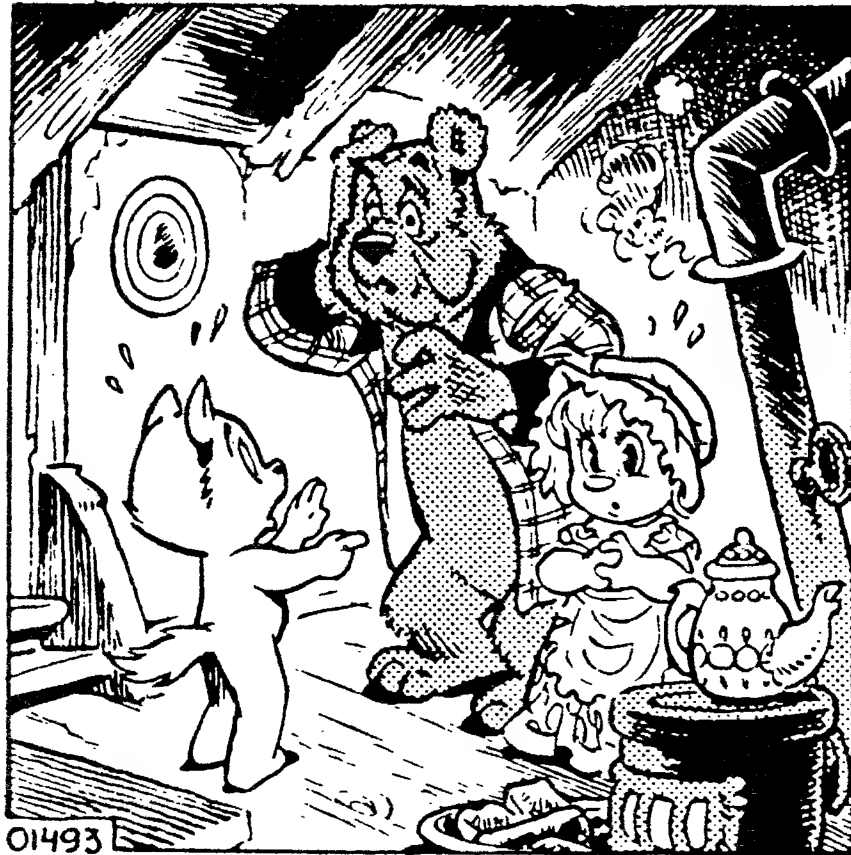
Zijn laatste woorden waren onverstaanbaar, want na enig geroep en geduw was de menigte reeds op weg over het dwarspad, en de ambtenaar kon ongehinderd verder rijden.

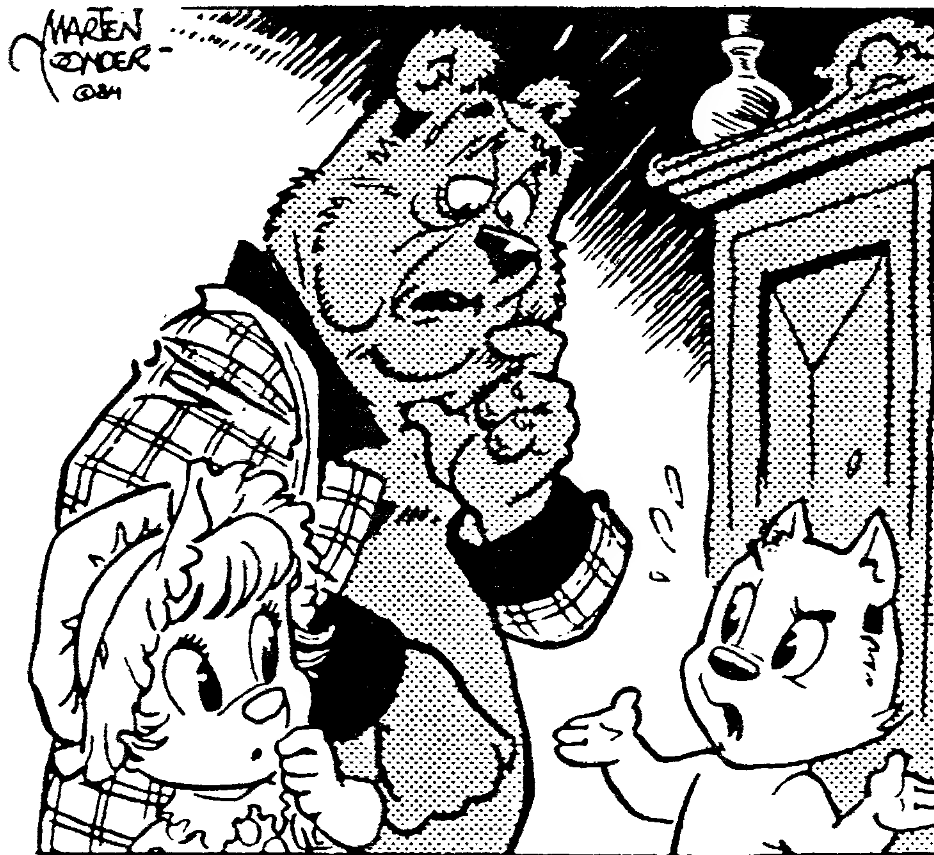
Tom Poes was op dat moment niet ver uit de buurt, en omdat hij begreep wat er aan de hand was, rende hij direct naar het huisje van juffrouw Doddel, waar heer Ollie lusteloos achter zijn papbord zat.

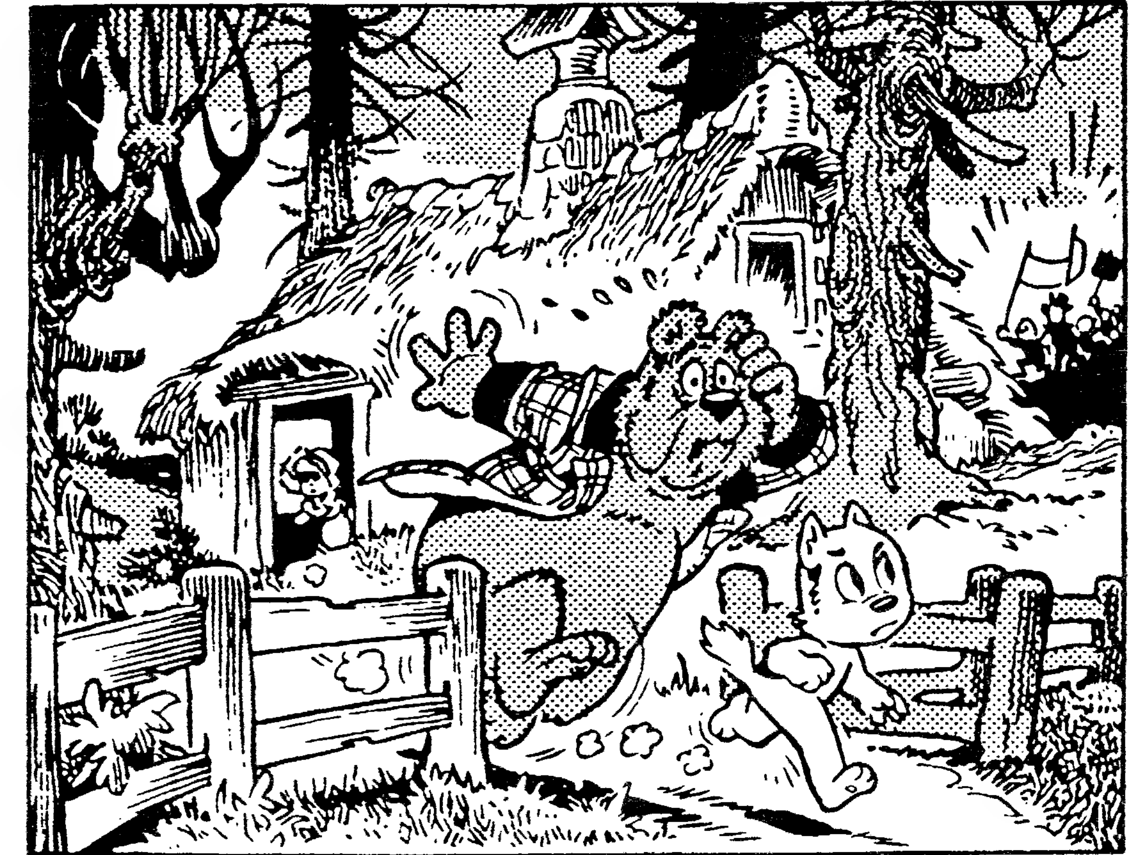
''Kom mee!'', riep hij. ''Er komt een hele menigte hiernaartoe, want Dorknoper heeft ze de weg gewezen. Heer Bommel moet vluchten!''

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01493 Heer Ollie sprong op met een zenuwtrek om het oog. ''V-vluchten?'', stamelde hij. ''Ik? Ik w-wist het wel!'' ''U bent veilig'', zei Tom Poes. ''Want u hebt het Zazelteken immers? Maar Doddeltje loopt gevaar. Zo'n oploop met een hoog ideaal zal haar huis afbreken als ze u hier vinden''.

''Nee!'', riep heer Bommel uit. ''Dat mag niet! Ik g-ga hier weg!''

''Wat erg'', zei juffrouw Doddel verslagen. ''Waarom is iedereen zo boos op Ollie? Hij heeft toch nog nooit iets kwaads gedaan?''

''Hm'', zei Tom Poes. ''Hij heeft vergif laten storten op een plaats waar mir ligt. Die verteert daardoor, en dan wordt het hele land dood en kaal. Dat soort dingen heb je met vervuiling. Kom mee, heer Ollie; de achterdeur uit''.

Heer Bommel had die aansporing niet nodig. Hij draafde door de keuken naar buiten, en gevolgd door Tom Poes vluchtte hij door het tuintje de natuur in. Ze waren maar net op tijd, want de menigte had intussen de voordeur bereikt en begon om de ongelukkige Frisflokfabrikant te roepen.

''Hoe vreselijk is dit alles'', hijgde heer Ollie. ''Nu is Doddeltje alleen met een bloeddorstige menigte . . .''

''Die is niet bloeddorstig'', zei Tom Poes. ''Ze zullen haar niets doen als ze u niet vinden. Daarom moeten we zorgen zo ver mogelijk weg te komen''.

''Weg, ja'', reutelde heer Bommel. ''M-maar w-waarheen?'' ''Dat geeft neit'', zei Tom Poes. ''U hebt die talisman toch?''

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01494 Heer Ollie en Tom Poes holden zwijgend voort. Het winterse landschap was verlaten; en behalve het suizen van de wind door de kale bomen was slechts de piepende ademhaling van de vluchtende heer te horen. Maar ondanks zijn aamborstigheid gingen er vele gedachten in hem om, en die waren niet prettig.

”Mir vergaat . . .”, hijgde hij na een tijdje. ”Door afval . . . Alles dood en kaal . . . Heel vreselijk. W-waar is mir?”

”Daar; op de heuvel waar dat vrouwtje zat”, zei Tom Poes. ”Weet u nog wel? Maar u hoeft werkelijk niet zo bang te zijn, zolang u de talisman hebt. Die is gemaakt door Hocus Pas, en daarom zal hij wel goed zijn. Dat ding weert alle invloeden van buiten af”.

Heer Bommel haalde de amulet al dravende uit zijn zak en keek er ingespannen naar. Het was duidelijk, dat hij iets wilde zeggen, maar door ademnood gedwongen zweeg hij. Magister Pas zat op dat moment buiten de boomkring in zijn glazen bolletje te kijken, terwijl Alma daar de tijd kortte met haar breiwerk.

”Over een uurtje is het nieuwe maan”, zei ze. ”Ben je al geslaagd?”

”Het einde nadert”, mompelde de grijsaard tevreden. ”Bommel wordt door een menigte achtervolgd. Hij is nu tot alles in staat om zijn huid te redden. Hij is bang, en het slechtste in hem zal boven komen. Maar vreemd: hij loopt in deze richting”.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01495 — Hocus Pas had gelijk. Nauwelijks had hij zijn kristallen bolletje weer in zijn pij gestoken, of een gierende ademhaling werd hoorbaar, en even later verscheen heer Ollie dravend in het beeld. Het was te merken dat het beklimmen van de heuvel het uiterste van zijn krachten vergde, want hij bewoog zich struikelend voort, zo nu en dan een verwilderde blik achter zich werpend. Daar werden nu ook spandoeken en het gejoel van een naderende menigte waarneembaar, en het vrouwtje legde haar breiwerk neer. ”Veel volk”, zei ze ongerust.

”Hoe meer hoe beter”, kraste de magister. ”Het slechtste in hem komt naar boven. Hij lokt die massa in de kring. Hij is bang, hèhèhe.”

Het zag ernaar uit dat hij gelijk had, want heer Bommel sprong zonder aarzelen tussen de bomen door naar binnen. ”Blijf hier! U hoeft immers niet bang te zijn”, riep Tom Poes, die bij een stam bleef staan; maar de vluchteling was reeds verdwenen.

”Wat nu?”, vroeg Alma.

”Daarbinnen is hij veilig”, verklaarde de grijsaard glimlachend. ”Hij heeft het Zazelteken, en zijn zelfkant blijft daardoor gespaard. Maar de menigte zal splijten. Alle kanten van hun persoonlijkheden zullen uit elkaar vallen. Hèhèhè! Hij is slecht, en ik heb onze weddenschap gewonnen!”

”Nog niet!”, riep het vrouwtje uit. ”De tijd is nog niet om. Er is een kans, dat ik nog win”.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01496 — Het kakelende lachje van Hocus Pas verstomde plotseling, toen Tom Poes vanachter een boom te voorschijn kwam. ''Het is dus een weddenschap!'', zei die. ''Nu begrijp ik waarom heer Ollie zoveel ellende had. Om een misselijke weddenschap! Van jou kan ik dat verwachten, jij bent slecht. Maar wie is dat mens?''

''Ik ben zijn geweten'', zei Alma. ''Een moeilijk baantje bij iemand als hij. Maar het goede wint altijd, anders kan ik wel naar huis gaan''.

Nu werd Tom Poes kwaad. ''Het goede?'', herhaalde hij honend. ''Jij vindt jezelf dus goed, hè? Je moest je schamen met je weddenschap over iemand, die je nog nooit kwaad gedaan heeft! Noem je dat goed?''

''Dat ventje heeft gelijk'', sprak de oude Pas opstaande. ''Niet het goede, maar het slechte wint altijd; en daarom win ik''.

Heer Bommel hoorde niets van dit gesprek omdat het overstemd werd door het geroep van de naderende massa, en bovendien had hij het te druk met zichzelf. Om hem heen lagen de resten van Waggels wagen, en omdat alles gespleten was, vloeide de afval als zwarte drab naar een heuveltje dat middenin de kring lag. ''Dit ding maakt alles onkwetsbaar'', mompelde hij, terwijl hij naar de talisman staarde. ''Gelukkig maar. Ik ben net op tijd''.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01497 — Het toenemende lawaai buiten de boomkring dreef heer Ollie tot spoed, en hij keek verzenuwd rond, tot zijn blik op het heuveltje viel, dat in het midden lag. ''Dit moet het zijn'', prevelde hij. ''De mir, bedoel ik, als iemand begrijpt wat ik bedoel. De mir, die Pastinakel hier heeft neergegooid''.

Hij boog zich er overheen en stak het Zazelteken gejaagd in de zandachtige massa. ''Zo'', zuchtte hij, ''nu is de mir onkwetsbaar, zodat het land niet dood en kaal zal worden, terwijl het met mij toch afgelopen is. Dit is het einde van een heer, die zijn goede vader recht in de ogen kan kijken, als die er nog was''.

Op dat moment had de leider van de betoging de heuveltop bereikt, en hij bleef staan, terwijl hij dreigend van de een naar de ander keek. ''Waar is Bommel?'', riep hij.

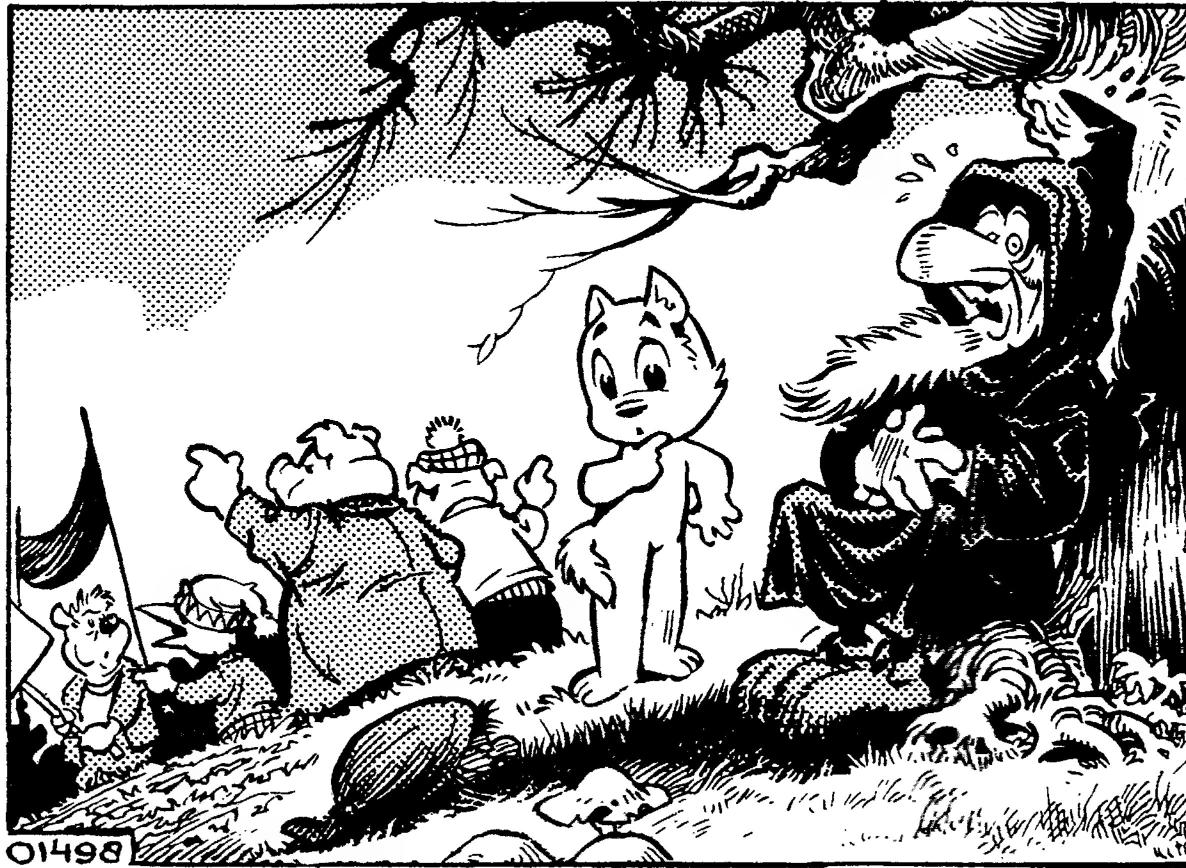
Deze kreet werd overgenomen door de menigte, zodat de naam Bommel onheilspellend over de heuvel rommelde. Maar het rumoer werd overstemd door Alma, die met een kreet opsprong en naar voren rende. ''Stop!'', riep ze, ''ga niet tussen die bomen, want daar is het gevaarlijk. Bommel heeft het vergif dat daar lag onschadelijk gemaakt''.

Er volgde een verward rumoer toen de voorste betogers de zaak begonnen te overleggen met hun volgelingen en het vrouwtje snelde naar de plek waar Hocus Pas moeilijk overeind kwam. ''Bommel heeft zichzelf opgeofferd!'', riep ze lachend. ''Ik heb gewonnen. Je staat in mijn schaduw, oude!''

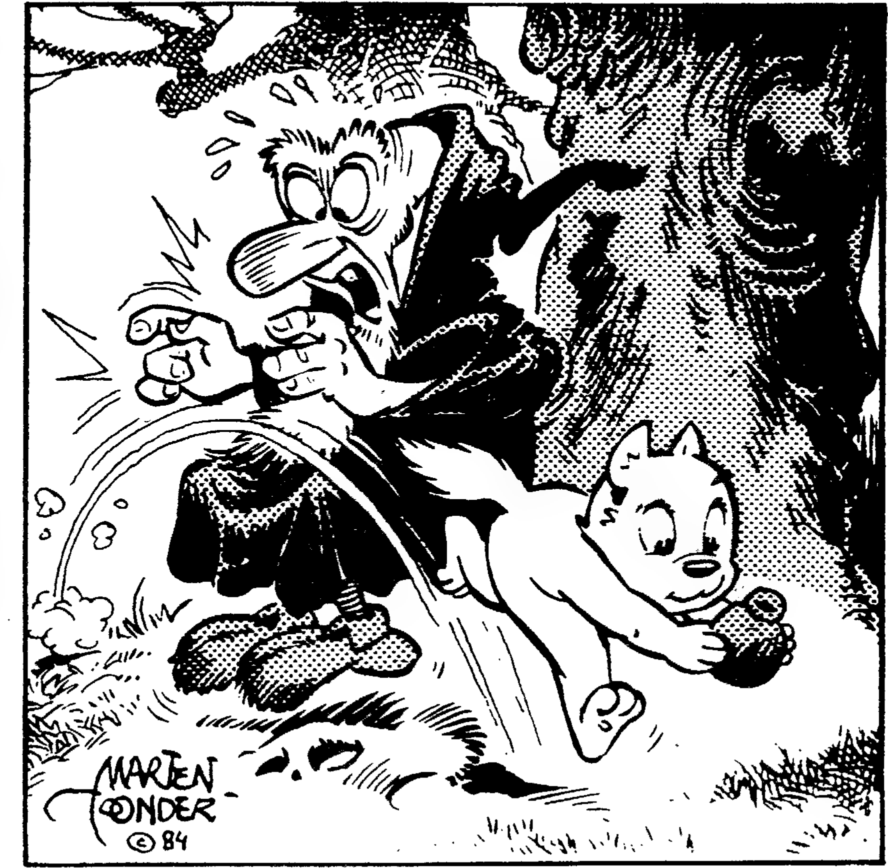
''J-jij staat in m-mijn schaduw. H-hij heeft het gedaan met mijn Zazelteken'', kraste de grijsaard. Maar zijn stem klonk onzeker.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

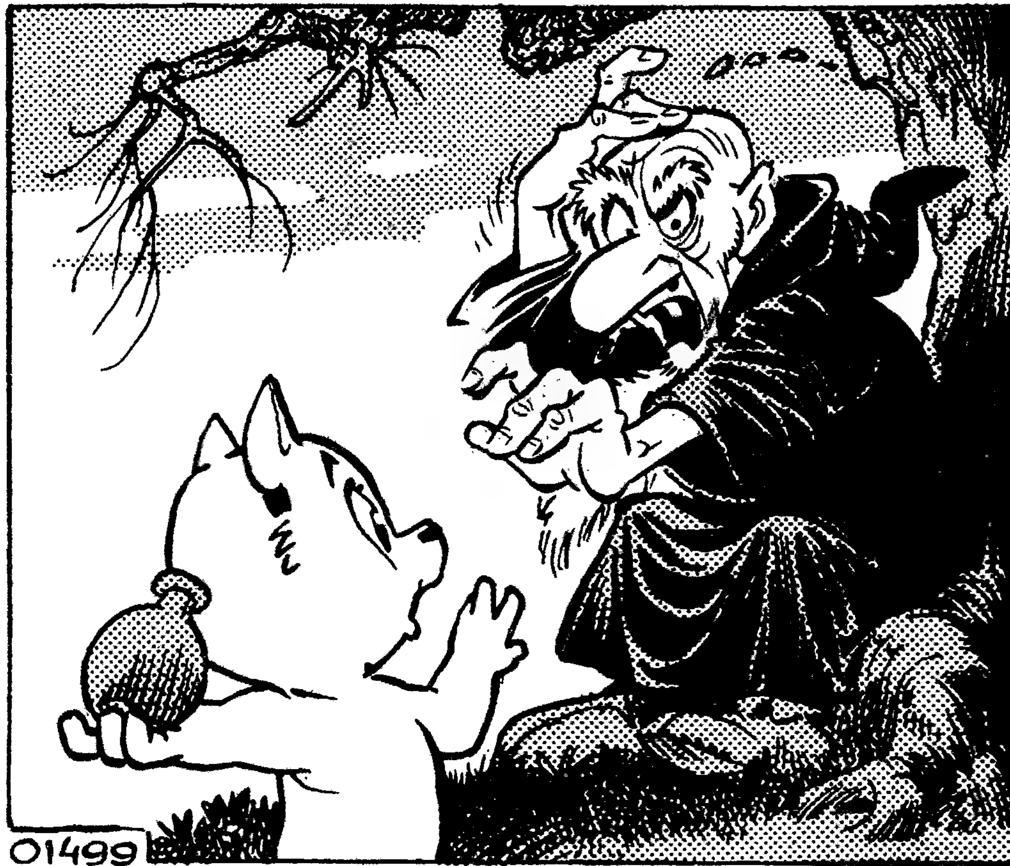

01498 — "Ons protest heeft succes gehad!", riep de voorganger van de beweging. "Bommel heeft zijn vervuiling opgeruimd!" Het geroep ging over in verward gemompel en de spandoeken begonnen te verzakken, zodat de betoging een besluiteloze indruk maakte. Tom Poes had er niet veel aandacht voor; hij keek met grote verbazing naar Alma, die snel uit het gezicht verdween door op te lossen in de schaduw van magister Pas. Deze liet zich kreunend op een boomwortel zakken en greep met beide handen naar de maagstreek, terwijl hij met bleke ogen het gebeuren volgde.
"Waar is ze gebleven?", vroeg Tom Poes geschokt.
"Weer naar binnen", mompelde de grijsaard. "Achtste rib. Ligt me zwaar op de maag. Ach, ik arme, oude man..." Hij schoof zijn puntmuts naar achteren en haalde met bevende hand een flesje uit zijn pij. "Heb gelukkig nog wat Akwa akta", lispelde hij. "Daarmee kan ik haar de baas blijven".

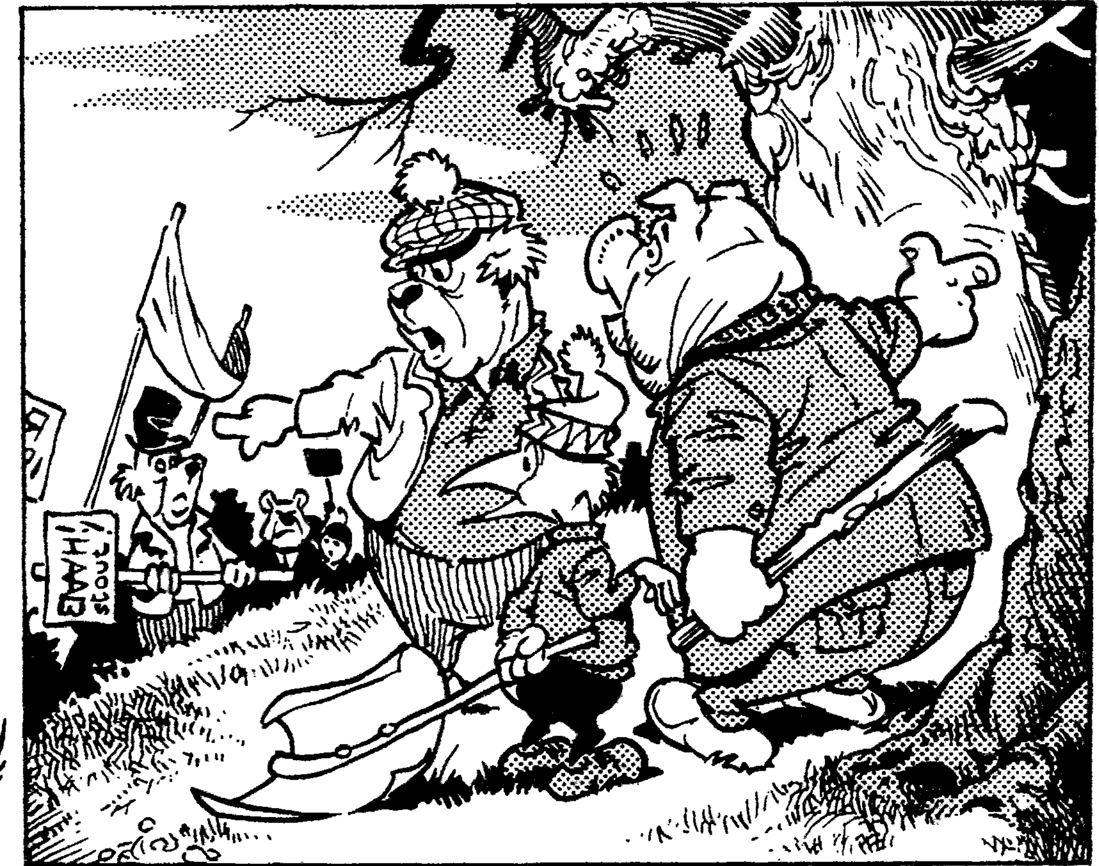
Zo mummelend bracht hij het kruikje naar de lippen, maar hij was zo door aandoening overmand, dat hij niet op Tom Poes lette. Die dook in elkaar en maakte zich door een sprong meester van het flesje. "Dat dacht je maar", riep hij uit, "ik wil hier eerst meer van weten. Wie was Alma, en wat was dat voor een weddenschap? Geen kunsten, of ik gooi dit ding de heuvel af!"

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01499 — Hocus Pas stak vol ontzetting een hand naar het flesje uit. "Geef terug!", kakelde hij met vervallen stem. "Heb medelijden met een oude, zieke man. Dat is mijn medicijn. Mijn laatste krachten zitten er in!"

"Ik ken jou", zei Tom Poes. "Eerst moet je vertellen wat dit allemaal betekent. Wat heeft heer Ollie met je weddenschap te maken, en wie is Alma?"

"Ze is mijn geweten", zei de grijsaard zuchtend. "Zonder haar zou ik het ver gebracht hebben in de wereld. Maar ze plaagt me altijd, als ik mijn grootste daden doe. Daarom heb ik met haar gewed, wie het sterkste zou zijn: zij of ik. En Bommel... ach, dat was alleen maar de proefpersoon".

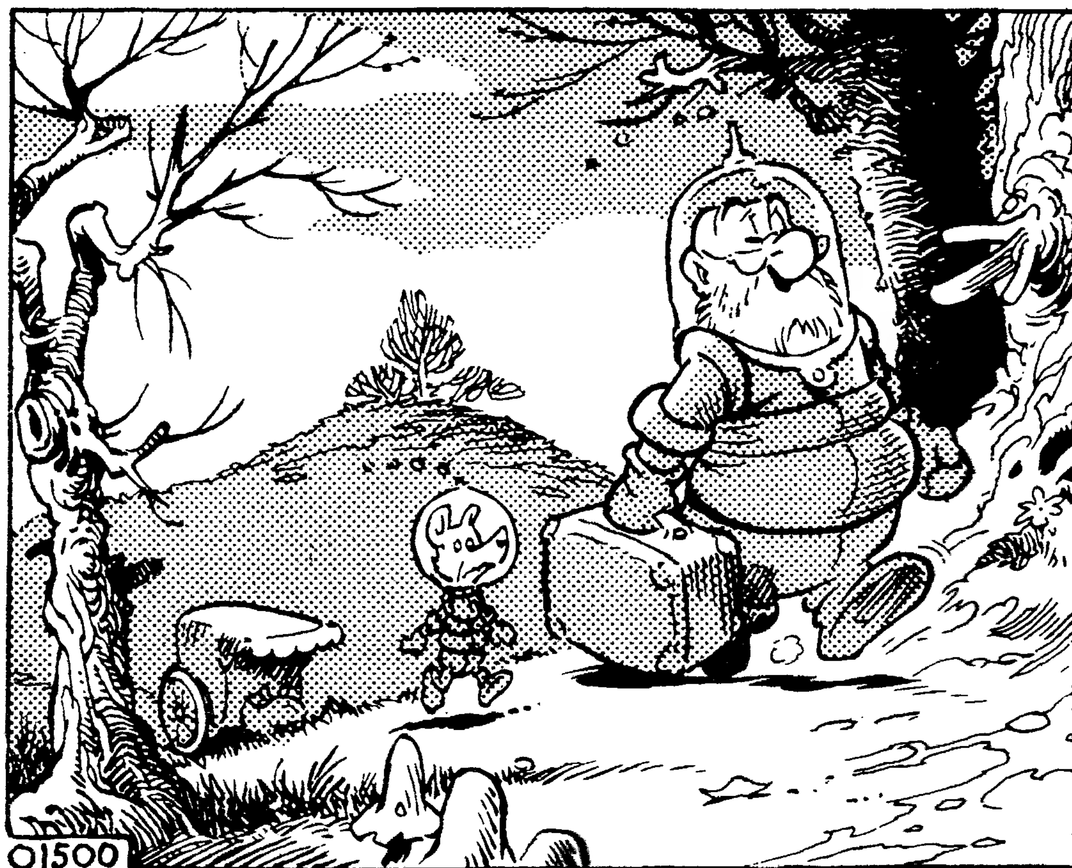
"Schiet op!", riep Tom Poes uit. "Anders laat ik de fles leeglopen". De magister verzakte en begon mompelend te vertellen, wat oplettende lezertjes al weten. Terwijl hij dat deed, stonden de betogers een einde verderop te overleggen, wat er met heer Bommel gebeuren moest.

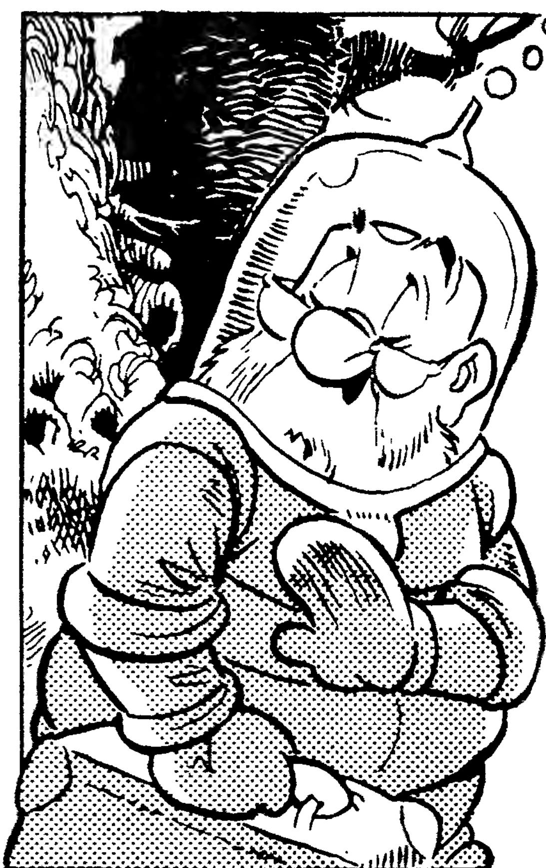
"Hij zit daar tussen de bomen", sprak de aanvoerder. "Wie zegt, dat dat vrouwspersoon de waarheid zei? We moeten hem hebben!"

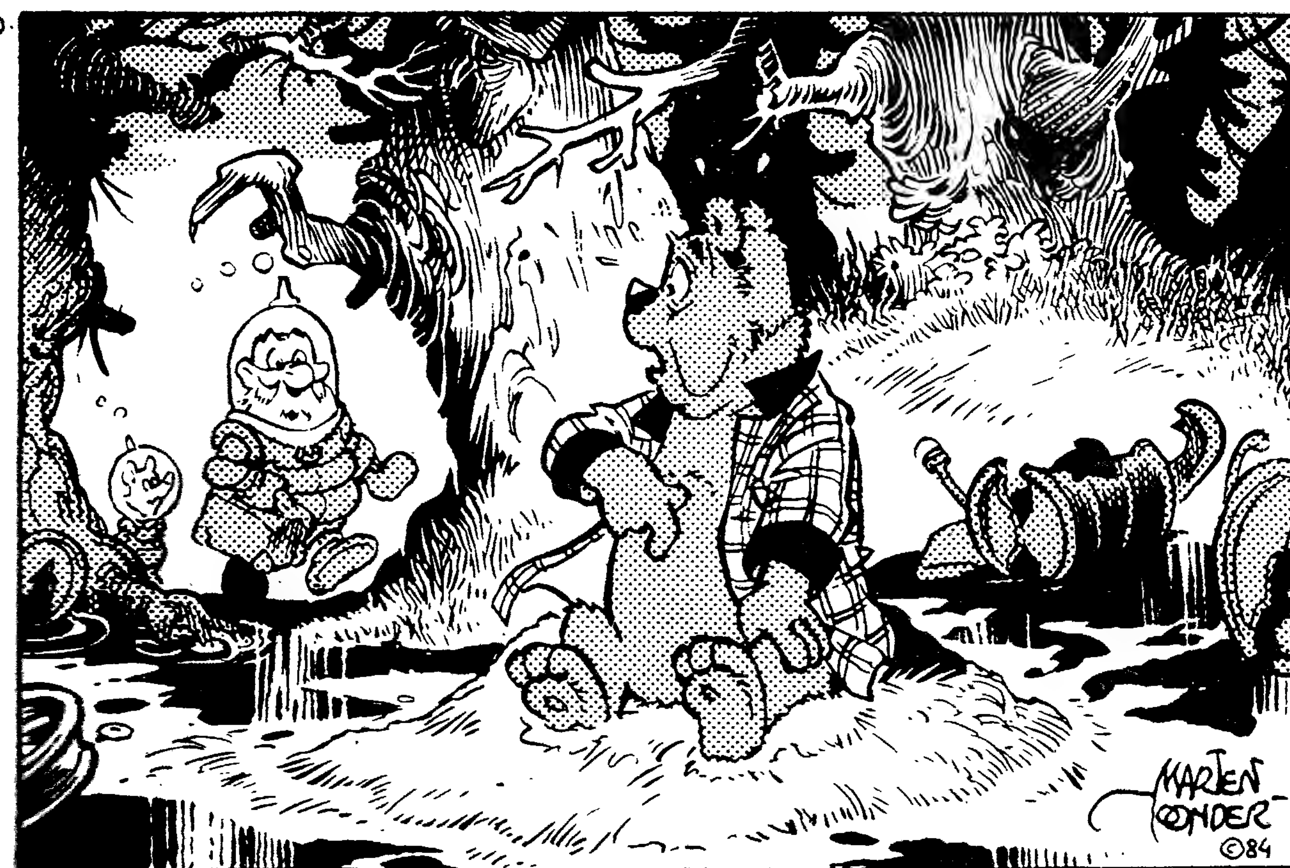
"In die boomkring is het gevaarlijk", waarschuwde een ander. "We kunnen beter even wachten. Daar beneden komt de wetenschap aan". Hij wees naar de voet van de heuvel waar de auto van het stadslaboratorium juist hoorbaar werd.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01500 — De directeur van het stadslaboratorium, een zekere professor Prlwytzkofski, had opdracht gekregen om de Frisflokvervuiling te onderzoeken en in gezelschap van zijn assistent beklom hij nu de heuvel. Aan het uiterlijk van de geleerden was te zien, dat er een grondig onderzoek zou plaats vinden en dat er eindelijk een einde aan de geheimzinnigheid zou komen, die over de vreemde terp hing. "Zou het er wel veilig wezen?", vroeg de assistent Pieps.

"Praw!", riep de hoogleraar uit. "Wij zijn ja isoleerhaftig aangetogen. Ons kan niets passeren".

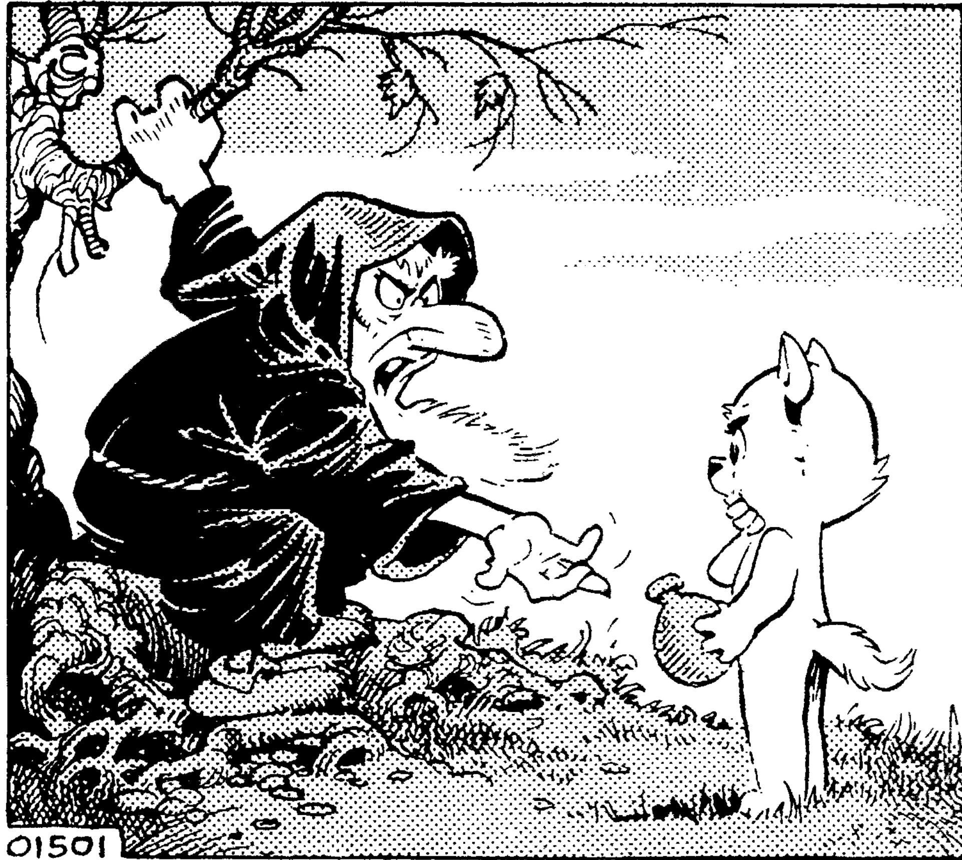
"Maar er is nogal wat volk op de been, dat kwaad wil", hernam Alexander Pieps. "Een eindje verderop. En bovenop die heuvel schijn je naar alle kanten uit elkaar te vallen".

"Kwatsj!", vermaande zijn chef. "Dat is onwetenschappelijker waanzin! En zo ener volksvertredering heeft achting voor geleerzaamheid. Wij zullen gans rustig studeren kunnen. Beëindig uwer zwets, bid ik u, en bereid u voor op een duchtiger onderzoeking der bodemspollutie. Ik zal mij persoonlijk inzetten voor der bomeskreistezamenstelling, en ener einde maken aan der spaltsprooklein".

Zo sprekende hadden ze de boomkring bereikt, en betraden het vervuilde gebied. Daar zat heer Bommel uitgeput op het hoopje mir, en het is te begrijpen dat hij hevig schrok toen hij hen zag naderen. "M-marsmannetjes", sprak hij tot zichzelf. "D-dat komt er van als men naar alle kanten gespleten is. Ik wist het van tevoren. M-maar het valt toch niet mee voor een heer van mijn stand".

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01501 — De geleerden togen wetenschappelijk aan het werk, zodat ze geen acht konden slaan op de mompelende heer of op de stemmen die buiten de boomkring hoorbaar waren. Die waren anders luid genoeg; de menigte beraadslaagde, en magister Pas kraste luidkeels om zijn flesje.
''Geef op'', snauwde hij. ''Ik heb verteld wat je wilde weten en nu ben ik suizelig. Ik heb mijn medicijn nodig. Zonder Akwa Akta kan een zieke, oude man van kwaad geen goed maken''.
''Hm'', zei Tom Poes, met tegenzin het flesje naar voren brengend. ''Het is eigenlijk onzin om jou te geloven''.
''Bij Zazel en lod'', raasde de oude, ''mijn geweten knaagt en als ik er niet naar luister, zal het me verreutelen''. Hij greep het kruikje, en dronk zo gretig dat er niet veel overbleef. De uitwerking was onmiddellijk merkbaar: hij sprong overeind en liep met grote stappen naar de bomen, waarachter het geroezemoes van de betoging hoorbaar was. Die had net besloten om heer Bommel uit de kring te trekken, toen de grijsaard tussen de stammen verscheen en de armen ophief. ''Stupidus torpidus'', schreeuwde hij en het is te begrijpen, dat er na deze woorden een geschokte stilte inviel.
''Ga naar huis'', vervolgde de magister, ''er is niets gebeurd. Vergeet het! Obeli Vium. Weg met jullie. Naar huis, zeg ik!''

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01502 — De stilte hield aan en toen Tom Poes naar de rand van de heuvel liep, zag hij dat er van de menigte niets meer over was dan enige slordige resten. ”Dat is sterk”, zei hij verbaasd.
”Je ziet het”, riep de oude Pas uit. ”Ze zijn weg. Ik heb mijn belofte gehouden”!
”Nog niet”, zei Tom Poes. ”Dit is alleen maar het eerste gedeelte van alles wat je beloofd hebt”.

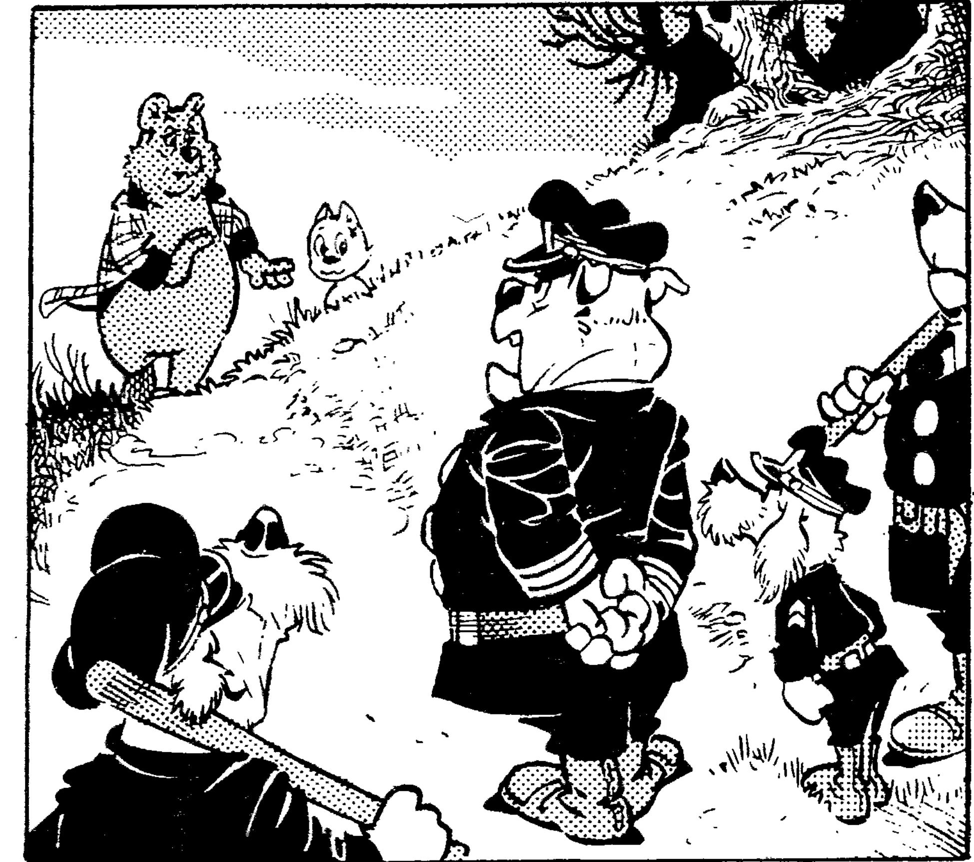
De grijsaard stiet een dor lachje uit en begon de heuvel af te dalen. ”Stakkerds die in nood zitten, willen van alles beloven”, riep hij over zijn schouder. ”Je moet nooit op beloftes vertrouwen van regeerders en andere arme, oude mannen. Mijn flesje Akwa Akta was bijna leeg en bovendien ben ik slechter dan de meesten. Ik moet zuinig zijn op mijn laatste krachten, want ik moet mijn geweten de baas blijven. Hèhèhè!”
”Leugenaar”, riep Tom Poes, die driftig begon te worden. ”Je zou zorgen, dat alles wordt zoals het geweest is. Er is niets gebeurd, zei je! Je bent gewoon maar een smeerlap”!
De magister antwoordde niet; hij vervolgde zijn weg met een kakelend gelach, dat achter de heuvel verstierf. Een tijdje schuifelde hij in stilte voort, maar het was merkbaar, dat zijn houding en zijn gelaatstrekken begonnen te verzakken.
”Gewoon maar een smeerlap”, mompelde hij smartelijk. ”Ik, een Zazelmagister van de eerste kwaad-graad! Het is schandelijk, dat ik me dat moet laten zeggen door een kleuter. Maar dat komt van mijn geweten...”

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

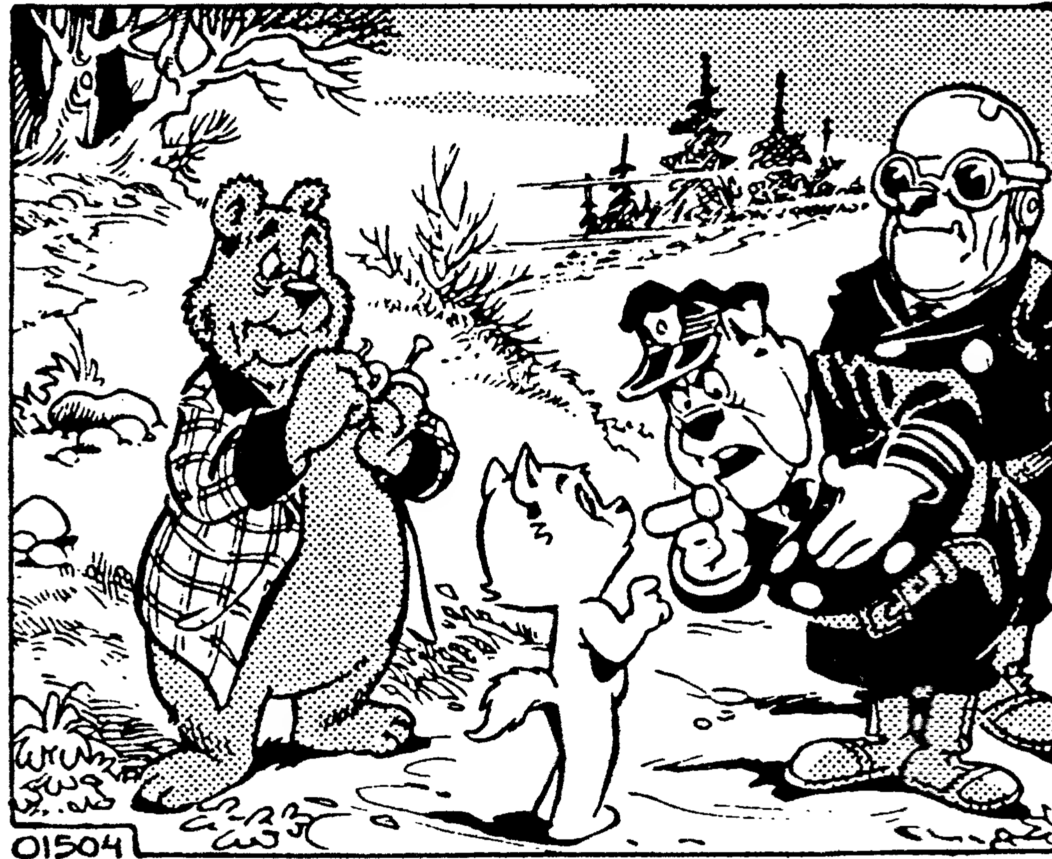

01503 — Toen Hocus Pas was verdwenen, holde Tom Poes naar de boomkring om heer Bommel te halen. Deze zat nog steeds op het hoopje mir met grote ogen naar de bedrijvigheid van professor Prlwytzkofski te kijken, die bezig was de temperatuur van een oude eik op te nemen. „Het is ja wederig”, sprak deze bewogen. ”Hij is ook ontslapen. Alle zijn zij heengegaan, en daarmee der Totrix Viridana. Merkt u zich dat aan, mijnheer Pieps. Alles verscheiden door der vervuilering”.

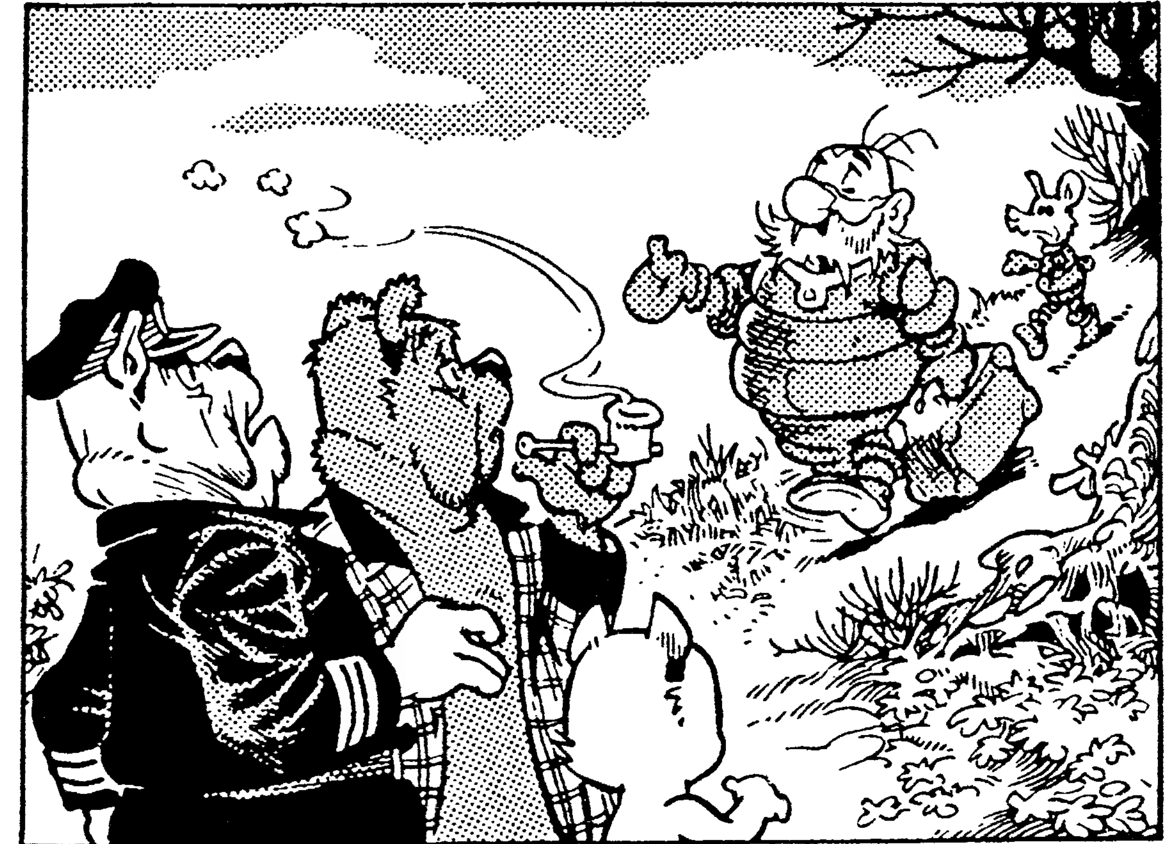
”Ach, het zijn maar oude stammen”, zei de assistent. ”En ze kunnen er meubels en zo van maken. Maar buiten de boomkring is alles okidoki, prof. De aarde leeft nog, want daarnet zat er een wurm op mijn schepje”.
”Gaat u thans over tot der studering des vervuilerings”, zei de hoogleraar koeltjes. En omdat heer Ollie voor het eerst verstond wat er gezegd werd, lukte het Tom Poes om zijn aandacht te trekken. ”Kom mee”, riep die, ”alles is veilig; de betoging is weg”.
”Weg?”, vroeg heer Bommel oplevend. ”Er is dus geen gevaar meer, terwijl de aarde nog leeft? Dat is toch een troostje in mijn armoede; zeg nu zelf, jonge vriend”.
”Hm”, zei Tom Poes, terwijl ze de heuvel afdaalden. ”Hoe komt het eigenlijk dat de aarde daar nog leeft met al dat vergif? Wat hebt u met het Zazel-teken gedaan?”
Het antwoord van heer Ollie werd overstemd door commissaris Bas die hen stond op te wachten. ”Waar is de menigte?”, riep de politiechef streng. ”Die moet verspreid worden”.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

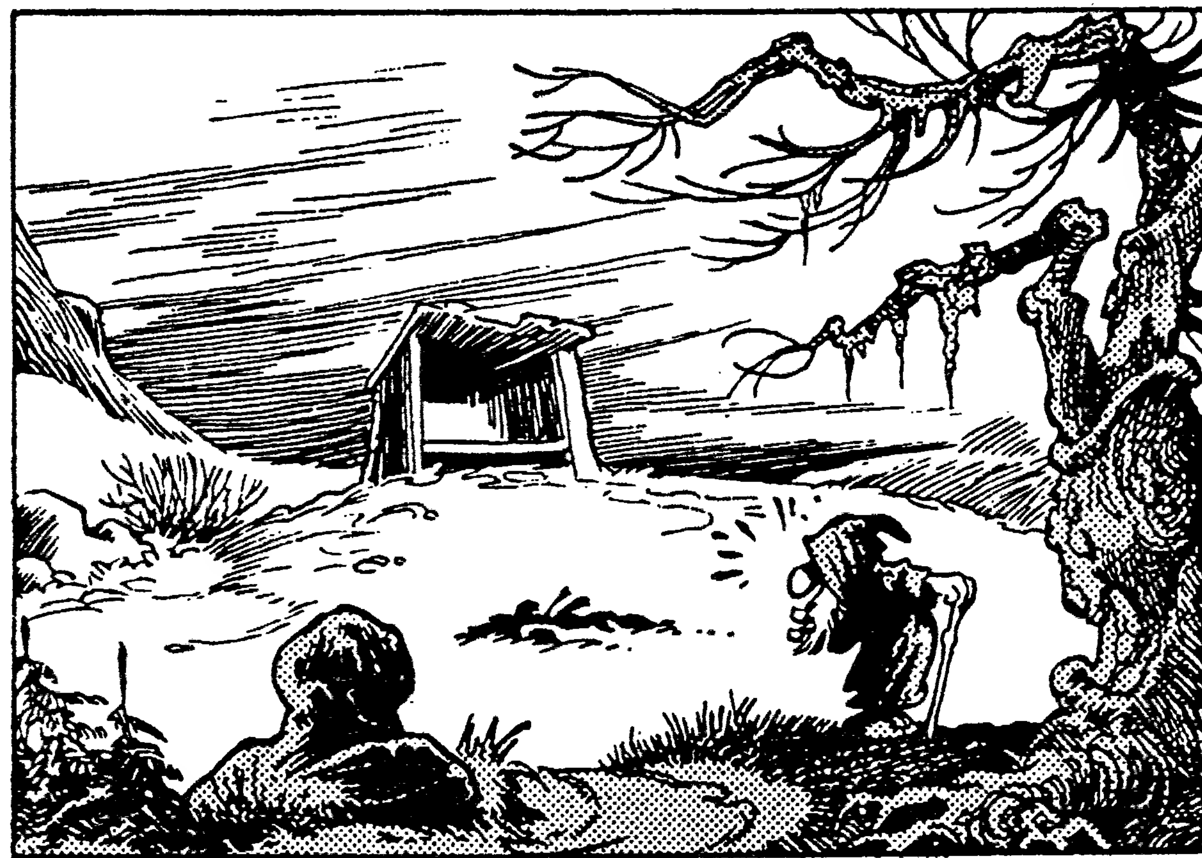

01504 — "Waar is de stortplaats van de vergiftige afval", grauwde de commissaris. "We moeten het publiek op een afstand houden van het wetenschappelijk onderzoek en Bommel moet tegen de menigte beschermd worden".
"Dat hoeft al niet meer", zei Tom Poes. "Heer Ollie heeft het vuil onschadelijk gemaakt".
"Het is eigenlijk de mir", verduidelijkte heer Bommel, terwijl hij tevreden een pijp stopte. "Die is nu veilig tegen invloeden van buiten, zodat de natuur weer mooi open zal barsten, als u begrijpt wat ik bedoel".
"Nee", riep de politiechef uit. "Ik begrijp niet wat je bedoelt. Waar heb je de menigte gelaten?"
"Die is naar huis gestuurd", zei Tom Poes. "Heer Ollie heeft het werk gedaan en jullie zijn een beetje te laat".
Deze opmerking trof de heer Bas onaangenaam. "Te laat". herhaalde hij betrekkend. "Belediging van politieambtenaren in functie is strafbaar! Als je niet oppast, schrijf ik je op. Trouwens, wie zegt me, dat die afval werkelijk onschadelijk is gemaakt, huh?"
"Ikzelver", sprak professor Prlwytzkofski, die achter hen de heuvel afdaalde. "Mijner onderzoeking heeft wetenschappelijk daargesteld, dat der bomenkring ener ioonsplitsing in der vervuilering veroorgezaakt heeft; middels hydrolyse. De esters zijn ja gans verzeept. De bomen zijn daardoor verstorven, maar der milieuverontreiniging is wijders schadenvrij".
"Alleen maar de normale zure regen, weet je wel", vulde de assistent Pieps aan.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

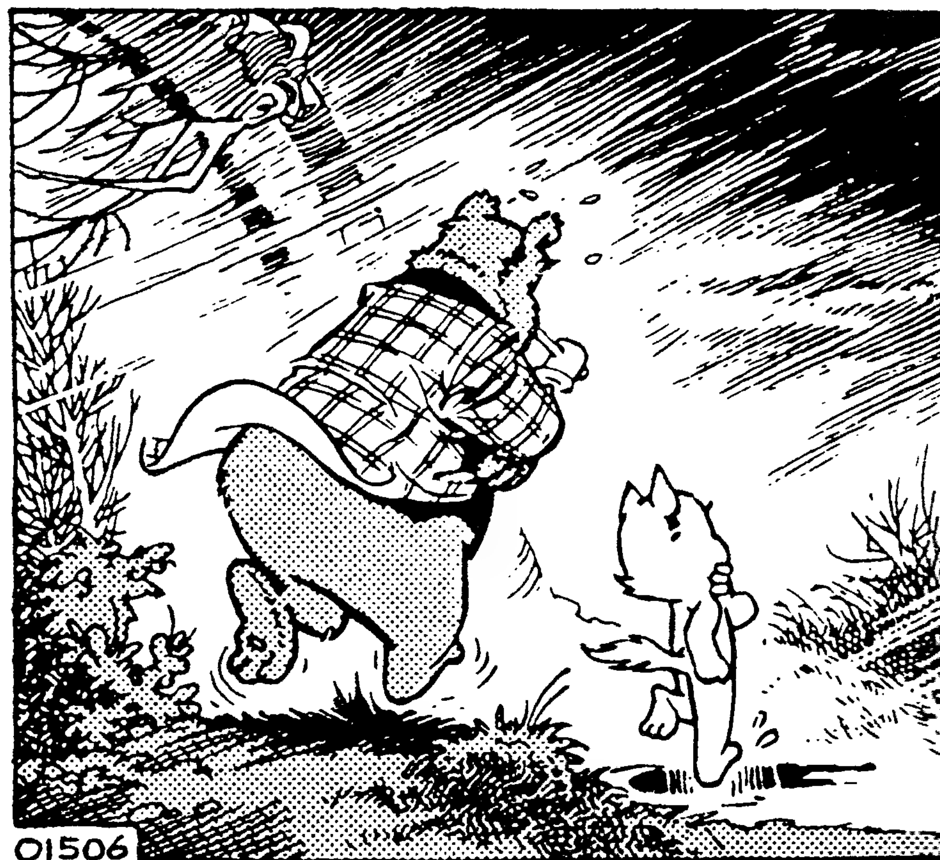

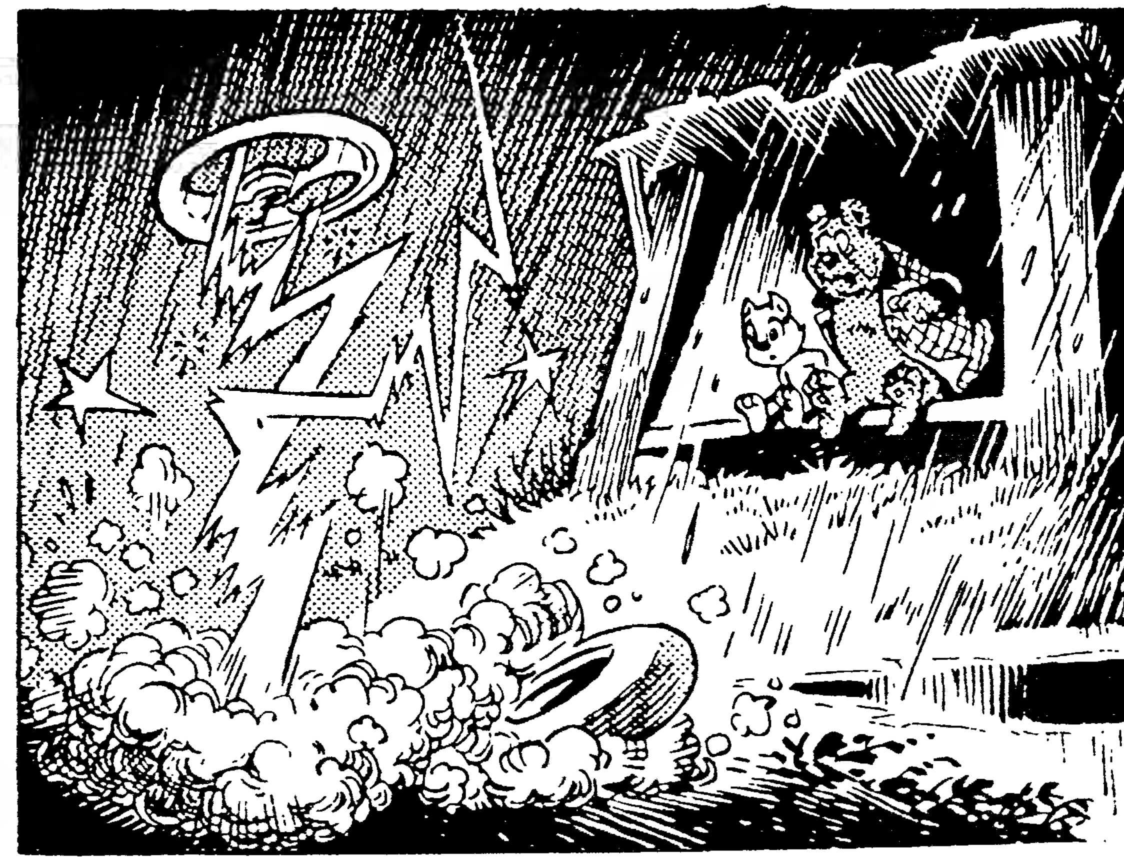

01505 — "Welke etters zijn verzeept", vroeg de commissaris ongerust, "wat betekent dat allemaal, huh?"
De geleerde begon aan een uitleg, maar heer Bommel en Tom Poes luisterden niet verder. "Dat is in ieder geval goed afgelopen", zei de laatste, terwijl ze de weg opzochten. "Kom mee, heer Ollie; bij mij thuis is de kachel aan en daar kunnen we uitrusten".
"Jij hebt makkelijk praten", mompelde heer Bommel. "Ik sleep mij voort met een lege maag terwijl ik geen huis heb; alleen maar zorgen. Mij wacht alleen maar heer Dorknoper, die geld wil hebben dat er niet meer is en een uitgedoofde haard zonder stoel".
"Misschien valt dat mee", zei Tom Poes. "Hocus Pas heeft beloofd dat hij alles weer zal maken, zoals het geweest is. Maar ik weet niet wat een belofte van die ouwe schurk waard is".
Zijn achterdocht was op zijn plaats. De bejaarde magister stond op dat moment bij een kale plek in het landschap en staarde naar de verbrande overblijfselen van een auto. "Bij Zazel", prevelde hij. "Ik heb die kleuter heel wat beloofd. Maar wat is een belofte voor iemand als ik, die alleen maar slecht is? Er is nog maar een heel klein teugje in mijn fles Akwa Akta en ik ben een zwakke, oude man. Ik moet zuinig zijn". Hij zuchtte diep en het was te zien dat hij in grote tweestrijd verkeerde.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

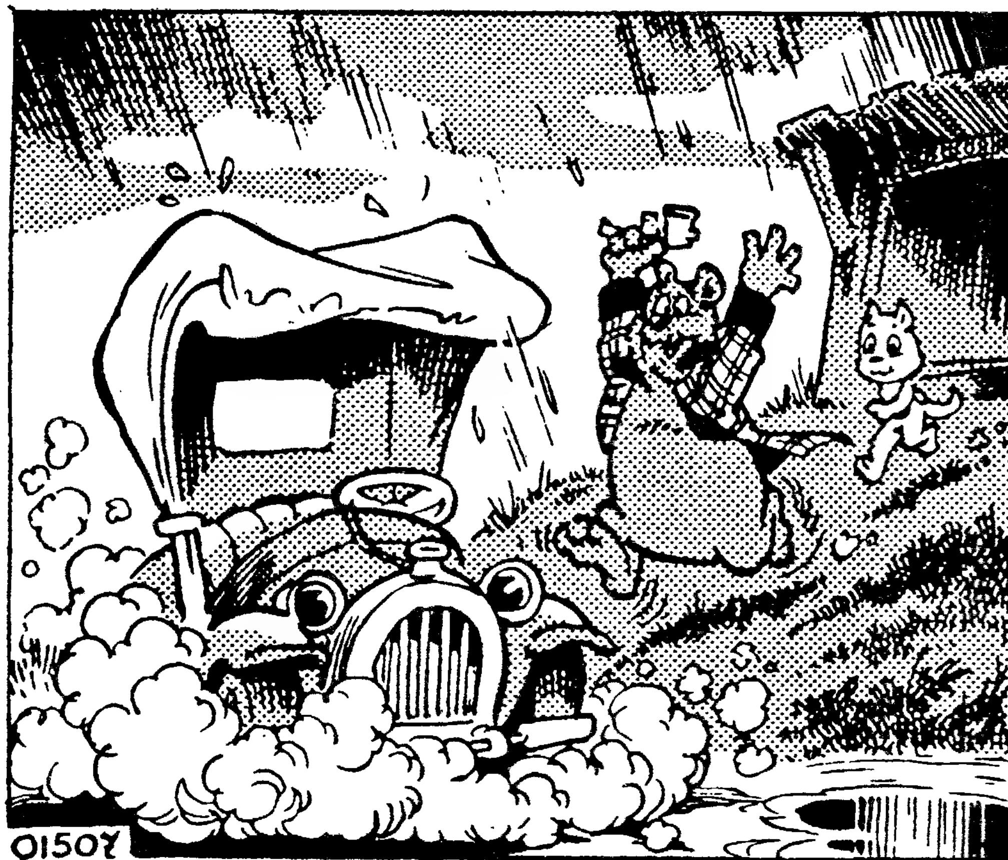

01506 — Heer Bommel vorderde maar langzaam. Puffend sjokte hij achter Tom Poes aan, maar toen er een wind opstak, die hem kille regenvlagen in het gelaat blies, werd het hem te veel. „Ook dat nog", klaagde hij. „Aprilletje zoet. En dat in mijn toestand. Doe verder toch geen moeite, jonge vriend. Ik ben rijp voor de vuilnisdienst en je kunt me beter hier achterlaten".
„We moeten de moed nog niet opgeven", zei Tom Poes. „Kijk, daar staat een hutje waar we kunnen schuilen totdat de bui over is". Hij trok heer Ollie mee naar het hokje, dat gelukkig wat beschutting gaf tegen het noodweer, dat nu in alle hevigheid losbarstte.
„We hebben hier eerder gezeten", sprak heer Ollie met een stem vol herinneringen. „Lang geleden, toen alles nog mooi was. Het is wel bitter om als een speelbal van boze machten op een zonnige jeugd neer te kijken, zodat het hart omdraait".
„Zo lang is het nog niet geleden", zei Tom Poes. „Een paar dagen maar. Kijk, daar liggen de resten van. . ." Zijn verdere woorden waren onverstaanbaar, want op dat moment schoot een lichtstraal uit de grond, die met een daverende slag in de wolken verdween. Meer ontwikkelde lezertjes zullen begrijpen, dat hier van een bliksemuitslag sprake was.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01507 — Op de plek waar de bliksem uit de grond was geflitst, rezen dichte wolken op en toen die wegtrokken sprong heer Bommel met een kreet uit het schuilhokje tevoorschijn. ''De Schicht'', riep hij uit, ''daar staat de Oude Schicht! Hoe is het mogelijk.''

''Hocus Pas is bezig zijn belofte te houden'', zei Tom Poes verbaasd. Maar heer Ollie luisterde niet. Door het weerzien van zijn trouwe voertuig vergat hij zijn zorgen en glunderend nam hij achter het stuur plaats.

''Het is toch wonderlijk wat een heer vermag'', sprak hij terwijl hij zijn pijp weer opstak. ''Soms vergeet ik dat wel eens; als de stormen des levens me boven het hoofd groeien, zodat ik voor hete vuren sta. Maar als ik dan van een koude kermis naar huis wil gaan, dan eh... dan gebeurt er ineens iets, als je begrijpt wat ik bedoel. Zeg nu zelf, jonge vriend.''

''Hm'', zei Tom Poes instappend, ''dit is natuurlijk erg prettig en Pas heeft kennelijk last van zijn geweten gehad. U hebt uw auto terug, maar daarmee bent u nog niet veel rijker geworden. En ik ben bang, dat die ouwe fielt u verder zal laten zitten.''

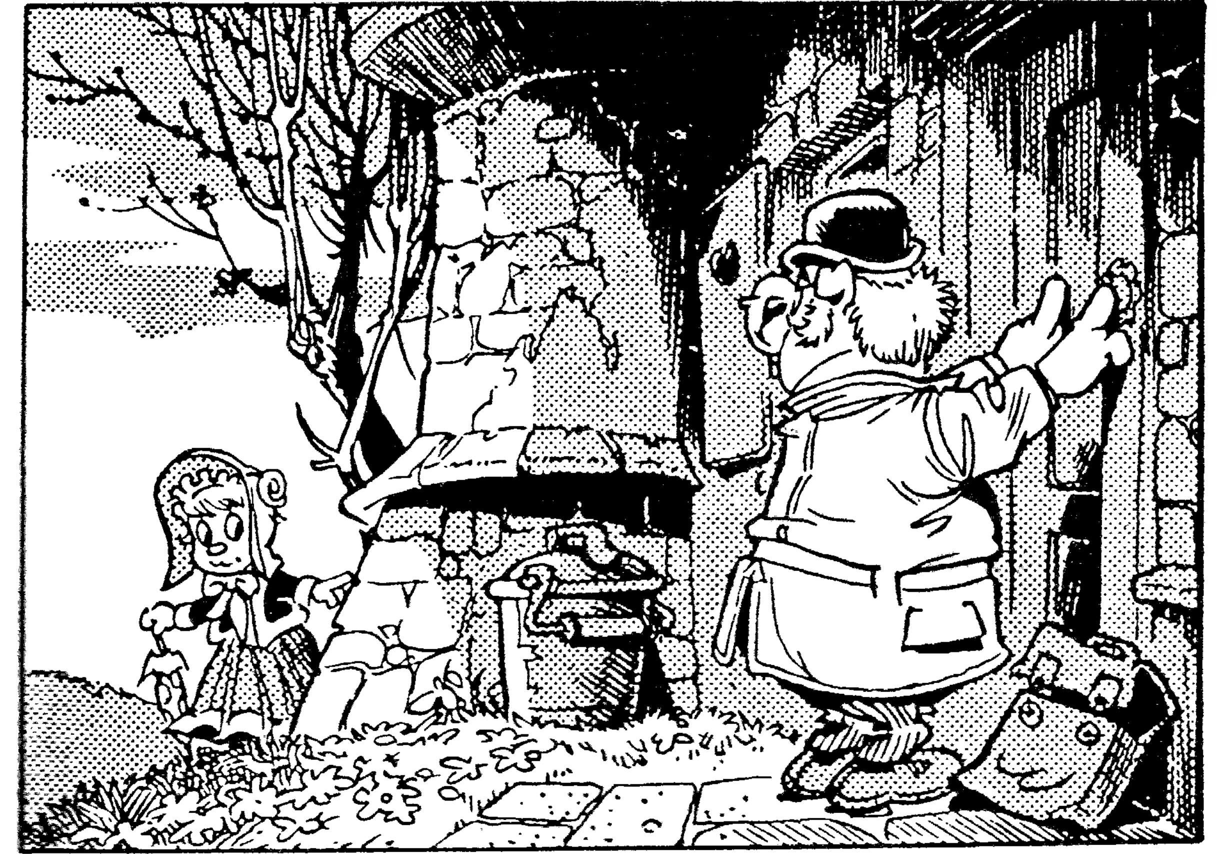
Daar zag het inderdaad naar uit. Hocus Pas was verder gelopen, totdat hij slot Bommelstein in het oog kreeg. Hij wierp er een blik op en keerde het toen kortbesloten de rug toe. ''Ik heb mijn best gedaan'', sprak hij krassend tot zichzelf, ''maar nu moet ik aan mezelf gaan denken; geweten of niet''.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01508 — De bejaarde magister haalde het kruikje uit zijn pij en keek er loerend naar. "Bij lod", mummelde hij. "Er zitten nog maar een paar druppels in, nadat ik die uitslover zijn akelig wagentje heb teruggebliksemd. Is zo'n rijke stinker soms meer waard dan ik, arme oude man, omdat hij beter is? Als hij dan zo goed is, moet hij de rest zelf maar opknappen en mijn geweten kan naar Zazel lopen. Ik heb deze druppels nodig om naar huis te gaan".

Na deze woorden zette hij het flesje aan de mond en even later was de plek waar hij gestaan had verlaten, terwijl er een grote zwarte kraai opsteeg en koers zette naar het noorden.

Nu lag slot Bommelstein dus weer even koud en kaal in de lentewind als tevoren; maar helemaal verlaten was het niet. Bij de achterdeur kon men de ambtenaar eerste klasse waarnemen, terwijl hij er een zegeltje opplakte. Hier werd hij echter in gestoord door juffrouw Doddel, die een beetje schuchter om de hoek kwam. "Wat bent u daar aan het doen met Ollies huis?", vroeg ze.

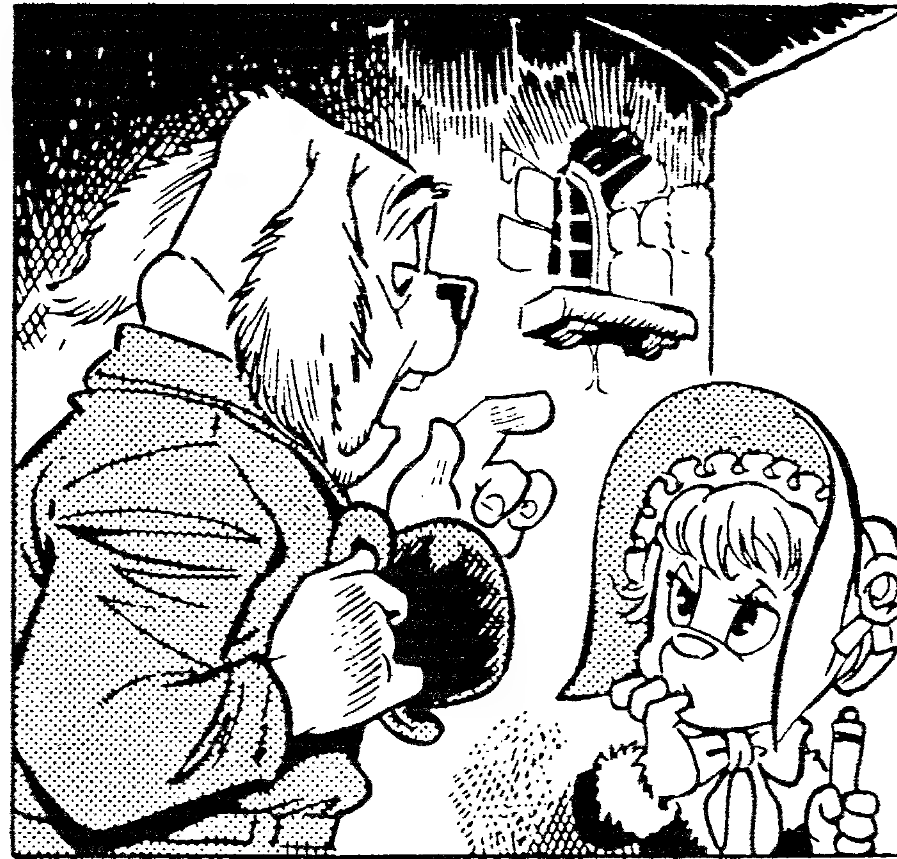
"Mijn plicht", sprak de heer Dorknoper. "Ik ben verzegelingsmatig doende. Een beetje laat door het optreden van een afval-onvriendelijke samenscholing. Ik ben een volletijdsambtenaar en met overuren ben ik tegenwoordig problematiserend ingesteld. Maar heden is het vervaldag en ik laat belastingtechnisch niet met me spotten. Dit pand zal openbaargericht verkocht worden".

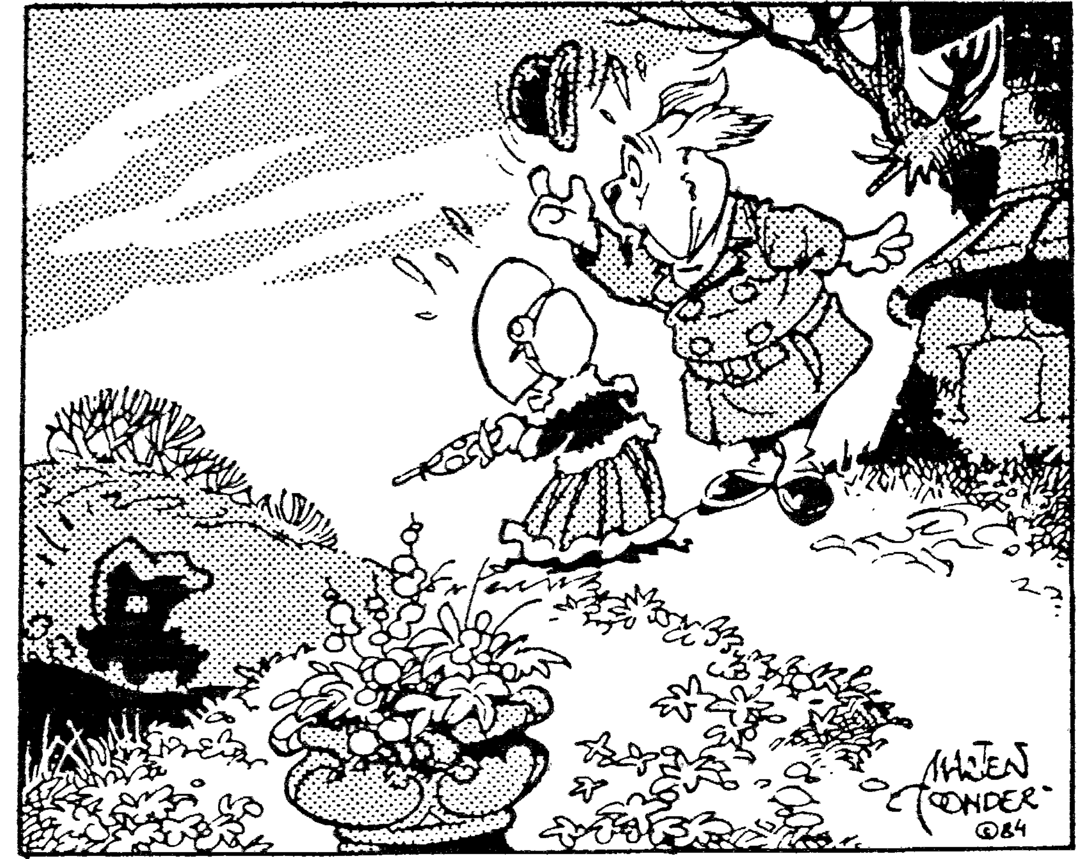
"O, wat erg!", riep Doddeltje verschrikt uit.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01509 — Een paar dagen rust hadden de bediende Joost goed gedaan, zodat hij die middag de moed vond de weg naar Bommelstein weer op te zoeken. Hij beklom de heuvel en de eerste die hij zag was juffrouw Doddel, die hem met verschrikte ogen tegemoet kwam. ''Het is een schande!'', riep ze uit. ''Daar om de hoek is een meneer van de gemeente bezig het huis dicht te plakken, terwijl Ollie niet thuis is!''

''Ik vrees, dat heer Olivier zo iemand niet zou kunnen weerhouden'', zei de knecht. ''Hij is geheel zonder middelen geraakt, nadat men mij op een stoel heeft vastgebonden. Het zijn moeilijke tijden, als ik zo vrij mag zijn''. Hij zuchtte bekommerd en vervolgde: ''Ik heb er geen rust bij, als u mij permitteert. Zoveel jaren trouwe dienst gaan een eenvoudig persoon niet in de koude kleren zitten. Daarom heb ik mijn spaarcenten nog eens nageteld. Zouden tweehonderd en vijfendertig florijnen genoeg zijn om de achterstallige belasting aan te zuiveren, denkt u?''

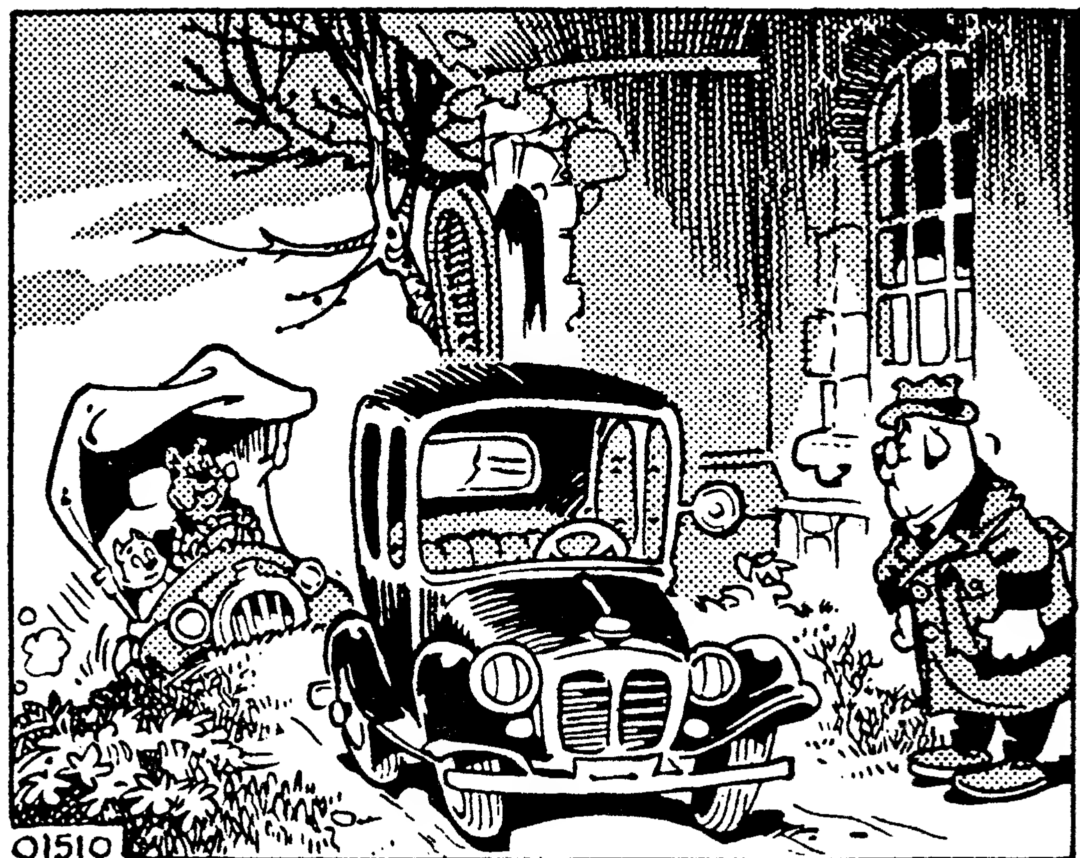
''Ik ben bang van niet'', zei het vrouwtje. ''Ollie deed altijd alles zo in het groot, he? Maar nu heeft hij niet eens een auto en hij wil zelfs geen hapje eten aannemen om mij niet in gevaar te brengen. Er zat een hele oploop achter hem aan toen hij met de pap bezig was''.

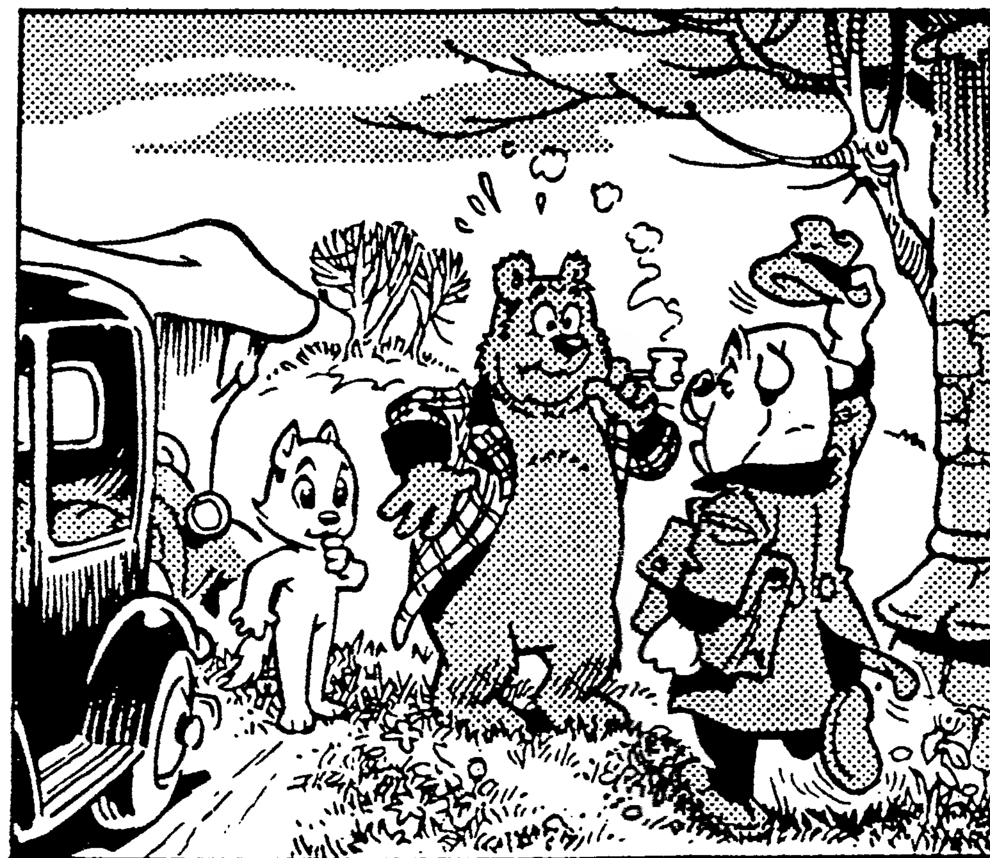
''Het is toch wat'', begon Joost, maar hij werd onderbroken door naderend motorgeronk.

''Daar is hij!'', riep Doddeltje opgewonden. ''Hij kan toch maar alles! Hij heeft zelfs zijn auto weer!''

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

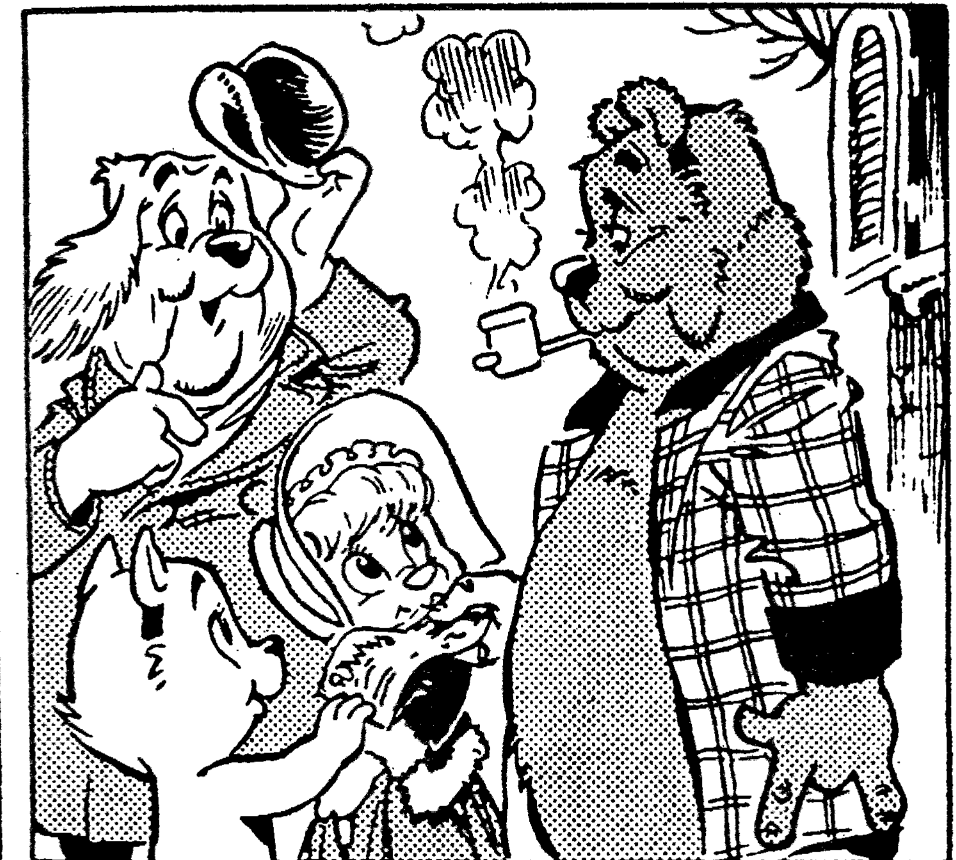
01510 — "Weer thuis", sprak heer Bommel opgewekt, toen hij de Oude Schicht naar de voorkant van Bommelstein gereden had. Maar toen versomberde hij.
"Ach wat", vevolgde hij. "Hier wachten alleen maar ambtenaren en andere schuldeisers. Daar staat al een zwarte auto, zie je wel?"
"Ja", zei Tom Poes. "Hocus Pas heeft zijn woord niet gehouden, want er hangen zelfs geen gordijnen voor de ramen. Maar de meneer die daar staat heb ik al eens eerder gezien. Hij is geen schuldeiser, geloof ik".
"Integendeel", sprak de bedoelde heer, die groetend naderde. "Ik kom namens de Eerste Rommeldamse Verzekeringsmij en ik ben blij dat ik u tref, want ik kom even afrekenen".
"Afrekenen?", herhaalde heer Ollie onthutst; en toen klaarde hij op. "Natuurlijk!", riep hij uit. "Ik heb al mijn bezittingen laten verzekeren, voordat ik op reis ging. Dat is me uit het hoofd geschoten door de ellende, die ik heb meegemaakt. Brand en inbraak, als u begrijpt wat ik bedoel".
"Inderdaad", beaamde de heer Putter. "Wij hebben dat door de media vernomen en bij de politie geverifieerd. De belangen van cliënten gaan bij ons vóór alles. Hier is een cheque voor het door u geleden verlies. Het is meer geld dan onze Mij bezit, meneer Bommel. Maar gelukkig zijn we tegen zo'n verlies verstandig verzekerd".

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01511 — De heer Putter stapte in zijn voertuig en reed weg, terwijl de ambtenaar Dorknoper van achter de westertoren te voorschijn kwam om de voordeur te gaan verzegelen. Heer Bommel had echter geen oog voor de gebeurtenis. Hij stond met grote ogen naar de cheque te kijken, zodat hij niet eens merkte dat Joost en zijn buurvrouw hem van de andere kant naderden. "Wat een geld", hoorden ze hem mompelen. "Ik wist niet, dat ik het in me had..."

"Ik wel, hoor!", riep juffrouw Doddel uit, en ze vloog hem om de hals, zodat de door aandoening overmeesterde heer het kostbare papier verloor. Tom Poes ving het op en bekeek het peinzend.

"Dat is sterk", dacht hij. "Toen heer Ollie al zijn bezittingen in huis haalde, was hij zo slim alles te verzekeren. Dom van me om daar niet eerder aan te denken; ik heb hem immers met die Putter zien rondlopen".

De bediende had zich bescheiden op de achtergrond gehouden, maar toen Tom Poes de cheque teruggaf, trad hij naar voren. "Excuseer, heer Olivier", sprak hij ontroerd. "Mag ik zo vrij zijn u mijn diensten weer aan te bieden? Een degelijker werkgever dan u treft men zelden".

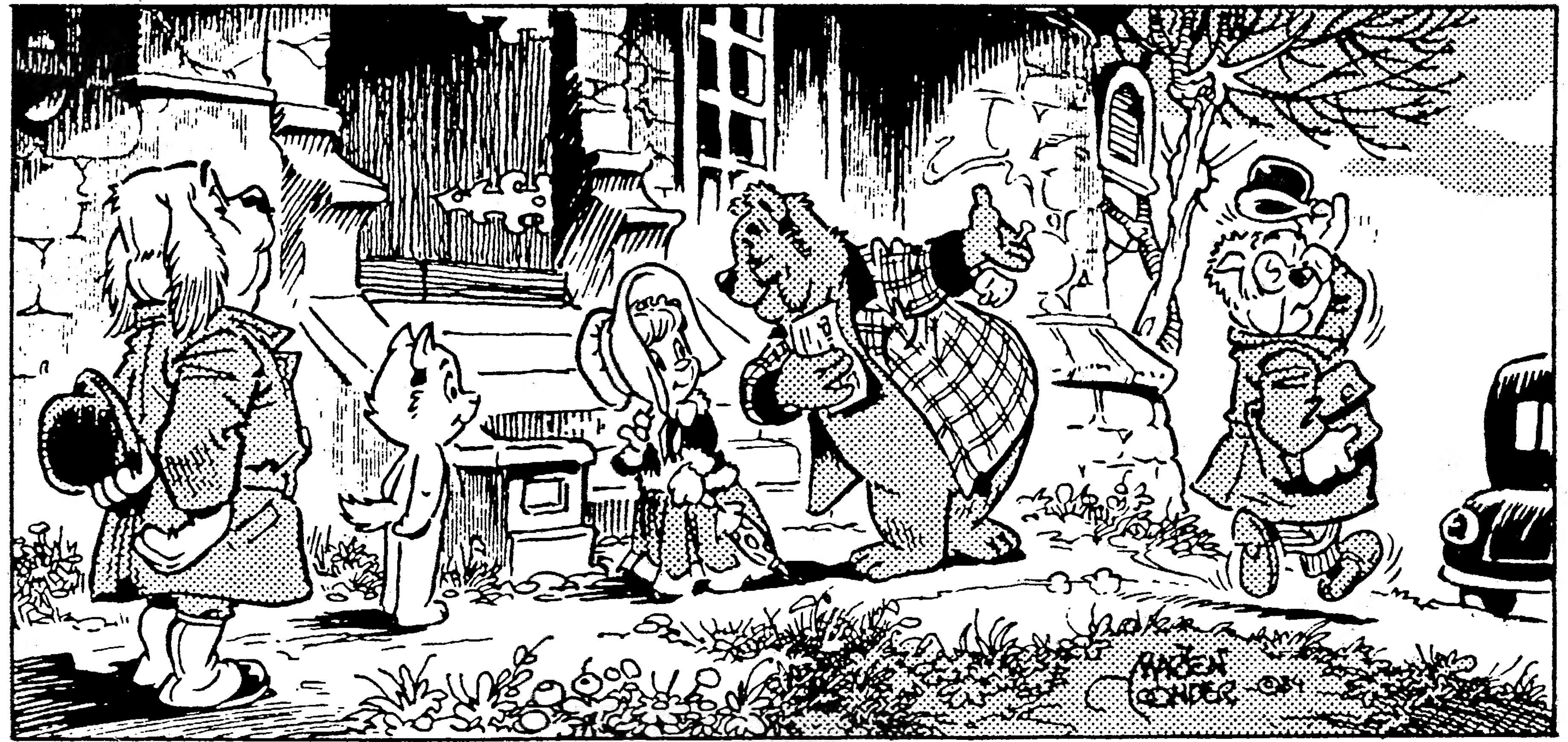
"Als je dat maar weet", zei Doddeltje bewonderend. "Ollie denkt altijd overal aan".

Heer Bommel zocht vergeefs naar woorden en de invallende stilte werd verbroken door een dorre stem. "Ziezo", sprak de ambtenaar eerste klasse achter hen. "Het pand is beleidsvoorbereidend verzegeld".

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

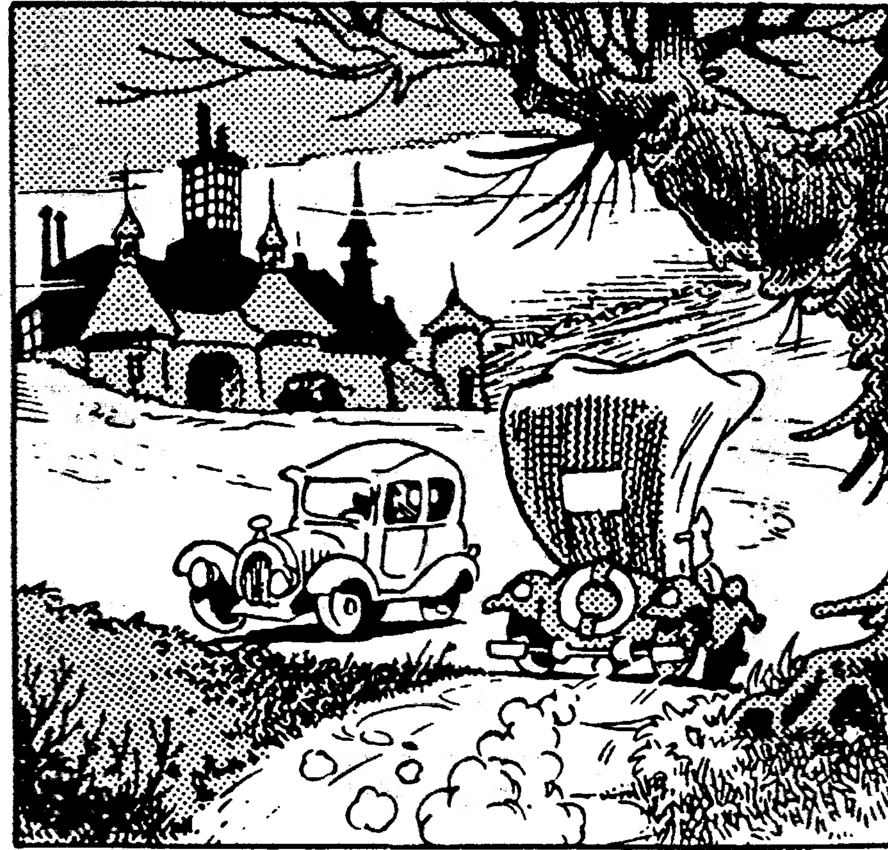

01512. — Heer Ollie keerde zich om en hield de ijverige beambte de cheque voor. ”Geld speelt geen rol, ziet u wel?”, vroeg hij. ”Als u even meegaat naar de bank, zal ik de belasting betalen”.
De heer Dorknoper staarde verwezen naar het bedrag, en krabde zich de kin. ”En daar heb ik nu al die dure zegels voor geplakt”, sprak hij met zuinige mond. ”Ik zal implicatiserend moeten terugkoppelen. Het zij zo. Maar met u meerijden doe ik niet. Ik zal u automobilistisch voorgaan in mijn overheidsvoertuig”.
Hij verwijderde zich, terwijl heer Bommel zich tot juffrouw Doddel wendde.
”Ik weet wat”, zei hij blij. ”We gaan er een gezellige middag van maken. Als ik bij de bank geweest ben, kunt u me helpen met het aanschaffen van een nieuwe inrichting. Dat is moeilijk voor een alleenstaand heer, die aan zijn voorvaderlijke kunst moet denken. Want die moet nu opnieuw worden uitgezocht. Ga je ook mee naar de stad, jonge vriend? Dan kan Joost intussen beginnen met het schoonmaken van Bommelstein. Er zal nog wel een bezem in de schuur staan”.
”Ach mallerd”, zei zijn buurvrouw. ”Natuurlijk zal ik je helpen. Ik weet een winkel, waar ze een beeldige schommelstoel hebben”.

Heer Bommel en de zelfkant

door Marten Toonder

01513 — Toen de Oude Schicht wegreed, stond Joost het voertuig een beetje sip na te kijken. Het trok hem niet aan de nacht in het koude, lege slot door te brengen; maar gelukkig remde heer Bommel, toen hij de stoep bereikt had. "Ga maar in een hotel overnachten, Joost!", riep hij. "De grond is erg hard en tochtig, zoals ik door mijn gevoelig gestel weet. Neem het er maar van en laat de rekening naar mij sturen".
"Jij denkt toch altijd aan anderen", zei juffrouw Doddel, toen ze stadwaarts reden. Maar heer Ollie ontkende dat, toen hij een poosje had nagedacht. "Niet altijd", sprak hij bescheiden. "Een heer heeft nog veel te leren. Vooral als hij denkt, dat hij geen heer is, als geld een rol gaat spelen. Maar als men dan met zijn zelfkant in de afval tegenover mir en een koude kermis staat... eh... wat wilde ik ook weer zeggen, jonge vriend?"
"Straks", zei Tom Poes. "U kunt nu beter eerst aan uw zaken denken". Daar had hij gelijk in, want het valt niet mee een gebouw als Bommelstein opnieuw te bemeubelen als het al laat in de middag is. Maar toen ze ten slotte in hotel De Gouden Kapper voor een eenvoudige doch voedzame maaltijd zaten, vertelde heer Bommel wat hem overkomen was. Tom Poes vulde dat aan met alles wat hij van de weddenschap tussen Alma en Hocus Pas wist, zodat het een heel onderhoudende avond werd.
Maar toen de pudding op tafel stond, stond Tom Poes op. "Ik denk, dat ik nu beter naar huis kan gaan", zei hij. "Ik heb net tijd om de laatste bus te halen. Het was een lange dag en ik ben moe. Maar het was allemaal heel leerzaam".

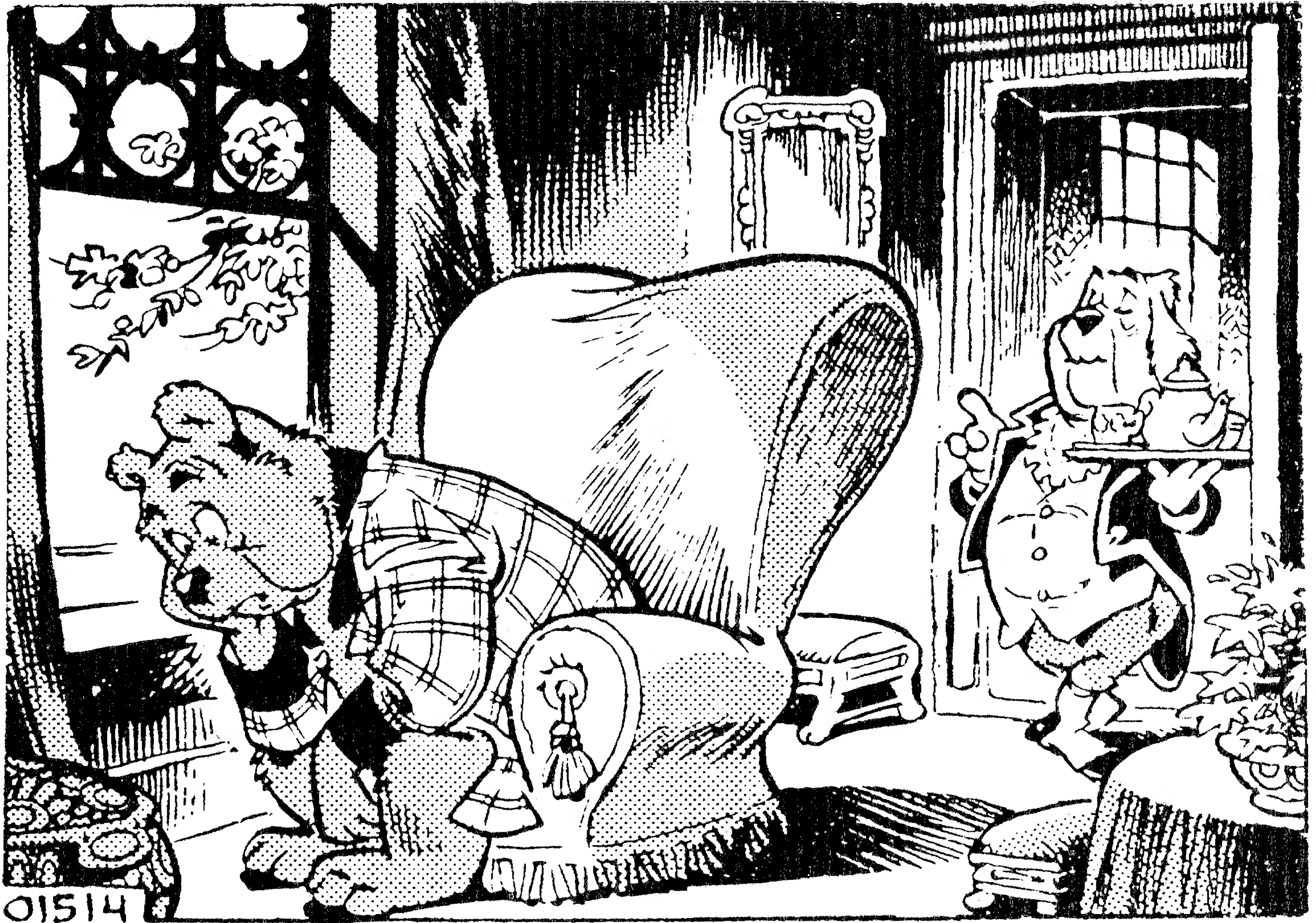
EINDE VAN DIT VERHAAL

840405

Het opnieuw meubileren en bewoonbaar maken van slot Bommelstein brengt, zoals de eigentijdse lezer zal begrijpen. Meer beslommeringen met zich mee dan een heer kan verwachten. Vandaar, dat ik heer Bommel een poosje rusttijd moet gunnen voordat ik het verslag van zijn dagelijks leven zal kunnen hervatten.
Marten Toonder

840406

door Marten Toonder

De reden dat Heer Bommel nog steeds niets van zich heeft laten horen is, dat het vorige avontuur meer van hem gevraagd heeft dan ik kon vermoeden. Trouwe lezertjes zullen zich herinneren, dat hij lange tijd heeft moeten rondzwerven zonder iets anders te bezitten dan de jas die hij aanhad.

Dit heeft zijn kijk op het leven geheel veranderd, en hoewel Joost zijn leunstoel voor het venster geplaatst heeft om hem van de lente te laten genieten, heeft hij uit zuinigheid nog geen blik naar buiten geworpen.

En toen de trouwe bediende vanmiddag met de thee binnentrad, hoorde hij zijn werkgever mompelen: ''Toe maar! Het zit er aan. Tik-tak thee nog wel; alsof die geen geld kost. Voor een heer speelt geld een grote rol, zei mijn goede vader altijd, en daar moeten we ons aan houden!''

Joost begreep dat er krachtig moest worden ingegrepen, en daarom haalde hij van de zolder het verhaal van een gebeurtenis die heer Ollie had meegemaakt toen hij nog jong was. ''Dat zal zijn zinnen verzetten'', dacht de bezorgde knecht. ''En misschien vinden de lezers het ook wel interessant om te weten hoe de wereld er lang geleden uitzag.''

Vanaf morgen volgt dan ook de geschiedenis van de Watergeest; een avontuur dat in 1947 voor het eerst geplaatst werd.

840501